ASIAN-AMERICAN LITERARY AWARD
SUSAN CHOI
Raftul Denisei
Studentul străin
„UN ROMAN SCRIS CU MĂIESTRIE ȘI PĂTRUNDERE PSIHOLOGICĂ." — TIME
CD book
HUMANITAS fiction

SUSAN CHOI

Studentul străin

Traducere din engleză și note de
ANCA DUMITRU

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

SUSAN CHOI
THE FOREIGN STUDENT
Copyright © 1998, Susan Choi
All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parţială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziţie publică pe internet sau în reţele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informaţiei, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislaţiei privind protecţia dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2022, pentru prezenta versiune în limba română (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-097-178-8 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

1950

Familia lui își petrecea verile la moșia de la țară, unde cândva locuise fără întrerupere, dar asta se întâmpla înainte de război și înainte ca tatăl său să se angajeze la universitate și să se mute cu toții în oraș. În fiecare mai, când urbea prindea a duhni tăios, o vedea pe maică-sa cum se dezmeticește din dorul apăsător după casa de la țară, ce-o cuprindea iarna, și cum se repede direct în treburile gospodărești, simțind apropierea zilei când urmau să plece, în sfârșit, din oraș. Casa din Seul intra pe dată într-un proces violent de curățire. Trăgeau toată mobila pe coridoare și scormoneau prin camere până când în ele nu mai rămânea decât lumina soarelui pătrunzând prin ferestrele largi și înalte, scoţând la iveală dârele de igrasie de pe pardoseli. În tot acest timp, ritualurile obișnuite ale gospodăriei erau suspendate. Mama sa dispărea în spatele unui șorț, se făcea una cu servitorii, care strigau unii la alții – și la ea –, cam la fel de tare pe cât avea și ea obiceiul să urle la ei. El devenea în acele clipe un copil oarecare, printre toți ceilalți. Îl scoteau pe ușă afară, cu niscaiva mâncare ce altfel s-ar fi stricat și despre care i se spunea că e musai să o mănânce pe toată. Și tatăl lui se transforma ca prin magie, fofilându-se spre fundul casei, unde erau bibliotecile, fluturând în mână un pămătuf de pene pentru șters praful. Tatălui îi revenea sarcina de a face curat în camerele din acea parte a casei. Dacă se ascundea atunci după ușile mai tot timpul închise, dincolo de care trona de regulă o tăcere monumentală, și se apropia puțin de ele, reușea să audă: un *trosc*, *trosc* blând de cărți scoase de pe rafturi și așezate pe birou, un murmur de plăcere, un foșnet prelung de pagini răsfoite, apoi, în sfârșit, sunetul copertei care se lasă la loc peste ele și cel aproape imperceptibil al penelor care alungă praful de pe lemn. Șmotrul din casă dura zile în șir, dar înaintarea lipsită de vlagă a tatălui prin încăperile unde se aflau bibliotecile continua săptămâni la rândul, cu o ardoare adesea deghizată într-o foarte demnă lipsă de viteză. El începea curățenia cu mult înaintea celorlalți și sfârșea după ce toată casa fusese transformată într-o morgă a obiectelor de mobilier, movile fantomatice care tronau în mijlocul fiecărei încăperi, tivite de pardoselile curate ca-n palmă.

Își petreceau ultimele nopți pe saltele puse direct pe jos, în holul înghesuit, în vreme ce restul casei era sigilat de parcă te miri ce molimă ar fi putut da năvală. Un perete de cufere pline, așezate câte trei la rând pe verandă, îi țintuia în loc pe curierii care aduceau anualele și inutilele amenințări cu sinuciderea ale studenților tatălui său. Își amintea de vremurile când făceau bagajele și plecau din oraș ca de cele mai pline de veselie clipe ale copilăriei. Stătea între părinții lui, fiecare punându-și moale câte o mână pe genunchii săi, cu picioarele înghesuite de o geantă de voiaj, cu pielea tânjind să intre în contact cu aerul cald pe care îl simțea prin haină. Un drum de jumătate de zi spre nord, și cealaltă casă se trezea la viață, servitorii își reluau gesturile lor de servitori, mobila ieșea la lumină de sub cearșafuri.

Acum părăsea orașul pentru a porni spre sud. Când a urcat scările biroului său de la demisol pentru a ieși-n stradă, din apus nu mai rămăsese pe cer decât o umbră vineție.

Cămașa, una uzată de altfel, tocită de atâta purtat și cu pete de transpirație la subraț și-ntr-un oval chiar deasupra sternului, îi stătea bățoasă în dreptul cărții de joc din buzunarul de la piept. A furat din birou toate lucrurile pe care-a putut pune mâna și care purtau emblema sau orice alt însemn recognoscibil al guvernului Statelor Unite: un tricou personalizat, o foaie cu antetul USIS[1], câteva fragmente de corespondență oficială adresată lui Peterfield și o pagină cu niște știri vechi, venită prin telegraf. În ultima clipă s-a întors și a luat mașina de scris Underwood a lui Peterson. Cutia neagră în care o ducea i se izbea ritmic de genunchi.

A ieșit în stradă, pășind pe fâșia îngustă dintre rigolă și traficul lent. Ochelarii îi alunecau de pe nas. I-a lăsat în legea lor. Nu se vedea nici țipenie de om. Un soldat ROKA[2], ținându-se cu o mână de remorca deschisă a unei camionete, i-a vârât sub nas un pat de pușcă, iar vehiculul, care mergea extrem de încet, s-a oprit. Soldatul a coborât pe rampă neînsoțit. Purta bocanci americani, mult prea mari pentru el, și o uniformă a armatei Republicii Coreea.

— Încotro? Spre sala de studiu? l-a întrebat.

Nu i-a răspuns. Se cântăreau din priviri. S-a întrebat – un gând fulgurant și oribil – dacă ar fi fost oare cu putință să fi fost colegi de școală. Remorca avea două rânduri de banchete, ocupate până la refuz. Podeaua era și ea plină-ochi. Băieții așezați pe banchete stăteau atât de aproape unii de alții, că trebuiau să-și tragă umerii într-o parte ca să încapă. Se priveau peste cei care se înghesuiau la picioarele lor. Soldatul l-a întrebat:

— M-ai auzit?

Cu o mișcare a patului puștii i-a zburat ochelarii lui Chuck. Strada i-a jucat în fața ochilor. Soldatul s-a uitat amuzat spre șoferul care-și curăța unghiile. Era cu neputință să deslușești chipurile înghesuite pe podeaua remorcii.

— Am un act de identitate, i-a spus. Lucrez la telegraf.

— Ai documente?

— Act de identitate.

Cu un gest firesc, și-a trecut mașina de scris Underwood în mâna stângă, dar nu a scos cartea de joc. Și-a mijit zdravăn ochii spre soldat. Să fi fost oare colegi de școală?

— Traduc, a continuat el. Am Statut Special.

Soldatul s-a întors iar spre șofer cu o mină sarcastică. Șoferul nu se uita la ei.

— Și-atunci încotro? a reluat soldatul.

A luat cutia cea neagră din mâna lui Chuck. A deschis-o, fără să o întoarcă într-o parte, și mașina de scris Underwood a căzut pe trotuar. Carapacea de un negru strălucitor s-a deschis, aruncând capetele carului și trimițând de-a dura câteva dintre taste. Soldatul s-a speriat și s-a îndepărtat de mașină, țâșnind un pas în spate, abia-abia ferindu-și încălțările. O rolă de panglică a sărit și pânza impregnată cu cerneală s-a desfășurat pe stradă, cu mosorul strălucitor sărind peste niște pietre și apoi oprindu-se brusc când banda a ajuns la capăt. Corespondența lui Peterfield, hârtia cu știrile vechi și foile cu antet s-au împrăștiat și ele pe jos. Soldatul a așteptat ca Chuck să le adune pe toate. Șoferul, iritat de zgomotul produs, s-a uitat în cele din urmă spre militar, zicându-i:

— Saltă-l odată, trebuie să plecăm!

Soldatul l-a privit pe Chuck.

— Treci înăuntru, i-a spus. Am pus mâna pe tine!

— Am acte, a răspuns Chuck.

Soldatul a ridicat pușca și l-a lovit cu putere direct în stern. Chuck a simțit că-i cedează plămânii și că gâtlejul i se strânge, ca și cum cineva i l-ar fi sigilat. S-a prăbușit peste bordură. Șoferul a izbit în portiera de pe partea sa, iscând un zgomot puternic și sec.

— Trebuie să plecăm, a spus.

Soldatul a ezitat. Și-a ridicat pușca și a privit-o atent, de la un cap la altul. Chuck a simțit în gură gust de sânge. A respirat precipitat și apoi a vomitat. Militarul s-a retras rânjind și-a tras un șut mașinii de scris. Carul acesteia s-a desprins și s-a rostogolit în rigolă. De îndată ce camioneta s-a pus în mișcare, soldatul s-a prins de remorcă și s-a săltat pe platformă.

Chuck s-a răsucit pe burtă odată ce vehiculul a trecut și a prins a pipăi în jur după ochelari. Apoi a început să și-i șteargă cu marginile cămășii. Pata de pe piept se desena într-un roz palid pe materialul gri. Pielea de pe bărbie era umedă și-l ardea. A scos tricoul de sub betelia pantalonilor, unde îl ascunsese, și și-a umplut gura de gustul bumbacului, mușcând din țesătura sa moale, domolind puțin pișcătura acidă pe care o simțea pe limbă și, adânc, în gât. Când bumbacul s-a îmbibat, l-a supt și a înghițit tot lichidul. Nu pusese nimic în gură toată ziua. S-a ridicat în picioare, împleticindu-se.

Mașina îl aștepta exact acolo unde îi spusese unchiul lui că va fi. Din pragul unei uși au clipit doi ochi, probabil un copilandru.

— Sunt nepotul lui Lee, i-a spus șoferului.

Știa că nu fusese urmărit, cu toate acestea s-a ghemuit temător lângă mașină, lipindu-se de aripa acesteia, vopsită într-o culoare întunecată.

— Știam, i-a răspuns șoferul. Intră. Să mergem!

Pe bancheta din spate erau haine de blană, covoare fine, pilote umplute cu puf de gâscă. S-a strecurat între ele.

— Atenție! i-a spus șoferul. Stai întins!

Apoi s-a dus și a desfășurat un covor peste el. Întuneric beznă, apoi o greutate blândă apăsându-l, pe măsură ce șoferul continua să-l îngroape metodic. A închis ochii, luptându-se să respire cât de cât.

Când mașina s-a pus în mișcare, a încercat să-și imagineze străzile pe măsură ce le parcurgeau, să vadă cu ochii minții fiecare clădire pe lângă care treceau. Așa făcea când nu izbutea să adoarmă. Alegea o stradă și încerca să o reconstruiască în minte, de la pavaj până la acoperișuri. Mereu îl surprindea cât de puține detalii ale orașului își amintea, cu toate că aici locuise întreaga viața. Nu de puține ori se alegea numai cu gunoaiele de la picioarele lui, cu vitrina te miri cărui magazin sau șerpuirea drumului.

---

1. Acronim al *United States Information Service* (Serviciul de Informații al Statelor Unite).
2. Acronim al *Republic of Korea Army* (Armata Republicii Coreea).

Unu

1955

Noaptea, muntele era negru ca smoala. Cele două fascicule de lumină proiectate de faruri înaintau preț de câțiva pași, apoi dispăreau, și numai urcușul autobuzului îți spunea că nu te afli la mare, și doar dispunerea stelelor pe cer contura lucrurile dimprejur, sugerând c-ar fi substanță, și nu un vid infinit. Când călătorise pentru prima dată pe acest drum, dinspre Nashville, autobuzul îl lăsase în pustietate și farurile din spate dispăruseră deja după o curbă, asta până când șoferul se răzgândise și îi venise în ajutor. Luminițele se iviseră din nou. Când autobuzul ajunsese iar lângă el, șoferul deschisese portiera și îi făcuse un semn spre întunericul lipsit de formă.

— Într-acolo!

Chuck rămăsese împietrit la marginea drumului, cu o valiză într-o mână și mantoul trecut peste cealaltă, cu aceeaşi figură perplexă peste care, trei sferturi de oră mai târziu, a dat doamna Reston, menajera vicecancelarului, în pragul casei acestuia. Nici prin cap nu ți-ar fi dat că persoana aceea nemișcată tocmai urcase pieptiș vreo trei kilometri, cu pasul ferm, dar îngrozit, și călăuzit numai de pietrișul palid care reflecta stelele. Doamnei Reston îi păru că aterizase din spațiu direct în lumina care scălda veranda. L-a poftit înăuntru și i-a descleștat mâna de pe mânerul valizei, i-a lăsat în jos brațul pe care ținea mantoul și i-a oferit un ceai în bucătărie.

Doamna Reston s-a înfuriat pe șoferul autobuzului, care i-ar fi putut explica lucrurile ceva mai clar. Era, după părerea ei, un viciu de ospitalitate, mai cu seamă pentru cei care știau că aleea pietruită ce urca spre casa vicecancelarului era mult prea abruptă și neregulată pentru un autobuz greoi, ba chiar și pentru mașinile obișnuite. Ar fi derapat pe dată. Dar pentru că tot veni vorba de ospitalitate, *ea* era pregătită. Aștepta de zile bune sosirea lui, iar cu ceainicul, și coșul ei de brodat, și un teanc de numere mai vechi din *Silver Screen* aștepta de câteva ore.

Ceaiul i l-a servit în bucătărie pentru a arăta, cât mai clar cu putință, că el nu era un musafir, ci băiatul familiei, care s-a întors acasă. Tactica asta, pe care le-o aplica tinerilor rătăcitori și înspăimântați, pusă la punct în ani și ani de experiență, se armoniza de minune cu practicile tărâmului peste care ea era stăpână, și ar fi făcut acelaşi lucru și dacă nu s-ar fi nimerit ca vicecancelarul să fie plecat în acel sfârșit de săptămână. Dar îi părea bine că

lucrurile stăteau așa.

— Precis ești obosit după drum, i-a spus. Nu te reţin aici decât un minut, pentru că abia aşteptam să te cunosc, după care te duc direct în camera de oaspeţi. Există o parte bună în faptul că vicecancelarul e plecat. Poţi să dormi până la ce oră vrei. Desigur, altfel regret lipsa lui. Doamne Dumnezeule, cât de obosit arăţi! Ai să-mi cazi din picioare?

Chuck a scuturat din cap că nu și a zâmbit.

— De câte ore ești pe drum? l-a mai întrebat.

I-a luat foarte mult să răspundă, atât de mult, încât – deși nu era înclinată să judece, fiind mai degrabă atât de optimistă în toate situațiile, că vicecancelarul s-a și plâns din pricina asta – i-a trecut prin minte gândul oribil că poate tânărul nu vorbea engleza deloc, că poate își falsificase toate scrisorile, așa cum un puști își falsifică notele din carnet. Dar apoi a vorbit cu o voce ruptă din propria oboseală:

— Optsprezece ore și...

Ar fi vrut să mai adauge ceva, să răspundă și atenției, și întrebării ei. A mai spus:

— Și ne-am oprit în Alaska, să alimentăm.

— Alaska! Abia ai pus piciorul în țara asta și deja ai văzut Alaska! Eu una nu cred că o să am vreodată ocazia să văd Alaska. E frumoasă?

Nu părea să fie cuvântul potrivit. Se întâmplase la apus, unul violet și vast. Dar și cuvintele astea îi lipseau. A dat din cap că da și apoi a mai dat o dată din cap că da atunci când ea a spus:

— Sărmanul de tine! Hai să te culci!

Camera era curată și confortabilă, cu un pat rabatabil și o veioză pe masă, care fusese deja aprinsă. Doamna Reston a tras patul și a netezit aşternutul. El nu făcea decât să se țină neajutorat după ea. Toată distanța pe care o parcursese, iar ea l-a liniștit cu un gest banal. A urmat-o până la ușă.

— Dormi *până târziu*, i-a spus, întorcându-se spre el în prag.

Chuck a închis ușa în urma ei și s-a uitat în jos la clanță. A deschis-o, a închis-o și a deschis-o iar. Femeia ajunsese deja la capătul culoarului.

— Scuze! a strigat el.

— Da, drăguță?

— Dacă trebuie să încui?

A răsucit clanța rotundă.

— Nu este cazul. Totul e în regulă. Aici nu încuiem camerele.

— A! Mulțumesc!

A închis ușa la loc și s-a așezat pe pat. S-a lăsat pe spate peste cuvertură și și-a scos pantofii, împingându-i cu degetele de la picioare. Încălțările, la fel ca mantoul și costumul, îi erau prea mari.

După o vreme s-a ridicat în fund, a desfăcut nodurile de la șireturile pantofilor și i-a aranjat unul lângă altul pe podea. S-a întins la loc și a încercat să adoarmă. Gândul la ușă îl umplea de rușine, pentru că nu putea să accepte lipsa de precauție ca pe un semn că ajunsese la adăpost.

Stătea singur pe verandă, după un mic-dejun cu ouă poșate, șuncă prăjită, mămăligă

cu unt, o jumătate de grepfrut și câteva clătite cu lapte bătut, din care mâncase doar jumătatea de grepfrut. Ziua era senină, însă aerul umed, iar panta largă și netedă din fața casei era acoperită de rouă. Liniștea era atât de profundă că auzea orice zgomot: murmurul discret al ramurilor de pin frecându-se unele de altele, trosnetul coroanelor arborilor, strigătele păsărilor și, de undeva din pântecele casei, zumzetul radioului din bucătăria doamnei Reston și șiroitul apei de la robinetul unde spăla vasele. Apoi un huruit s-a ridicat de nicăieri, crescând repede în volum, iar o mașină micuță, decapotabilă, crem, s-a ivit pe drum și s-a oprit exact în fața casei. După un moment de ezitare, sunetele dimineții s-au făcut iar auzite. Portiera mașinii s-a deschis, apoi s-a închis cu zgomot, și șoferița a pornit pe alee, ținându-și mănușile lungi într-o mână.

Doamna Reston auzise motorul și a ieșit, ștergându-se pe mâini.

— A, *acea* mașină! a exclamat. Dar cred că se descurcă binișor pe drumul ăsta. Katherine ar putea s-o conducă și pe creasta unei stânci, nu alta!

Katherine a urcat treptele, a întins mâna, iar Chuck s-a trezit ridicându-se și strângându-i-o. De la depărtare îi păruse o femeie extrem de tânără, adolescentă chiar, dar pe măsură ce se apropiase și-a dat seama că avea cel puțin anii lui, dacă nu cumva era chiar mai în vârstă. Katherine și-a trecut mănușile dintr-o mână în alta.

— Chiar așa te cheamă? l-a întrebat. Chuck?

— Nu.

Când femeia a scuturat din cap cu nerăbdare, interogativ, el a adăugat:

— Numele meu este Chang.

— Cineva ți-a schimbat numele din *Chang* în *Chuck*? Care-a fost ideea? Să fie mai ușor de reținut? Te rog să mă corectezi dacă greșesc, i-a spus doamnei Reston, dar nu faci economie de nici o silabă dacă treci de la „Chang“ la „Chuck“! Ba nici măcar de-o literă, doar dacă l-ai translitera așa cum fac francezii. Și nu văd de ce ai face una ca asta! L-ai hrănit, doamnă Reston?

— Am încercat, răspunse ea.

— Bănuiesc că mic-dejunurile noastre tradiționale sudiste sunt prea austere și pentru un budist. Ce i-ai dat? Un sendviș cu șuncă și ou, dulceață de căpșuni și un pic de sos *hollandaise*?

Doamna Reston a început să râdă și s-a șters la ochi cu cârpa de vase. Katherine a râs cu ea, dar în clipa când s-a întors, Chuck a văzut cum expresia îi revine la una de atenție încordată, de parcă urma să-i parvină un semnal pe care nu se aștepta să îl primească.

Ea era cea care urma să-l ducă cu mașina la Strake House, unde avea să locuiască pentru un an. Katherine făcea adeseori tot felul de servicii bizare prin Sewanee: le ducea pe văduvele profesorilor de la universitate pe la magazine, scotea tineri cercetători beți de prin aresturile poliției, deși nimic legat de ea, cu excepția mașinii, a stranietății ei și poate a ceva atât de simplu ca incapacitatea ei de-a refuza pe cineva nu o califica pentru astfel de misiuni. De la o vreme, caracterul ei ieșit din comun nici nu scăpa neremarcat, dar nici nu făcea subiectul prea multor bârfe printre rezidenții care rămâneau pe-acolo câte un an. Avea douăzeci și opt de ani și nu era căsătorită.

De îndată ce s-au despărțit de doamna Reston și au pornit spre mașină, el a spus, după mai multe tentative:

— Nu sunt budist.

— Nici nu credeam c-ai fi. Mă bucur să constat că nici mut nu eşti. Vorbeşti foarte puţin.

— Îmi pare rău.

— Te îngrijorează engleza? Probabil că citeşti şi scrii la fel de bine care oricare dintre cercetătorii autohtoni. Sunt cu toţii nişte genii. Shakespeare, ce mai! N-o să-ţi vină să crezi!

— Shakespeare… dădu el să zică.

— Vorbitul e mai poticnit. Dar nu-ţi face griji. Ni se întâmplă tuturor! E mai greu să vorbeşti engleza decât să o citeşti sau să o scrii. Trebuie să fim spontani, spirituali şi şarmanţi *sans cesse*3. Ştacheta e foarte sus chiar şi pentru noi ăştia care am fost crescuţi să facem doar asta.

Până când Strake House s-a ivit în faţa lor, s-au retras în ceea ce el spera că fusese o tăcere comodă pentru amândoi, care s-a spulberat de îndată ce ea a oprit motorul. De-abia reuşise să iasă din maşină că ea îi luase deja valiza şi mantoul şi o pornise pe alee, strigându-i peste umăr că stăpâna casei fusese foarte amabilă, că îi dăduse o cameră mare, pe care nu va fi obligat să o împartă cu nimeni, deşi se întreba – a continuat cu voce tare – cui îi servea treaba asta? El ştia că faţada caldă de piatră la care se uita reprezenta sfârşitul visului său, exact aşa cum îl visase. Visele erau făuritoare de locuri, anticamere, timpi morţi. Liniştea de dinaintea anului universitar domnea pretutindeni în jur, pacea desăvârşită a unui loc complet gol, dar care în scurt timp va fi iar plin. De-o parte şi de alta a aleii se aliniau straturi de petunii. Pietrişul de un maro stins se pierdea în sute de culori şi tonuri când îl priveai de aproape. Apoi mai erau picioarele ei, forfecând repede, urcând scările, şi valiza lui care se bălăngănea pe lângă ele.

— Îţi dau totuşi un sfat. Dacă îţi place Shakespeare, du-te la cursul lui Charles Addison. Seamănă puţin cu mersul la teatru. Nu contează dacă nu înţelegi toate cuvintele.

Apoi i-a urat noroc, i-a mai strâns o dată mâna şi dusă a fost.

Doamna Wade, mama a tot ce era la Strake House, l-a întrebat dacă ştie să meargă pe bicicletă, iar când el i-a răspuns că da, i-a adus o Schwinn albastră cu trei viteze. O lăsase cineva în pivniţă cu câtva timp înainte. În prima zi de cursuri a mers pe ea, cu pulpanele jachetei fluturând în urmă şi părul vâlvoi, precum o creastă de cocoş. Să-l fi întrebat cineva cu o lună în urmă dacă s-ar vedea ajungând la cursuri, în prima sa zi de student american, cu pete gemene de transpiraţie la subsuori, cu manşetele pantalonilor boţite acolo unde şi le vârâse în şosete şi cu caietele legate pe portbagajul unei biciclete zgomotoase, ar fi fost de-a dreptul consternat. Dar în ultima lună fusese singur şi deschis la nou. Luase cu el o gramatică engleză, însă nu o răsfoise nici măcar o dată. Privise însă în acest răstimp aburul fin al sistemului de irigat, care desena curcubeie mici prin toată curtea, sau la grădinarii care trudeau cu roabele. Învăţase pe dinafară amplasarea fiecărui imobil. De undeva din campus se făcea veşnic auzit huruitul unei maşini de tuns gazonul. Sunetul ei slab fusese cel care ajunsese la el, ca lumina călăuzitoare a unui far, atunci când, rătăcind prin pădurile sălbăticite, îşi închipuise că se pierduse. O universitate pustie în august e aproape ca un paradis. Obosise să tot anticipeze diferitele sale începuturi şi să-

și fixeze punctul zero al cronologiei vieții într-un moment care aluneca tot mai departe în viitor. Astfel că, atunci când semestrul a început în cele din urmă, dobândise un soi de aroganță de stăpân al locului. Era murdar, îndrăgostit de tot și deținător al unor secrete, și în clipa când a pășit pe aleea pietruită, împingând coarnele bicicletei Schwinn, nu îi păsa nici cât negru sub unghie de ceea ce ar fi putut crede ceilalți.

Numai că începutul semestrului era lin, dar și periculos. În acea primă zi, trupuri palide – în costume bine croite, impecabile, absorbite de ele însele până în clipa când Chuck s-a apropiat – flancau aleea pietruită. Chuck părea că împinge în fața sa un val de tăcere. Toți se întorceau spre el, zâmbeau, întindeau câte o mână în semn de salut, iar în capul lui a încolțit ideea delirantă că ar fi fost un general venit să inspecteze trupele. Ideea asta l-a făcut să meargă mai departe, dar nu a putut să oprească mișcarea continuă de salut a capului sau mâna cu care dădea noroc, și toată această ceremonie i-ar fi putut acapara întreaga zi, dacă cineva nu s-ar fi oferit să-i arate unde-și poate lăsa bicicleta. Deși ar fi găsit rastelul pentru biciclete și-n somn, s-a lăsat condus într-acolo, și apoi mai departe, în amfiteatru, unde în picioare, în mulțime, a declanșat o discuție despre datoria Americii.

Dar Sewanee a revenit rapid la atmosfera sa caracteristică de criză permanentă, și din acel moment, deși era încă observat, încetase să mai fie analizat îndeaproape. S-a purtat exact ca la serviciul telegrafic: și-a plecat capul, mimând o sârguință continuă, și chiar era sârguincios în cea mai mare parte a timpului. Aceasta a fost singura lui tentativă de a se ascunde. Nu a încercat niciodată să se integreze și a descoperit, în cele din urmă, că eforturile sale de a nu aspira la o anumită nișă l-au așezat într-una doar a sa. Crane, un boboc din Georgia, al cărui tată lucra în industria hârtiei – nu a ziarelor, treabă pe care Crane o disprețuia, ci a hârtiei pe care acestea erau tipărite – și era parte din Clan[4], în grad de Mare Dragon al Frăției din Atlanta, i-a ținut companie ceva mai mult decât ar fi considerat el necesar. Crane i-a povestit toate astea când s-au cunoscut pe hol, prezentându-se laolaltă cu întreaga poliloghie a relațiilor familiei sale. Chuck și-a descoperit astfel și propriul farmec personal – avea o răbdare fără margini de a asculta. Așa că a ascultat și a vorbit foarte puțin. A ascultat discursurile nesfârșite ale lui Crane, pe care i le turuia de obicei fără preaviz, când el încerca să studieze, de undeva din dreptul ușii, un spațiu pe care Crane îl acapara violent atunci când vorbea. Asculta conversațiile care zumzăiau în jurul său în sala de mese unde, dacă nu mânca alături de Crane, ședea de unul singur. (Nu avea de ce să mănânce singur. Ar fi fost binevenit la oricare dintre mese, ceilalți ar fi dat aprobator din cap, i-ar fi zâmbit. Erau, așa le plăcea să creadă, gentlemeni sudiști bine crescuți și băieți de lume, și aflaseră zvonurile legate de Chuck, cum că ar fi lucrat pentru serviciul de informații al armatei în timpul războiului; mulți dintre ei voiau în taină să-l cunoască, însă nu știau cum să facă primul pas, iar el nu-l făcea, asta era clar.) Și asista la mărețele prelegeri ale lui Charles Addison despre Shakespeare.

Addison își ținea cursurile o dată pe săptămână, în serile de miercuri, cam pe la mijlocul cinei. Ca să limiteze numărul celor din sală, spunea el, scrutându-și publicul așezat în centru, pe lateralele sălii și pe câteva rânduri în spate, unde se stătea în picioare. Tactica fusese atât de lipsită de succes, încât personalul din sala de mese redusese la jumătate pregătirile pentru masa de seară în zilele de miercuri, înlocuind cina cu tăvi cu sendvișuri reci, cu mere și cutii cu lapte care rămâneau afară, dincolo de ușile sălii de

mese. În timpul prelegerii era interzis mâncatul, după principiul că sângele din creier ar fi fost direcționat spre stomac, pentru a nu sprijini deloc nobila muncă digestivă, astfel că înfometarea a devenit pentru Chuck un simbol a ceva plin de sens, laolaltă cu drumul gălăgios prin mulțime, după aceea, când toți o luau spre tăvile cu sendvișuri, distrugând liniștea care se lăsa de obicei spre ora nouă seara. Chuck ajungea devreme în fiecare săptămână pentru a prinde liber scaunul lui din mijlocul sălii, destul de aproape ca să nu piardă nimic și suficient de departe să se simtă la adăpost, dar pe la jumătatea semestrului anonimatul lui s-a spulberat. Examenul a fost înlocuit de sesiuni de recitat. Aveau de recitat un monolog, dar în afara acestei condiții, erau liberi să aleagă orice. Li s-a reamintit că pe vremea lui Shakespeare rolurile feminine erau interpretate de bărbați. Li s-a cerut să fie curajoși.

În noaptea de dinaintea examenului nu a pus geană pe geană, lac de sudoare, cu toate acele zgomote care îi alcătuiau discursul bâzâind de colo-colo prin capul său, iar dimineața l-a aflat într-o stare de asemenea surescitare, încât s-a gândit serios să rămână în pat și să pice examenul. Rușinea i-a venit de hac până la urmă și s-a îmbrăcat. Așteptându-și rândul, încovrigat pe pardoseala culoarului întunecos din fața biroului lui Addison, cu fruntea sprijinită pe genunchi, își mormăia-n poală monologul de parcă ar fi fost o mantra. *Yee elb sov hills brook stan ding lake*[5]. Culoarul căpătase un aer solemn, perceput cel mai adesea atunci când un colectiv întreg dă de greu. Studenții treceau, și sâsâiau, și dădeau din mâini pe lângă el, absorbiți de propriile bătălii mnemotehnice. Nimic nu era mai viu ca sentimentul că era condamnat. Știa precis ce anume îl aștepta, și până când a fost strigat pe nume și a pășit în biroul profesorului Addison totul era într-o armonie perfectă cu cele mai rele așteptări. A început să recite butucănos. *Make mid night my shrump that re joice.* Eliberată de toate posibilitățile, mai puțin de aceea a eșecului, memoria lui a continuat să se desfășoare. *I have be dimm the noon tide sun.* Când a ajuns la *'twix the great sea and the azured vault*, Addison l-a oprit.

— *Vault*, a spus Addison.

— *Balt*, i-a răspuns el.

Addison a suspinat și și-a împreunat mâinile în față, formând ca un fel de cort. După o clipă gura lui Chuck s-a deschis, schițând o nouă încercare, iar mâna lui Addison a zvâcnit în sus, ca să-l oprească. Și-a strâns buzele și a înghițit în sec.

În cele din urmă, Addison a spus:

— Intenționam să te întreb de ce ai ales un pasaj atât de dificil. Este unul dintre preferatele mele – din nefericire, este și unul pe care nu prea suport să-l aud măcelărit.

S-a uitat în podea.

— Acum îmi dau seama că orice pasaj discursiv din Shakespeare va conține, aproape sigur, litera „v". Ar fi fost mai convingător dacă ai fi găsit unul în care acest lucru să nu se întâmple, asta dacă există un astfel de pasaj. Tu însă, așa cum v-am cerut, ai fost curajos, și te-ai târât prin tot alfabetul. Ai dificultăți să înveți pe dinafară în engleză?

— Cred că da, a șoptit.

— Pentru un astfel de dublu inconvenient, aș sugera un efort cvadruplu.

A încuviințat fără să scoată un sunet.

— Poți pleca, a spus Addison.

În ziua următoare, la prânz, Addison l-a căutat în sala de mese.

— Ai timp de-o plimbare? l-a întrebat.

Chuck a lăsat tacâmurile pe masă și l-a urmat fără să protesteze. Afară s-a ținut după Addison la o distanță sigură. Nu se plimbase niciodată așa lejer cu un profesor, de parcă i-ar fi fost prieten. Protocolul social de la Sewanee îl nedumerea. În prima lui săptămână aici dăduse mâna cu ospătarul de culoare de la masa lui, la prima cină formală de vineri. Acel bărbat, al cărui nume, avea să afle, era Louis, stătea în picioare, la capătul mesei lui Chuck, îmbrăcat într-un sacou cu nasturi de alamă și purtând mănuși albe ca zăpada, iar când Chuck a descoperit că locul lui la masă era în spate, acolo unde se afla Louis, l-a salutat și i-a strâns mâna. Aerul solemn al lui Louis și vestimentația sa impecabilă păruseră s-o ceară, dar Crane i-a spus mai târziu că se comportase cât se poate de inadecvat.

— Nu poți să te porți așa cu ei, a spus Crane.

Plimbându-se acum cu Addison, Chuck a păstrat tăcerea, cu privirile ațintite în pământ. Soarele era sus pe cer și umbra lui Addison se desena compactă, dar Chuck continua să se țină cu câțiva pași în urmă.

— Până la sfârșitul semestrului, pentru sănătatea mea mintală, am de gând să te învăț să pronunți litera „v“ și fricativul „th“, a spus Addison. S-a oprit și s-a întors spre el: Ce dracu’ faci acolo?

Chuck a ezitat:

— Când am crescut, dacă mergi cu un mare om, un profesor, trebuie să pășești în urma lui. Să nu calci pe umbra lui.

Addison a izbucnit în râs.

— Nu sunt un mare om!

— Sunteți profesorul meu.

Addison l-a cercetat cu atenție, amuzat.

— Aș prefera să mergi în pas cu mine.

Chuck a încuviințat din cap. După încă un moment de ezitare, a pășit înainte și și-au continuat drumul.

Și acesta a devenit obiceiul lor. În cele mai multe zile Charles Addison venea să îl caute la cantină și apoi se plimbau vreo jumătate de oră repetând la dus și la-ntors cuvinte și sunete. Uneori discutau despre tot felul de lucruri, dar majoritatea conversațiilor decurgeau astfel: „Thistle.“ „Thitle.“ „Thistle!“ „Thithle!“ „*Thistle!*“

Engleza lui vorbită ajunsese pe atunci mai rea decât înainte. Era pus la încercare mai rar decât se întâmplase la USIS, iar acolo trebuia să țină cont și de efectul lucrurilor pe care trebuia să le asculte și de conținutul lor. Comunicarea fusese mereu abruptă la USIS, o chestiune de economie: aceleași câteva sentimente exprimate iar și iar și aceleași câteva fraze pentru a le da glas. Într-o zi se întâmplase să se taie la deget cu o foaie și s-a surprins înjurând în engleză cu o extravaganță tulburătoare. Peterfield și Langston au aprobat răspicat, dar mai târziu în acea seară Chuck s-a așezat cu Websterul în față, cu o hotărâre și nerăbdare reînnoite: dacă putuse să asimileze toate acele cuvinte, iar ele își aflaseră curgerea firească prin gâtlejul lui, unde se aflau oare toate celelalte, de care avea nevoie? Învăța cum prindea o clipă liberă, dar viteza cu care se hrănea cu cuvinte era atât de mică,

încât acestea slăbeau și piereau înainte de a avea șansa să se acumuleze, iar acum, la Sewanee, ritmul crescuse peste măsură. Puținele cuvinte pe care le știa erau detronate și zburătăcite-n toate părțile. Engleza sa precară era de fapt văzută drept o cunoaștere limitată a lucrurilor, așa cum li se întâmplă de regulă celor care nu ies niciodată din propria țară. Dar nu și-a dat osteneala să spulbere această iluzie. Îi plăcea să aibă un as în mânecă.

Uneori, câte ceva îi amintea de Katherine. Era o figură cunoscută la Sewanee și, deși nu se arăta prea des pe-acolo, ceva din ea adăsta, iar lucrul acesta era suficient pentru a fi pomenită frecvent. Aflase că venea dintr-o familie înstărită, de care, dintr-un motiv sau altul, se înstrăinase. A presupus și admirat faptul că probabil legătura ei cu familia nu fusese dintru-nceput prea solidă. Îi părea foarte americană, nu din pricina izolării ei, ci tocmai datorită acesteia. Obligațiile și dependența păreau să nu aibă nimic de-a face cu ea. În scurtele momente în care s-a aflat în prezența sa, a întrevăzut ceva de felul unei posibilități, dar nu și-a dat seama de conținutul exact al acesteia. Până la urmă, ideea pe care și-a făurit-o despre ea a devenit atât de elaborată, și autosuficientă, și îndepărtată de femeia în carne și oase care era Katherine, că mai că a fost șocat, într-o dimineață de noiembrie, să dea peste ea, stând cu mănușile în mână, în holul de la Strake.

— Am așteptat să-ți faci o impresie despre bătrânul nostru Sewanee, a spus ea. Și presupunând că de-acum ți-o vei fi format, am venit să ți-o scot cu forța din cap. Perspectiva cuiva din afară este foarte valoroasă. Dar am fost nevoită să fac o socoteală cu dus și-ntors: să apar exact în clipa în care impresiile tale s-au formulat, dar tu nu ai încetat, totuși, să fii un străin prin locurile astea.

---

3. Fără încetare (în fr., în orig.).

4. Ku Klux Klan – numele sub care sunt cunoscute mai multe organizații rasiste extremiste, dintre care prima a apărut în 1865, după Războiul Civil din Statele Unite, în Tennessee.

5. Acest citat – asemenea celor trei care urmează – este, într-o engleză stâlcită, un extras din monologul lui Prospero: William Shakespeare, *Furtuna (The Tempest)*, actul V, scena I.

Doi

Toamna a pus capăt întâlnirilor accidentale și micilor distracții neașteptate, tuturor acelor lucruri cărora Katherine le făcea loc cu plăcere, dar care nu-și aflau nici un ungher permanent în viața ei. Semestrul nu mai era la început, și agitația cu care toți urmăriseră ce fac ceilalți, și exuberanța cu care se năpustiseră în noutatea pe care o reprezenta munca asiduă, cu un picior totuși încă în vară, toate luaseră sfârșit. Aerul era de-acum curat ca lacrima, monastic și tensionat. Persista un murmur subteran de activitate care se închidea în sine însuși. Se obișnuise cu acest tipar, avea senzația că îi prinde nespus de bine, mai ales că ajungea să orbiteze departe de Sewanee și era tot mai des singură. Era perioada din an care reducea viața la esență. În iulie, pe una dintre aleile din grădina de flori, o întâlnise pe soția vicecancelarului; se plimbau singure, fiecare învăluită în bâzâit de insecte, și s-au salutat cu căldură și au sporovăit îndelung, dar așa cum ar vorbi doi necunoscuți care dau nas în nas într-o țară străină amândurora și descoperă că vorbesc aceeași limbă. Vara era un spațiu separat de cursul normal al lucrurilor. Soția vicecancelarului nu era prietena ei. Dacă se întâlneau pe undeva își zâmbeau, se salutau cu o mișcare a capului și treceau mai departe. Toamna, Katherine petrecea mai mult timp ca niciodată în mașină, iar atunci când o lăsa pe undeva, purta cheile în mână ca pe-un talisman.

Până și amiciţiile ei cu personalul feminin, directoarele de cămin și menajerele, deveniseră acum eficiente și pragmatice. E drept că uneori stătea în ușa bucătăriei doamnei Reston, schimbând bârfe deseori deocheate și râzând până mai că le dădeau lacrimile. Dar în cea mai mare parte a timpului pendula între ele – între aceste domicilii care erau fiecare o insulă solitară –, colportând știrile ocazionale de la una la alta, ducându-le pe femei, o dată la foarte multă vreme, cu mașina pe la magazinele mai de soi din oraș, și în mici vilegiaturi până la stația de autobuz sau pe la vreun nepot. Încerca să le urmeze exemplul și să se mai întărească un pic. Deși le bănuia singurătatea, acestea nu o lăsau niciodată să transpară. Nici nemulţumirilor nu le dădeau glas și nici despre alții nu vorbeau cu asprime, deși Katherine simțise în repetate rânduri că exista ceva care le lega, ceva pe care îl luau așa cum era, o afirmare liniștită a bucuriei de a-și fi dus viața undeva pe muchiile nevăzute ale lucrurilor, și care sugera că atenția lor este pe jumătate îndreptată spre altceva. Alteori, toate acestea îi păreau a fi o năzărire. Întreaga viață a doamnei Reston era vicecancelarul, iar pe doamna Wade n-o lua somnul dacă un băiat din internatul ei nu se întorcea înainte de ora stingerii. Până și Katherine simțea cum loialitatea se ivește

neîngrădită la vederea cornului înflorit din curte, a pietrei palide a capelei, care devine aurie la lăsarea serii, sau a vreunuia dintre câinii vagabonzi fără nume apropiindu-se cu nerăbdare de ea, cu urechile ciulite, în vreme ce dragostea terifiantă pe care i-o poartă acestui loc o țintuiește la pământ.

Se asigura că face acele lucruri care doar în această perioadă a anului pot fi făcute. Se aventura în podul prea încins vara pentru a pune piciorul pe-acolo și alunga veverițele cu o mătură. Culegea frunzele uscate și le punea în clasoarele grele, pline cu frunzele din anii de dinainte, acum sfărâmicioase și uitate. Uneori asista la prelegerile publice care se țineau seara, simțind că, dacă l-ar fi abordat pe cel care ținea conferința – despre arhitectura gotică, despre poezia irlandeză, mereu o persoană în vârstă, un musafir înțelept, sosit de departe pentru o singură noapte – și i-ar fi adresat una dintre întrebările la care văzuse cam cu câtă atenție chibzuiesc oamenii de felul acesta, ar fi ajuns să discute cu lejeritate. Dar ea asista numai la aceste prelegeri publice, notând câte ceva pe programul tipărit al acestora, gândurile ei așternute pe hârtie exact așa cum se năpusteau în neclintirea din amfiteatru, cu vocea conferențiarului ca o unică notă, plină, răsunând iar și iar, și mintea ei, provocată de ceva, aprinzând artificii silențioase în craniu.

Dar mai mult decât toate acestea conducea, privind frunzele care-și schimbau culoarea și transformările pe care le aducea după sine noul anotimp. Mereu o lua prin surprindere felul în care toamna, după ce trimitea constant mici semne ale apropierii sale, tot reușea s-o prindă ca-ntr-o ambuscadă. Ieșea din casă într-o dimineață friguroasă și împietrea. Dealurile erau scăldate de o lumină care se ivea ca după o explozie petrecută în măruntaiele lor, de parcă ai fi scăpărat un chibrit lângă o lampă cu gaz și apoi i-ai fi răsucit cheița care eliberează combustibilul. Privind crestele abia după ce nu mai rămăsese nici urmă de verdeață, își dădea seama câte nuanțe fuseseră înainte, fiecare devenind acum un alt ton de roșu, iar dealul, o singură prezență gata-gata să se facă bucăți; copacii își lepădau rămurelele uscate pe pământ, unde se frângeau sub pași cu un pocnet, aerul devenea rece și purta neatinse toate acele zgomote, cele ale morții copacilor și rumoarea creaturilor, pe kilometri întregi. Simțea cum, iată, încă un an îi fugea de sub picioare. Toamna, trecerea timpului își făcea simțită prezența mai puternic, prin felul în care anotimpul se repeta neschimbat de fiecare dată, iar anii dintre o toamnă și alta dispăreau; în fiecare noapte, norii se desenau negri pe un cer portocaliu și fiecare toamnă se lega de următoarea pentru a naște o singură, nesfârșită toamnă pe care viața ei o brăzda ca o săgeată eliberată din arc.

Conducea și vedea sclipirile soarelui printre copaci. Sau, în clipa când ajungea pe câte un platou, observa cum un deal se pierde în urmă și un altul se ivește, dezvăluind coroanele de pe creste dintr-o nouă perspectivă, iar prin despicătura tot mai largă a cerului care i se deschidea dinaintea privirii un nor rarefiat trecea ca o jucărie trasă de-o sfoară. Conducea tocmai până în Alabama, apoi se-ntorcea. Mergea încet spre nord, până aproape de granița cu Kentucky, niciodată însă direct la Chicago, sau St. Louis, sau mai jos, la Birmingham. Se întorcea întotdeauna seara, orbită de reflexia în oglinda retrovizoare a luminii care cobora spre apus. Drumul pe care ajungeai la Sewanee când soseai din vest trecea exact prin mijlocul unor terenuri agricole, atât de netede, că păreau opera unei mașini – nu se vedea nici măcar o movilița sau vreo denivelare unde ar fi putut supraviețui

vreun copac. Ţărâna roşiatică arăta de parcă ar fi fost afânată constant. Din acest punct, munţii care mărgineau orizontul arătau ca un banal gard verde. Muntele din Sewanee era ascuns printre aceştia. Venind din această direcţie, nimeni nu ar fi zis că era o formaţiune de sine stătătoare, înconjurată de ceea ce părea, dinspre ea, un orizont de netrecut. Deseori ieşea din oraş prin nord, urmând apoi o curbă mare şi aparent lipsită de sens spre vest, de unde revenea după aceea – mai bine de o sută cincizeci de kilometri fără nici un rost, pe drumurile de ţară care se desenau pe lângă stâlpii de înaltă tensiune, până când era din nou aici, traversând pustietatea de ţărână roşie şi urmărind cum verdele capătă textură şi profunzime, pe măsură ce se-apropia de munţi, iar drumul începea să urce, aşa cum o făcuse dintotdeauna.

Tatăl lui Katherine fusese la Sewanee – aici nimeni, niciodată, nu „mergea“ sau „studia“, era un loc unde pur şi simplu erai – şi îi făcea plăcere să revină pe timpul verii. Munţii erau înţesaţi de case de vacanţă impunătoare, însă scunde, cu acoperişuri joase şi pardoseli de piatră, reci ca nişte cutii frigorifice. Casele erau ocupate de doamne care purtau cei mai adecvaţi pantofi cu toc, văduve ale profesorilor de la facultate sau femei de lume care veneau la munte în iunie, pentru că vremea era răcoroasă şi compania, bună. Sewanee fusese mereu o staţiune de vară. Nimeni nu-şi mai aminteşte ce-a fost mai întâi: bătrânelele cu cei mai adecvaţi pantofi cu toc sau corturile dungate, de picnic, de pe peluză; uneori, seara sosea câte o orchestră tocmai de la Nashville; mese bune în fiecare zi, grătar cel puţin o dată pe săptămână şi cocktailuri cât ţinea după-amiaza, pe veranda generoasă a clubului facultăţii care dădea spre defileu, cu băieţii de la bucătărie în sacouri albe şi cu mănuşi. Aşa stăteau lucrurile de când lumea şi pământul. Multe dintre case aparţineau acum absolvenţilor a căror afecţiune pentru Sewanee, sau poate un sentiment de îndatorare, îi făcea să se întoarcă aici în fiecare an. Este la fel de adevărat şi că bărbaţii din Sewanee locuiau în sud, care pe unde se născuse, şi astfel Sewanee era un refugiu pe timp de vară pentru cei din Birmingham, sau Atlanta, sau Jackson, diferit de Provincetown sau Maine.

Joe Monroe era unul dintre aceştia, dar mai avea şi alte socoteli. Nimic nu-i era mai pe plac decât să facă paradă, cu un soi de ostentaţie relaxată, într-un context ce părea mereu un fel de reuniune de şcoală, chiar în absenţa foştilor colegi. Voia cu orice preţ să demonstreze amploarea împlinirii sale sociale, în scenografia cea mai potrivită s-o pună în valoare. La Sewanee, fusese un student şarmant, dar lipsit de talent. Cu toate că muncise din răsputeri, de-abia dacă reuşise să fie mediocru, şi chiar şi asta i se datorase simţului său fără greş de a cultiva prietenia trainică a colegului său de cameră şi de a-l păstra astfel în toţi cei patru ani de studenţie. Aranjamentul acesta însă îl făcuse pe Monroe să sufere în tăcere. Colegul de cameră era sclipitor, nepăsător când venea vorba de facultate, firav, deloc atletic, pseudo-aristocrat şi fetele îl găseau ciudat de seducător. Se numea Charles Addison şi era din Nashville, deşi, odată ajuns la Sewanee, nu mai plecase. După absolvire şi-a făcut doctoratul la Princeton, dar s-a întors, acceptând un post oferit de facultatea pe care o absolvise, o adevărată victorie pentru instituţie. De atunci lucrurile au rămas neschimbate, aşa că Addison a continuat să fie tratat ca o vedetă la Sewanee, mult după ce majoritatea celor din breaslă au ajuns la concluzia că nu era decât un individ care nu a

ajuns să se ridice la înălțimea potențialului pe care îl avea, din lene, aroganță sau amândouă la un loc.

La început, existase și o soție din Nord, dar neputința ei de a se adapta i-a adus indiferența tuturor, inclusiv, se pare, pe cea a propriului soț, și când a dispărut din sera socială a Sewanee-ului, nimeni nu i-a dus dorul. O astfel de situație ar fi fost dezastruoasă pentru cariera și reputația celor mai mulți bărbaţi, dar în cazul lui Addison a părut ceva șarmant de inevitabil. Au presupus cu toții că reușise s-o scoată din minți cu dispreţul lui justificat și neglijând-o. Toată copilăria lui Katherine, Addison obișnuia să-i viziteze când și când familia, cu ocazia sărbătorilor, dar asta se întâmpla cu mulți ani înainte ca ea să afle că de fapt nu fusese niciodată însurat. Și nici nu îi păruse un personaj care să-și strice viața cu o asemenea prostie. Dimpotrivă, părea un individ care aprecia compania lui însuși, mai degrabă decât pe cea a oricui altcuiva. Addison era de acord cu imaginea pe care o avea despre el tatăl lui Katherine. Joe Monroe lega apariţia posibilităţii ascensiunii lui, ca un personaj care ar putea valora ceva, de clipa când a descoperit că fusese acceptat de Addison ca un companion acceptabil, opusul său. În foarte multe privințe, revenirile lui la Sewanee erau pentru a-l revedea pe Addison, pentru că Joe voia să reafirme constant profunzimea și longevitatea prieteniei sale, ca și pe aceea a triumfului său. După părerea lui, pornise în lume și făcuse o grămadă de bani, în vreme ce Addison rămăsese undeva în trecut. Dar tocmai pornind de la acest trecut se definea Joe și, în familia lui Katherine, acest trecut jalona totul.

Legăturile afective pe care Katherine le avusese cu Sewanee-ul pe când era o copilă fuseseră firave, și iubitul ei din vara când a împlinit paisprezece ani – fiul unui profesor de chimie care urma liceul undeva în est, dar revenea aici peste vară – nu a reușit să le dea mai multă consistență. Existența iubitului a produs o schimbare mult mai vizibilă în mama lui Katherine, care a început să se poarte cu ea cu un soi de descurajare simulată, avertizând-o să nu facă pe inaccesibila, dar nici să nu se vândă prea ieftin. Glee începuse pe-atunci să spună lucruri de felul „ești prea tânără să fie ceva serios“, dar Katherine nu se simţea în nici un fel serioasă. Îi părea că ceea ce Glee spunea de fapt era că ar fi prea în vârstă ca să *nu* fie serioasă. Katherine, de fapt, nu făcea mai nimic în răstimpul pe care-l petrecea cu băiatul acela. Posibilitatea unei transgresiuni fizice nu era niciodată cu adevărat clară. În vreme ce Katherine se gândea cumva morbid la această posibilitate, el părea să se mulțumească să meargă să înoate. În Sewanee era un râu care săpase chei adânci la baza versanților și care se oprea uneori pentru a se prăvăli în cascade abrupte. Amândoi aveau același loc preferat pentru înot, o coincidență care se poate să fi fost singurul motiv al legăturii lor romantice. Mergeau într-acolo ţinându-se de mână, pe o cărare îngustă, plină de rădăcini de copac ieșite-n afară. Purtau amândoi tenișI și pantaloni scurți, aveau pe dedesubt costumele de baie și aruncate peste umăr, prosoape încă jilave. Uneori cărarea se-ngusta într-atât că trebuiau să se răsucească, fără să-și dea drumul la mâini, apoi se suceau la loc. Dar când ajungeau, ea-l lăsa în urmă și o pornea de una singură. Fundul râului, în partea de sus a cascadei, forma ca un fel de raft proeminent de piatră, iar apa aluneca de pe muchia ei ca un cearșaf intact. Cascada avea un debit atât de regulat, că părea aproape nemișcată când dispărea sub acea suprafață. Katherine se întindea și-și lăsa urechile să se umple cu apă, iar mugetul cascadei se transforma într-o

vibrație mută. Îi plăcea să-și imagineze uneori c-ar sta întinsă pe pat, antrenându-și corpul să nu mai știe să plutească. Simțea cum picioarele i se scufundă, trăgându-i coapsele după ele până când din ea nu mai rămânea decât un arhipelag de sâni abia înmuguriți, de umeri și chip. Ținea ochii închiși. Undeva aproape de capătul de jos al cascadei, băiatul se cățăra pe stânci sau se punea pe vine în căutarea unor locuri pentru pescuit. După-amiaza, când soarele era înghițit de stâncile înalte și iazul era umbrit, venea pe malul cel mai apropiat de ea, cu un prosop despăturit în mâini. Întovărășirea lor căpăta un delicat aer formal. Nu aveau prea multe să-și spună, și nici o dorință anume să hălăduiască singuri. Katherine nu avea decât un lucru pe care trebuia să-l ascundă de maică-sa, și anume, tocmai lipsa a ceva ce ar fi trebuit ascuns.

Într-o zi a coborât în sufragerie și l-a găsit pe Addison șezând de unul singur.

— Îl aștept pe tatăl tău, a spus.

A măsurat-o din cap până-n picioare, fără fereală. Purta o rochie mulată dintr-un material cu imprimeu în pătrățele, cu bretele foarte subțiri. Era genul de vestimentație pe care maică-sa o punea s-o-mbrace în serile când avea întâlnire cu băiatul, deloc în ton cu ce purta ea de obicei, însă în ziua aceea așa era îmbrăcată, și croiala aceea feminină, în combinație cu modelul pentru copilițe al materialului, i-a părut indecentă. S-a așezat pe taburetul de răchită aflat în celălalt capăt al încăperii față de Addison și a privit absentă în jur. Simțea cum îmbujorarea inițială dispărea, lăsându-i pe piele o senzație de rece și acea stranie și întârziată senzație de prezență a trupului, de parcă ar fi fugit. Și-a ridicat timidă un braț și s-a scărpinat pe spate, între omoplați. Știa că gestul avea un aer de stânjeneală și lipsă de premeditare.

— Insectele au luat-o razna vara asta, i-a spus. Mult mai rău ca-n alte dăți.

— A fost un an ploios. Pământul e încă mlăștinos ici-colo. Cuiburi numai bune pentru ca insectele să se înmulțească.

— E revoltător! a spus Katherine neconvingător.

— Nu te prosti!

— Dar nu mă prostesc.

— Ba da, a remarcat Addison impasibil. Te-am urmărit. De la o anumită distanță, pari tulburător de bătrână pentru vârsta ta. Mă uit la tine când nu bagi de seamă, și ești la fel de bătrână ca dealurile. Apoi, e de ajuns să spun o vorbă și-ncepi să te prostești.

Katherine a căutat un răspuns potrivit, însă nu l-a găsit.

— Bănuiesc că de asta maică-ta te-a învățat să joci teatru. Singura fată într-o mare de băieți. Te-au chinuit frații tăi? Toți? Sunt convins că da. I-a zâmbit plăcut apoi a continuat: Dumnezeule, cred că te-au terorizat!

— Nu, a răspuns Katherine, râzând.

Frații ei îi plăceau, dar aparțineau altei specii. Îi surâdea ideea de a fi terorizată de ei; mai că și-ar fi dorit s-o fi chinuit. Dar nu, niciodată nu se luaseră de ea.

— Dacă aș fi avut o soră care să se prostească așa ca tine, cred că i-aș fi făcut zile fripte. Aș fi făcut-o să regrete ziua în care s-a născut.

— Chiar așa? a întrebat Katherine, care simțea cum îndrăzneala îi crește, cum, stârnită de el, prinde viață. Sunt convinsă! Ești în stare să faci pe cineva să regrete ziua în care s-a născut.

Niciodată nu mai purtase genul acesta de conversație. Nesigură, dintr-odată, pe ea, a revenit la mâncărimea nelocalizată, dar n-a mai găsit-o. S-a lăsat acaparată cu totul de un disconfort imaginar, cu un braț ridicat pe lângă cap și-ndoit spre spate, când a descoperit cu oroare că înțepătura pe care o simțea la subraț nu era altceva decât un fir de păr pe care se aduna transpirația. De ziua ei maică-sa îi cumpărase un aparat de ras pentru femei, un obiect greu, de metal inoxidabil, cu un mâner cu incrustații laborioase și lame prinse una lângă alta, ca șindrilele, însă cum scopul pentru care fusese făcut îi părea absurd, l-a pus deoparte și a uitat de el. Și-a lăsat brațul să cadă la loc.

— Vino-ncoace, a zis Addison.

Știuse deja în clipa când a străbătut camera; a prins-o de umeri doar și a răsucit-o, făcând-o să se așeze pe marginea canapelei, în fața lui, apoi a scărpinat-o cu atenție pe spate, între bretelușele din materialul cu imprimeu în pătrățele. Părul ei des și liber, o graniță în partea de sus, iar jos, cea trasată de marginea rochiei. Rămânea un spaţiu mititel, cât deschiderea unui compas. Pielea ascunsă de păr pulsa insuportabil, dar mâna lui nu se ducea într-acolo.

— Unde e? a întrebat-o, căutând încet.

Apoi degetele lui au luat o pauză. Nu era o înțepătură de insectă; putea să nu fie altceva decât o ușoară depigmentare a pielii, un semn pe care ea nu avea să-l vadă niciodată, sau doar atenția lui încordându-se și apoi dispărând sub propria greutate. Apoi și-a ridicat mâna, brusc, în părul ei, spre pielea care palpita. Au auzit amândoi motorul unei mașini și o ușă trântindu-se vesel, iar ea s-a ridicat, cu mișcări de somnambul, și a ieșit din cameră.

După ce împachetatul din New Orleans, și apoi condusul, și sosirea la destinație, și despachetatul au fost toate duse la bun sfârșit, inventarul anual al simptomelor colapsului casei i-a agitat pe toți și, apoi, inevitabil, i-a făcut să pice-n apatie. În Sewanee nu aveai prea multe de făcut. Fiecare vară era un ritual de dat la o parte bucăți substanțiale de timp: cel care se scurgea între micul-dejun și prânz, apoi cel dintre prânz și ora cocktailurilor, zilele care treceau de la ceaiul la familia Struther până la grătarul din weekendul acela, numărul de ore care se interpuneau între cină și ceasul la care era potrivit să te bagi în pat. Era ceva slab și aproape indecent în a te culca atâta vreme cât afară era încă lumină, cu toate acestea, Katherine se băga în pat la astfel de ore; asta dacă părinții ei nu ieșeau pe verandă – atunci Katherine rămânea cu ei, la lumina lumânării, ascultând bâzâitul insectelor de noapte, care se tot izbeau de plase. Ani de zile au fost doar ei – Katherine și părinții. Toți frații ei erau deja fie însurați, fie plecați pe la școli, și deși vara și-o petrece oricine pe undeva – o auzise pe maică-sa spunând asta la telefon, cu un ton de lingușeală cochetă care o înfiora pe Katherine –, pentru nici unul dintre ei acel undeva nu era Sewanee. Mama lui Katherine considera uneori un eșec personal faptul că nu reușea să-și adune toți cei patru copii sub același acoperiș vreme de trei luni; alteori privea asta ca pe un afront. Prezența fiicei care rămăsese cu ei nu părea să îi aducă prea multă alinare. Vreme de zece ani Glee nu avusese decât băieți, și presupusa ei incompetență când venea vorba despre băieței gălăgioși devenise un subiect de discuție pe care-l aborda constant și cu entuziasm. Dar când în sfârșit a căpătat fiica după care tânjise atâta, a părut un pic mirată. Katherine a devenit studenta unică la cursul despre „Cum sunt lucrurile și cum ar

trebui să fie Katherine“, pe care Glee s-a simțit cumva obligată să-l pună la punct, și așa a crescut Katherine, în strălucirea neclintită a opiniilor mamei sale. Vigilența lui Glee a contribuit la distanța care se căsca între ele și, deși se vedeau una pe alta mult mai mult decât pe oricine altcineva, amândouă ajunseseră să simtă doar un disconfort din ce în ce mai mare. Treceau prin casă încercând să nu se întâlnească, iar atunci când totuși drumurile li se intersectau, căutau să ajungă cât mai repede la câte un subiect de conversație nesemnificativ, ca prognoza meteo, ce se cuvine să porți la o petrecere, efectul vremii asupra petrecerii, sau efectul vestimentației asupra vremii.

— Dacă porți aia, va ploua! a strigat Glee când fiica ei a coborât scara fără grabă.

Nu ploua niciodată, însă amenințarea a plutit întreaga după-amiază. Se decisese ca petrecerea să aibă loc pe veranda generoasă, pardosită cu dale de piatră, care pornea din spatele casei președintelui și venea până deasupra pantei lejere a peluzei. Mai departe, părea prea riscant. Toți cei care luau parte la petrecere erau preponderent bătrâni și preponderent femei. Multe dintre acestea se adunaseră în jurul lui Charles Addison, râzând cu ceea ce ele însele simțeau că e un abandon periculos. Gâfâiau și-și făceau vânt. Katherine a privit-o pe maică-sa pășind pe dalele de piatră, cu o mână întinsă cumva regește, pe care Addison i-a prins-o, trăgând-o spre el prin mulțime. A sărutat-o scurt pe buze și apoi, făcând un adevărat spectacol din greșeala pe care o săvârșise, i-a sărutat mâna. Au râs zdravăn și au schimbat câteva glume. Katherine nu putea să audă ce-și spun, dar nici nu conta, de fiecare dată era la fel, aceeași paradă îngrozitor de arogantă a adulților. Tatăl ei se întorsese pentru câteva zile la New Orleans cu treburi. Mama ei nu că profita de absența lui, ci mai degrabă o etala, de parcă simplul fapt că, în aceste circumstanțe, existența ei continua merita te miri ce premiu special.

Katherine s-a dus în bucătărie să se uite la băieții care ajutau acolo și care acum curățau știuleți de porumb dulce, desfăcând mai întâi straturile de frunze și trecând apoi la firele fine ale mătăsii. Apoi s-a trezit în capul scărilor, tot din dale de piatră, care duceau de la verandă spre peluză. A început să coboare. Cerul s-a luminat și a mârâit, aranjându-și greutatea impresionantă, de parcă ar fi fost un obiect de mobilier masiv. Deja ploaia era pregătită. Nu mai avea nevoie decât de un catalizator, un prim efort care să amestece aerul ca aceasta să pornească în jos. A pășit de pe ultima treaptă pe peluză, și de acolo a pornit spre centrul acesteia. S-a imaginat ca aflându-se în miezul unei atenții colective, caleidoscopice, dar inconștiente: nemulțumire de om respectabil, iritare maternă sau altă formă de dezinteres rece, ascuțit. Și vremea părea să țină cont de ea. Dacă se uita în spate vedea capete acolo sus, mișcându-se nerăbdătoare, dar de la distanța la care se afla nu izbutea să le zărească și ochii. O vreme a mers de colo-colo, ca raza unui fulger, pe peluza de altfel pustie. Avea o rochie ca o cuirasă, de mătase galbenă. Maică-sa susținea că se putea păta și de la apă. Era încă pe iarbă, sperând la primele picături ce-ar fi anunțat ploaia, când strigătele și flăcările care se înălțau dinspre verandă au atras-o înapoi, dar fără prea mare tragere de inimă.

Aerul era atât de umed, că nu reușeau să aprindă cărbunii. Băieții de la bucătărie îi stropeau cu benzină și aruncau apoi chibrituri aprinse. Un zid de foc s-a înălțat cu un șșșșș puternic, a ars un minut-două și apoi parcă s-a evaporat. Aerul s-a umplut de-un miros acru.

— Nu faceți decât să ardeți combustibilul cu care i-ați stropit. Cărbunii trebuie aprinși de dedesubt, a spus Addison.

Rupea *Chattanooga Tribune* și vâra ghemotoacele de hârtie printre cărbuni. Câteva femei i-au strigat că s-ar putea arde. Louis, bucătarul-șef, a dat să-l tragă la o parte pe Addison cu niște clești.

— Domnule Charles, spunea. Vă rog!

Addison avea și această excentricitate: era prieten cu personalul de culoare. La numeroase evenimente organizate de facultate făcea o paradă enervantă din a strânge mâinile ospătarilor. L-a întrebat pe președintele Clate dacă nu avea niște vreascuri pe undeva prin casă, și când băiatul pe care-l trimisese Clate s-a întors cu brațele pline de bușteni, Addison a aruncat ziarul în sus și s-a retras, în chicotelile încântate sau de protest ale alaiului său de personaje cu păr grizonant.

— Nici unul dintre voi nu are nici cea mai mică idee cum să facă un foc. Avem nevoie de *vreascuri*. Nu știți ce sunt alea?

— Trimit băieții, domnule Charles, a spus Louis.

— Nu, nu, nu! Mă duc eu. Dar am nevoie de un ajutor zdravăn. Cineva care nu se teme de ploaie.

— Vin eu, s-a pomenit Katherine vorbind.

— Rochia, Katherine! i-a spus mama.

— Poți s-o lași să ridice câte-un vreasc din când în când! Poate așa n-ajunge prea răsfățată. Muncă grea? a întrebat apoi, uitându-se la Katherine. Crezi că un pic de muncă grea te-ar putea salva de la a deveni o tânără temeinic de bolnăvicioasă și dezagreabilă?

Când au pornit-o pe peluză, Glee încă râdea încântată, gândindu-se c-o face pe socoteala fiică-sii.

— Nu sunt „răsfățată“ sau „bolnăvicioasă“, a spus Katherine după ce au plecat.

— Dumnezeule! Știu că nu!

— Pun pariu că te pot bate la alergat!

— Chiar și în rochița aia și cu sandale?

— Da!

— Sunt sigur că poți! Ba chiar m-ai putea bate de mi-ar suna apa-n cap!

— Aș putea, da!

— Arăți minunat, a spus el.

Înainte ca ea să apuce să-i răspundă a adăugat:

— E foarte frumoasă rochia ta. Indiferent ce spune maică-ta.

— Îi place rochia. Își face griji să n-o stric.

— Sunt convins că așa se va întâmpla!

Când perdeaua de copaci din spatele lor s-a îndesit și nu se mai vedea casa, Katherine s-a întors – atâta amar de vreme, așa îi păruse atunci, paisprezece ani plicticoși, în care s-a mișcat numai prin făgașe înguste, pe suprafețe familiare, încercând cele câteva lucruri pe care avusese puterea să le experimenteze și în puținele feluri în care putuse să o facă. Chiar și când era singură, i se părea că mereu trebuie să se ridice la înălțimea unor așteptări. Dar asta o aruncase de pe planeta ei mică într-un vid, și nu putea atinge iar pământul, nu putea să facă altceva decât ceea tocmai urma să facă, așa că s-a întors brusc

spre el, sprijinindu-se cu palmele chiar de el, de parcă ar fi căutat echilibrul punându-și mâinile pe trunchiul unui copac, și el a împins-o.

— Nu acum, nu avem timp, i-a spus.

S-a aplecat și căuta vreascuri.

— Atunci de ce? Luptându-se ca să nu lase lacrimile să-i țâșnească, a continuat: De ce m-ai adus aici?

— Am vrut să văd ce faci, draga mea. Am vrut să văd dacă ai să faci ceea ce tocmai ai făcut.

După ce au adunat suficiente vreascuri s-au întors printre copaci, fără să-și vorbească. Când se apropiau de casă, mama lui Katherine le-a ieșit în întâmpinare, râzând iar, cu privirea ei strălucitoare țintă-n ochii lui Addison. Katherine avea crenguțe și frunze agățate pe toată partea din față a rochiei și poate că materialul se și rupsese.

— Charles Addison, l-a dojenit Glee, *uite* ce-ai făcut din fata mea…

Trei

Au gonit pe la marginea aleii care ducea spre casa vicecancelarului, iar el se gândea la noaptea când sosise aici – la el ajungând doar mișcare, nu și un simț al distanței – și la cum s-a oprit, și spațiul a explodat de jur împrejurul lui. A încercat să facă o brumă de conversație, povestindu-i lui Katherine cum mersese în seara aceea, cum doamna Reston pusese o lumină în fereastra salonului. Umblase preț de douăzeci, poate treizeci de minute doar condus de lumina lunii, care se răsfrângea pe pietriș, speriat ca de bombe, până când a prins să vadă acel mic licăr de speranță. Doamna Reston nu aprinsese lumina de pe verandă înainte de sosirea lui, ca să nu-l întâmpine cu un nor dens de gâze; ce l-a întâmpinat însă a fost o lumină puternică direct în ochi și, după ce și-a revenit din orbire, și doamna Reston, zâmbind cum știa ea mai frumos. A fost foarte recunoscător, i-a explicat manierat, pentru încrederea pe care o insuflau ușa aceea care s-a deschis atât de prompt și lipsa încuietorilor. Ferestrele erau deschise spre răcoarea nopții, ușa de la dormitorul lui rămânea dată de perete spre hol, și deși n-a putut dormi multă vreme, nu putea să nu vadă în asta și în chinurile drumului până aici ceva de felul unei sosiri inevitabile, care l-a metamorfozat.

— E minunat, a încheiat el, că americanilor nu le-a trecut niciodată prin cap să-și încuie ușile.

— Nu tocmai minunat, zise ea. Oamenii de-aici au prea multă încredere. Nu este la fel peste tot.

— Mi-ar plăcea să-nvăț să am încredere în afară, spuse el.

I s-a părut grăitoare greșeala lui.

— În afară?

— Unde locuiesc înainte de asta, nu e nicăieri sigur de umblat.

Făcu un gest cu mâna spre exteriorul mașinii și apoi continuă:

— Afară, în țară. Nu pot să fac așa ceva acolo.

— Din cauza războiului?

— Da.

Vocea lui a avut un crescendo la capătul cuvântului, de parcă ar fi dorit să mai adauge ceva, dar n-a mai zis nimic. Și așa, dintr-odată, și-a amintit visul. Nu a putut pricepe niciodată ce anume din lumina orbitoare a zilei care se întindea în fața lui ca o coardă de rezonanță, în așteptarea celui mai mic gest care să-i amintească noaptea, declanșase totul.

Visa lucrurile acelea încă de când părăsise Coreea. Și nu a fost nevoie decât ca viața de atunci să facă un pas îndărăt, nu foarte repede, pentru ca mintea lui să capete suficient spațiu pentru a reordona totul. Visele erau atât de dese, că ajunsese să prindă de veste că se află într-unul, și apoi începea lupta să se elibereze; visul, o țesătură lipicioasă care îi zădărnicea orice efort de-a o rupe, și cu cât încerca, cu atât membrele lui nu făceau decât s-o strângă mai abitir în jurul său. Se trezea uneori cu senzația deranjantă că vocea lui tocmai ricoșase prelung din pereții încăperii. Visul îi scânteia scurt prin fața ochilor, și pe-aci ți-e drumul.

Katherine spuse, ca pentru a se scuza:

— Nu știu nimic despre război.

El și-a scuturat capul într-un fel care-i amintea lui Katherine de cineva care încearcă să-și scoată apa din urechi.

— Nu sunt multe de știut, zise el.

— Ceva trebuie să fie.

— Nu.

După o clipă, ea i-a spus:

— Mereu m-am întrebat cum arată cu adevărat un război. Nu poți să știi din ce se scrie în ziar.

El a ridicat din umeri, dar nu a zis nimic. A fost ceva plăcut în felul în care a ignorat-o.

— Poate că nu despre încredere e vorba, s-a corectat ea. O fi mai curând ignoranță. Sewanee este o insulă. Nimic nu eșuează pe țărmurile ei, și asta-i amorțește pe oameni. Nu mai observă lucruri. Ești prima noutate de aici, de la o vreme.

— Știu insulele, răspunse el. Asta nu este o insulă.

— O insulă a minții, o insulă a sufletului, spuse ea, râzând scurt. O să vezi!

În toamna aceea s-a plimbat de multe ori prin păduri. În unele locuri pinii albi creșteau atât de înalți, încât trunchiurile, din pricina soarelui care nu reușea să ajungă până la sol, aveau ramuri abia de la șase, nouă, doisprezece metri în sus. Cioturile crengilor umpleau trunchiul ca niște spini, și nimic altceva nu mai creștea între ei. Lumina difuză părea plină de un praf fin de culoarea prunelor. Se simțea de parcă s-ar fi îndreptat spre casă, cu scrâșnetul covorului gros de ace sub picioarele lui, apropiindu-se de un loc unde nemișcarea se acumula, apoi, pe nebănuite, copacii dispăreau, și stătea pe marginea unei creste, față în față cu un gol nesfârșit, privind spre terenurile arabile de jos, care se pierdeau în ceață. Erau nenumărate astfel de locuri de unde priveliștea era nespus de frumoasă, iar în cel mai reușit universitatea ridicase un crucifix imens, alb. Era primul lucru pe care îl vedea oricine, când urca dinspre culmile mai joase, indicatoare numai ale muntelui însuși, cam la fel cum lumina doamnei Reston fusese primul lucru pe care îl văzuse în urcușul său. Katherine vedea mereu crucea ivindu-se prima, ca o cusătură albă în țesătura verde a muntelui, chiar și atunci când încerca din răsputeri să nu o vadă. Dispărea la câte o curbă, apoi se ivea iar, din ce în ce mai mare. Iar atunci când pleca, o vedea în ciuda ei, aproape fugind de pe drum, micșorându-se tot mai mult în oglinda retrovizoare.

A vorbit puțin după ce au coborât pantele și au ajuns la terenurile arabile. Ea îl privea

cum se uită la drum.

— Știi să conduci? întrebă.

— Nu.

— Dacă vrei, te învăț.

— Da, zise, dând din cap. Aș vrea.

I-a trecut prin minte că îl ducea într-un loc anume, un loc care nu avea vreo altă semnificație decât aceea pe care întoarce-rile repetate o conferă oricărui loc. Era penultima bornă pe drumul către Sewanee, o mică oază cu o stație de benzină și un dozator de cola unde obișnuia să oprească, chiar dacă nu avea nevoie de nimic, numai și numai de dragul unei scurte pauze. Nu știa de ce face asta. Cei care conduceau mica stație de benzină o enervau și o nelinișteau. Imediat ce oprea motorul începea să-l bănuiască pe băiatul de la pompă că ar fi reprimat, chiar sadic, și asta numai din felul lent cu care se apropia de mașina ei. Femeia de la dozatorul de cafenea părea reticentă în a ridica brațul, iar brațul însuși părea să fie moale de parcă ar fi fost de cositor. La capătul a trei minute Katherine ajungea să nu mai suporte nerăbdarea, se urca repede în mașină și pornea cu violență motorul, înjura în barbă și demara cu un scrâșnet de roți, ridicând praful în urma ei. Dar cumva introducea mereu această întrerupere în momentele când conducea. Parcă nu se putea lipsi de ea. Când rula pe celălalt sens, îndepărtându-se de Sewanee, nu se gândea nici o clipă să oprească acolo. Era pe cealaltă parte a drumului și prea aproape de poalele munților pentru a se detașa de senzația de prolog incert care-o încerca înainte să pornească la drum. De-abia dacă observa că-l depășise deja, iar dacă totuși îl vedea, nu-i acorda nici un gând. Chiar și acum, căutându-l, aproape că îl ratase.

O stație de benzină și o cafenea, legate, pentru că orașul pe care-l deserveau – orașul însuși nu se vedea pe nicăieri, fiind probabil mult în spate, ascuns de ogoare – nu avea o populație prea numeroasă și nu se putea lipsi de mai mult de două perechi de mâini care să conducă ambele stabilimente: băiatul, și femeia, și uneori un vârstnic care se holba la mașinile străinilor care treceau pe acolo în goană. Nu păreau să fie înrudiți. Mai erau și alți indivizi care pierdeau timpul în cafenea, sau se sprijineau de garaj, iar când ea și Chuck au coborât din mașină și au intrat împreună în cafenea, au început să iasă. Probabil că o cunoșteau, cam la fel cum recunoști fumul unui tren în depărtare sau ochiurile de noroi ce se formează în praf, ori de câte ori plouă – era o caracteristică banală, destul de constantă a peisajului, ceva ce nu stârnea multe speculații și care-ți dispărea din memorie imediat ce ieșea din raza ta vizuală. Dar acum au observat-o. A cumpărat suc pentru Chuck și pentru ea, și cum îl beau fără să schimbe o vorbă, în dreptul intrării în cafenea, privindu-l pe băiatul care vâra pistolul furtunului de alimentare în rezervorul mașinii, încet, privind des peste umăr, oamenii, zece sau doisprezece câți erau, se adunaseră să se uite și ei – să se uite la ea și la Chuck care se uitau la mașină.

I s-a făcut teamă pentru o clipă, și a simțit că și lui îi era. Și-au sorbit băuturile cu ochii ațintiți doar înainte. Băiatul s-a uitat spre ea într-o doară, ea a dat din cap, și el și-a întors privirea spre bușonul rezervorului până când un firicel de combustibil s-a prelins pe aripa mașinii și atunci a oprit pompa. Cât băiatul a șters aripa și a curățat parbrizul, ridicând fiecare ștergător cu o grijă infinită și un soi de admirație reținută – era o mașină foarte frumoasă –, s-a creat o așteptare la care au participat cu toții, iar substanța ei s-a

strâns în jurul lor. Fără nici un hop sau tremur; doar prezență. Katherine s-a gândit că era ca și cum ar fi privit o navă intrând în port. S-a și simțit așa. Sosirea într-un teritoriu bizar, primii pași pe pasarelă, iar toată forfota din port oprindu-se și întorcându-se spre tine ca un singur ochi. Stăteau acolo într-un cerc continuu, observați fără jenă, până în clipa când i-a plătit băiatului, și-au golit paharele și au pornit încet spre mașină.

— Nu știu de unde să mă luau, spuse Chuck când deja începuseră să se îndepărteze.

— De unde să te ia.

— Așa! Scuze.

— Nu te scuza. Engleza ta e mai bună decât mi-am imaginat. E mult mai bună decât m-ai făcut să cred prima dată când ne-am întâlnit.

El nu credea că o făcuse să creadă una ca asta.

— Citesc, scriu bine. Vorbitul pornește greu.

— Vorbitul e mai complicat sau îți ia mai mult.

— Da, scuze.

— Mi-aș dori să nu te mai scuzi. Te rog să nu o mai faci!

Când el a tăcut, Katherine a spus:

— Se poartă frumos cu tine Bill Crane? Conversează cu tine? E foarte important, dacă vrei să înveți.

L-a mirat că știa cine e Bill Crane.

— Este foarte bun.

— Un prieten bun? Un partener de dialog bun?

— Amândouă.

— E un bun exemplu al celor de teapa lui, asta-i sigur! Mă bucur că se poartă frumos cu tine.

— Toată lumea e amabilă aici. Chiar este! Tu ești, a adăugat sfios. Mă duci la condus.

— Voiam să vezi locurile astea înainte să dispară frunzele. Ai fost sus pe munte încă de când ai ajuns.

— Am fost în locuri. Luna trecută fost la Mobile, Laurel și Augusta, a spus, pronunțând fiecare nume foarte precis.

— Serios? exclamă ea. Sperase ca ea să fie cea care îl duce în prima lui explorare a Americii. De ce?

— E ceva acolo – Consiliul bisericilor episcopaliene. Merg la bisericile lor, și vorbesc coreeană.

— Așa, de plăcere?

— Nu, pentru consiliu, când cer. Dar îmi place să dau o prelegere. Am un proiector și arăt niște imagini.

— Despre război?

— Nu prea multe.

Cele mai multe dintre imaginile pe care le arăta erau fotografii din Arhiva Națională a Coreei, din care țara apărea stinsă, sărăcită și de nemântuit, față de prezentarea lui, care se voia generală, fără surprize sau lucruri neplăcute. În general explica despre coreeni că sunt fermieri, că le place să serbeze anumite zile naționale în costumele lor multicolore, că le plac florile și copiii – că nu sunt ieșiți din comun, deloc genul care să merite o prelegere.

Diapozitivele care se derulau nu erau niciodată cele mai potrivite. Ca și remarcile lui, le alegea cât de generale se putea, și le schimba des. Înțelegea că oamenilor le place să vadă ceva, și până și publicul cel mai obișnuit cu așa ceva se plictisea să se uite numai la el. Făcea și o scurtă istorie a războiului și răspundea la întrebări.

— Ce fel de întrebări? vru să știe Katherine. Acum îmi dau seama cât de neplăcut a fost că te-am întrebat cum arată un război.

— Nu. Asta nu e neplăcut.

— Nu mi-am dat seama că trebuie în permanență să răspunzi la întrebările stupide ale oamenilor.

— Întrebarea ta nu e stupidă. Nimic din ce spui nu va fi stupid.

S-a uitat la el surprinsă.

El a roșit.

— Îți spun eu una foarte stupidă.

— În regulă!

— În Mobile, un bărbat m-a întrebat dacă în Coreea trăim în copaci.

— Ca maimuțele.

— În case din copaci, a lămurit el.

— Ca maimuțele în case din copaci! Și ce i-ai răspuns?

— Zic nu, dar poate se gândea la case cum avem lângă apă. Case pe picioare, adică.

— Pe piloni. Ai fost prea politicos!

— A fost OK, zise el, zâmbind.

— Ești politicos și că spui da Consiliului bisericii.

— Nu deranjează. Ei dau la Sewanee, pentru bursa mea.

Katherine s-a simțit stânjenită. Aranjamentul acela o făcea să-i fie rușine, dar și faptul că nu-i trecuse prin cap că exista un astfel de aranjament. Pentru o clipă nu a mai spus nimic.

— Cum ajungi acolo? a întrebat în cele din urmă. Cum ajungi în orășelele astea?

— Iau autobuzul Greyhound[6].

— E oribil!

De fapt, lui îi plăcea foarte mult, dar, cu diplomație, a spus doar:

— Nu.

— Data viitoare te duc eu cu mașina. Cu cât timp înainte afli de aceste ordine de încorporare?

— Depinde. Uneori mult timp, uneori puțin, una sau două zile. Îmi place însă autobuzul ăsta. E un timp liniștit.

— Nici nu vreau să aud.

— Chiar îmi place, zise el, râzând. Stau, mă uit la asta. E ca mersul la filme.

— Îți plac filmele?

— Da. Foarte mult.

— Trebuie să mergem cândva.

— OK.

— Dar tot nu vreau să aud că mai iei autobuzul. Data viitoare te duc eu cu mașina. E

stabilit! a zis, cu o mână în aer.

Chuck s-a uitat la ochii ei, cuprinzând calm șoseaua, până când i-a întors spre el.

— Te dai bătut?

— Mă dau, zise el.

— O să mă suni când ai următoarea misiune?

— O spui de parcă… de parcă aș fi spion, răspunse el, zâmbind.

După ce au ajuns, Chuck a urcat la el în cameră și s-a așezat pe marginea patului. Era târziu. Ratase cina. S-a gândit că poate doamna Wade pusese ceva deoparte, pentru el, însă nu se putea ridica.

Crane probabil că-l auzise întorcându-se. A venit, agățându-se de tocul ușii, care a trosnit în semn de protest. Crane părea indispus și absorbit de sine însuși, ca întotdeauna. După o vreme, a spus:

— Vrei să vii la mine acasă de Ziua Recunoștinței? Că unde dracu' altundeva să mergi, nu? Cred că n-ai de-ales!

A rostit totul pe un ton sumbru, de parcă se supusese pe sine însuși unei judecăți.

— Mulțumesc! Cred că da.

Crane a făcut o tracțiune și-și împinse picioarele în încăpere. Atârna acolo ca limba unei pendule.

— Ai mei nu știu că ești asiatic, pufăi el, legănându-se înainte și înapoi. Ai mei sunt duși.

Era evident că cele două propoziții nu aveau legătură una cu alta.

— OK, zise.

Nu-i dădea lui Crane mai multă atenție decât îi acorda Crane lui. Nu se mai gândea de la o vreme la afecțiunea neașteptată și continuă a acestuia. Știa că pentru Crane era doar o posesiune facilă, pe care se putea bizui – „Chuck, omul meu!" fiind ceva ce Crane ar fi putut rosti în orice clipă. Dar îi plăcea Crane. Crane era singurul lui prieten adevărat, singurul confident posibil.

— Unde ziceai c-ai fost toată ziua? întrebă Crane.

Minți, fără nici cea mai mică umbră de ezitare:

— La bibliotecă.

Era obișnuit cu presiunea constantă a viitorului, un ghem întunecat, plin de posibilități pe care nu reușise să învețe să le ignore – până acum, nu. Acum le ignora cu totul. Limita externă a perspectivei lui se întindea acolo, chiar sub nasul lui, și s-a reorientat. Nu s-a mai gândit la următoarea prelegere cerută de consiliul bisericii, sau la cum va ajunge acolo, sperând ca evenimentul, atunci când va fi să se producă, va trece neobservat. I-a luat zile bune să priceapă că ea s-a oferit să meargă cu mașina cam așa cum spun oamenii care se întâlnesc din întâmplare: „Trebuie să ne revedem curând!" Când auzea astfel de replici își dădea seama fără probleme că insistența era nesinceră, dar când a vorbit cu ea, atât de aproape, a întâmpinat dificultăți să prindă sensul. Pășea prin campus cu capul plecat, cu ecuațiile de algebră iradiind în toate direcțiile, cu ultimele cuvinte din dicționar plutind pe lângă el ca puful de mătase într-o zi frumoasă de vară, pierdut în peisajele gândurilor sale,

dar cu problema pe care o reprezenta Katherine la pândă în toate, ca un deal în depărtare. I-a devenit tot mai clar că oferta ei de a-l conduce cu mașina nu fusese decât un gest de complezență. Gândul l-a făcut să se îmbujoreze puțin. Îl stânjenea nu doar greșeala lui, ci și dezamăgirea care se ivise.

Decanul Bower i-a trimis un bilet în care-i spunea că a fost invitat să vorbească la Biserica episcopaliană St Paul din Jackson, Tennessee. A acceptat zece dolari pentru drumul dus-întors cu autobuzul, un prânz și ceva bani de buzunar cu care să decidă singur ce să-și ia, poate o pereche nouă de șosete. Făcuse primul pas, și nimic nu a intervenit pentru a-l corecta, așa că a mers înainte, fiecare zi care se ducea ștergând încă un pic posibilitatea unei discuții cu Katherine, până când ar fi ajuns în cele din urmă să uite cu totul, căci părea a nu mai fi rămas nimic de care să-și amintească. Apoi însă l-a sunat, la telefonul așezat pe o masă lucioasă pe care era vaza cu flori din holul de la Strake House.

— Nu cred că ți-am lăsat numărul meu, i-a spus ea. Îmi cer scuze. Cred că nici numele meu întreg nu ți l-am spus. Monroe e numele meu de familie.

Cum dinspre el nu venea decât tăcere, s-a simțit nesigură. Cu toate acestea a vorbit răspicat, continuând aproape milităreşte:

— Sigur, doamna Reston știe cum să dea de mine. Aproape oricine știe. Dar ar fi trebuit să simplific lucrurile. În fine, am auzit că ai fost invitat să vorbești în Jackson. Norocul meu! E un loc pe care mi-ar plăcea să-l descopăr.

Asculta cu atenție, să prindă orice semn posibil. Până acum presupusese că el nu voise s-o deranjeze, dar dintr-odată i se păru că ea era cea care deranja. Cum nu primise nici un semn de la el de zile bune, se lăsase pradă curiozității și se dusese la secretara decanului s-o întrebe despre prelegerile studentului străin.

— Mă gândeam s-o trimit pe mătușa mea să-l asculte. I s-a cerut să vorbească curând pe undeva? Am mătuși peste tot!

— La Jackson, Tennessee, săptămâna viitoare, îi răspunsese secretara. Ai o mătușă și-acolo?

— Nu, n-am.

— Păcat. L-ai întâlnit pe domnul Ahn?

— L-am întâlnit la doamna Reston, când abia a ajuns aici.

— E departe de casă!

Părea s-o spună ca pe-o critică.

— Zi-mi unde locuiește mătușa ta, Katherine, continuă ea, și pot să-ți spun când se va duce acolo.

— Nu e nevoie, răspunse Katherine.

A decis să aștepte să-i dea telefon. Dar el nu i-a dat.

Chuck reuși să-și descopere vocea.

— Abia aflu și eu.

— Abia ai aflat.

— Da. Abia am aflat și eu.

— Și eu, acum am auzit. Cu siguranță la scurtă vreme după tine. În fine, vreau în continuare să te duc cu mașina. Îmi place să conduc. Și te-aș învăța, dacă mai vrei.

— Merg joi. Nu asta, cealaltă.

— Dacă te învăţ să conduci, atunci nu vei mai avea nevoie de şofer.
— Am nici o maşină.
— Poate că cineva îţi va da una.
— Da! exclamă el, râzând.
— Ar fi straşnic, nu?

Vocea ei suna ca împuţinată. El şedea cocoşat pentru că învelitoarea de cauciuc uscat a firului de la telefon refuza să se întindă, iar cu obrazul aproape că atingea buchetul de flori artificiale din vază. Simţi mirosul de praf.

În săptămâna de dinaintea întâlnirii lor, ea se duse la bibliotecă şi căută o carte despre Coreea. Nu a găsit decât un exemplar din *Terry's Japanese Empire*[7], depăşit de cel puţin treizeci de ani. Îşi amintea că, pe când era o copilă, taică-său avea câte-un *Terry* despre orice. Toate acele hărţi trasate cu precizie, colorate delicat şi reclamele de la sfârşit, adresate vechilor exploratori: liniile nipone de croazieră, Banca Taiwan, Calea ferată a Manciuriei de Sud, manufacturile de cămăşi Yamatoya – specializate în *mătase, in şi crep de bumbac*. Fotografii îmbâcsite cu caiace care aveau pânza ca o foaie de hârtie înfiptă într-un băţ. A răsfoit până la partea despre Coreea: *Noţiunile coreenilor legate de igienă sunt aproape la fel de neglijabile ca cele ale hotentoţilor. Bărbatul coreean are circa un metru şaizeci şi patru, un fizic plăcut, e bine făcut, cu pomeţi înalţi, păr lins, a cărui culoare variază de la castaniu la negru porumbar. Tenul măsliniu, dar poate avea uneori o tentă ca de negrotei.* La capitolul „Divertisment la Seul“ – *dansurile coreene (insipide şi plictisitoare)...*

— Dumnezeule! izbucni ea, aruncând cartea.

Katherine a venit să-l ia de dimineaţă devreme, cu bârâitul motorului plutind departe prin aerul încremenit şi cu eşarfa şi o panglică de fum de la ţeava de eşapament fluturând în urmă. Era neaşteptat de cald pentru luna noiembrie la munte, iar ea conducea cu capota lăsată şi fără pălărie. Când a ajuns la Strake House, el o aştepta pe treptele de la intrare, într-un costum ce părea subţire. Avea o cutie de carton în care se afla proiectorul, peste care era pusă o pungă maro. Doamna Wade îi pregătise prânzul, ca să mai economisească din bani. Dacă mai punea şi ce nu cheltuise cu biletul de autobuz şi decizia de a se mulţumi cu şosetele vechi, rămânea cu cei zece dolari neatinşi – încă îndoiţi în două în plicul pe care i-l dăduse decanul Bower. Avea cum să facă un gest, la o adică. Când ea a oprit maşina, Chuck nu mai era agitat.

Au luat-o spre poalele muntelui şi au ieşit în drumul ce-avea să-i ducă la Jackson – cinci ore de mers pe autostrada dintre Nashville şi Memphis. Toamna lăsase dealurile nu atât chele, cât şterse, ca pernele de pe o canapea veche. Drumul se rostogolea şi se poticnea, dezvăluindu-se de la o clipă la alta, şi apoi încetinea violent în oraşele unde un oficiu poştal şi o farmacie se iveau de-o parte şi de alta, cu câte un semafor atârnând între ele. Vântul şuiera prea tare ca orice conversaţie să fie auzită. Mai întâi s-au temut că ar trebui să răcnească unul la celălalt, dar cumva îngrijorarea s-a spulberat, luată şi ea pe sus de vânt. Trecu o oră, apoi încă una, până când coconul lor de vânt şi fără de cuvinte din mijlocul dealurilor anoste ce treceau pe lângă ei se transformase în ceva atât de vechi şi permanent, că părea să nu mai pretindă nimic altceva. Spre prânz au fost nevoiţi să

schimbe drumul, iar el s-a aplecat spre ea, arătând ceva cu degetul pe hartă. Ea de-abia dacă s-a uitat, virând brusc la dreapta fără să încetinească, și s-au izbit unul de altul, spre portiera ei, revenind încetișor apoi la locurile lor când mașina s-a încadrat spre nord.

Jackson era un orășel cu șase biserici, dar toate erau îngrămădite una într-alta în caroiajul precis al străzii principale și al celor adiacente, care alcătuia centrul. S-au învârtit pe-acolo cu ochii după săgeți și indicatoare. Acum, în letargia amuțită a prânzului în timpul căruia se deplasau, tăcerea dintre ei părea copleșitoare. Au găsit biserica St Paul și au tras mașina pe fâșia de pietriș alb ce-o flanca. Ajunseseră foarte devreme. Katherine a răsucit cheia în contact și au rămas ascultând hârâielile și pufăiturile ezitante ale motorului înainte să se oprească cu totul, iar când acestea au luat sfârșit, au ascultat păsările.

— Probabil că ți-e foame, a spus ea în sfârșit. Ar fi bine să mănânci înainte de prelegere.

A înțeles acum că se așteptase ca acest drum să îl poarte spre un loc unde avea să-i cumpere, relaxat, prânzul lui Katherine, cu bancnota lui de zece dolari. Logica simplă și definitivă a unui plan ca acesta era ca o garanție că se va și împlini. A pipăit cu degetele plicul din buzunar.

— Mergem să căutăm? spuse el, iar vorbele îi sunară, din greșeală, ezitante.

— Doamna Wade îmi este o prietenă prea bună ca să-mi permit să te las să-ți iroseşti prânzul. Nu mă lasă inima. Și mie nu îmi e foame.

— Dar trebuie să fie.

— Nu mi-e foame.

Și-a scos tabachera din poșetă și și-a aprins o țigară.

— O să-mi dezmorțesc un pic picioarele să văd ce-i pe-aici. De asta am nevoie.

A ieșit din mașină și-a ridicat brațele deasupra capului pentru o clipă, apoi a pornit.

El a privit-o cum se îndepărtează. A traversat peluza până la treptele de la intrare, și-a lăsat capul pe spate să privească fleșa, și apoi s-a făcut nevăzută după colțul clădirii. A lăsat în urma ei, lângă mașină, o dâră firavă de fum. El a luat punga cu prânzul pe care o ținea între picioare și a început s-o desfacă. Fâșâitul hârtiei părea asurzitor. S-a uitat în jur, dar nu era nici țipenie de om pe strada asta de-a lungul căreia erau plantați stejari mari, acum lipsiți de frunze, boltindu-se unul spre altul. Apoi s-a uitat în pungă și i-a venit inima la loc. Conținea două sendvișuri învelite cu atenție în hârtie cerată, două pere roșii, două felii de prăjitură și un termos cu apă.

Au mâncat împreună, în mica grădină a bisericii.

— Doamna Wade este o artistă a sendvișurilor, zise Katherine.

Curtea bisericii era pe jumătate ocupată de pietre de mormânt, majoritatea masive, dintre cele care indică bogăția, de forma unor felii zdravene de pâine, cu toate că unele se înclinau periculos, și nu se mai putea citi nimic pe ele.

— Nu prea obișnuiam să remarc bisericile, a continuat ea, făcând ghemotoc hârtia cerată în care fusese învelit sendvișul. A scos un briceag din geantă și a tăiat para; cum dădea de un sâmbure, îl scotea și-l arunca. Bisericile îmi păreau parte din peisaj, ca stâncile și copacii. Nu mi-a trecut niciodată prin cap că bisericile sunt diferite. Nu doar diferențe în felul în care arată, ci și într-ale credinței. Nu e ceva la care să mă fi gândit vreun pic.

— Te gândești acum?

— Poate doar ceva mai mult. Asta, de pildă, este o biserică albă banală, și proporțiile clopotniței nu te surprind cu nimic. Și este episcopaliană, dar nu știu ce o diferențiază de una metodistă, baptistă sau de altele.

— Mama, a spus el, surprinzându-se că se aude rostind asta, a devenit episcopaliană în urmă cu câțiva ani.

— Tata a fost catolic. Asta însemna că nu voia să audă de religie la el în casă. E posibil, cred, ca mama să fi fost luterană, dar a fost nevoită să-i facă tatii pe plac, ceea ce i-a convenit de minune, pentru că nu cred că avea prea multe de-a face cu religia. Cam pe când aveam doisprezece ani, tânjeam după Dumnezeu. Mă rugam și o lălăiam prin casă, amenințând că vreau să mă călugăresc. Situația mea mi se părea cât se poate de tragică. Dar odată cu vârsta, s-a dus. Știi cum e când ești copil – vrei cu atâta încăpățânare să fii diferit, că-ți închipui că ești altfel decât în realitate. Au apărut alte lucruri la care să mă pricep.

— Ce lucruri?

— Mi se pare mie sau ai impresia că nu sunt bună la nimic?

— Nu, zise el, înroșindu-se. Nu.

— Nu știu. Alte lucruri. În tot cazul, mi se părea ciudat, pentru că acum sunt mai mare, m-am maturizat și încep să văd bisericile. De ce a devenit mama ta episcopaliană?

— Un misionar.

— Sunt mulți misionari episcopalieni în Coreea?

— Și catolici.

— Și nu a vrut să fie catolică? Sau episcopalienii au fost primii care-au pus gheara pe ea?

— Nu știu.

Cum el nu a adăugat nimic, l-a întrebat:

— Și tatăl tău?

— Nu.

— Tu?

— Nu.

I-a întins o felie de pară, iar parfumul i-a umplut nările. Parfumul florilor, și-a amintit el, este felul lor de a se ruga la Dumnezeu. Unde oare citise asta? Se ruga uneori, dar mai mult din reflex. Îi venea pe neașteptate, și atunci vorbele zburau pur și simplu din el: *Te rog, Doamne.*

L-au văzut pe preot apropiindu-se prin curte, încruntându-se și salutând cu o înclinare a capului.

— Sunt Katherine Monroe, anunță ea, când acesta se apropie, ridicându-se și întinzându-i mâna.

Preotul, bâjbâind după ea, se uită la Chuck.

— Nu știam că domnul Ahn va fi însoțit.

— Sunt cea mai cunoscută pierde-vară din Sewanee, așa că încerc să mă fac utilă. Mi-am spus că ar fi frumos ca domnul Ahn să nu fie nevoit să vină cu autobuzul. Scoatem proiectorul din mașină? întrebă ea, întorcându-se spre Chuck.

A pornit după ea, auzind pe jumătate replicile elaborate ale lui Katherine la întrebările pe care preotul i le punea despre Sewanee. Tivul fustei i se lovea ritmic, la fiecare pas, de genunchi. Ajunși la mașină, scoase cutia și i-o întinse, aranjând capacul; preotul a ajutat-o.

— Părinte, îmi poți sugera niște locuri interesante în oraș? Aș face o plimbare. N-am mai fost în Jackson.

— Nu rămâneți să-l ascultați pe domnul Ahn?

— N-aș vrea să aibă emoții. Este mai ușor să vorbești în fața unor oameni pe care nu îi cunoști. E în regulă, nu, Chuck?

Nu știa dacă se simțea ușurat sau dezamăgit. El și preotul s-au uitat la ea cât și-a legat mai bine eșarfa în jurul gâtului și și-a pus mănușile în torpedou. Părea că nici unul din ei nu merge mai departe câtă vreme ea era încă acolo. Katherine a deschis o pudrieră, s-a privit în oglindă și la fel de repede a închis-o la loc.

— Sunt gata! Părinte, v-ați gândit ce-aș putea să vizitez?

— Primăria este o clădire impresionantă. Dacă mergeți în jos, până la colț, apoi faceți stânga, dați de magazine.

— Asta ar fi letal, râse ea.

— Dacă ați fi sudistă, probabil că v-ar interesa piața în care este monumentul, dar și dacă nu sunteți poate că-l veți găsi interesant.

Katherine râse din nou.

— Sunt sudistă, părinte!

— Îmi cer scuze! Nu aș fi zis!

— Dar ce ați fi spus?

— O, nu! A fost greșeala mea să presupun ceva, orice!

— Am locuit o vreme în est. Probabil că acolo mi-am pierdut din accent.

— Dumnezeule! exclamă preotul.

Știa că o privesc până la colțul străzii, unde făcu stânga, așa cum îi sugerase. Apoi le-a dispărut din fața ochilor.

În biserică, preotul i-a arătat un ecran pe care îl adusese din camera unde se ținea școala de duminică, și împreună au tras o masă pe care să-și pună proiectorul. Chuck a scos din cutie un prelungitor, iar preotul l-a felicitat pentru cât de bine se pregătise. Până acum, conglomeratul acesta de autosuficiență al călătoriilor era singurul lucru pe care se putea baza pentru a-și liniști nervii. Îi plăcea să se urce-n autobuz, în costumul lui subțire, cu biletul dus-întors, cu traseul documentat din atlasul din bibliotecă, cu o sumă prea mică de bani ca să-i pară nemeritată în buzunar și în brațe cu cutia care conținea proiectorul și tot ce i-ar mai fi trebuit: prelungitor, diapozitivele care urmau să fie arătate, un bec de rezervă. Nu avea nevoie decât de curent electric și de-un perete alb. Era un nomad, singuratic ca un medic de țară, sau ca misionarul care o convertise pe mama lui. Nu își dăduse seama, până astăzi, cam cât de mult îl mulțumea să fie independent.

A pornit proiectorul și un pătrat slab de lumină a înaintat prin încăpere, oprindu-se pe ecran. A împins o psaltire sub partea din față a proiectorului și s-a uitat la preot de parcă s-ar fi scuzat, dar acesta încuviință din cap și-și flutură mâna.

— E în regulă. Se vede că ai mai făcut asta.

— De câteva ori, două-trei.

Și-a așezat diapozitivele în ordine, le-a pus una câte una în magazia circulară, verificând dacă sunt în ordinea corectă. Prima era harta Coreei după 1945. A doua era cu infanteria Statelor Unite ieșind din gara din Seul. Și-a așezat degetul mare pe butonul de pe telecomandă, care schimba diapozitivele, și a lăsat să se desfășoare toate imaginile. Apoi a reglat focalizarea. Îi transpirau palmele. L-a rugat pe preot să-i arate unde era toaleta și, de îndată ce a rămas singur, s-a spălat pe față și s-a șters cu un șervet aspru de hârtie. S-a aplecat să-și atingă vârful încălțărilor, întinzându-și articulațiile. Ușa s-a deschis brusc, iar el s-a îndreptat stânjenit.

— Vă așteptăm, a spus preotul.

Publicul era alcătuit preponderent din vârstnici, femei din cluburile de lectură și de binefacere și câțiva bărbați curioși.

— Bună, a mormăit, și toți i-au zâmbit în loc de răspuns.

Sunt Chang Ahn. Învăț la Sewanee, University of South, iar înainte de asta am trăit în Coreea.

— Câți ani aveți? l-a întrerupt o femeie.

— Acum am douăzeci și cinci de ani.

— Păreți atât de tânăr! i-a spus cu tristețe.

Își începea de obicei cuvântarea spunând că prezența lui acolo, în fața lor, este rezultatul direct al bătăliei de la Inchon[8], inițiată de MacArthur.

— Nu aș fi aici, dacă nu s-a întâmplat, a spus, simțindu-se dintr-odată cuprins de melancolie.

Chipurile din public au clipit toate înțelegătoare. A pornit proiectorul, și Coreea de după 1945 s-a ivit pe perete. S-a ferit de lumina proiectată, scuzându-se:

— Iat-o, a spus, lăsând ca umbra antebrațului său să obtureze imaginea. Îmi cer scuze harta nu mai mare.

A explicat unde anume erau plasate, în pătratul neclar de lumină, Japonia, China și Uniunea Sovietică.

— Aceasta face soarta Coreeei. Japonia colonizează, la începutul acestui secol XX, și când începe Al Doilea Război Mondial ei sunt deja acolo.

A făcut o pauză și s-a uitat spre public.

— OK? întrebă neliniştit.

Câțiva oameni au dat afirmativ din cap.

— Vă amintiți, a continuat el, în Al Doilea Război Mondial erau împreună Statele Unite și Uniunea Sovietică, japonezii cu italienii și germanii. Japonezii sunt în Coreea, vremuri cumplite, suspină el. OK. Sovieticii, în Al Doilea Război Mondial, luptă împotriva japonezilor, în Coreea.

Spunând asta își desface larg brațele.

La sfârșitul războiului, când japonezii au capitulat, americanii și sovieticii și-au împărțit între ei sarcina de a supraveghea retragerea japonezilor din Peninsula Coreea. S-a tras o linie urmând paralela 38, care a secționat țara în două. Armata sovietică urma să supravegheze jumătatea nordică, iar americanii pe cea sudică. Situația trebuia să fie, cel puțin în teorie, una temporară. S-au instaurat guverne provizorii și de-o parte, și de cealaltă, pe toată durata reconstruirii Coreei. Sovieticii, pe partea lor, au făcut posibilă

revenirea din exil a unui mare erou al poporului, un erou care a luptat împotriva japonezilor în anii 1930. Chuck a sintetizat:

— Acest om a devenit conducătorul Coreei de Nord comuniste, a încheiat el.

Americanii, pe partea lor, au importat un expat anticomunist numit Syngman Rhee, care absolvise la Princeton și trăise după aceea în Statele Unite patruzeci de ani. Rhee a fost delegat să conducă Coreea de Sud. Cu trecerea timpului, tensiunile între guvernele rivale au început, și în iunie 1950 au pornit la război.

Nu era dată să nu se simtă complet descurajat ori de câte ori i se cerea să explice războiul. Sfida orice explicație. Uneori sărea cu totul peste cauzele acestuia și spunea direct:

— Coreea e de forma Floridei, da? Partea de sus este un stat comunist, iar partea de jos luptă pentru democrație!

Compara fără nici un temei paralela cu linia Mason-Dixon[9] și vedea pe dată cum cei din public încuviințau, brusc entuziasmați.

— În iunie 1950 armata comunistă trece paralela și invadează sudul. Vin prin surpriză și iau aproape toată marea. Gesturile lui subliniază: un avans uluitor. ONU a adunat forțele pentru a riposta: armata Republicii Coreea de Sud, ROKA, și armata Statelor Unite, dar și altele, ca cea a Marii Britanii.

Elementele specifice ale forțelor ONU nu au fost niciodată de interes pentru public, așa că trecea rapid mai departe.

— Comuniștii se mișcă repede, până când forțele ONU sunt înghesuite într-un spațiu foarte mic de la marginea Coreei, în împrejurimile orașului Pusan.

A pronunțat numele răspicat pentru public: *Poos-an!*

— Ca și cum, dacă războiul ar fi peste tot în Florida, și partea noastră ar fi înconjurată în Miami.

Acum însă geniul lui MacArthur s-a pus în mișcare: în loc să încerce să opună rezistență terestră, și-a condus armata pe mare, navigând pe coastă, spre Inchon. Acolo a debarcat, tăind armata comunistă pe din două, interpunându-se între o parte și cealaltă. Seulul a fost eliberat și sorții de izbândă s-au schimbat.

Îi plăcea cu adevărat să vorbească despre debarcare și despre MacArthur. Era o poveste simplă și lipsită de ambiguități, care stârnea entuziasmul. De câte ori ajungea la ea, reducea intriga tot mai mult, numărul detaliilor sporea, iar efortul era mai degrabă îndreptat spre propria memorie, lăsând prea puțin loc pentru orice altceva. A schimbat diapozitivul din proiector, și harta Coreei de după 1945 a fost înlocuită de imaginea infanteriei Statelor Unite ieșind din gara din Seul, un pluton de soldați scrobiți, mărșăluind pe străzile curate și netede. Imaginea ilustra ideea lui MacArthur mai bine decât oricare altă fotografie a Războiului din Coreea. Deseori cei din public erau surprinși de domul înalt al gării și bulevardele aproape europene, flancate de copaci.

— Acela este Seulul? întrebă o femeie, vag dezamăgită.

Soldații păreau încrezători și fericiți, pentru că fotografia nu fusese de fapt făcută în timpul conflictului din Coreea, ci în septembrie 1945, după înfrângerea japonezilor. Legenda fotografiei originale spunea: „Eliberarea e plăcută! Americanii și aliații sovietici ajung în Coreea să facă curățenie!“ Nimeni nu își închipuia că avea să urmeze un război

civil.

După imaginea cu infanteria Statelor Unite a proiectat diapozitivele „Graur asiatic pe plantație de orez“ și apoi „Fermieri pe vine, la fumat“, care i-au satisfăcut scepticismul femeii care întrebase despre gara din Seul. Cu toții au scos un murmur de plăcere la vederea fermierilor în pijamalele lor de zi cu zi și cu chipurile lor impenetrabile, ca de eschimoși, iar apoi ușile duble din fundul sanctuarului s-au deschis cu zgomot și iat-o pe Katherine, ținând geanta la piept, aproape de bărbie, cu un aer pierdut.

Toate cele cam douăsprezece capete grupate în stranele din față s-au întors spre ea. Katherine a lăsat ușa să se închidă și s-a strecurat în strana cea mai din spate.

— Îmi cer scuze, a spus.

Ca pentru a se asorta situației, a și roșit un pic.

El nu-și mai aminti unde anume rămăsese. Dându-și seama că roșise, se-mbujoră încă mai tare. Se-ntrebă dacă băgase cineva de seamă. Tonul întunecat al pielii îl proteja deseori de emoții vizibile, ca și cum simpla prezență a culorii sale ținea la distanță tot ceea ce se petrecea în adâncul lui. A apăsat cu degetul telecomanda proiectorului, și acesta schimbă diapozitivul, aducând pe ecran o imagine nouă. Pentru ceea ce i-a părut a fi o eternitate îngrozitoare, s-a uitat la ea fără să o recunoască. Neclaritatea imaginii, molozul, pământul pe un mormânt... Privirea căuta sălbatic ceva în acea imagine, ceva care l-ar fi ajutat să-și reia firul pierdut.

Când și-a amintit ce căuta acolo acea imagine, a fost ca și cum i-ar fi revenit în memorie intriga unei fabule din copilărie. Deși amintirea era profund familiară, nu era și convingătoare, pentru că părea lipsită de sens. Preotul se afla în primul rând, îl privea, iar sprâncenele i se ridicaseră în semn de încurajare. Chuck a inspirat adânc și a început iar:

— Poate n-o să vă vină credeți, dar pământul din Coreea seamănă cu Tennessee-ul.

A făcut un gest spre dealurile din imagine. Atât de mult semăna, că erau dimineți când, trezindu-se, pentru o fracțiune de secundă, era convins că se află acasă. Ceața ridicându-se de pe munți. Coamele blânde ale dealurilor. Ca făcute de mâna lui. Într-un târziu, nu a mai văzut-o.

Apoi, când toți mergeau în pâlcuri stranii spre grădină, i-a spus:

— Credeam că nu vii!

— Așa credeam și eu. Aveam emoții pentru tine. Credeam că, dacă vin, o să-ți fie mai greu.

Când s-au îndepărtat destul de biserică, și-a aprins o țigară.

— Nu voiam să te dau peste cap!

El a privit în spate. Se discuta în grupuri, cu gesturi cam exagerate, după cum la fel părea și interesul pe care-l aveau unii față de alții. Știa că se uitau la el și la Katherine. Dădu din cap spre ea:

— Să mă dau peste cap, a repetat.

— Să te sperii. Nu voiam să te fac să te poticnești.

— Dar m-ai dat peste cap, i-a răspuns după o vreme, simplu.

— Îmi pare rău. Te-ai descurcat bine.

— Da?

— Da! Hai!

S-a întors, strigând cu veselie:

— Părinte! Ați văzut? Nu am fost deloc tentată să fac cumpărături.

Au fost invitați cu toții acasă la preot, ei și unele dintre cele mai interesante membre ale congregației. El se simți ușurat că păreau toate prea bătrâne să aibă fii care să fi fost chemați la război. Erau doar fascinate de lucruri orientale. Era, pentru el, cea mai facilă dintre conversații – cu oameni care nu știau nimic și cărora le plăcea orice. I s-a cerut – cu chicoteli stânjenite – să descrie veșmintele unei mirese coreence. S-a ridicat în picioare pentru asta, cu palmele în jos, arătând repede spre coaste, pentru a sublinia talia înaltă, apoi despărțindu-le și împreunându-le ca pentru a trasa în aer o inimă:

— O foarte... Cum se spune la asta? întrebă, arătând spre talia cuiva.

— Mijloc? a sugerat o femeie.

— *Betelie*, a strigat Katherine.

— Da, o foarte... cu mâinile a indicat ceva primitor... betelie, a spus și a văzut-o pe Katherine privindu-l, înăbușindu-și un surâs.

Era aproape ora cinci când au reușit să plece, îndopați cu cafea și bomboane de ciocolată, urmăriți subtil, dar fără oprire de sub masca poliției. Polițe care-l urma pretutindeni în America, variind în ton și intensitate, dar supunându-l mereu unui soi de electricitate, ca și cum nu numai că ar fi fost pus sub un reflector, ci adus la viață de acesta. Prelatul l-a prins de ambele mâini.

— Mă bucur atât de mult că ați putut veni. Vă doresc noroc, mult noroc, a spus, apoi s-a îndreptat spre Katherine: Ei bine, domnișoară Monroe! Sper că v-a plăcut vizita; nouă cu siguranță ne-a făcut plăcere. O să dezamăgiți o grămadă de lume dacă nu veți reveni.

Ea a râs. Chuck a avut impresia că preotul i-a ținut cam mult mâinile.

S-au întors la tăcerea din mașină. Soarele era spre apus când au ieșit din Jackson și până au ajuns la autostradă acesta trimitea ultima, cea mai atenuată fâșie din sine, dinspre muchiile vestice ale dealurilor, iar umbra lor creștea pe șosea, dispărând odată cu instaurarea serii. Se făcuse prea frig pentru a decapota mașina. Katherine a aprins farurile și toate bijuteriile luminoase și misterioase ale bordului au ieșit la iveală. Întunericul se lăsa cu rapiditate. În după-amiaza aceea norii copleșiseră cerul, așa că nu era nici urmă de stele, doar lumina difuză pe care farurile o proiectau în fața lor. În licărirea ce venea dinspre bord, îi vedea chipul, selenar și îndepărtat.

După o vreme ea a spus:

— Mai tot timpul sunt singură când conduc. Obișnuiam să conduc tocmai pentru a fi singură, și apoi, mai târziu, am fost singură, așa că am condus. Ca să mă consolez. E ceva foarte intim. Nu vreau să zic decât că uneori nu vorbesc atunci când conduc.

— Nu e nevoie să vorbești.

— Nu vreau să crezi că mă deranjează prezența ta. Îmi face plăcere. Nu ești un intrus.

— Nu cred, adică, mă bucur că eu nu deranj...

— Nu mă deranjezi deloc. Mi-e ușor să tac alături de tine. Dacă nu m-aș simți bine, nu aș simți că pot să am parte de intimitate în fața ta și aș vorbi fără întrerupere. Dacă sunt tăcută, e ceva prietenesc în tăcerea mea. Are vreun sens ce spun?

— Da. Îmi place ideea.

— E bine. Poți să dormi dacă vrei. Nu-ți face griji în privința mea. Sunt obișnuită cu drumurile lungi.

Pentru că a crezut că ea se va simți mai confortabil și-a închis ochii, dar nu a dormit deloc. Ore mai târziu, pe când au început să urce domol muntele, când motorul se tura în curbe, mașina derapa uneori de la câte-o denivelare a drumului și apoi revenea, a continuat să țină ochii închiși, jucând vechiul joc, încercând să-și readucă în minte tot ceea ce putea din acel peisaj. Cu cât se apropiau mai mult, cu atât mai bogat era – îl surprindea câte detalii descoperea –, până când a simțit ceva ca un plonjon, iar atunci a știut că au ajuns la ultimul viraj și a deschis ochii, și ea l-a lăsat la intrare.

Acea zi a fost cel din urmă avanpost al toamnei. Frunzele căzute s-au veștejit, devenind toate de-un maro uniform, plicticos, așternute pretutindeni, straturi peste straturi care fluturau deznădăjduit de colo-colo. Lumina zilei căpătase o tentă funestă de gri, prea slabă ca să mai arunce vreo umbră, și deși nu se făcuse foarte frig, vântul era tăios. El își dorea un viscol de pomină care să îmbrace peisajul, dar zăpezile erau rare chiar și aici, sus în munți, și dacă până la urmă veneau, soseau târziu și erau slabe. Iarna se făcea simțită mai curând doar ca un dor de vacanța care se anunța.

Se apropia excursia lui acasă la Crane. Cu cât se apropia, cu atât Crane își bodogănea mai mult familia. Totul a culminat cu el declarând că de fapt nu vrea deloc să meargă acasă.

— Ești nebun de legat că ai acceptat, i-a spus lui Chuck. Stai numai să vezi!

Crane a început să vorbească fără oprire despre bigotismul familiei lui, despre cât de bizar de desueți erau și despre cât de uluitor de imposibilă era, în general, maică-sa. A făcut câteva predicții alarmante legate de comportamentul lor față de Chuck, care ar fi părut crude de-a dreptul, dacă nu ar fi fost atât de evidentă nevoia lui Crane de a avea un tovarăș în această ură.

— Nu spânzură asiatici, spuse Crane, intrând în cameră.

Crane nu bătea niciodată la ușă.

— Asta pentru că acolo nu sunt asiatici pe care să-i spânzure. Nu cred că ar recunoaște un asiatic dacă l-ar vedea. Mă întreb dacă l-ar spânzura. L-ar putea confunda cu un negru și l-ar spânzura, sau poate s-ar prinde că nu-i negru și *nu* l-ar spânzura tocmai de-asta!

Să fi fost Crane îngrijorat în privința lui Chuck sau să fi dat semn că ar avea vreun țel mai nobil, cum ar fi crearea păcii și înțelegerii între Marele Dragon al Clanului și un tânăr asiatic, poate că Chuck ar fi fost furios sau s-ar fi temut, dar singurul scop al lui Crane era acela de a instaura o atmosferă generală de criză, și cu cât eforturile lui creșteau, cu atât Chuck se relaxa. Nu avea de gând să-i ofere lui Crane satisfacția de a-l fi demoralizat.

Cu toate acestea, când în cele din urmă au pornit la drum cu mașina, Crane era tăcut și mulțumit. Anticiparea revenirii acasă era ceea ce îl tulbura: promisiunile, pregătirile, dar mai cu seamă posibilitatea de a *nu* merge acasă. Atâta vreme cât plana încă această opțiune, se simțea încolțit și panicat. Apoi s-a pus în mișcare și distanța dintre el însuși și casă a început să se diminueze. Conducea ca un nebun și au ajuns foarte repede. Abia se făcuse zece dimineața când în locul cocioabelor sau motelurilor pe lângă care treceau au

apărut clădiri cum se cade, înșirate de-a lungul drumului. Atlanta era un oraș mare, drept ca-n palmă și prost organizat, care îi cuprindea pe neașteptare, crăcănându-se în toate direcțiile.

La ușă au fost întâmpinați de un majordom, care pesemne i-a auzit apropiindu-se, pentru că era deja acolo, tot numai un zâmbet când au păşit pe treptele de la intrare.

— Ei, ei! a declamat el. Nu credem până nu vedem! Mama dumneavoastră o să se simtă mai bine acum, sper. Să mă duc să-i spun că ați ajuns.

— El este Chuck, tocmai din Mările Sudului, a spus Crane.

Chuck nu l-a corectat. Crane l-a lovit ușor între umeri, împingându-l mai aproape de majordom, care a făcut un pas în spate și a zâmbit rece.

— El este Driggie, Chuck. Nu-l asculta, pentru că habar nu are de nimic!

Auzind asta, majordomul a râs, salutând originalitatea și profunzimea replicii, iar ei l-au urmat în antreu.

Crane stătea în camera de zi la fereastră, uitându-se la iarna umedă din Atlanta. Chuck, cu mâinile atent duse la spate, se plimba pe lângă rafturile bibliotecii, citind titlurile de pe cotoare. Cum Crane redevenise placid, își simțea propria nervozitate clocotind. Apoi a auzit o femeie spunând:

— Billy, iubitul meu!

Mama lui Crane a intrat în fugă în încăpere și l-a prins pe Crane pe după umeri, l-a aplecat spre ea și și-a lipit buzele de obrazul lui. Când Crane a dat să-l prezinte pe Chuck, aceasta a părut surprinsă pentru o clipă. S-a controlat și i-a întins o mână, zâmbind.

S-au așezat toți trei, cu câte o cafea, în salon.

— Știi ce făcea Chuck în Coreea, înainte să vină la Sewanee? Oare ai putea ghici? Nici vorbă! Traducea ziarele americane în coreeană, ca cei de acolo să le poată citi. E ceva, nu?

— Nu toate ziarele, doar anumite reportaje pe care le alegeam pentru ziarele din Seul, a apucat să spună înainte să-i taie Crane vorba.

— Aveau, mamă, un grup care le oferea chestii americane coreenilor, știi? Care nu văzuseră niciodată un film sau nu băuseră Soda Pop – și parte din ce făceau presupunea și ca știrile din America să ajungă în ziarele coreene, ca să afle ce se întâmplă. Și Chuck știa engleză, mă rog, mai bine ca oricine altcineva de acolo.

— Cum ai învățat engleza, Chuck? întrebă mama lui Crane.

Îl ținea pe Crane de-o mână și se uita la el. Crane s-a foit în scaun, încurcând-o. Deși era atent să pară ca încolțit în prezența ei, era evident că felul în care maică-sa se pierdea în el nu doar că era ceva ce-l bucura, dar și ceva la care se aștepta. Crane și mama lui erau acum tranchilizați, nu atât din pricina faptului că erau împreună, cât pentru că perioada de așteptare luase sfârșit.

— Tata, a spus Chuck, aplecându-se puțin în față.

Era o femeie frumoasă, cu un păr blond, buclat, până la baza gâtului, fără urme de încărunțire.

— A învățat la școală, mamă! izbucni Crane, pierzându-și răbdarea.

Pentru tot restul după-amiezii Crane a fost expert în istoria lui Chuck, relatând-o cu un amestec de mândrie și îndoială, doar rareori îndreptându-se către Chuck pentru vreo

confirmare.

— Nu-i așa? Vezi, mamă? E complicat. Nu poți înțelege nici măcar pe jumătate!

Spre seară au ieșit toți trei la o plimbare prin cartierul rece și umed. Prosperitatea din Atlanta părea să considere privatul ca indezirabil, ca și cum a te expune era o componentă obligatorie a succesului. Casele erau gigantice și mult prea vârâte una într-alta. Fiecare putea ascunde încă o aripă care se întindea în spate cam cât era fațada de lungă. Mama lui Crane avea un șal pe după umeri și se ținea de Crane cu amândouă mâinile, strângându-l cumva intim. Chuck rămânea mereu cu câțiva pași în urmă, dar ori de câte ori dispărea cu totul de pe orbita mamei lui Crane aceasta se oprea, fie să-i arate ceva, fie să-l întrebe ceva, permițându-i astfel să revină aproape de ei. Lui i-ar fi fost un pic mai bine dacă l-ar fi ignorat. Bunătatea ei îl surprindea și îl atingea mai mult decât și-ar fi dorit. Cu cât era mai neașteptată, cu atât o prețuia mai mult. Când s-au întors, au băut un pahar, și Chuck i-a povestit doamnei Crane despre biblioteca tatălui său. Ceva din postura excesiv de atentă când îl asculta l-a făcut să simtă că nu-l credea.

Tatăl lui Crane s-a întors acasă și au cinat. Domnul Crane avea un aer imperial și suspicios. Suspiciunea lui se referea la soție și părea să culmineze cu propriul fiu.

— Ce ne-ai adus? spuse, îndreptându-și hainele și apoi mutându-și inspecția asupra lui Chuck: Domnule Ahn, spuse, bine ai venit în casa mea!

Avea aerul unui ins obișnuit să bage oamenii în sperieți, dar nu neapărat și amator de așa ceva.

— Ești un emisar dintr-o lume îndepărtată. Sper să te facem să te simți bine primit.

La masă, tăia și interoga simultan:

— Ești de trei luni la Sewanee?

— Da, domnule.

— Văd că nu ai făcut foamea.

— Nu, domnule.

— Dar curcan nu ai mâncat. Ți se citește în ochi! Aici suntem pionieri. Când te vei uita în urmă, domnule Ahn, la primii dumitale ani în America, la primele lecții despre lucrurile americane, o să te gândești la familia Crane. Am să-ți ofer și piept, și pulpă. Cu timpul, o să ai preferința ta. Sau poate că pe dată! Dacă se întâmplă așa, să te bucuri de ea.

Farfuria și-a croit drum pe masă spre el.

— Am mâncat pasăre ca asta odată, a spus.

Zburase cu avionul de la Seattle. Seul–Tokyo, Tokyo–Juneau. Tot zborul pe deasupra oceanului a stat cu obrazul lipit de hublou până când în cele din urmă, mijindu-și ochii în direcția în care zbura avionul, a izbutit să vadă marginile de sus ale soarelui care se ivea. Zburau direct spre răsărit, trișând crestele acestuia, care se înălțau. Lumina a fulgerat mai întâi ca o linie la orizont, ca apa care se scurge într-o volută, trasând o curbă lină, mai blândă ca suprafața unei lentile, și și-a dat seama că nu era ceva defect în sticla ferestrei sau vreo iluzie optică, ci că vedea forma însăși a lumii. L-a bucurat și l-a descumpănit. Ar fi vrut să aibă pe cine trage de mânecă să-i arate. S-a simțit atunci în cel mai depărtat punct în care s-ar fi putut afla față de orice. După acest loc unde fusese, aterizarea în Alaska și continuarea călătoriei sale erau într-un fel o reîntoarcere.

Dar nu le-a spus toate acestea. Le-a spus doar despre pui. Avionul a alimentat la

Juneau și a continuat să zboare spre Seattle, unde a schimbat aparatul pentru a treia oară. Au primit prânzul în timpul zborului, pui fript cu o lingură de piure de cartofi, cu o adâncitură la mijloc plină cu unt topit. Nu a știut cum să mănânce puiul. Stătea bățos pe farfurie, ca o grămadă de coate, rostogolindu-se după mișcările avionului. Abia dacă și-a dat seama că era pui. Se holba descurajat în farfurie, ridicând de câteva ori cuțitul și furculița, înainte de a se decide în sfârșit să tragă cu ochiul la ce făceau ceilalți pasageri, când a văzut că toți se uitau la el. Pentru o clipă nesfârșită, nimeni nu s-a clintit. Nimeni nu i-a arătat. A prins puiul între cuțit și furculiță și l-a apăsat, iar puiul s-a rostogolit spre stânga, alunecându-i din farfurie. Cuțitul a izbit în porțelan.

— Ne faci să ne fie rușine de compatrioții noștri, a declarat domnul Crane.

— Nu, a spus Chuck.

Era un compliment, unul foarte lung. Nu fusese el îndeajuns de explicit. Lângă el, peste culoar, stătea un bărbat plinuț, într-un costum bej. Când a încercat să taie carnea cu cuțitul, tipul a izbucnit în râs.

— Nu, băiete! a spus. Așa se mănâncă.

Și a apucat puiul cu mâinile, a smuls carnea cu dinții, râzând încă de unul singur, fără să se mai uite la Chuck. Atunci toată lumea și-a apucat bucata de pui, Chuck pe-a lui, și în jur s-a iscat un zumzet de voci și o mișcare dinapoia cărora s-a făcut nevăzut. Puiul a devenit o plăcere ciudată, intimă. L-a mâncat ca sălbaticii. Insul se comportase ca un sudist. Când începuse să vorbească, Chuck intenționase doar să spună ceva, să facă o remarcă amicală, dar cu cât povestea se lungea cu atât părea să capete o viață a ei, ducându-se în direcții pe care nu le dorise. A tăcut și a urmat o pauză nesigură. S-a gândit: *Numai de-ar începe vreunul să-și mănânce puiul. Să înceapă...*

— Știu cum e să scapi basma curată! Când fusesem cât pe-aci să pic la algebră... a început să spună Crane.

Apoi au vorbit despre alte lucruri, iar zumzetul dintre părinți și fiu s-a înălțat și l-a adăpostit.

Urmau să petreacă noaptea la ei și să pornească a doua zi dimineață.

— Devreme, i-a spus Crane maică-sii.

Era tăios – în mod evident, incontestabil tăios. Chuck și-a spus că în prezența tatălui său, Crane se transformase, încercând cumva să amintească de el în felul lui, numai că era ceva contrafăcut în felul lui, iar când maică-sa s-a apropiat să-l îmbrățișeze, Crane și-a tras un pic capul în spate, de parcă l-ar fi durut. A închis ochii.

La ușa camerei unde urma să doarmă, l-a oprit Crane. Luminile pe hol fuseseră aprinse când au urcat, dar Crane le-a stins. Acum pătrundea doar lumina care se strecura dinspre scări și vocea înfundată a mamei lui Crane, care instruia servitoarele, și scurtele răspunsuri ale acestora.

— A fost în regulă? l-a întrebat Crane.

Vorbea încet, fie din precauție, fie din pricina oboselii.

— Bătrânul nu e chiar așa de rău. Are o inimă slabă. O să cedeze într-o bună zi. Mama e mereu îngrijorată. Am impresia că ar vrea să mă întorc aici și să rămân pentru totdeauna. Cred că ți-ai dat seama cât de agitată e!

— Da, i-a răspuns.

În el s-a căscat o singurătate care nu reverbera nimic, care părea de neînlăturat.

— Mama ta e bună. Blândă.

— E o bătrână de treabă! Iar bătrânul, chestia aia cu Clanul, e mai curând un fel de club. O frăție. Totul e politică aici. Te-a plăcut, nu crezi? Eu cred că da.

— Sper, s-a auzit spunând.

Nu voia să afle Crane ce anume crezuse despre tatăl lui.

După ce a plecat Crane, s-a cufundat în pat, uitându-se în gol, apoi s-a ridicat şi a prins a se mişca prin cameră tăcut, dar lacom ca un hoţ. Voia să găsească ceva ce-ar fi declanşat un fel de dezvăluire intimă: un obiect personal, urmele vreunei decizii private, dar era o cameră pentru musafiri, ca una dintr-un hotel. Sertarele erau goale. Nu era nimic depozitat sub pat. A tras draperiile şi s-a uitat peste peluză, la masa întunecată a casei din vecini, care trimitea luciri aurii pe ferestre, printre copaci. Totul aici era o piedică, arătându-i ceea ce voia, ţinându-l la distanţă.

---

6. Greyhound Lines, Inc. (Greyhound, pe scurt) – este cel mai mare operator de servicii de transport intercity rutier din America de Nord. Prima rută a companiei datează din 1914 și pornea din Hibbing, Minnesota.

7. Volum de Thomas Philip Terry (1864–1945), publicat în 1914.

8. Bătălia de la Inchon (15–19 septembrie 1950) a avut ca rezultat o victorie decisivă și o inversare strategică a situației generale în peninsulă în favoarea Comandamentului Națiunilor Unite. Forțele ONU și Armata Republicii Coreea (ROKA) au fost comandate de generalul american de armată Douglas MacArthur.

9. Linia Mason-Dixon a fost denumită după astronomul englez Charles Mason (1730–1787) și geodezul englez Jeremiah Dixon (1733–1779) și marchează granița tradițională între statele americane din nord și cele din sud.

Patru

John Hodge a ajuns în Coreea în septembrie 1945, cu corpul 24 al infanteriei, ca să supervizeze capitularea japonezilor. Se aştepta să se întoarcă acasă repede. Americanii şi sovieticii îşi împărţiseră treaba, tăind peninsula pe din două. Câţiva comandanţi americani, o hartă trântită pe-o masă, podurile palmelor sprijinindu-se de ea. Cu cele două bombe atomice care făcuseră Japonia una cu pământul cu două zile înainte, chestiunea felului în care urmau să fie administrate posesiunile acesteia nu era cea mai presantă, iar vremea pentru negocieri era scurtă. Au ales paralela 38, latitudine nordică. Se găsea pe hărţile tuturor şi trecea exact pe la jumătate, iar Seulul, cel mai mare oraş, pica la sudul acesteia. Pentru că sovieticii erau deja în peninsulă, iar americanii urmau să vină din Japonia pe mare, americanii au sugerat ca sovieticii să administreze nordul. Sovieticii nu au avut obiecţii.

I-a luat o săptămână lui Hodge să-şi mute oamenii din Okinawa în sudul Coreei, şi când au ajuns, în cele din urmă, sovieticii terminaseră deja. Acceptaseră capitularea forţelor japoneze din jumătatea de nord a ţării şi se comasaseră la paralelă, urmând întocmai ordinele americanilor, oprindu-se acolo de parcă s-ar fi izbit de-un zid, dar supunerea lor în faţa acelei linii neutre, invizibile o scosese deja de pe tărâmul fantastic al geometriei solidelor. Paralela 38 încetase să mai fie un set de puncte aflate la aceeaşi distanţă faţă de Ecuator şi devenise un lucru. Era pe cale să devină o frontieră politică. Dar atunci, în septembrie 1945, nimeni nu credea că ar însemna ceva, în afară de nişte coordonate geografice, de parcă fosta sa apartenenţă la un sistem de meridiane şi minute o putea face imună la istorie.

Către sfârşitul lui 1946, principalii călăuzitori ai Coreei postbelice erau la cuţite. De proiectul instaurării unui nou guvern coreean, pentru a-l înlocui pe cel al japonezilor – de-acum plecaţi –, s-a ales praful când cele două puteri nu au căzut de acord cu privire la legitimitatea Partidului Comunist în Coreea. Statele Unite l-au respins cu totul, în vreme ce Uniunea Sovietică nu-l recunoştea decât pe acesta. Când cele două naţiuni au purces la stabilirea unui guvern aflat sub propriile auspicii, în limitele termenilor impuşi de fiecare şi în zonele alocate fiecăreia, paralela 38 a încetat să mai fie o linie, devenind o graniţă, şi la scurtă vreme din graniţă a devenit o frontieră făcută din oglinzi. Fiecare guvern coreean îşi susţinea legitimitatea, şi numai pe aceasta. Fiecare pretindea suveranitatea asupra întregii peninsule şi considera că frontierele sale sunt cele care au fost dintotdeauna

granițele Coreei. Făcută să dispară astfel, linia s-a dovedit fermă. Stații de radio rivale se ciondăneau pe deasupra acestei falii, fiecare difuzând obișnuitele: imperialism, comunism, porci-de-americani-lua-i-ar-dracu', totul, orice nume de care s-a auzit și încă multe altele, de care nu s-a auzit – dar aceasta era Coreea în care se împotmoliseră. Hodge nu se putea întoarce acasă.

Spre 1948, din pricina rolului schimbat al americanilor, Hodge s-a trezit în poziția unui guvernator militar, cu toate mizeriile unei astfel de funcții. Abia după ce l-au instalat pe Rhee ca președinte al Republicii Coreea, americanii și-au dat seama că acesta era imposibil de controlat: belicos, paranoic și atât de fățiș decis să declare război comuniștilor din nord, încât Statele Unite i-a echipat forțele de securitate sub standard. Guvernul lui Rhee era represiv, incompetent și inimaginabil de nepopular. Revoltele țăranilor din sud au blocat rezervele de hrană. Trenurile nu mai circulau. Hodge avea nevoie de câteva plutoane pentru a instaura ordinea, însă tot ce avea, singura forță de securitate care rămăsese neatinsă și era complet dotată era Poliția Națională, care fusese de fapt creată de japonezi. Să renunțe la ea nu era o opțiune, iar folosirea ei, așa cum făcuse Hodge, a creat nevoia de încă și mai multă securitate. Coreea de Sud era un dezastru logistic, plină până la refuz de gunoaie și oameni furioși, șomeri, în cel mai bun caz, dar preponderent oameni fără locuințe, care făceau foamea. Comiteau crime, cu sau fără intenție, furau și vandalizau, se dedau la omoruri fără precedent și puneau la cale insurecții antiguvernamentale, pro stânga. Hodge a folosit Poliția Națională, iar situația lui a devenit și mai proastă. 1948 s-a făcut 1949. Opoziția cu privire la împărțirea Coreei, apoi cu privire la tutelajul Statelor Unite și al Uniunii Sovietice, acum față de guvernarea lui Rhee, susținută de fermierii de stânga, fusese constantă încă de la sosirea americanilor, dar acum, alimentată de furia provocată de puterea tot mai mare a Poliției Naționale, s-a consolidat într-o mișcare armată de gherilă, cu celule care acopereau întreg sudul. Hodge a încercat să creeze o jandarmerie, care nu era atât de militarizată ca Poliția Națională, dar a fost o forță la fel de disprețuită și cu totul ineficientă. Hodge avea nevoie de mai mulți soldați, nu de mai puțini.

Efectivele americane pe care le conducea Hodge la vremea aceea erau stânjenitor de limitate. Majoritatea americanilor din Coreea anului 1949 fuseseră detașați în altă parte, pentru misiuni mai importante. Erau demoralizați, delăsători și leneși. Urau Coreea. Hodge nu le-o putea lua în nume de rău, deși disprețul lor venea mai curând din inconvenientele copleșitoare pe care le resimțeau decât dintr-o pornire discriminatorie. Drumurile erau cumplite, iar țara puțea. Echipamentul era ruginit, stricat, zgâriat în ultimul hal prin tot Pacificul, iar MacArthur, comandantul șef al Orientului Îndepărtat, fusese nevoit să-l recicleze, căci Washingtonul nu-i dădea bani de cheltuit în Coreea. Nici oameni nu-i punea la dispoziție. Singura satisfacție a lui MacArthur era că se afla la Tokyo. Când Hodge l-a sunat din Seul ca să se plângă, MacArthur i-a răspuns să-și folosească discernământul. Asta l-a scos din minți pe Hodge. Tonul de expediere cavalerească al lui MacArthur, mai mult decât infle-xibilitatea clară a Washingtonului, a fost cel care l-a convins pe Hodge că nu putea trage nădejde să capete bani sau oameni din America și că va trebui să se ocupe singur, în unicul fel pe care îl cunoștea.

Și astfel Hodge a decis să-i dea Republicii Coreea propria armată. Aproape pe dată a întâmpinat o problemă lingvistică. Coreea avea propriile cuvinte pentru arme, și război, și soldați, dar aceste cuvinte erau legate de idei coreene, iar acestea nu-i erau de folos lui Hodge. Singura idee pe care o voia era aceea americană de măcel-fulger, aceea americană de ordine. Nu știa o boabă de coreeană. Să-și pună în aplicare planul însemna alte și alte negocieri, timp și iar timp, iar el nu voia să negocieze, nu voia să piardă vremea, voia să se întoarcă acasă și să se pensioneze. S-a dus la noul Minister al Propagandei din guvernul lui Rhee numai ca să descopere că era o cămăruță ponosită, pe jos cu linoleum care se desfăcea fâșii, fâșii, cu două mese, o mașină de scris, o scrumieră și trei angajați. Cel de-al treilea angajat ședea la fereastră, cocârjat peste mașina de scris, care era proptită de pervaz cu scrumiera și un dicționar coreean-englez. Era singurul care muncea. Ceilalți doi stăteau la mesele lor citind ziarul și scuturând fără menajamente scrumul țigărilor direct pe podea, singurul semn firav că știau de existența singuraticului care muncea. Cel de-al treilea i-a părut lui Hodge poate de vreo paisprezece ani. Niciodată nu se putea pronunța cu privire la vârsta acestor oameni.

Când Hodge a aflat că cel de-al treilea era un absolvent de liceu, pe care-l terminase doar de o săptămână, și că tot de atâta vreme lucra la minister, iar dicționarul era proprietatea lui, l-a luat pe loc prin rechiziție.

— Engleza lui este cea mai foarte bună! au protestat ceilalți doi.

— Exact, a spus Hodge.

Hodge i-a cerut lui Chuck să nu-l deranjeze cu chestiuni de nuanță. Tot ceea ce voia el era ca soldații coreeni să învețe să dea și să primească ordine, ca și cum ar fi americani get-beget.

— Doar fă să se întâmple asta, fără să mă bați la cap, i-a spus.

Chang tradusese deja destul de mult ca să știe că niciodată nu existau transpuneri identice. Voiai ca un lucru să fie echivalentul altuia, să se strecoare complet în locul său, dar cumva tocmai această dorință făcea ca proiectul să devină imposibil. La final exista veșnic un al treilea lucru, care nu existase înainte. Existența unui al treilea lucru era de neconceput pentru Hodge.

El voia să construiască o armată în stil american din ceea ce avea la dispoziție, și ceea ce nu se încadra urma să fie adaptat cu forța. În acest spirit, Chang nu a ajustat lucrurile la numele care existau deja, ci numele la lucruri. Rezultatul a fost că armata Republicii Coreea a lui Hodge era fără doar și poate americană, cu excepția faptului că era alcătuită exclusiv din coreeni îmbrăcați în uniforme prea mari, care alergau de colo-colo, strigând lucruri de felul: „Ia-ți arma-mecanică-ce-trage-repede și urcă-te în mașina-fără-plafon.“ Soldații ROKA ai lui Hodge nu erau mai puțin corupți sau mai puțin pregătiți de luptă decât cei americani dar, una peste alta, erau ceva mai serioși. Dinapoia acesteia nu se afla atât hotărârea, cât un sentiment de putere, deși echipamentul fusese vechi încă de când servise în Al Doilea Război Mondial, n-aveau tancuri, nici armament antitanc, doar câteva avioane. Chang nu se închipuise vreodată ca făcând parte din vreo armată, dar când a văzut-o pe aceasta a priceput că nimic, nici un fel de graniță definitivă, nici un prag de calificare nu se interpuneau între el și acel destin. Aversiunea provocată de gândul de a-și servi guvernul ca soldat era atât de intensă, că de-abia dacă mai lăsa loc pentru

posibilitatea ca într-o zi să fie recrutat. Acum se temea că nici măcar sănătatea lui precară și engleza bună nu i-ar fi fost de ajutor ca să fie lăsat la vatră. Și astfel, ceea ce făcuse pentru Hodge, ajutorul firav pe care i-l dăduse, trebuia să conteze. Chang nu voia decât ceva cert. Un fel de garanție de durată.

— Despre ce vorbești? întrebă Hodge.

Astfel de cereri ajungeau la el din toate părțile. Toată lumea voia ceva scris în piatră, aștepta semnături, și parafe, și promisiuni solemne, căci nimic altceva nu conta în acele condiții de incertitudine generală, când nimic nu era mai inimaginabil decât o promisiune. Chang voia ceva scris în piatră. Cu toate că nu putea să aibă încredere în Hodge, să se încreadă că el nu va fi înlocuit îi venea și mai greu. Asta era cea mai mare speranță a lui Hodge.

— Vreau, bâigui Chang.

Nu era o dificultate de limbă. Era o problemă de viziune. Hodge nu îl vedea, de fapt, cu adevărat. Dar acum trebuia să se facă văzut și să fie luat în seamă.

— O garanție, continuă el. Să nu fiu recrutat.

— Tu? Recrutat?

Lui Hodge i s-a părut de-a dreptul comic. Nu știa, nu avea cum să știe pe atunci, cu toată lipsa de oameni și de mașini. Lucrurile stăteau prost, dar nu aveau să devină vreodată disperate.

Când veniseră prima dată americanii, cu atitudinea lor zgomotoasă, cu setea lor de viață, grandomania și fidelitatea pentru bună-dispoziție, ideea că Chang ar putea fi asimilat cumva acelei forțe era la fel de inimaginabilă ca tot ceea ce ținea de acea forță. Chiar și așa, a intrat rapid sub influența ei. Avea cincisprezece ani în toamna lui 1945. Devenise un fiu fără stare, care nu se mai supunea. Și-a făcut tovarăș cel mai sărac elev al liceului, și împreună au cultivat o dependență de filmele americane de călătorie, mai mult de dragul de a se duce să le vadă decât pentru filmele însele, la care, de altfel, de-abia dacă se uitau cu adevărat. Filmul era mereu un pătrat de lumini şi umbre, mut, proiectat pe zidul unei clădiri, sub un cer care nu se întuneca niciodată suficient de mult. Kim și cu el beau Budweiser și aruncau apoi dozele spre zidul care pâlpâia – fiecare doză prindea scurt o scânteiere de lumină în momentul impactului, înainte de a cădea pe jos. Vedeau deasupra capetelor lumina de la reflectoarele militare agitându-se printre nori. Priveau cerul mai mult decât filmul, așteptând ca reflexia puternică să ia în vizor un avion inamic, la fel cum făcea lumina proiectorului cu dozele de bere. Erau dezamăgiți că așa ceva nu se întâmpla niciodată. Erau plictisiţi și dezamăgiți de tot.

În toamna anului 1945, cu deluviile ei suprarealiste de lucruri americane, erau în primul trimestru de liceu. Dacă japonezii nu ar fi pierdut războiul, Chang ar fi fost trimis la Tokyo să-și termine studiile și nu l-ar fi cunoscut pe Kim. Dar japonezii au pierdut. Au apărut în loc Coca-Cola și Budweiser, și gunoiul american a devenit singurul liant care ținea orașul laolaltă. Puteai da peste lămpi cu ulei făcute din doze de Budweiser. Lee, unchiul lui Chang, a pus mâna pe-o fabrică japoneză de textile abandonată de la periferia orașului, în primăvara anului 1946, pretinzând că-i a lui. Până în 1948 se îmbogățise și ajunsese deputat. Noua Coree de Sud era înfometată după întreprinderi curajoase, lipsite

de merite anterioare de care să se debaraseze. Acestea dădeau trup minciunii legate de renașterea țării și erau o contrapondere necesară decimării elitelor. Cine prosperase în trecut nu mai avea acum voie s-o ducă bine. În aceeași lună când Lee a cucerit fabrica de textile, agenți de la serviciile de informații au vizitat casa lui Chang și l-au arestat pe tatăl lui, care se afla într-una dintre bibliotecile de la etaj ale casei. Tatăl lui Chang fusese unul dintre puținii coreeni aleși pentru Universitatea Imperială japoneză în anii ’20 și unul dintre încă și mai puținii pe care japonezii l-au ales pentru a-l îndruma și pregăti să preia o funcție de profesor. Pe când Chang era doar un pușți, tatăl lui ajunsese singurul coreean care conducea o catedră. Din acel moment ceilalți coreeni au început să i se adreseze exact cum obișnuia de mult timp chiar soția lui, care îi zicea pur și simplu: Doctore. În clipa când ocupația a luat sfârșit, faptul că Doctorul fusese înainte o sursă de mândrie pentru coreeni nu a contat mai deloc. A fost declarat colaborator și acuzat de înaltă trădare. Doctorul, pe-atunci deja îmbătrânit, a intrat la pușcărie, unde recita poezii în timpul zilei pentru a-și ține mintea trează, iar noaptea, ca s-o adoarmă, așeza cărțile pe care familia i le adusese pe podeaua celulei ca frigul să nu-i urce spre picioare, și la scurtă vreme s-a îmbolnăvit. La un moment dat avea să fie judecat, achitat și eliberat. Guvernul susținut de americani era pe cât de miop, pe-atât de neatent. Distruge colonialismul, distruge elitele, eradichează sărăcia; dintr-odată, entuziasmul american de import față ideea de a-i elibera pe cei oprimați avea să-și facă apariția, chiar dacă numai la nivel teoretic. Misionarii americani, care au încercat să predice în Seul, s-au simțit îndreptățiți în acțiunile lor și au oferit burse de școlarizare, și uite așa a intrat Kim în viața lui Chang – Kim, un proaspăt îmbogățit, iar Chang recent sărăcit, cu simțul ordinii tocmai răvășit bine și cu resentimentele legate de absența tatălui atât de intense, încât tot ce s-a priceput să facă a fost să distrugă puținul care mai rămăsese din autoritatea acestuia.

Deși Kim era mereu îmbrăcat cu haine cum se cuvine, cam decolorate, însă, de la atâta spălat, pe care i le dăduseră surorile – parte din beneficiile bursei, se mișca într-un nor stătut de fum de țigară, căruia nu i-a luat mult să se închidă și în jurul lui Chang – atmosfera lumii pe care o împărțeau doar ei, excursiile nocturne pe care le făcea Chang ca să-l întâlnească pe Kim în parc sau pe treptele Bibliotecii Naționale.

— Salve, tovarășe! spunea atunci Kim cu seriozitate.

Știa despre Kim că are o casă a lui pe undeva, o mamă, o soră – tată, nu –, dar ei nu se duceau niciodată la Kim acasă și deseori se întreba dacă însuși Kim mai călca pe-acolo. Părea mult mai în largul lui bântuind străzile orașului noaptea, picotind pe bănci când deja cădea roua, cu chipul lui straniu năpădit de liniște. Chipul acela ca de liliac – bărbia îngustă, gura mică și hotărâtă, urechile clăpăuge și fruntea înaltă sub care ochii lui nefiresc de mari erau deopotrivă opaci și pătrunzători, precum ai oricărei creaturi cu vedere nocturnă. Kim își rula singur țigările și l-a învățat și pe Chang – să le ruleze, să fie ferm și să fie un bun exemplu al parteneriatului dintre ei doi. Chang savura aerul lor de vagabonzi. Dar, cu toate puseurile de rebeliune, a ținut secrete aceste vânturări nocturne, și pe Kim departe de părinții lui. O coliziune a celor două tărâmuri ar fi vorbit prea vehement despre gradul în care viața familiei sale devenise doar un miraj melancolic, ce-avea să se evapore curând, dacă nu cumva avea să se aprindă cu violență.

Că a fost efectul inevitabil al acelor vremuri sau rezultatul real al prieteniei cu Kim,

apariția acestuia în viața lui a marcat o cotitură spre clandestinitate care nu avea să mai fie niciodată corectată cu totul. Contribuțiile personale ale lui Chang la regimul lor infracțional erau firave – o pungă de biscuiți sărați pe care să-i ronțăie la bere, ascunzătorile pe care le oferea terenul din jurul casei lui –, dar măsurate în raport cu cel care fusese, se putea spune că Chang se schimbase. Cu toate acestea, deseori i se părea că nu face decât să se miște odată cu pământul de sub picioarele sale, pe măsură ce prindea viteză. Purta discuții cu Kim așa cum nu i se mai întâmplase cu nimeni până atunci, cum nici nu știa că se poate. Vorbeau despre cum să-și trăiască viața cel mai bine, dacă existau standarde absolute sau măsuri relative a ce e drept. Țeseau planuri despre cum ar putea răsturna noul guvern. Într-o noapte, când se îmbătau pe o bancă din parc, au fost abordați de un membru al Jandarmeriei din Seul. Kim a țâșnit în picioare, l-a plesnit pe Chang peste umăr, așa cum ai mâna un cal în galop, și au luat-o la goană. După asta s-au retras la adăpostul unui pin argintiu, cam la jumătatea coastei dealului care se afla în perimetrul grădinii casei lui Chang. Crăcile de jos se prăbușiseră sub propria greutate formând un umbrar înțepător de jur împrejurul trunchiului, cu mici ochiuri în frunziș. De acolo puteau urmări eventuale lanterne care i-ar fi căutat. Acolo îl aștepta Kim seara, în vreme ce Chang lua cina cu mama lui și apoi îi citea tatălui, până când mama se retrăgea să se culce. Când cobora dealul, călcând prin întuneric prin iarba umedă, parfumată, și cu luminile de deasupra desenând ca o ceață groasă și aurie, era deja conştient de efemeritatea acestor nopți, chiar dacă ele se repetau cu foarte mici variațiuni. Kim și cu el acționau ca o singură minte, fără să fie nevoiți să-și traducă intențiile. Se apropia pe panta alunecoasă pe la unsprezece jumătate, simțind ploaia pe fluierele picioarelor, acolo unde pica de pe marginea umbrelei. Aducea cu el câte o sticlă de sake și o pungă cu rulouri dulci. Kim îl întâmpina, atunci când în cele din urmă scăpa din casă, așa cum un naufragiat întâmpină o echipă de salvare, însă în seara aceea Kim dormea tun, întins pe spate, iar chipul îi era liniștit, în ciuda ploii care cădea direct peste el. Putea să doarmă oriunde și în orice condiții.

— Trezește-te! i-a spus Chang, atingându-l pe umăr. A început să plouă.

Kim a clipit de câteva ori și l-a văzut. Ploaia susura prin ochiurile goale din coroana pinului.

— Salve, tovarășe! i-a răspuns, zâmbind adormit. Am visat ceva minunat.

— Ce anume?

— Nu-mi amintesc.

A închis ochii la loc, căutând parcă. Apoi s-a ridicat, trecându-și mâna prin părul ud.

— Nu-mi amintesc, a spus iar.

— Poate mai târziu.

— Nu prea cred. Ce ai acolo?

Chang a desfăcut sticla. Fără să ceară permisiunea, sau fără ca măcar să-și bată capul cu ideea de a cere permisiunea, începuse să spolieze pivnița cu vinuri. Pământul era îmbibat de ploaie și se făcea tot mai frig pe măsură ce noaptea înainta.

O vreme au băut în tăcere. Primăvara, peninsula le amintea cumva veșnic de natura ei provizorie, de compromisul relativ la care ajunsese cu marea. Ploua deja de zile bune. Ori ploua, ori dealurile emanau o ceață rece, ce se agăța de tine. Pământul s-ar fi putut plia pe

din două și scufunda sub valuri. Chang s-a întins pe spate, lăsând țărâna jilavă să-i ude cămașa. Dădeau încet sticla de la unul la celălalt, și se uitau la luminile reflectoarelor de recunoaștere. La începutul acelei nopți cerul fusese palid, un conglomerat de nori joși care prindeau orice rază îndreptată spre ei, dar după ce au terminat sticla și-au adormit, când Chang s-a trezit, speriat pentru o clipă, apoi înțepenit de frig, toți norii se risipiseră. Tot ce vedea acum era un adânc scânteietor, nemișcat, ce părea să nu poată fi perturbat de nimic.

Întotdeauna avea să se gândească la prietenia cu Kim ca la cel mai important lucru din viața lui și la acea vară ca la epoca lor de aur. Fusese un copil izolat, un copil singur, a cărui capacitate întâmplătoare de a părea că nu are nevoie de nici un fel de ajutor nu făcuse altceva decât să-i așeze mai bine solitudinea. Pentru el, tovărășia facilă cu Kim fusese un miracol, cu atât mai mult cu cât Kim părea să nu bage de seamă cam cât de ciudată era situația lor sau semnificația copleșitoare pe care i-o dăduse Chang. Kim era infatuat, dar în cel mai bun mod cu putință; între ei s-a instalat o familiaritate profundă tocmai datorită lui Kim, care presupusese că ea exista deja. Neplăcerea pe care diferența radicală dintre circumstanțele în care se aflau fiecare i-o provoca lui Chang era permanent anulată de lăcomia relaxată a lui Kim.

— Mâncăm niște jeleuri? obișnuia să întrebe Kim. Mai ai jeleuri de-alea mov, americane?

Chang îi oferea cu bucurie o ospitalitate excesivă. Obișnuia să se întoarcă cu tăvi pline cu mâncare, ajutat de fata în casă, destul de furioasă. Miki, după ce îi servea, rămânea pe-aproape să tragă cu urechea la discuțiile lor autosuficiente despre ce anume făcea ca un om mare să fie cu adevărat măreț, despre cum se putea reforma agricultura bazată pe arendă, până când Chang o dibuia prin golurile coroanei, și atunci ea o pornea tiptil spre casă.

Când vara a luat sfârşit a simțit împunsătura a ceva ce nu mai putea fi recuperat și, odată cu ea, un val de nemulțumire de sine. Sentimentalismul lui părea cel al unei persoane tinere, lipsită de experiență. Cu toate că exact asta și era, lui i-a părut impardonabil. Doar o persoană teribil de tânără și cu un simț exacerbat al propriei importanțe, al unicității vieții sale, ar fi încărcat o singură vară cu senzația de irepetabil și i-ar marca trecerea cu atâta jale. Numai un alarmist ar vedea în asta o libertate irepetabilă. Dar apoi, pe măsură ce trimestrul școlar trecea, și atât el, cât și Kim constatau cum sunt luați în stăpânire de o tristețe neagră, care părea să-i apese din afară, dar care putea foarte bine să gâlgâie din adâncurile lor, începuse să simtă cum legătura dintre viața lui din vară și cea de acum se subția și devenea din ce în ce mai fragilă, ca fâșia delicată de nisip care leagă un promontoriu de uscat, până când a fost distrusă cu totul, iar vara s-a îndepărtat de el pentru totdeauna, o insulă luminoasă a memoriei pe care nu o va mai vizita niciodată în viața reală. La începutul iernii s-a îmbolnăvit. Starea lui de sănătate fusese mereu precară, nu atât o entitate fragilă, cât o forță independentă și imprevizibilă. Acum îl scutura cu un cataclism de tuse, cu cantități impresionante de flegmă verde, care îi parcă îi înfunda gâtlejul cu ceva gumos, cu eflorescențele invizibile din plămânii lui umflându-se ca niște tumori răscoapte. A fost diagnosticat cu tuberculoză și internat într-un sanatoriu.

— Mai bine m-ar omorî, i-a spus cu o voce hârâită lui Kim, când a venit să-l viziteze.

La început venea des să-l vadă, se așeza pe marginea patului și-i relata ultimele atrocități ale profesorilor, trăgea de timp până la ora cinei, când se uitat cu atenție la ce era pe tavă, cu sprâncenele ridicate și aprecieri inepuizabile legate de nuanțele mâncării de spital. Lui Chang nu îi era niciodată foame. Într-un sfârșit, după ce a fost prins a doua oară șezând pe patul lui Chang, la picioare, turcește, cu pantofii oribili direct pe cearșafuri și fumând, Kim a fost dat afară de asistente. Vizitele lui au devenit din ce în ce mai rare, dar Chang știa că nu neplăcerile pe care le întâmpinase îl țineau pe Kim la depărtare. Kim începea să graviteze în jurul unui alt centru de greutate. Chiar și pe când erau împreună simțea cum atenția lui Kim fuge în altă direcție.

— Acoperă-mă cu cearșafurile murdare și lasă-mă să mor sufocat, a încheiat Chang.

Kim a râs și a scuturat din cap, cu ochii țintă spre capătul cel mai depărtat al încăperii. Înțelesese gluma. Când i se dăduse drumul Doctorului din pușcărie, spusese că mai bine l-ar fi împușcat. Mândria lui fusese zdrobită de două ori: nu mai era considerat nici măcar o amenințare. Colaborationistul devenise un om vârstnic, egoist, melancolic.

— A fost aici? a întrebat Kim.

— Nu. Nu se dă jos din pat.

— Dar mama ta?

— Vine uneori.

— De la un pat la altul!

— Nu vine așa de des ca tine, a spus și a simțit dintr-odată cum gâtul dureros, obosit, plin de flegmă i se strânge dintr-o dată.

Kim l-a privit în față, ignorând strălucirea lacrimilor care amenințau s-o ia la vale.

— Tatăl tău este un om mare, a remarcat el, de parcă ar fi rezumat o dispută pe care o avuseseră de-a lungul întregii zile. În buzunarul cămășii a dat peste tașca în care ținea tutunul și a început să-și ruleze o țigară și a continuat: Dar s-a pus în poziția greșită. Și-a dat foc la toată măreția, luptându-se cu un obstacol imposibil de evitat. Trebuie să te pui în poziția din care te poți folosi de obstacol. Poți să fii un om mare pentru că țara asta s-a făcut țăndări. Nu să i te împotrivești. Ci să te folosești de asta.

— Nu cred că voi fi un om măreț.

— Ba da, nu o să ai cum să te eschivezi.

— Boala grandorii!

— Exact!

— Nu în țara asta.

— O, a spus Kim, oportunitățile se ascund mereu în gunoi.

În clipa aceea asistenta lui Chang s-a năpustit în încăpere, simțind mirosul țigării.

— Afară! a urlat ea, arătând cu degetul spre Kim. Afară! Afară!

A ieșit din sanatoriu la sfârșitul primăverii. În sanatoriu singura perspectivă pe care o avea către lumea exterioară îi era oferită de o fereastră mică, decupată sus pe perete, care îl lăsa să vadă doar cerul schimbător: un bloc compact de albastru, un bloc compact de gri, uneori însuflețit de câte o fulguială. Acum, după două luni, putea în sfârșit reuni cu întregul mica fâșie de lume de care avusese parte. Florile de primăvară îmbobociseră, iar grădina de acasă era plină cu astfel de flori: toporași și narcise, a căror viață scurtă le dădea o aură de intensitate și reținere care le lipsea florilor de vară. Nevoia lui de natură

era insațiabilă. Stătea în grădină, cu un pled pe umeri, la o mică masă pe care o mutase acolo, și recupera materia de la școală. Și totuși, frumusețea anotimpului și bucuria lui de a fi afară au fost eclipsate de un derapaj iremediabil. Kim a intrat în Partidul Comunist. Venea din ce în ce mai rar la școală și era în pericol să-și piardă bursa. Nu sufla o vorbă despre felul în care își pierdea timpul. Apoi s-a angajat la gara din Seul, ca dispecer, dar asta nu-i justifica absențele îndelungate, nici de la școală, nici din Seul.

Chang și-a petrecut vara singur, în convalescență. Iar când a început școala, îi făcea toate temele lui Kim. Avea impresia că era singurul mod de a-l păstra în viața lui. Kim sărea cele două garduri care separau casa lui Chang de stradă, intra hoțește înăuntru și-și făcea apariția direct în camera lui Chang, în toiul nopții; stăteau de-o parte și de alta a luminii slabe pe care o dădea o lumânare, fumau și beau într-o tăcere aproape deplină cât Kim copia temele ca să fie cu scrisul lui. Uneori Chang vorbea despre posibilitatea de a intra și el în partid. Era o dorință pe care ar fi vrut s-o simtă arzător, fără rezerve, dar orice ocazie de împlinire a acesteia îl făcea să se oprească. Încă de la încarcerarea tatălui nu simțise decât nevoia de răzbunare față de noul guvern, dar părea a fi imun la orice posibilă intervenție, mai cu seamă la una venită din partea lui. Astfel se face că atunci când vorbea despre comunism nu-și exprima convingerile de nezdruncinat, ci spera ca ele să evolueze pe măsură ce vorbea. Își dorea ajutorul lui Kim, să-i fie camarad în partid până când meandrele acestuia ar fi început să-i pară nu doar familiare, ci și cruciale, dar Kim îl punea scurt la punct spunându-i că acele gânduri erau greșite din capul locului.

— Politica nu-i de tine. Ai uitat ce am spus? Menirea ta e să ajungi filozof! Sau, hai, matematician. În alte vremuri puteai ajunge teolog, dar asta nu mai este o cale de urmat.

— Filozofia nu este o cale de urmat, a spus Chang iritat.

Dar Kim doar își înmuia tocul în cerneală, își dădea părul din ochi și continua să scrie netulburat.

— Ești un gânditor, a zis el ca încheiere. Nu un activist.

În primăvara anului 1948 centrele rurale ale Jandarmeriei Coreene au fost supuse unor repetate atacuri nocturne; clădiri incendiate, ofițerii amenințați sau înjunghiați cu obiecte ascuțite, cu armele furate. Când două trenuri de pe ruta Suwon–Seul au deraiat pe drumul lor spre nord, Chang l-a întrebat în cele din urmă pe Kim ce anume a făcut. Kim i-a dat un fluturaș. Pe el scria: *UNIȚI!*

— Ce ai făcut? a repetat Chang.

— E mai bine să nu știi, a spus Kim.

Chang s-a uitat fix în ochii lui. Dintr-odată, distanța dintre ei devenise de netrecut.

— E mai bine pentru tine, a adăugat Kim.

Într-o noapte s-a trezit și l-a văzut pe Kim aplecat deasupra lui, plin de sânge. Avea buzele sparte și umflate de parcă erau prune. Un ochi era complet închis de cât de umflat era, iar carnea din jurul lui devenise neagră și era plină de puroi gălbui. Chang a simțit că nu mai are aer când l-a văzut.

— E în regulă, a șoptit Kim.

A frecat crustele de sânge uscat de pe unul din brațe.

— Uită-te, nu-i al meu. Sunt bine.

Chang a trezit-o pe Miki, care l-a spălat cu grijă pe Kim cu apă călduță. Sub sângele

uscat erau totuși răni, pe care i le-a pansat cu dexteritate – băga două degete într-un recipient cu unguent pe care îl ținea pentru arsuri la bucătărie, apoi ungea repede rănile. Cât și-a făcut ea treaba, Chang a rămas în pragul ușii, fumând, cu ochii umezindu-i-se incontrolabil, simțind cum un ghemotoc de amăreală din stomac urca prin el și dispărea în capătul gâtului, iar și iar.

— Ai nevoie de haine noi, murmură el în cele din urmă.

La el în cameră a pus cap la cap o ținută completă – pantaloni de lână, o cămașă aproape nepurtată, o haină de lână cu buzunare. După ce a scormonit puțin, a găsit o pereche de pantofi, a doua dintre cele mai bune ale sale. Kim a scuturat vehement din cap la vederea pantofilor.

— Sunt prea buni. Dă-mi ceva mai purtat.

— Ai nevoie de o pereche de încălțări cum trebuie, pentru drumurile tale.

Dintr-odată, aluzia aceasta accidentală la cât de mult se înstrăinaseră i-a făcut să se simtă stânjeniți. Nu s-au mai privit, întorcându-și ochii spre podea și spre picioarele lui Kim, încălțate cu pantofii lui scâlciați.

— Bine, a spus Kim în cele din urmă, luând încălțările cele bune.

— Te urmărește cineva?

— Poliția.

— Atunci stai aici. E ultimul loc unde te-ar căuta.

În noaptea aceea Miki l-a culcat pe Kim la ea în cameră. Atunci Chang și-a dat seama că în nopțile când Kim își făcea apariția – mereu cândva între miezul nopții și răsărit, uneori așezat la capătul patului lui Chang, cu o mână pe piciorul lui –, venea de la ea sau se ducea la ea. Chang era copleșit de singurătate, deși deseori se ținea după Kim, pe scările de serviciu, și stătea de vorbă cu amândoi pe întuneric, în cămăruța lui Miki, pe jumătate separată de casă, o încăpere care nu existase până atunci în mintea lui. În timpul zilei, când trecea pe hol pe lângă Miki, nu dădeau nici un semn că ar fi conștienți de viața nocturnă pe care o împărțeau.

Hodge crezuse că lucrurile nu vor friza niciodată disperarea, dar adevărul e că situația era dezastruoasă. Era un dezastru care avea totuși Propagandă, ceea ce era nou pentru Coreea. La Ministerul Propagandei, Chang citea *New York Times* și *Time Magazine* și ignora ziarele din Seul. Își făcuse un ritual din cititul ziarului *Times.* Călătorea în taină atunci când deschidea paginile acelea mari. Dar cu cât se distanța mai mult, cu atât mai puternic Seulul îl trăgea înapoi. Orașul și felul în care era descris începeau să devină două lucruri complet separate. Falia tot mai mare dintre ele devenise spațiul unde înflorea dezastrul. Ori nimeni nu văzuse, ori nimeni nu cuteza să admită că văzuse. Se întreba dacă nu cumva el pricepea situația mai bine decât Hodge. Hodge nu voia să știe, și se baza pe barierele lingvistice pentru a se eschiva, iar dificultățile lui de perspectivă le explica prin rateul în chestiuni lingvistice. Hodge era mai inteligent decât și-ar fi dorit, iar coreeana începuse să se lipească de el ca scamele. Nu avea cum să se mai descotorosească de ea. Spre norocul lui, la sfârșitul acelui an Washingtonul a decis că în Coreea de Sud comandamentul militar era mult prea mare atât pentru nevoile imediate ale țării, cât și

pentru valoarea acesteia. Au lăsat țara pe mâna Departamentului de Stat, cu tot cu armata ei verde și zeloasă și cu cea americană, arogantă. I s-a spus lui Hodge că poate strânge tabăra.

Chang s-a întors să lucreze cu normă întreagă la minister, unde a descoperit că timpul petrecut cu Hodge i-a adus atât credibilitate, cât și dispreț: era deopotrivă temut și displăcut. Avea nouăsprezece ani acum. A început să se gândească ce altceva ar putea face, luând la rând, nu prea mulțumit, toate talentele pe care le avea. Fumatul îl deprinsese de la Kim și alura ciudată, dar eficientă, de tip dur – disimularea nesănătoasă a slăbiciunii. De la Hodge americana, care să se alăture englezei lui bune. Engleza o luase de la tatăl lui, care i-o transmisese din fragedă pruncie, punându-i în brațe lucruri ca *Istoria declinului și a prăbușirii* a lui Gibbon[10], și oftând apoi dezgustat când Chang se chinuia s-o silabisească. Tatăl lui fusese și traducător, iar pe când Chang avea nouă-zece ani l-a atras și pe el. Și-a asumat minuția sarcinilor lui cu un amestec de teroare și grandoare infantilă și a ajuns mai târziu să-și dea seama că acelea erau clipele când tatăl lui îl plăcea cel mai tare: când mima fără să vrea aroganța sumbră a tatălui, fără a o și deține.

Tatăl său era un om greu de mulțumit, cu obiceiuri inflexibile pe care le cultivase mai degrabă pentru rigoarea lor decât pentru capacitatea lor de a mulțumi. Nu era nimic confortabil în casa lor; confortul părea o amenințare mereu la pândă. Niciodată nu au lucrat în același loc. Peste tot erau mese simple, austere, iar tatăl lui alegea una, de regulă după criteriul lipsei de acumulare. Apoi Chang aducea cărțile. Acestea puteau fi oriunde în casă, pe alte mese, dosite prin sertare sau camuflate viclean printre alte cărți. Fusese un copil dizgrațios, cu platfus și o tendință de a-și împinge bărbia în față când pășea. Nu știa dacă această particularitate era rezultatul obiceiului periculos de a sprijini cu bărbia teancurile înalte de cărți sau dacă ea era un dar de la natură care, în consecință, dusese la acest obicei. În timp ce vâna cărțile cameră după cameră, plin de o importanță mută, tatăl lui se așeza pe marginea scaunului, ceva mai departe de masă, ținând deschisă cartea cu pricina cu o mână pe care-o sprijinea bățos de un genunchi. Citea pasajul respectiv iar și iar, până când cadența cuvintelor care îl alcătuiau îi devenea la fel de familiară ca plimbarea prin grădină, pe care o relua obsesiv. Cărțile pe care Chang le aduna pentru el nu erau doar dicționare, deși și dintr-astea erau multe: cel puțin două în limba din care traducea, două în coreeană, din care unul care putea fi consultat rapid, altul uriaș, un ultim resort arheologic, unul în latină, unul în japoneză, pentru referințe suplimentare. Japoneza era mereu arbitrul privilegiat. Apoi, la fel de numeroase, enciclopediile. Însă celelalte cărți, cu zecile, îl ajutau să gândească – alte traduceri ale aceleiași cărți, alte scrieri ale autorului, nuvele și poeme preferate, istorioare. Pe acestea le numea căi de scăpare. Avea tendința de a se împotmoli, își pierdea capacitatea de a duce lucrurile la bun sfârșit, iar uneori nu mai auzea nimic. Uneori un ritm fals avea un efect hipnotic asupra lui și când simțea că asta se petrecuse, alegea chiar ultimul mijloc dintre toate și îl punea pe Chang să citească pasajul cu voce tare. Acesta a fost primul succes al lui Chang cu limba engleză: să ofere tonicul pronunției greșite, care îi elibera întotdeauna tatăl de reveriile în care se împotmolea, prin simpla putere că era insuportabilă.

Cât tatăl lui lucra, Chang stătea pe un taburet, într-o tăcere desăvârșită, așteptând ordinele: să caute vreun cuvânt, deseori cuvinte care se cuibăreau în definițiile altor

cuvinte, apoi sinonimele din dicționarele specifice. La fiecare termen echivalent se ajungea pe căi ocolite, ca și cum dacă cercetau pe undeva prin preajma țintei puteau compensa inevitabila schimbare de sens, alunecarea gândului din lăcașul în care cândva a existat cuvântul, dar de unde acesta dispăruse. Când nu răsfoia cu grijă dicționarele – fusese învățat să-și țină ochii pe capătul de sus al unei coloane, pagină după pagină, ca să nu se abată prea mult când caută ceva, și să folosească ambele mâini pentru a netezi fiecare nouă pagină pe care o răsfoia, ca să nu lase semne sau urechi de măgar pe la colțurile paginii –, ascuțea creioanele cu un briceag, adunând toate așchiile de lemn într-un castron. Din când în când golea bolul în foc și privea cum plutirea aceea bruscă de scântei urca spre coș.

Făceau liste cu posibilități: cuvinte posibile, propoziții posibile și, în cele din urmă, paragrafe. Fiecare paragraf posibil era păstrat, chiar și după ce treceau de el. Uneori, câte-un paragraf care părea în regulă devenea bolovănos și sărac, pe măsură ce următoarele se acumulau sub el. Ca o casă făcută din sărăcie, era nevoie ca întregul să fie definitivat, şi abia apoi să înceapă să se lase. Și atunci reveneau la paragrafele pe care le consideraseră terminate. Dar de cele mai multe ori nu era nevoie. Cartea creștea și începea să devină fluidă, de parcă se putea citi doar exact așa cum era. Asta și voia tatăl lui: ca originalul să dispară. Și atunci știai: cartea era acolo, împletită literă cu literă.

Înțelesese foarte puține din toate chibzuielile posace ale tatălui, dar se bucurase de apogeul final: tata îi citea paragrafele complete, îi oferea aceste daruri obținute din greu, care deveneau reale numai pentru că el le primea. Nu a știut niciodată dacă și-a iubit tatăl, dar cu siguranță a fost îndrăgostit de ce făceau, îl treceau fiorii când se gândea la asta și era cuprins de spaimă și pierdut de câte ori se termina – poate pentru că acestea erau momentele când *el* era prezent, întrupat dintr-o dată cu forța în încăpere, singurul ascultător posibil.

La sfârșitul toamnei anului 1949 Ho, șeful Poliției, a anunțat o conferință de presă pentru a sărbători succesul fără precedent al campaniei de înăbușire a răscoalei de stânga din insula Cheju, iar Chang a fost trimis de Minister să traducă. După retragerea japonezilor, care avusese loc cu patru ani înainte, gherila de stânga descoperise labirintul de peșteri și buncăre subterane lăsate în urmă de niponi, laolaltă cu mici rezerve de arme abandonate acolo. În decursul câtorva luni, rebelii au pus stăpânire pe întreaga insulă, au rechiziționat rezerva de grâne a satului, au detonat podurile, au doborât copaci pentru a bloca drumurile. Cheju este o insulă muntoasă. Pe o parte a coastei pare să se ridice direct din mare – stânci abrupte și păduri parfumate, întunecoase. Zona netedă era cât o palmă și ușor accesibilă, însă în peșterile naturale și buncărele făcute de mâna omului din apropierea acesteia era aproape imposibil ca cineva să-i dibuiască pe inamici, căci gurile de intrare erau ascunse de perdelele de apă ale unui vechi izvor care curgea peste un promontoriu de piatră sau se aflau sub lăstărișul din vechile păduri boltite și erau uneori abia un pic mai late decât un om.

Încă de la început mulți dintre localnici s-au amestecat printre insurgenți, și încă și mai mulți s-au alăturat revoltei după ce o trupă de tineri voluntari anticomuniști a fost adusă de poliția lui Ho pe insulă, echipați cu puști semiautomate și baionete de bambus.

— Ca un mic război, a explicat Ho cu voioșie.

Acei săteni care nu au fost uciși în bătăliile date pentru a intra în peşteri şi buncăre şi n-au fost arestați și băgați în lagăre au fost mutați în zona îngustă de coastă, prinși la mijloc între mareea stâncoasă din față și dealurile de necultivat care se ridicau abrupt în spate. Cei care au mai rămas din gherilă, înconjurați și lipsiți de adăposturile din care furaseră mâncare, urmau inevitabil să moară de foame.

— Acești rebeli ies acum periodic la lumină, de foame, a spus Ho, și urmează încăierări, așa cum a fost cea de ieri.

La sfârșitul fiecărei fraze Ho zâmbea larg, de parcă ar fi fost luat prin surprindere de un ropot de aplauze, și rămânea zâmbind câtă vreme traducea Chang.

La conferința de presă au participat mai mulți americani și jurnaliști responsabili cu relatările internaționale decât coreeni, cu alte cuvinte lucrurile stăteau exact așa cum trebuiau. Ziarele de stat din Seul își luau informațiile de la cele transmise prin telegraf din Vest și din *Times*, o metodă de redare a știrilor care nu cerea prea mult jurnalism de investigație. Mai târziu în același an, când vreo zece jurnaliști coreeni au intrat, înghiontindu-se, la o conferință de presă cu blocnotesurile lor goale și creioanele ascuțite, au fost arestați pe loc. Chang, așezat pe podium lângă Ho, părea prin comparație surprinzător de tânăr și subțire. Ho era o relicvă slugarnică de pe vremea ocupației japoneze, foarte puțin plăcut. Chang a simțit cum povara atenției se muta încet, încet spre el. După ce s-a terminat conferința de presă a preferat să coboare de pe podium, nu să iasă împreună cu Ho și a fost acostat prompt de nimeni altul decât de-un reporter de la *New York Times*. L-a luat cu amețeală când și-a dat seama.

— Este adevărat? l-a întrebat Richard, reporterul. Nici o victimă din rândurile poliției? Vorbim totuși despre o gherilă de patru sute de indivizi.

— O gherilă înarmată cu bețe, a spus, ridicând din umeri, de parcă ar fi regretat că forțele de gherilă nu fuseseră un adversar mai demn. Ca să fiu sincer, a continuat el, șeful poliției a exagerat un pic numărul de combatanți morți de partea gherilei, nu a micșorat numărul celor din poliție. Majoritatea gherilelor cedează când întâmpină rezistență.

— Dar cum se poate, la ce vedem că se întâmplă în fiecare zi?

— Nu au alte mijloace de a convinge. Vezi, primesc ordin de la Uniunea Sovietică. Sunt săraci, fără orice educație. Iubesc țara foarte mult. Când văd poliție, își dau seama că greșesc și de cele mai multe ori se predau.

— Cred că glumești, a spus Richard.

— Nu, i-a răspuns, scoțând o țigară din tabacheră.

Richard i-a aprins-o.

— Țărani docili, duși de nas? Asta e povestea pe care trebuie să o relatez?

— Da, a spus Chang.

Odată ce Departamentul de Stat a devenit agenția de căpătâi din Coreea de Sud, a sosit și Serviciul de Informații al Statelor Unite, furnizorul de peste hotare al știrilor din America și al culturii americane, al lui Gershwin, și *Time*, și al democrației, și după conferința de presă cu Ho, și-a căutat de lucru acolo. Perspectiva de a vinde Statele Unite în Coreea de Sud i-a părut mult mai atrăgătoare decât aceea de a vinde Coreea de Sud Statelor Unite. A trecut de partea cealaltă. Știa că nu avea cum să iasă din acel carusel. Îi

mergea bine acolo, în zona dezinformării internaționale, la fel cum dezastrul prospera în falia căscată. Simțise deja că, asemenea tatălui său, nu-și afla un loc al lui în Coreea de Sud. Era al treilea lucru pe care oamenii ca Hodge îl disprețuiau, dar de care aveau în același timp nevoie. Rezultatul secundar, nenatural al traducerii. A continuat să traducă, făcându-și un loc al lui și devenind prizonierul acestuia pe zi ce trecea. Traducerea era o muncă solidă în Seulul american; nici o parte nu o înțelegea pe cealaltă, dar vacarmul neobosit al traducerii crea impresia unei bune înțelegeri, ori măcar al unei bune intenții. Iar USIS avea reputația de a fi o agenție-paiață. El voia să fie parte din acest bâlci. Voia să se refugieze acolo unde informațiile cu desăvârșire irelevante deveneau presant de relevante, mai des decât reversul.

Peterfield l-a intervievat.

— Ai lucrat la traducerile făcute de ROKA? l-a întrebat. Dumnezeule mare! Unuia din băieții de la ROKA îi ia zece minute să-i spună altuia să curețe latrina. Noroc că nu au nimic complicat de făcut, cum ar fi un război! Acum pricep! Ce balamuc!

Chang a ridicat din umeri.

— Fac ce îmi spun, a răspuns.

Peterfield i-a dat un fel de test de traducere. *Înțelesul* și *sunetul* – aceste două lucruri i le tot repetase tatăl lui. Acum și *viteza*. MII DE OAMENI S-AU ADUNAT SĂ-L VADĂ PE PAPĂ LA CHICAGO. Spre norocul lui, exemplul era scurt – iar cu stilul jurnalistic era obișnuit. Citea constant ziarele. Dacă tatăl lui avea obiceiul să cumpănească bine lucrurile, să le atragă într-o zonă a permanenței, asemenea tâmplarului care mai face un picior mesei ca aceasta să stea mai bine, lui Chang i se părea că practică într-o zonă a dispersării. Cu cât era mai propagată cea mai subțire informație, trecând dintr-o limbă în alta, cu atât părea să comunice mai puțin. El facilita frivolitatea. Se așeza, trăgea în pliul brațului dicționarul, și după ce se gândea mai bine lăsa cărțoiul închis. Traducerea îi lua mai puțin de cinci minute. O închidea în scrisul lui frumos, rând cu rând pe blocnotesul pe care Peterfield i-l împinsese pe masă. Când a terminat, i-a dat foaia înapoi.

— Nu pot citi asta, a zis Peterfield. Asta e treaba ta. Sper că spune lucrurile care trebuie.

— Da, le spune bine. *Înțeles, sunet.*

Înțelesul suna foarte bine, s-a gândit, mulțumit de sine.

— Drăguț. Dar genul ăsta de drăgălășenie nu ține în meseria asta. Să zică doar ce e de zis.

Drăgălășenie. Mereu va asocia cuvântul ăsta, cu tot caroiajul său temerar, cu Peterfield. Dacă acum conta puțin, curând va conta și mai puțin. Curând nu va mai fi un ornament, și va deveni un obstacol.

A fost angajat pe loc. Până la sfârșitul zilei Peterfield decisese că nu se descurcă nici cu numele coreene.

— O să îți zicem Chuck.

— OK, i-a răspuns el.

Nu i-a spus niciodată tatălui său ce făcuse. Serile în care nu lucra până târziu urca cele trei etaje spre locul unde zăcea, să vadă dacă doarme. Dacă era treaz, Chuck stătea cu el o vreme. Deseori rămânea și dacă tatăl lui dormea și asculta cum respirația i se înalță și scade. Încăperea era austeră și monahală, dar nu părea o celulă, ci mai degrabă un spațiu lipsit de pereți, o cameră care încerca să nu existe.

Când tatăl lui era treaz îi citea din ziarele din Seul. Știa că el ar fi preferat să nu-l vadă deloc, dar această preferință, ca prezența însăși a lui Chuck, se referea la toate lucrurile despre care nu vorbeau și, la rândul ei, trecea nerostită. Când îi citea din ziare, lăsa deoparte articolele străine pe care tatăl său le numea, cu calm, gunoaie. Susținea că politica nu îl interesează. Disprețul pentru aceasta era discret și constant, atitudinea unui om mândru, care a fost distrus de o judecată politică greșită.

Chuck își petrecea zilele producând acel gunoi: sacrificând, brodând și dându-i formă. Decizia cu privire la ce anume se traducea și se trimitea apoi spre ziarele coreene din Seul ajunsese să-i revină în mare parte lui, și asumându-și această responsabilitate și-a asumat și o formă de proprietate asupra informației înseși. Pentru că mereu avea mai mult decât putea folosi și pentru că era arbitrul, cenzorul, căpătase impresia că are la dispoziția sa materia primă a unei lumi. Fragmentele de opinii pe care și le permitea, distorsionate de omisiuni substanțiale, erau încă mai mult sub controlul său. Peterfield era mulțumit să-i pună în brațe lui Chuck comunicatele de presă coreene, pe care le considera o simplă corvoadă mecanică; Peterfield era mai interesat de modalitățile de transformare mai puternice și mai puțin ambigue, ca echipele de baseball sau cinematografele permanente. USIS era plin la refuz de lucruri americane portabile: noi înregistrări ale compozițiilor americane, făcute de orchestrele americane, noi mode americane, și dramatizări americane, și chiar povești ale unor eroi de prin orășelele americane – iar deasupra listelor de programe sau la sfârșitul reportajelor din ziar se menţionau deseori școli, cu nume și locul unde se aflau: Dartmouth–Hanover, New Hampshire; Muskingum–New Concord, Ohio. Biblioteca tatălui său era plină de lucrări publicate de școlile americane, dar acestea nu dezvăluiau altceva decât numele, în vreme ce în excesul entuziast de informații de la USIS numele școlii apărea uneori cu detalii reziduale încă lipite de ele, ca o parte din coama unui deal sau clopotul dintr-o clopotniță, sau un rând de obloane identice pe un zid de cărămidă roșiatică. Erau discrete, dar sugestive, iar el n-avea nevoie decât de un bobârnac. Mintea făcea restul. Își încercuia ținta, calcula punctele de acces și, cu grijă, le testa. Imagina scrisori, mici variațiuni ale unei cereri care îi părea a fi absolut onestă și complet nebunească. *Dacă ați binevoi*, începeau toate. Sau doar: *Binevoiți.*

Într-o seară, când a plecat de la muncă, a dat de Kim care îl aștepta, sprijinindu-se de un zid.

— Vreau o favoare. Am nevoie de bani, i-a spus el pe nerăsuflate.

A luat o țigară de-a lui Chuck și s-au plimbat împreună pe străzi, lovind când și când câte-o piatră, înainte și-napoi. Asta se întâmpla în mai 1950: terminaseră școala de un an. Iar anul acela părea cât o eră, un continent temporal nemărginit din care au țâșnit amândoi, propulsați, fiecare pe cont propriu, de ideea inocentă și arogantă pe care o aveau despre maturitate. De atunci nu se mai întâlniseră decât foarte rar. Nu fusese doar o simplă

îndepărtare, ci parcă se iviseră dintr-odată într-un loc de unde lipsea confirmarea prieteniei lor. La început, după ce alienarea reciprocă se făcuse simțită, ceva îi stânjenea în prezența celuilalt, întreținând distanța dintre ei. Apoi s-a adunat atât de mult timp, parcă dând aerul afară și izolându-i unul față de celălalt, ca într-un cocon, că în cele din urmă s-au ratat unul pe altul, cu o tristețe disproporționată și resemnați. Cel puțin asta a simțit Chuck, privind cu stupoare din locul unde ajunsese, în lumea americanilor. Încă nu se obișnuiseră cu tot mai multele schimbări din viața lui care îl purtau spre depărtări pe care nu intenționase niciodată să le parcurgă.

Când au ajuns în poarta casei, Kim s-a lăsat pe vine, în stradă, și și-a aprins iar o țigară.

— Te aştept aici, i-a spus.

— Nu vrei să intri s-o saluți pe Miki?

— Nu, astăzi nu.

Când Chuck l-a privit întrebător, Kim și-a ferit privirea.

La Banto, Chuck l-a examinat cu atenție pe Kim. Hainele îi erau ponosite. Nici măcar o cusătură nu era diferită pe hainele pe care i le dăduse. Dar pantofii erau neașteptat de îngrijiți; păreau lustruiți de curând, deși tălpile erau tocite până la epuizare. Când i-a dat banii, Kim i-a înşfăcat pe dată, a împăturit teancul și l-a băgat în buzunar.

— Mulțumesc, i-a spus, roșind.

Îmbujorarea l-a surprins pe Chuck. Nu-l știa pe Kim drept unul care-și făcea scrupule în privința banilor.

— Nu-mi place să împrumut bani de la tine, a adăugat Kim după o clipă.

— Nu vorbi prostii! Mă bucur să te pot ajuta.

— Nu sunt pentru mine. Plec pentru o vreme. Vreau să le las ceva mamei și surorii mele.

— Spune-le că dacă mai au nevoie de ceva, să vină să mă caute. Acum câștig o grămadă de bani.

Îl vedea pe Kim că respinge ideea asta, și găsind apoi o modalitate de a o justifica.

— În regulă. E bine.

— Unde te duci?

— Oriunde altundeva decât în Seul.

— Nu vrei să-mi spui, nu-i așa?

— Nu, rânji Kim dintr-odată. Îţi aminteşti că îți spuneam *tovarășe*? Dacă ți-aș spune așa acum, ai fi arestat.

Au izbucnit în râs, fără ca vreunul din ei să fi avut această intenție. Când s-au potolit, au rămas surâzând unul la celălalt, uşurați. Kim a zornăit gheața din paharul său.

— Nu este prea sigur pentru mine aici, în clipa asta, a zis, strângând din umeri. Mi-ar fi mai comod în altă parte, atâta tot.

— Mi-ar plăcea să vin cu tine, adică mi-ar plăcea să pot veni.

— Nu, spuse Kim și scutură din cap de parcă auzise o dorință caraghioasă. Știi, am intrat în partid din pricina ta. Din pricina libertăţii tale. Tu nu ai fost nevoit niciodată să-ți faci griji în privința banilor. Asta ți-a lăsat mintea liberă. Când am intrat în partid, mi-am spus că oricine trebuie să poată avea parte de asta.

— Nu e ceva ce am ales.

— Nu am vrut să spun decât să te ții cu dinții de libertate. Tu nu ai nevoie să te alături partidului sau să faci alte lucruri. Orice s-ar întâmpla, ține-te departe de asta.

— Nu vorbi așa.

— Așa cum?

— De parcă ți-ai lua rămas-bun.

— Nu fac asta.

Asperitatea lui Kim a revenit. S-a uitat în jos, spre masă, apoi de jur împrejur după un ceas.

— O să mă întorc curând. Până atunci o să încerc să-ți trimit vești. În regulă?

— În regulă, a spus Chuck, fără să priceapă pentru ce anume își dădea acordul, dar înainte să mai adauge ceva, Kim l-a prins grăbit de mână și dus a fost.

Primăvara anului 1950 a trecut. În provinciile Cholla și Kyongsang, poliția a pierdut controlul asupra orașelor. În afara lor, totul fusese prădat; fiecare copac pe un perimetru de circa cincisprezece metri de-o parte și de alta a drumurilor fusese tăiat pentru a împiedica ambuscadele gherilei. Călătoriile pe timp de noapte erau interzise. Forțe armate de gherilă din partea continentală sudică solicitau aproape toate diviziile ROKA de la paralela de demarcație. Citea aceste știri din telegramele străine cu știri, de la UP, AP, Reuters, în revista *Time*, căutând vești de la Kim, de parcă acesta ar fi putut scrie un mesaj cu cărbuni încinși pe pământ sau ar fi putut construi cuvinte din copacii seceraţi. Fără să știe ce anume căuta, nu a găsit niciodată nimic. Simțea că trebuie să-și păstreze privirea alertă, dar vigilența asta l-a vlăguit și, în cele din urmă, a slăbit.

Într-o sâmbătă din iunie stătea cu fundul pe birou, picior peste picior, citind ediția din ziua precedentă a ziarului *New York Times*; stătea cu fundul pe birou pentru că în dimineața aceea Peterfield se lăsase pe spate în propriul scaun și-l rupsese; luase scaunul lui Chuck, jurându-se în același timp că se va ocupa să-l repare pe cel rupt. Nereușita care a urmat îl inspirase deja să emită câteva glume legate de dificultatea de a traduce înjurături în coreeană. Aveau o zi fără multe evenimente. Când un amic de-al lui Peterson, Jim Langston, reporter la Londra, și-a făcut pe neașteptate apariția, spre ora trei, Peterfield a decis că programul se terminase.

— Asiaticii ăștia, a zis Langston, uitându-se la Chuck. Oriunde te-ai uita, dai de ei fie stând pe vine, fie chirciți de parcă ar fi stative pliabile pentru partituri. Pentru ei nu există să stea pe scaun.

— Nici pantofi nu poartă, nu, Chuck?

Chuck și-a fluturat una din tălpile goale și a continuat să citească.

— Pricepe engleza? a întrebat Langston.

— Nu, doar stă acolo și se holbează în ziar pentru că are impresia că e simpatic. Traduce pentru mine. Pentru numele lui Dumnezeu, Chuck, zi și tu ceva în apărarea ta!

— Salut! a spus Chuck cu timiditate.

— Chiar te cheamă Chuck?

— Nu, Chang, i-a răspuns.

A întins mâna, și Langston i-a strâns-o.

— Imperialismul american este de-a dreptul redundant, a spus Langston, întorcându-se spre Peterfield. Iată-l aici pe acest tânăr care deține unul dintre rarele nume monosilabice pe care țara sa le oferă – îmi imaginez că până și fotograful meu e în stare să-l pronunțe –, iar tu nu ai stare până nu-l botezi Chuck. La fel se întâmplă și cu agenția voastră absurdă. Deja toată lumea din această țară vrea să se ducă în America, și vii tu, să faci reclamă pentru Judy Garland și baseball. O să îi faci pe toți să se răzgândească.

— Chuck își dorește atât de mult să meargă în State, că s-a oferit ca atunci când mă întorc, să mă însoțească pe post de valet.

— E îngrozitor de trist. Ar trebui să-l scoatem măcar la o băută.

— Cineva trebuie să rămână aici să păzească biroul.

— Nu se întâmplă nimic, nicăieri. Crede-mă! Și, în tot cazul, nu o să se întâmple nimic cât bem noi ceva.

Peterfield și Langston se cunoscuseră la Londra, în războiul precedent; de când erau la Seul, începuse să le placă să se pilească la barul hotelului Banto, pentru ceea ce ei numeau argumente politice. Langston a plătit primul rând și le-a spus că în noaptea aceea se întorsese de la paralelă, locul unde se tăia chirurgical peninsula Ongjin. Lucra la un reportaj pentru serviciul britanic de știri în care voia să facă băşcălie de un articol apărut recent în *Life*, în care nou aliatelor forțe SUA-ROKA li se spunea „cea mai formidabilă armată din Asia“.

— N-am mai văzut o informație plantată mai pe față ca asta, a remarcat el peste mitraliera de obiecții din partea lui Peterfield.

La Ongjin, Langston și fotograful lui văzuseră o expediție a forțelor de supraveghetori ONU supervizând securitatea în zona paralelei, dându-și coate și mijindu-și ochii prin binocluri, spre dealurile claie peste grămadă, impenetrabile, din nord. Sigur că nu era nimic de văzut acolo! În schimb îi spuneau lui Langston, și unii altora, lucruri de felul: „Armata a asigurat paralela de nici un țânțar n-ar putea trece.“

— Fotografiile noastre sunt și mai grăitoare decât vorbele lor, dacă îți vine să crezi, a adăugat, deși descoperise deja că publicul american, atunci când e pus față în față cu confirmarea idioțeniei conducătorilor lor, cumva tot nu vede esențialul. Dar el scria pentru Marea Britanie și era bucuros că lucrurile stăteau așa. În loc să le fie rușine, ovaționează, a mai spus. Cea mai formidabilă armată din Asia! Dumnezeule mare! E de-a dreptul inimaginabil!

Cea mai bună imagine din Ongjin, în opinia lui Langston, s-a dovedit a fi nici mai mult, nici mai puțin decât un instantaneu făcut cu aparatul șefului regimentului de observație în teren al ONU, Coverly, o fotografie pe care nici măcar nu putea s-o folosească. După ce îi ceruse unui soldat din regiment să facă fotografia, i-a întrebat pe Langston și pe fotograful acestuia dacă îi dau o mână de ajutor cu developatul. Imaginea îl surprindea pe Coverly împreună cu un grup de adolescente cu chipuri rotunde din rândurile cercetaşilor sud-coreeni, echipate cu fuste scurte, plisate, și bluze marinărești apretate și cu cravate colorate. Coverly radia de mulțumire, cu o mână pe umărul uneia dintre cercetașe, care stătea în genunchi, de parcă avea de gând să se așeze pe ea. Când a văzut-o Langston, i-a cerut o copie imediat. La început Coverly a fost flatat, dar apoi Langston a făcut greșeala de a completa efuziunile lui Coverly cu laude suplimentare, iar

asta i-a stârnit suspiciunea lui Coverly. A decis să nu-i dea până la urmă fotografia lui Langston. S-a temut că ar putea fi greșit interpretată ca frivolă, și astfel ar fi putut avea implicații neplăcute. Cuvântul pe care l-a folosit a fost „intonații".

— A spus: „Mă tem că are intonații neplăcute", a cârâit Langston. Un omonim splendid. Exact la ce mă referisem când m-am alăturat agenției. Ceva cusut cu ață albă.

Langston și-a lăsat fotograful în Ongjin, cu speranța că observatorii ONU vor mai comite vreo nouă absurditate până vineri dis-de-dimineață, când urmau să părăsească peninsula pentru a veni la Seul. Probabil că deja erau în oraș, deși fotograful lui Langston era genul de renegat asumat, ahtiat să prindă un cadru cu ceea ce americanii numeau, plini de dispreț, „încrucișarea săbiilor" celor din KPA11. Pierduse toate ciocnirile de până acum, căci ele nu fuseseră comunicate de serviciile de presă ale armatei în mod deliberat, astfel că era greu de prevăzut unde anume avea să se petreacă.

— Probabil că fuge de la un capăt la celălalt al paralelei și acum, a spus Langston. Dumnezeule, cât e de simpatic! Pricepe tot ce am de gând să scriu. Mi-ar putea fura serviciul dacă nu ar avea un vocabular amărât. Vorbește cea mai proastă engleză pe care am auzit-o vreodată și s-a născut și a trăit la Londra.

Douăsprezece ore mai târziu, personalul de la Bento i-a aruncat afară. Cei trei nu mai erau în stare să-și închipuie o lume din care unul dintre ei ar lipsi. După ce s-au bălăbănit înapoi până la birourile USIS, ținându-se de mijloc unul pe altul – un pas greșit al unuia îi dobora pe toți trei, iar asta probabil că s-a tot întâmplat, căci în ziua următoare Chuck a descoperit că era plin de julituri –, au adormit pe gresia rece, cu capetele pe ziare. Fotograful lui Langston a sunat spre sfârșitul dimineții; țârâiturile furioase ale telefonului au izbutit să-i trezească în cele din urmă puțin după ora zece.

Deseori s-a întrebat ce s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi fost cu ei. Semnalul de alarmă le-a oferit un avantaj de numai o jumătate de zi, nu cine știe ce interval, lipsit de ceva fundamental care să-l ancoreze, deloc asemănător cu atingerea delicată ce rostogolește prima piatră de pe un deal care o ia la vale. Doar timpul necesar cât să gândești suficient ca să eziți. Nu se putea referi la acel interval și să spună: *Acela a fost un punct de cotitură.* Nu știa dacă erau și alte căi, tot ce știa era că a lui părea să dateze din noaptea aceea de la hotelul Banto, cu Lucas Peterfield din Durham, Carolina de Nord, și Jim Langston din Londra, și că era beat când a început războiul.

Când lupta a izbucnit, duminică dimineață la ora patru, singurul ofițer american de serviciu pe paralelă era un consilier militar care nu se remarcase prin nimic, pe nume Leo d'Addario; nu i se dăduse permisia săptămânală. Pe D'Addario l-au trezit focurile de artilerie, dar i-a fost cu neputință să spună dinspre care parte se auzeau. Mai târziu se pare că toți au fost de acord că fusese Nordul cel care trăsese spre Sud; de ce unitățile ROKA au deschis focul, în condițiile în care consilierii americani îi sfătuiseră în repetate rânduri să n-o facă? D'Addario a sărit în jeepul lui, în pijama, și a condus împreună cu ordonanța până la Kaesong, prin negura fantomatică a răsăritului, ca să se lămurească ce naiba se petrecea cu acel schimb de focuri, iar când a ajuns a picat direct peste armata nord-coreeană care intra în centrul orașului *cu trenul*. Când l-au văzut, au deschis focul. Accelerând să scape, jeepul lui d'Addario a făcut pană la o roată și, în balansul mașinii pe

caldarâm, d'Addario și-a mușcat vârful limbii. Până când d'Addario, panicat, a izbutit să trimită o telegramă la Seul, fotograful lui Langston deja sunase. Luptele s-au pornit repede pe toată lungimea paralelei și alunecau încet spre sud, spre Uijongbu, la puțin peste treizeci de kilometri de Seul. Trupele ROKA ce fuseseră prinse în încăierare nu reușiseră până acum să-și mențină nici una dintre poziții. Se rostogoleau tot mai la sud.

La ora zece în dimineața aceea, artileria încă nu se auzea din Seul, și nimeni nu visa că s-ar apropia. Străzile erau pline de negustori care-și împingeau cărucioarele la locurile lor, unde stătuseră cu numai câteva ore înainte, ca să evite lăsarea caniculei, și deja picoteau de-a-n-picioarelea prin petecele de umbră aruncate de imobile. Femei care trăgeau după ele copii împiedicați sau care, ieșind la cumpărături, duceau în spinare și legături de legume, și copiii. Pușți ședeau pe vine pe alei, cu mâinile proptite pe genunchi, împietriți de plictis. Chuck a încercat s-o ia doar pe aleile laterale, alergând din greu, sprijinindu-se de colțul clădirilor când cotea ca să-și țină echilibrul. Când ieșea pe câte-o arteră principală sau prin vreo piață, se forța să meargă normal. Deși făcea asta pentru a evita să fie luat la-ntrebări, știa că nu era defel cazul. Oamenii se uitau după el fără nici un interes.

Efectul secundar al mahmurelii era un aer înșelător de calm. Se simțea electrizat, prins în ghearele unei stări care nu era nici surescitare, nici teroare, însă ceva similar amândurora. Peterfield spusese:

— Nu vor ajunge la Seul, dar în locul tău i-aș scoate totuși pe ai tăi din oraș. S-ar putea să urmeze câteva zile haotice.

— Dar nu crezi că evacuare.

Peterfield a fornăit.

— Armata Statelor Unite n-a venit până aici ca să lase spelunca asta pe mâna celor din KPA din prima secundă în care bat la ușă. Faci mișto de mine? Ești paranoic, Chuck!

S-a dus acasă și a spus, calm, că se dădeau lupte pe paralelă.

— Sunt sigur că totul va fi în regulă, dar să fim precauți. Să mergem la Pusan.

A găsit-o pe maică-sa în curtea interioară, mâncând o piersică. Se uita, iar mâna care ținea fructul se oprise la jumătatea drumului spre gură. Și-a dat seama și și-a coborât brațul.

— Nu vreau să-l mut pe taică-tu. Taică-tu e bolnav.

— Să fim precauți, a repetat el. Vorbea încet pentru că-i bubuia capul. Pregătește o valiză mică, a continuat. Mă ocup eu de tata.

I-a susținut privirea nehotărâtă până când în cele din urmă ea s-a ridicat.

În camera de la mansardă, tatăl lui dormea. L-a strigat o dată, apoi încă o dată. Când tatăl a deschis ochii, i-a spus:

— Trebuie să plecăm. Nu suntem în siguranță aici.

Tatăl lui l-a privit o clipă, apoi și-a întors privirea spre tavan și a ascultat.

— Nu aud nimic.

— E timp, dar trebuie să ne punem în mișcare.

— Nu pot. Nu m-am dat jos din pat de un an.

— Dacă nu vrei să mergi, te vom căra.

— Dacă e neapărată nevoie.

Tatăl lui s-a întins cu calm după ochelari.

— Te-am cărat o dată, îți mai amintești? întrebă tatăl.

— Nu! a izbucnit Chuck, pășind nerăbdător prin cameră.

— La casa de la țară. Ne duseserăm în livadă pentru că voiai să culegem pere. Te-am dus acolo, dar tu ai pornit după unele mai pârguite. Nu se copseseră, dar tu continuai să treci de la un copac la altul, convins că vei găsi ceva, iar când te-ai îndepărtat de nu te mai puteam vedea, te-am auzit plângând. Te mușcase un șarpe.

Își amintea livada cu copacii cu coroane încâlcite, aproape identici. Se juca de-a v-ați-ascunselea printre ei. Când stătea exact pe un rând, lungimea acestuia dispărea, și când pășea în față, pe aleea dintre rânduri, întorcea capul curios, iar lungimea devenea din nou perceptibilă, separată de următoarea spre care se înclina exact până când pășea aliniat perfect cu rândul următor, care pe dată se făcea nevăzut, iar el stătea din nou în șir cu pomii. Regularitatea livezii îi masca dimensiunile, și nu de puține ori se rătăcise și trebuiseră să-l caute și să-l ducă în casă, plângând de nervi.

— Te-am ridicat și am luat-o la fugă, i-a spus tatăl. A râs scurt. Dumnezeule, ce frică mi-a fost! Dar erai bine, până la urmă n-ai avut nimic.

După o vreme i-a spus:

— Arată-mi cum m-ai cărat.

Tatăl lui a mimat, iar el s-a aplecat deasupra patului, trăgând cearșaful și îndoindu-l, ca pe foaia unei cărți, până când a dat de tatăl lui acolo, micșorat și pierdut. Dar nu știa asta cu-adevărat, numai simțise că probabil se micșorase, sau simțise că asta ar fi trebui să simtă: că tatăl lui devenise acum atât de mic. Nu-și amintea să-l fi atins înainte. Când s-a îndreptat cu mari eforturi, ridicându-l, mai să cadă pe spate. Tatăl lui nu mai cântărea nimic. În mișcarea aceea de a se îndrepta de spate din toate puterile, nu întâmpinase nici o rezistență, fusese precum o cădere în sus, și și-a amintit dintr-odată cum a fost cândva tras așa, smuls de pe picioare și apoi alternarea nesfârșită a pomilor întunecați și a coridoarelor de lumină în timp ce alergau.

Au rămas nemișcați, examinând camera, de parcă ar fi fost un loc unde de-abia ajunseseră. Brațele tatălui atârnau libere în spatele lui. Apoi a spus dintr-odată cu o voce parcă plină de plictis:

— Va trebui să mă duci în cârcă.Vreau să pot privi în față. Nu vreau să mă uit în sus.

Drumul până la gară a fost înnebunitor de lent. Se înfigea înainte, simțind stomacul tatălui săltând undeva la baza spinării. Mama venea în urma lor, ținând pachetul pe care tot el trebuise să i-l pregătească. Pe măsură ce treceau pe străzile lăturalnice ale orașului percepea înaintarea lor ca pe o diminuare a acelui timp încremenit când încă nimic nu se întâmplase, și nici o decizie nu fusese luată. La gară, oamenii fie se înghionteau violent, fie se lăsau pe vine și fumau. Copiii ciuguleau din fructe, trăgând după ei roiuri de insecte. Trenul zvâcni și scoase un nor de aburi. Normalitatea din jur ajungea la el ca o formă de nebunie, a lui sau a lumii. Nu era sigur la care spera de fapt. În tren a găsit două locuri. Mama lui s-a așezat, strângându-se cât mai mult pentru a nu atinge nimic. Era ora unsprezece și un sfert. Chuck încerca să perceapă ceva peste rumoarea din jur, să-și acordeze urechea la ceea ce era dincolo sau dedesubt. Stătea pe interval, cu o mână pe

spătarul scaunului tatălui său. Pasagerii treceau cu brutalitate pe lângă el, azvârlind boccele și cuști de păsări, și geamantane de carton în plasa pentru bagaje, neglijenți și arțăgoși din pricina căldurii. Nici urmă de panică. Mai că-și dorea un soi de teamă generalizată, care ar fi putut s-o depresurizeze pe-a lui, ușurându-l puțin. Tatăl lui și-a ridicat un pic bărbia spre el, ceea ce l-a făcut să se lase pe vine, pe interval, lângă bancheta pe care ședea acesta, expunându-se ghionturilor și înjurăturilor, căci trenul se aglomera tot mai mult.

— Nu cred că vor ajunge la Seul, i-a spus tatăl.

— Nici eu nu cred asta.

— E zăpușeală aici.

— Știu. Totul o să fie bine.

S-a ridicat repede. Trenul a pufăit și s-a auzit o fluierătură.

— Trebuie să rămâneți în tren până la Pusan, i-a spus Chuck. Dacă în gară este nebunie, nu stați după mine. Mergeți la mătușa și așteptați-mă acolo.

— Unde te duci? l-a întrebat mama sa, prinzându-l de mână.

— Trebuie să-mi găsesc un loc. Totul e în regulă.

— Unde te duci? a repetat ea.

— O să-mi caut un loc unde să pot sta.

Și-a desprins mâna din strânsoarea ei, iar mama lui s-a uitat acuzator la tatăl său. Acesta doar a dat din cap aprobator spre el – un gest aproape profesional, care-i spunea că nu mai avea nevoie de el.

— Ne vedem acasă la mătușa, i-a spus tatăl lui.

— Ne vedem acolo.

Conductorul striga. Tatăl său a ridicat brusc o mână, iar el s-a întins și i-a prins-o.

— O să călătorim cu toții foarte confortabil, i-a spus tatăl.

Era îmbrăcat cu niște pijamale uzate și boțite – ale grădinarului. Când și-a ridicat brațul, mâneca i-a alunecat dând la iveală un membru cumplit de fragil. În lipsa sprijinului pe care mâna lui Chuck i-o oferea, prinse să tremure.

— Ne vedem acolo, a repetat tatăl lui, iar mâna i-a căzut.

A pornit în viteză prin vagon, trecând în următorul. Trenul pornise în clipa când a sărit jos, pe peron.

În toată după-amiaza aceea petrecută în trenul care ieșea din Seul târându-se peste podul de pe râul Han, pufăind spre sud, către prima stație, Suwon, și pe peronul unde a stat preț de ore – așa i s-a părut –, brusc îngrijorat că a făcut ceva greșit, apoi pe străzile Seulului – unde era deja cu mult mai cald decât cu o oră înainte, într-atât, încât dorul disperat de ploaie învingea rațiunea, și percepția, și canicula, iar briza slabă părea să poarte cu ea mirosul pământului reavăn, peste tot s-au auzit tunete. În Seul, vara, în mai toate după-amiezile erau furtuni cu tunete și fulgere. Deși lăsau în urmă valuri de căldură umedă, încă mai rele decât canicula de dinainte, amintirea acestei dezamăgiri se disipa la fel de repede ca scurta răcoare de după fiecare aversă; altfel, locuitorii din Seul trăiau visând veșnic la ploaie. Au auzit tunetul de undeva spre nord și erau fericiți, deși norii de pe cer și șuieratul – frunzele care foșnesc – nu au sosit. Până către seară devenise evident că sunetului îi lipsea deliciul, ondulația inegală care îi face pe copii s-o zbughească afară,

în stradă, cu pieptul înainte și brațele în spate. Izbucnirile erau sporadice, însă creșterea nefirească a volumului, constantă.

În ziua aceea s-a întors acasă, temându-se pentru aceasta. Nu vorbiseră nimic de față cu Miki, însă nu l-a surprins să n-o mai găsească, pe ea și puținele ei lucrușoare. Îi era cu neputință să-și permită să facă zgomotele pe care le scoate un trup aflat singur într-o casă. I se părea că pășește prea zgomotos. Se oprea-n loc înspăimântat, pe-o treptă sau în mijlocul vreunei încăperi, și de fiecare dată tăcerea din casă se lăsa peste el, înconjurându-l. S-a retras în ascunzișul copacului, în semiobscuritatea sa umedă, fumând țigară de la țigară. Poate ar fi venit și Kim. Atât de puternic își dorea ca asta să se întâmple, că aproape devenise tot una cu un soi de intuiție pe care se hotărâse s-o urmeze. Și-a spus că probabil Kim îl mințise că părăsește orașul, parte din strategia lui de a păcăli poliția. Nu avea alte resurse pentru a-și imagina criza care se anunța decât cele oferite de filmele pe care le văzuse, așa că a rămas acolo, așteptând dramatica reîntâlnire cu Kim și, probabil din pricină că se odihnise atât de puțin, a adormit, și, aproape de răsărit, l-a trezit huruitul unui avion care zbura la altitudine joasă.

Vestea legată de lupte ajunsese în cele din urmă să se răspândească printre civilii din Seul aproape de ora cinei, în seara precedentă, iar când Chuck a ieșit pe străzile de la baza dealului unde era casa familiei, acestea erau aglomerate, deși nu pline până la refuz, de oameni care încercau să plece. Un avion de vânătoare sovietic a mitraliat o scurtă perioadă de timp bulevardele – acesta fusese sunetul pe care îl auzise – și deși incidentul fusese unul izolat și oarecum inexplicabil, a avut efectul de a-i ține pe cei mai mulți prin case, cu presupunerea că armata își va concentra eforturile pentru a apăra Seulul, și nu zonele expuse din afara acestuia. Și el presupusese același lucru. S-a grăbit spre birourile USIS, însuflețit de un soi de importanță prin ricoșeu și de ușurarea pe care a simțit-o când frica lui fără chip a fost înlocuită în cele din urmă de o amenințare clar definită și universal acceptată. Când a ajuns, biroul era vandalizat și gol. Nu tu telegraf, nu tu telefoane, nici mașină de scris. A ieșit în fugă pe stradă, nimerind direct în grosul oamenilor prinși în trafic, mâini care împingeau roabe, bătrâni care se sprijineau în baston, femei cu prunci legați de trupul lor, ca niște tumori gigantice, copii mici, în salopete, care se țineau după ele, și nicăieri vreun bărbat de vârsta lui. În depărtare se auzea clar și regulat sunetul artileriei. Îl simțea vibrându-i sub tălpi.

Se gândea la acele zile ca la o avalanșă care șterge tot – rapidă, concentrată și inevitabilă, dar de fapt se învârtise în cerc, într-un peisaj pe care îl considera imposibil de sondat, încercând să descopere toate posibilitățile și să-și facă un plan, însă eșua de fiecare dată. Pe cât de mulți oameni încercau să părăsească Seulul, pe atâția veneau, căutând refugiu, iar străzile clocoteau de călători care se poticneau unul de altul. A revenit la birou, oarecum neîncrezător, și apoi a început să tragă de sertare și a smuls violent ușile dulapurilor, căutând ceva ce l-ar fi putut ajuta, ceva de furat, ca un mic gest de răzbunare, dar nu a găsit nimic altceva decât hârtii goale, agrafe de birou aurii și creioane boante. În cele din urmă a pornit iar pe străzi până acasă. Sub copac nu a găsit decât pătura lui, murdară – nici un mesaj de la Kim scrijelit în țărână sau pe scoarța copacului, ori din scrumul de țigară pe care să-l fi lăsat. Uitase să mănânce toată ziua. A dat iama prin rafturile și sertarele din bucătărie și din cămară, vărsând un borcan cu boabe de fasole, pe

care le-a lăsat așa cum s-au împrăștiat. A găsit niște conserve de pește europene, pe care le păstrau doar, doar l-or momi pe tatăl lui, și le-a mâncat pe toate, aruncând cutiile uleioase în spate, pe măsură ce le golea.

A cutreierat din încăpere-n încăpere, de la un etaj la altul, trăgând după el pătura murdară. Camera lui Miki atunci, demult, îl surprinsese; acum se fofila prin casă încercând să-i descopere toate spațiile secrete. Se arunca suicidar în dulapuri întunecate, întinzându-și brațele în lateral până când dădea de marginile acestora. A sărit și s-a prăbușit o dată, văzându-și imaginea întoarsă de-o oglindă. Când nu a mai avut unde să se ducă, a urcat treptele spre mansardă. Acolo era patul tatălui lui, păstrând parcă forma momentului în care îl părăsise. S-a ghemuit pe așternut și a închis ochii.

Când podurile au fost aruncate-n aer, n-a știut despre ce este vorba, dar a auzit și a simțit exploziile – *bbbbuuummmm.* Valurile acestora parcă i-au apăsat inima, ca și cum impactul s-ar fi răspândit și ar fi pătruns peste tot, în râu, în oraș, în dealul unde se înălța locuința lui, în casă și în salteaua de sub el. Casa a absorbit cu ușurință suflul exploziei, zgâlțâindu-se puțin și apoi reașezându-se; o zguduise, dar nu izbutise s-o avarieze. Apoi s-a simțit în siguranță; sentimentul îl străbătea asemenea alcoolului. Ghemuindu-se pe-o parte, a reușit să-și împingă pantofii din picioare, a tresărit o singură dată, puternic, și deja dormea buștean.

Așa l-a găsit Miki în seara aceea. Nu-i putea vedea chipul în lumina gri tot mai slabă, dar își dădea seama că plânge. Se desprinse anevoie din visul său către ea. O vreme, tânăra nu s-a putut liniști. De-abia respira. La început, Chuck a presupus că se temea pentru el, dar apoi a priceput că agitația ei avea legătură cu faptul că își dăduse seama că o ștersese. Fugise după ce el o pornise cu ai lui spre gară; mai întâi i-a furat de prin casă, apoi s-a dus să-și găsească sora și, cum nu a reușit, a încercat să părăsească orașul de una singură, însă apropiindu-se de râu a văzut cele trei poduri explodând – unu, doi, trei –, iar oamenii căzând în apă. Acele trei poduri erau singurele rute spre sud.

— Bucăți, i-a spus. Cădeau bucăți de oameni.

Atâția oameni încercaseră să treacă peste poduri, ca furnicile roind din mușuroi. I-a mai spus o dată că i-a furat de prin casă, delectându-se parcă în trivialitatea mărturisirii. Cu numai o zi înainte, asta i-ar fi distrus viața. Părea c-o înfurie că lucrurile nu mai stau la fel; lentoarea lui o înfuria. Stătea pe marginea patului, picior peste picior, se înserase și o privea cum devine doar o siluetă în dreptul ferestrei. Și-a amintit cum a venit spre casă în torpoarea luminoasă a dimineții târzii, cu pași mari și nesiguri, parcă ținându-și în echilibru pe umeri mahmureala, simțindu-se la fel de desconsiderat ca un profet a cărui intimitate cu viitorul face imposibilă coexistența lui cu prezentul. Dar asta se întâmplase ieri. Acum evenimentele îl copleșiseră.

— Ce s-a întâmplat cu lucrurile pe care le-ai furat? a reluat el, știind că era o întrebare ridicolă.

Dar ea a spus, pentru a se justifica:

— Am căzut pe stradă.

A aprins lampa și i-a arătat fața. Era rănită; el și-a întins mâna s-o atingă, însă Miki s-a retras.

— Va trebui să te ascunzi, i-a spus ea.

Când i-a arătat spațiul mic de sub scări, prea îngust ca să te poți întinde și înalt de-abia cât să poți sta în genunchi, s-a tulburat, de parcă ar fi dat de un străin pitit acolo. A tras un panou și, iată: gaura aceea neagră, lipsită de aer.

— Mama ta a ascuns aici niște bani și ceva lucruri de valoare, i-a spus Miki.

Acum locul era gol.

Chuck a presupus că rămăsese cu el în speranța că se va întoarce Kim. Și el avea aceeași speranță, dar deja nu mai putea să nu admită că amândoi vor fi dezamăgiți. Se întreba când anume se va dumiri și Miki, când îl va părăsi sau îl va trăda. La câteva zile după ce a intrat în oraș, KPA a luat în stăpânire casa. Sus, cocoțată pe deal, fără altceva în jurul ei, cu o perspectivă neobstrucționată spre orizont și cer. Se prea poate că soldații aflați în trecere vedeau în profanarea casei o formă de dreptate, deși mai târziu, când Seulul a căzut pentru a doua oară, depărtarea la care se afla imobilul și terenurile vaste din jurul său l-au ferit. Camera în care zăcuse tatăl lui devenise centru de operațiuni al ocupației, iar restul casei, rând pe rând, a fost folosit și abuzat după nevoi și toane. Chuck zăcea înco-vrigat în gaura lui, trăgând cu urechea. Acolo a locuit vreme de trei luni, din 29 iunie până la eliberare, în ultima săptămână din septembrie. Cel puțin o lună bătută pe muchie a delirat cu febră. Gaura nu era ventilată, se încingea și era umedă. Treceau uneori zile întregi până când în casă nu mai rămânea nici un soldat, și Miki putea să vină la el; olița se umplea și dădea pe dinafară, sau o dărâma el din neatenție, tot sucindu-se și ghemuindu-se în încercarea disperată de a scăpa un pic de durerea care mai întâi îi cuprindea mușchii, apoi oasele. Slăbea, iar șira spinării, și șoldurile, și încheieturile deveneau tot mai vizibile. Era plin de vânătăi; se așeza pe ele compulsiv. Ajunsese atât de claustrofob, încât avea impresia că era pe cale să-și piardă mințile. Panica ce-l cuprindea în ascunzătoarea forțată ajungea la cote insuportabile, dar nu avea unde altundeva să se ducă; se zbătea cu disperare în interiorul lui, cu aceeași violență cu care își dorea să se izbească de pereții care se strângeau în jurul său. A încercat să viseze spații. Un spațiu larg, deschis în jurul lui, asta încerca să-și imagineze, folosindu-se de întunericul beznă în care era, dar oriîncotro se mișca, atingea câte-un perete.

Fuma neostoit, făcând încă mai irespirabil aerul din gaură. Miki, de câte ori rămânea singură, îi dădea să mănânce, încerca să-l curețe, îl aproviziona cu țigări, golea olița împuțită – dar niciodată nu era singură pentru prea multă vreme. Chuck își ițea capul prin deschizătura pătrată, trăgând aer în piept, iar ochii i se roteau în orbite din pricina luminii. La început se târa afară și pășea pe hol, dar curând ajunsese atât slăbit de la febră și din pricina mușchilor atrofiați, încât Miki nu-l mai lăsa să iasă deloc. Îi era teamă că, dacă soldații s-ar fi întors, nu ar fi fost în stare să se ascundă suficient de repede, să se facă nevăzut. Când febra îi crescuse peste măsură, a făcut pipi pe el zile în șir, până când corpul lui nu a mai avut pic de lichid pe care să-l elimine. Nu mai avea scaun, și era recunoscător pentru asta. Când se așeza pe oliță ghemuindu-se, marginile ei îi intrau în carne ca o lamă ascuțită. Nici o gură de aer pe care o trăgea în piept nu era lipsită de fum și a simțit cum tuberculoza i se strecoară iar în plămâni, de parcă până atunci ar fi tras un pui de somn la el în palmă. Când așteptata trădare a lui Miki nu s-a petrecut, s-a simțit îndurerat. Voia să moară fără ca el să se facă vinovat de asta.

Pe 16 septembrie, a avut loc celebra debarcare a lui MacArthur în Inchon, și nouă zile mai târziu a anunțat eliberarea Seulului, un eveniment care coincidea exact cu aniversarea a trei luni de la invazia Coreei de Nord. Luptele de stradă cuprindeau treptat orașul în ritm de melc, casă după casă, imobil după imobil, și au mai durat de fapt câteva zile după această dată. Chuck nu știa nimic din toate astea când panoul de lemn a fost smuls și un pătrat insuportabil de lumină a căzut pe el, punctând începutul unei agonii noi pentru trupul său care se lupta cu alternanța de lumină și întuneric și care parcă se micea de frica spațiului deschis, în care nimic nu îl atingea. Se obișnuise în gaura lui. Când panoul de lemn a căzut, a închis ochii strâns și a așteptat să moară, dar era doar Miki. Tremura când l-a ajutat să iasă de acolo, de parcă trăgea un trup paralizat.

Seulul a început încet să revină la lumină. Patrulele ROKA treceau pe străzi, la picior sau în jeepuri, examinând supraviețuitorii. Îi împușcau deseori. Faptul de a fi în viață era considerat un semn destul de clar al colaborării cu inamicul. Deși forțele americane au refuzat să autorizeze aceste așa-numite reprimări, păreau a le împiedica doar pe cele cu care dădeau nas în nas. Noua ocupație lua în stăpânire orașul, el, propria casă. Era mizerabilă și vraiște – nu o putea descrie decât ca pe un loc prin care trecuse o armată –, dar, spre marea lui surpriză, nu era avariată substanțial. Teancuri de cărți fuseseră trase de pe rafturi, însă cam atât. Erau împrăștiate pe jos. Prima dată când a încercat să meargă, pur și simplu s-a dus de-a berbeleacul, ca un copac tăiat. Apoi a venit Miki, care i-a trecut un braț pe după umerii ei și s-au împleticit amândoi prin cameră, forțându-l să facă exerciții.

A ieșit din casă la asfințitul zilei de 6 octombrie 1950. Avea să afle data abia când va fi ajuns în locul spre care pornise. Pe când ieșea din casă s-a gândit *dacă* – dar străzile erau liniștite, aerul umed și răcoros și patrulele puteau fi auzite de la mare depărtare. Se sprijinea într-un baston. S-a fofilat pe fâșia abruptă care cobora dinspre poartă, cu un umăr ștergând zidul de la stradă. Animale de tot soiul cutreierau străzile. A văzut o poză a lui Stalin dintr-un ziar, într-o ramă ieftină de metal, atârnând pieziș pe zidul unei clădiri. Rigolele erau pline de cenușă, și peste tot era împrăștiat molozul de la baricadele ridicate de KPA: bucăți colțuroase de ciment, bolovani, cauciucuri vechi, mașini incendiate, bucăți din pavaj. Totul era învăluit în mirosul chimic murdar de lemn explodat, ars și umed. Aproape toate clădirile pe care le-a văzut ajunseseră niște ruine, chiar și Biblioteca Națională, deși mai târziu avea să afle că fusese intactă pe toată durata ocupației comuniste și că incendierea ei se petrecuse abia la revenirea americanilor, ca să fie transformată în fundalul dramatic al ceremoniei prin care MacArthur i-a înmânat iarăși lui Rhees cheile orașului. Ritualul a fost filmat cu detalii din belșug și fotografiat de întreaga presă internațională. Așadar, și presa din întreaga lume revenise.

L-a așteptat pe Peterfield la birou – unde telefonul, telegraful și mașina de scris erau repuse în drepturi. Un pătrat asupritor de lumină albă se revărsa dinspre fereastră și-și începea mărșăluirea zilnică pe podea. Știa că era respingător de slab, galben și mirosea pestilențial. Obrajii supți. Spatele cocârjat. Mușchii i se scurtaseră și nu mai rămăsese în ei nimic suficient de viu ca să-i facă să se întindă. Când Peterfield a intrat și l-a văzut și-a aprins o țigară, s-a așezat și a continuat să-l privească.

— Oi fi prea bolnav să fii recrutat, a spus în cele din urmă, dar genul ăsta de drăgălășenie nu prea contează acum. Dacă încearcă să te recruteze, nu te voi putea ajuta cu

nimic.

— Știu, i-a răspuns.

— Și nici nu-ți mai pot da acreditări. Nu pot acredita un nenorocit de civil coreean. Prea mulți spioni foșgăie pe aici. Dacă te acreditez, o să fiu dat afară. Fără Statut Special. Nu se fac excepții.

— Știu, a repetat.

Au deschis iar biroul, fără să discute despre ceea ce Chuck a considerat a fi abandonul lui Peterfield. Despre asta nu aveau să vorbească niciodată. Dar imaginea lui Peterfield în acea primă zi, neatins și lipsit de remușcări, l-a lovit la fel de puternic ca o inimă frântă. Uneori stomacul părea să-l părăsească, și acolo, în acel vid, se afla conștientizarea faptului că se lepădaseră de el. Probabil că și Peterfield a fost afectat, căci prietenia lor luase sfârșit. Părea să fi fost roasă de vină și de resentimentele pe care le simte un om vinovat pentru sursa disconfortului său. Chuck a priceput că Peterfield îl urăște, și a priceput și de ce, dar asta nu-l ajuta cu nimic.

---

10. Edward Gibbon, *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire* (*Istoria declinului și a prăbușirii Imperiului Roman: 1776–1788)*, a cărei publicare în șapte volume a început în 1776 și a continuat până în 1788.

11. KPA, acronim al Armatei Populare Coreene (Korean People's Army), forța militară a Coreei de Nord, fondată în 1932.

Cinci

La început, nu s-a întâmplat nimic. Băiatul – îl chema Courtlin, care fusese numele de fată al mamei mamei lui sau ceva de felul ăsta, ea nu știa și nici nu-i păsa – a venit s-o viziteze și au stat pe veranda acoperită, bând ceai cu gheață și mâncând biscuiţi de ovăz, aduse de mama ei pe o tavă. Pe aceeași tavă le adusese și niște margarete iţindu-se dintr-o vază, genul acela de detaliu luminos care o făcea pe Katherine să se gândească la o cameră de spital, însă Courtlin o interesa atât de puțin, că nici măcar nu reușea să se simtă stânjenită în fața lui. Se gândise să-i spună că nu mai vrea să se vadă, dar cea mai izbutită idee de explicație ce i-a venit în minte presupunea lista ei de lecturi pentru vară. E drept că i-a trecut prin cap și că băiatul i-ar putea fi de folos. Însă Courtlin o plictisea atât de tare, de-o apuca furia, iar asta nu era niciodată o zonă sigură. Ea putea deveni nepoliticoasă, el ar fi fost contrariat, ar fi putut pune întrebări tâmpite și la un moment dat mama ei avea să observe. Katherine nu reușea niciodată să deturneze delicat atenția mamei odată ce aceasta se stârnea. Înrăutățea lucrurile cât de mult putea când mama ei o provoca, declarându-se vinovată de orice infracțiune, până și de cele de care nu fusese niciodată acuzată.

— Courtlin, trebuie să-ți spun ceva, i-a șoptit ea când a auzit pașii mamei pe scări și trecând apoi pe coridorul de la etaj.

Din bucătărie se auzea radioul. Un ventilator mobil îndreptat spre ei se mișca și vâjâia intermitent. De câte ori se rotea atât cât se putea în stânga sau în dreapta scotea un sunet puternic și rămânea blocat acolo, tremurând cu o disperare crescândă, și exact atunci când Katherine era convinsă că în sfârșit se stricase, se debloca și prindea a se roti înapoi. Treaba asta o scotea din minți.

— Courtlin!

Băiatul s-a aplecat spre ea și s-a uitat fix la mâinile ei, pe care și le ținuse încleștate pe paharul cu ceai cu gheață.

— Sunt îngrijorată și vreau să-ți vorbesc despre asta. Am toate cărțile astea de citit peste vară și nu cred că am să reușesc să le termin.

— Îți vine greu să te concentrezi, Katherine?

— Nu, nu e vorba de asta. Îmi place să citesc.

Nu doar că nu reușea să se concentreze, nu reușea să doarmă. Și pofta de mâncare îi dispăruse de zile bune. S-a uitat scrutător spre etajul casei.

— Mama crede că citesc prea mult, a continuat ea. Întotdeauna mă gonește afară din

casă.

— Dar e bine să citești.

— Știu. Vreau să merg la facultate. Ca tine.

A reușit să-l privească, dar el părea atât de interesat de ceea ce îi spunea că a fost nevoită să se uite iar în altă parte.

— Lucrurile de felul acesta, a zis ea, nu sunt prea importante pentru mama. Ea vrea să ies cu băieți și să mă distrez. Adică, ea vrea să ies cu tine. Te place. Să nu îi spui ceva din toate astea!

— Sigur că nu! Și mie îmi place mama ta, i-a răspuns, privind el acum scrutător spre etaj.

Nu de puține ori Katherine îl urmărise cum îi mimează involuntar gesturile. Într-atât de plictisitor era! Îl detesta.

— Dar e greșit că te descurajează să citești, a continuat el. Ar trebui, dimpotrivă, să te încurajeze. Ești atât de deșteaptă, Katherine. Serios, nu glumesc!

Ea a strâns iritată din umeri.

— Ar trebui să mergi la facultate și ai să te faci remarcată. Mereu am presupus că așa vei face.

Courtlin era tipul de student ale cărui note bune se datorau încrederii sale solemne în sanctitatea educației. Inteligența îi era undeva spre medie, dar era un cal de povară cuminte și neșovăitor. La urma urmelor, taică-său era profesor la Sewanee. Dacă nu s-ar fi descurcat bine, peste ei s-ar fi abătut o mare rușine. Părea că băiatul lua povestea mult mai în serios decât ar fi crezut ea. Avea senzația că acum urmau să discute despre asta toată ziua.

— Cred că asta înseamnă, zise ea, simțindu-se cât se poate de rea, că nu o să ne putem vedea prea mult. Nu-mi permit. Am rămas atât de mult în urmă!

— Sigur, are sens ce spui.

Se uita cătrănit la mâinile ei inaccesibile, care păzeau încă aprig paharul cu ceai. După o clipă, de parcă ar fi reușit să se convingă singur, a spus:

— Știu că am cam lălăit-o vara asta. Și eu ar trebui să mă apuc de un proiect de inginerie pe care mi-a sugerat profesorul meu să-l fac. Ți-am spus că de la toamnă am fost mutat la inginerie avansată, nu? Mai că nu am vrut, e atâta bătaie de cap. Așa că ai perfectă dreptate. Și putem să ne ajutăm unul pe celălalt să ne ținem de treabă.

Discursul lui a fost atât de insuportabil de patetic, că s-a forțat să-i răspundă:

— Speram că vei spune asta. Și trebuie să ne și distrăm când putem, când nu am de citit.

Courtlin părea să se fi înveselit acum de această nouă seriozitate reciproc alimentată a relației lor.

— Ba chiar aș fi insistat. Am văzut că încă umbli cu *Mansfield Park* după tine. Și că din mai ai lăsat-o cam moale.

— E plicticoasă! a izbucnit ea.

— Sunt convins că merită totuși ceva din ea, altfel profesorul tău nu te-ar fi pus s-o citești. Eu nu am citit-o. Dar pun pariu că am citit unele dintre cărțile de pe lista ta. Specializarea mea e ingineria, dar nu mă îndoiesc că pot să te ajut pe ici, pe colo. Și noi

facem multă engleză, indiferent de specializările pe care le alegem. E unul dintre lucrurile foarte bune la școala asta a mea, că nu îți dă voie să intri într-o nișă.

Dumnezeule, cât era de plictisită!

— Tu ce specializare crezi că vei alege, Katherine? Probabil că te-ai gândit deja la ceva.

— Engleză, i-a răspuns.

Se prefăcea că-l citește pe Shakespeare, cărând peste tot câte un volum sau altul, ca pe un totem al devoțiunii, cam la fel cum lua peste tot după ea, pe când avea vreo nouă-zece ani, jurnalul personal, o paradă ostentativă a secretului. Courtlin avea să treacă din când în când doar să o salute, să vadă cum merge treaba, la intervale de timp evident gândite să pară rela-xate – tot la trei sau patru zile –, și atunci ea era mereu pregătită, strângând în mâini unul dintre volumele subțirele, albastru pal, din colecția Penguin a tatălui ei, de parcă ar fi tânjit să fie lăsată singură în tovărășia cărții. Ea se uita la el cum îi privește mâinile. A început să observe detalii ale trupului lui care îi întorceau stomacul pe dos. Nu i-l observase până atunci, nici măcar atunci când intrau în ochiul de apă unde înotau, ținându-se de mână, când membrele goale li se frecau unele de altele, când se dezbrăcau, rămânând doar în costumele de baie. Nici măcar atunci când a sărutat-o. În clipa aceea tot ce a remarcat a fost vaga aromă de lapte a gurii lui, pe care a acceptat-o. Nu mai sărutase pe nimeni. Dar acum atenția ei era neclintită și nemiloasă, și deși Courtlin era frumos prin utilitatea lui, în toate celelalte aspecte părea neterminat, nepriceput, parcă pradă tuturor crizelor posibile. Își frângea mâinile. Membrele păreau să renunțe la mișcările coordonate. Pielea îi lucea a grăsime. Devenise nimic altceva decât un trup apăsător, care stârnea mila, iar nerăbdarea ei era la fel de fizică. Îi venea să-l ia la pumni. Simțea cum valurile de furie se ridică și-i ies pe urechi.

Țâfna asta era prea mult pentru Glee.

— O să rămâi cu fața aia acră, i-a spus lui Katherine când erau doar ele două.

Alesese tactica de a o critica pe Katherine la modul general. Glee știa bine că nu era cazul să-i spună exact ce făcea greșit. Asta doar ar fi împins-o să întindă coarda mai tare.

— Domnișoara Ifose, a spus spre micul zid de încăpățânare pe care cartea lui Katherine îl ridica în fața ei.

Cum asta nu a avut efect, Glee s-a pornit să depene tot soiul de povești despre fetele rămase nemăritate ale unor vechi prieteni.

— Nici nu mi-a venit să cred când am văzut-o. Fusese o fată atât de sclipitoare, isteață și simpatică, și acum ajunsese – cum să zic? – o-ndesată. Nu există alt cuvânt! De când băiatul de care-i plăcea a plecat și s-a însurat cu alta. Îți amintești, Kitty?

Katherine a tresărit, dar și-a ținut firea cu calm, mestecând un pai în timp ce citea.

— Era un tip simpatic, dar ea prea făcea spectacol. Credea că-l ține sub papuc! Dar s-a înșelat.

Pe Glee o exaspera răceala cu care Katherine îl trata pe Courtlin. Nu avea nici o intenție s-o lase să-l pună pe fugă cu egoismul și cu vanitatea ei plină de ifose.

Într-o zi, a sfârșit prin a spune:

— Charles Addison vine la cină.

Katherine a pus cartea jos, apoi a ridicat-o iar repede.

— E doar o cină în familie obișnuită. L-am invitat și pe Courtlin. E ca și parte din familie de-acum. Iar pe maică-sa pur și simplu o ador!

— Atunci de ce n-o inviți pe maică-sa? a întrebat Katherine.

Lui Glee i-a sărit mustarul.

— Mi-aș dori să te porți cu un pic mai multă demnitate. Ești o fată de paisprezece ani și te porți ca o împielițată de șaișpe! Comportamentul tău mă jignește.

— Nu văd cum anume ai putea fi jignită.

— Nu văd cum aș putea să nu mă simt astfel. Felul în care-l ții pe jar! Eu altfel te-am educat.

— Măcar nu-l duc de nas.

— Ce Dumnezeule vrei să spui? Te joci cu el. Îți dai aere și asta e urât, dacă chiar vrei să-ți spun adevărul.

— Nu mă joc cu el, dimpotrivă. El nu vrea să-mi dea pace.

— Katherine! *Ai o relație serioasă cu Courtlin!*

A rostit cuvintele de parcă ar fi fost o acuză, sau o sentință.

— Ba nu.

— Ete nu! Și atunci ce s-a întâmplat toată vara?

— Am dat de belea pentru că nu am fost suficient de drăguță cu el, sau pentru că am fost prea drăguță?

— Mă aștept să te porți cuviincios.

— Ah, cuviincios! urlă Katherine. Cuviincios!

— Ești cu Courtlin sau nu?

— Nu știu.

— Ai face bine să știi atâta vreme cât eu îți dau voie să umbli cu el și să faci tot ce-ți trece prin cap.

— Bine, i-a răspuns, întorcându-și privirea.

— Bine, ce?

— Bine, ies cu el!

— Atunci poartă-te ca atare!

Tot restul săptămânii între ele a plutit o tăcere glacială, dar vineri după-amiază, în ziua cinei cu pricina, Glee a dat nas în nas cu Katherine care cobora, proaspăt îmbăiată. Katherine își găsise iar aparatul argintiu de ras și se răsese cu atenție la subraț și pe picioare, de la glezne până deasupra genunchilor. Stătuse atât de mult în baie că i se stafidiseră buricele degetelor, dar era toată rozalie de la abur și mirosea a săpun, și a bumbac călcat, și a apă de flori de portocal. Își trăsese părul încă umed în dreptul ochilor și, prinzându-l între degetele făcute foarfecă, își tunsese bretonul. Se îmbrăcase cu rochia de vară în dungi. Când Katherine a dat cu ochii de maică-sa s-a oprit precaută, două trepte mai sus, iar cele două s-au studiat una pe cealaltă. Glee i-a trimis un zâmbet chinuit.

— Puișor, i-a spus, ești atât de dulce!

S-a apropiat și și-a pus o mână pe obrazul lui Katherine.

— Te rog să mă ierți, mamă, a șoptit Katherine.

— Nu, nu! Să nu care cumva să plângi.

Glee a ridicat capul, a făcut un pas în spate și s-a uitat la ea din cap până-n picioare.

— Te-ai făcut așa de frumoasă pentru el! Să nu care cumva să strici asta cu plânsete.

Pe când a ajuns Charles Addison, Katherine și Courtlin fuseseră consemnați pe locurile lor obișnuite de pe verandă, în suflul agitat al ventilatorului rotativ. L-a văzut prin plasa deasă care îmbrăca veranda cum s-a ivit și a trecut de parcă s-ar fi unduit, apoi a ajuns în vestibul, schimbând în gura mare replici spirituale cu părinții ei; i-au făcut un cocktail și-a prins a povesti de ce întârziase. Katherine simți o mustață de transpirație deasupra buzei. Și-a lipit degetul de ea cu grijă. Își pudrase fața. Când și-a băgat degetul în gură a simțit gust de talc și sare.

— Mai demult îi tundeam peluza profesorului Addison, rememoră Courtlin. Mă-ntreb dacă mă mai ține minte. Au trecut o grămadă de ani de atunci.

Courtlin interpretase invitația la cină ca pe o reconfirmare a importanței pe care o avea în viața lui Katherine. Ea asculta discuțiile din salon: „...venind încoace am dat peste LaMont, iar el...“, „...suntem norocoși că...“, „...Charlie, n-o lăsa, ar ucide...“

Apoi ușa de plasă a jucat în balamale, și Addison a pășit pe verandă cu mâna în care ținea în mod desuet paharul în față, de parcă ar fi vrut să țină un toast. A luat o înghițitură și le-a zâmbit, binevoitor și vag, iar apoi sprâncenele i-au urcat în semn de surpriză.

— Să fie oare Courtlin Jones?

Courtlin deja se ridicase și rânjea.

— Bună seara, domnule profesor Addison!

Și-au strâns mâinile viguros, și Courtlin își sălta capul când în sus, când în jos, ca o găină fără minte.

— Nu credeam că mă veți recunoaște!

— Aiurea! Mă bucur să te revăd, domnule!

Pe Courtlin îl făcea fericit atenția asta batjocoritoare.

— Și cum îi merge tatălui dumitale? Când are de gând să iasă din recluziunea sa intelectuală?

Cei doi s-au așezat să discute despre experimentele recente ale tatălui lui Courtlin, și despre triumful inevitabil al lui Courtlin în domeniul ingineriei, despre înțelepciunea pe care o aduce studiul științelor versus absurditatea de a studia domeniile artistice. Addison stătea cu picioarele depărtate, aplecat spre genunchi, jucându-se emfatic cu paharul, și la scurtă vreme picioarele lui Courtlin s-au depărtat cu hotărâre și s-a aplecat, sprijinindu-și coatele de genunchi, cu bărbia împinsă-n față, și un rid de atenție i s-a desenat pe frunte. Tatăl lui Katherine a ieșit, aducându-i lui Courtlin un pahar, pe care acesta l-a luat cu o sfioșenie ceremonioasă, ca și cum nu l-ar fi meritat. L-a ținut la fel ca Addison, deasupra vidului eroic dintre picioarele lui. Katherine sperase că se va îmbăta și va face ceva stupid, dar el de-abia dacă s-a atins de pahar. Băutura părea să-i fi sporit nervozitatea cu privire la comportamentul corect. La un moment dat, Addison a spus:

— Sunt din ce în ce mai convins că sfaturile noastre vor fi ignorate și Katherine va studia literatura.

Atunci Courtlin a scăpat un hohot de râs care l-a lăsat cu o mină neajutorată și speriată.

Katherine s-a ridicat după câteva minute, ca și cum ar fi vrut să treacă neobservată, și a ieșit hotărâtă de pe verandă. Privirea lui Courtlin a urmat-o, dar Addison nu a părut să

bage de seamă.

În bucătărie s-a sprijinit de ușa de la cămară și s-a uitat la maică-sa și la doamna Jackson, femeia de culoare care venea uneori să curețe casa sau să dea o mână de ajutor la cină, cum făceau slalom una în jurul celeilalte. Au trebuit să-i ceară de câteva ori să se dea din calea lor, până când maică-sa i-a cerut să se întoarcă pe verandă.

— Fă pe gazda în locul meu, scumpete, da? a izbucnit Glee. Ne încurci!

— Vreau ceva de băut.

— Las-o moartă, Katherine!

Glee a tras ușa cuptorului și Katherine de-abia dacă a apucat să sară-n lături. Doamna Jackson i-a surâs înțelegător când a văzut-o că se trage, dar ea s-a prefăcut anume că nu vede. S-a dus în toaleta de la etaj și a închis ușa după ea. Acolo, la adăpost, a pornit apa, a aprins lumina și și-a apropiat fața de oglindă. Când și-a ridicat mâna să-și înfoaie bretonul, îi tremura. Uitându-se în propriii ochi a simțit dintr-odată o săgetare de prezență de sine, de faptul de a fi „Katherine“, și cu cât creștea acea prezență în ea însăși, cu atât mai depărtată și înstrăinată de ea se simțea. Parcă n-ar fi fost în pielea ei. S-a gândit la filamentele fantomatice care îi alunecau uneori pe retină; ori de câte ori fixa câte unul, acesta dispărea pe dată.

Apoi a oprit apa, a stins lumina, și a stat acolo în crepusculul mirosind a săpun și rufe din baie. Odată ce bizareria de a nu fi ieșit pe dată din camera aceea s-a disipat, a avut impresia că ar fi putut rămâne acolo pentru totdeauna, cu mintea goală, nefăcând nimic. În cele din urmă a deschis ușa, întinzându-și brațul liber deasupra capului, cu o mișcare extravagantă. Holul de la etaj era în semiobscuritate și liniștit. S-a fofilat până jos și și-a făcut intrarea spectaculos în salonul gol unde aveau să cineze. S-a sprijinit cu bună știință de bufet și și-a ridicat bărbia desenând diferite unghiuri. Apoi ușa dinspre bucătărie s-a deschis cu putere și mama ei i-a spus să-i cheme pe toți la masă.

A încercat să nu se uite la el în timpul cinei. Stătea în dreapta ei, maică-sa în stânga, la capătul mesei, față în față cu tatăl ei, care era așezat la celălalt capăt; Courtlin era singur, în fața ei. Nu era o masă foarte mare – Glee n-o întinsese pentru mai multe persoane – dar chiar și așa, Courtlin părea pierdut. Glee îl pusese acolo după ce trecuse în revistă nenumărate alte dispuneri ale locurilor și pentru că ea și Joe mereu stăteau față în față, chestiunea cine unde stă se rezumase de fapt la cine va sta lângă Katherine, și cine în fața ei. Singurul scop al lui Glee era să cultive relația dintre Katherine și Courtlin. Charles Addison era un oaspete frecvent la cină și, deși Glee conta pe el să-i fie partener de flirt, să o stimuleze și să o satisfacă, să dea un sens farmecului ei intact, i-a luat gesturile de bune, fără ca nevoile lui s-o preocupe peste măsură. Primul ei gând fusese să-i pună pe Courtlin și Katherine unul lângă altul, lăsându-l pe Charles singur, de cealaltă parte a mesei. În ultimii ani, cum Katherine era singurul copil care rămăsese acasă, ea și Charles stăteau, evident, fiecare de câte o parte a mesei atunci când Charles venea la cină, iar așezarea lui Courtlin lângă Katherine i-ar fi subliniat rolul alături de ea, atât pe cel prezent, cât și pe cel presupus. La scurtă vreme însă Glee și-a dat seama că a-i pune pe Katherine și Courtlin unul lângă altul cerea o simpatie anterioară între cei doi, care deocamdată nu exista. Ar fi avut mai mult de câștigat dacă îi punea să se uite unul la altul, cu spațiul pe care îl oferea masa între ei. Nimic nu făcea ca un băiat să fie din nou atrăgător ca un mic obstacol în

cale. Sentimentele lui Courtlin păreau clare, dar Glee voia să-l țină acolo, răbdător, cât ea corecta toanele lui Katherine, iar felul cum o văzuse pe Katherine în după-amiaza aceea pe trepte, atât de apetisantă și de drăguță – era frumoasă de-a dreptul, s-a gândit Glee, un gând care avea o muchie ascuțită, pe care Glee a îndepărtat-o precipitat –, păru să-i întărească decizia.

Acum ajunsese să regrete. Courtlin se prăbușea. Asta o irita și-i alimenta toate acțiunile, la fel ca simpatia pe care i-o purta. Începuse să-l inunde cu atenția și micile ei tachinări afectuoase.

— Ai face bine, domnule Jones, să te pui pe treabă. Singurul motiv pentru care te-am invitat aici este apetitul tău. Egoiștii ăștia doi iau mereu prea multe cocktailuri înainte de cină și apoi nu mai mănâncă nimic. Nu primesc nici o laudă din partea lor!

— Spui asta numai pentru că atenția pe care o acord bucatelor tale este atât de arzătoare, că aproape că devine nelalocul ei, a spus Charles, iar Glee l-a lăsat baltă pe Courtlin atât cât să râdă frumos spre cel mai bun prieten al soțului ei.

Nu i-a scăpat o imagine fulgerătoare a fiică-sii privind în jos, spre farfurie, cu un aer stupid.

Pentru Katherine a fost o cină teribilă. Senzația din baie, venită de nicăieri, și-a făcut iar apariția, la fel de spontan. Încerca s-o înlăture cu disperare. Părea un dezastru imposibil de remediat să înceapă să se gândească la ce înseamnă că ea însăși se afla dinapoia privirii ei, sub piele, că ea era cea care simțea părul mângâindu-i obrazul. Nici măcar la cei paisprezece ani ai ei nu vedea nimic glorios în a-și pierde mințile. Charles Addison ședea lângă ea. O dată și-a atins cotul de al lui și s-a lăsat în voia roșeții care i-a cuprins întreg chipul cu o resemnare suicidară. Nu-i păsa cât de profundă era umilirea ei, atâta vreme cât avea un sfârșit. Dar în loc s-o atace, ridiculizând-o, sau s-o împingă mai adânc în câmpul de forță al propriei neliniști, el doar și-a cerut repede scuze, revenind la discuția pe care o purta.

Au decis ca după cină să iasă pe verandă pentru desert, ca să prindă răcoarea serii. Era puțin înainte de opt. Ca toți cei care locuiau în Sewanee, aveau avantajul de a fi aproape de munte. Casa și veranda, ridicate pe o pantă, se deschideau spre vest, spre locul unde soarele începea să coboare, deasupra coroanelor copacilor. Se stârnise o briză, iar lumina clipocea printre frunze. Era distilată și intensă, transformând fațada albă a casei în auriu și fiecare chip părând acum rarefiat și neted. Glee l-a luat de braț pe Courtlin și l-a condus afară, dar acolo s-a oprit brusc:

— Am lăsat-o pe doamna Jackson să se ducă acasă, a spus.

— Dă-mi voie să aduc eu desertul, a răspuns Charles, ridicându-se iar. Fii pe pace că nu am să-l stric. Tu du-te și așază-te, Glee.

— Las-o pe Katherine, a zis Glee, strângându-i cumva intim brațul lui Courtlin.

— Refuză să te părăsească fie și o clipă, Jones!

Intrând în casă, Katherine continuă să audă cum taică-său îl tachina pe Courtlin în legătură cu succesul pe care îl avea la cele două femei din familia Monroe. Așa se împăuna el în fața bărbaților. Evident, susținea și că Charles Addison și soția lui ar fi vrut să rămână singuri.

— Știu când prezența mea nu este dezirabilă, spunea uneori, prefăcându-se că

părăsește definitiv încăperea. Faptul că se delecta cu această glumă îl considera o dovadă a încrederii în sine.

— Nu te invidiez, Courtlin, zicea acum. Femeile din familia Monroe sunt exigente. Dacă nu m-aș bucura atât de tare să scap de una din ele, mai că mi-ar părea rău că te împovărez!

Addison a urmat-o în bucătărie. Katherine a luat un şorţ pe care şi l-a legat bine în jurul taliei înainte de a se întoarce spre el, de parcă s-ar fi înarmat.

— Mă descurc, a zis ea. Nu e nevoie să mă ajuți.

— Nu am venit să te ajut. Sunt egoist. Adulmec plăcinta asta de când am ajuns...

A luat platoul cu plăcinta și a făcut o mică incizie în crusta acesteia. O panglică discretă de abur s-a înălțat.

— Nu, a zis Katherine, făcându-i un semn cu mâna prin aer.

— Cred că trebuie să se odihnească puțin. Dacă o tai acum se va împrăștia.

— N-am vreme!

— E timp destul, a spus el.

Katherine a ridicat și a așezat la loc cuțitul de câteva ori, iar acum, încercând să-l scoată din nou dintre tacâmurile amestecate din sertar, toate s-au împrăștiat. O lingură a zburat cât colo pe podea. Addison s-a aplecat s-o ridice, i-a dat-o, iar Katherine a aruncat-o în chiuvetă și s-a întors iar. Dar nu a tăiat plăcinta. Doar se uita la ea. Simțea pe spatele ei privirea lui, calmă, amuzată și nemișcată.

— N-aveam habar că te bucuri de atenția lui Courtlin Jones, i-a spus. Curajos din partea lui! Îi dai ceva de furcă.

— Nu mă bucur de atenția lui.

— Nu e plăcut? Sau nu sunt suficiente dovezi de atenție?

— Ambele! i-a răspuns ea, izbucnind furioasă. Nu vreau mai multe. Adică mai multe decât sunt deja.

— Nu-ți fac plăcere.

— Nu.

— Mă surprinde.

— De ce? întrebă ea.

— Pare să-ți fie foarte devotat. Iar tu pretinzi devoțiune.

— Nu știu ce vrei să spui.

— Serios?

— Da.

Era în continuare cu fața spre plăcintă, care aștepta aburindă, inocentă, iar prin mica falie din crustă se vedea că își pierde încet din forță.

— Uite ce ai făcut! a spus ea. Ai stricat plăcinta.

Mâinile ei erau nesigure, așa cum i se întâmpla dimineața devreme, când abia dacă putea să strângă palmele în jurul unei căni, sau când râdea atât de puternic, încât membrele îi amorțeau, devenind neajutorate. De ce se întâmpla așa? se întrebă fără rost. De ce mâinile devin atât de moi? îi venea să-l întrebe. A apucat iar cuțitul, aproape aruncându-și-l în față. El a sărit s-o ajute, întinzându-se exact când obiectul ateriză cu un zdrăngănit la

loc în sertar. Trupul lui o atinsese ușor. Katherine s-a uitat la mâinile lui sprijinite de bufet, de-o parte și de cealaltă a ei. Bucătăria era încinsă de la gătit. Părul i se lipea de obraz, dar n-avea loc să se miște să-l dea la o parte. Marginile bretonului i se agățau de gene; regreta amarnic că și-l tăiase. Era evident că fusese tuns de curând și nici măcar nu era egal. Îl tăiase doar pentru că-i venise să-și facă ceva la păr, dar mai bine l-ar fi lăsat în pace, prinzându-și-l la spate cum ar fi făcut o femeie stăpână pe ea, adunată.

Mâna lui a condus-o pe-a ei înapoi spre cuțit, și împreună l-au apăsat cu grijă pe crusta plăcintei, tăind o felie. Apoi a lăsat cuțitul și mâna ei și a efectuat manevra delicată de a elibera felia și a o pune pe-o farfurie. A așezat-o cu măiestrie. Umplutura a curs puțin și s-au uitat cât de departe va aluneca.

— Ar trebui să ne căsătorim, a spus el. Ne-am pricepe de minune la tăiatul prăjiturilor. Mai punem una?

— Da, a răspuns ea.

Au tăiat încă o felie, și apoi încă una; el rotea platoul cu mâna stângă pe măsură ce tăiau, în vreme ce în dreapta ținea palma ei cuibărită discret într-a lui, așa cum tot corpul ei era învăluit lejer de al lui. Simțea întreaga lui întindere, prea cald aproape, presiunea ușoară, discretă a genunchiului lui în spatele pulpelor ei, iar când s-a relaxat, l-a simțit cum se împinge ușor în ea. Murmurul glasurilor de pe verandă s-a rafinat, iar acum auzea fiecare voce separat; zeflemeaua acută a mamei, râsetul generos, deloc conștient de sine al tatălui și cel nervos al lui Courtlin. Nimeni nu dădea impresia că le-ar duce dorul.

El a spus:

— Dar tu probabil că vrei să te măriți cu Courtlin.

A pus cuțitul jos și odată cu el și mâna ei și a continuat:

— Nu m-am gândit la asta. Poate că deja sunteți logodiți.

— Nu, a râs ea tăios.

— Există logodne neoficiale. Uneori o fată se logodește fără ca măcar să-și dea seama.

— Nu, nu m-am logodit.

— Ești sigură?

S-a îndepărtat de ea și atunci când s-a întors spre el, părea aproape timid. I-a venit inima la loc.

— Sunt sigură! a spus ea.

A așteptat: o noapte, o zi, încă o noapte și încă o zi. În seara aceea s-a prăbușit pe pat fără să se gândească la nimic, cu vocea interioară parcă prostită de epuizare, iar de dimineață s-a trezit puțin după ce s-a luminat, de parcă ar fi fost convocată la te miri ce îndatorire serioasă. S-a spălat deasupra chiuvetei, lăsând să curgă cel mai firav firicel de apă pe care robinetul reușea să-l dea. Și-a împletit părul ud, răsucind capătul cozii în așa fel încât să îi odihnească pe umăr. Fiecare acțiune era o nouă ocazie de înfrânare a zgomotelor. Nu o considera o ascundere. Ăsta era un cuvânt vinovat. Și-a luat micul-dejun și a ieșit pe verandă, uitându-se peste lista ei de lecturi când soarele se ridica și răcoarea parfumată a dimineții se disipa. Aerul era plin de zumzetul insectelor. Auzi pașii mamei la etaj, și când aceasta a coborât Katherine era în bucătărie, spălându-și vasele după masă.

— Mă duc la bibliotecă, i-a spus mamei.

Maică-sa nu părea interesată de lista cu lecturi pe care Katherine o ținea la vedere, ca pe-o dovadă a intențiilor sale. Glee era mahmură și se deșteptase numai de teama ca Joe să nu se trezească înainte și să înceapă să trântească prin bucătărie. Dacă ar fi fost într-o dispoziție mai bună, i s-ar fi părut ciudat că fiică-sa era deja îmbrăcată, dar în clipa aceea era doar iritată că, dacă tot se trezise, Katherine nu se gândise să pună de cafea. A trecut pe lângă fiică-sa și s-a oprit, privind pieziș cutia de gheață. Glee părea diminuată, dezordonată așa cum stătea în halat și doar cu șosete în picioare. Katherine a privit-o preț de-o clipă, apoi s-a adunat și s-a grăbit să iasă din casă.

Plimbarea era una familiară. Fusese de nenumărate ori acasă la Charles Addison, la toate vârstele de care-și amintea, la fel cum își plimbase ochii peste toate liniile chipului său, peste modelele materialelor hainelor lui, cu aceeași atenție temeinică, impasibilă pe care o acorda lucrurilor în copilărie. Acum era posesoarea unui morman de informații. Iată piatra mare și rozalie de pe drum, pe care stătea în echilibru când era mică. Uite și aleea. Putea lesne să anticipeze lespezile de piatră care se clătinau. Înainte nu o interesaseră nici unul dintre aceste detalii, iar asta le oferea acum parcă mai mult sens: puzzle-ul amețitor al stofei cu model piciorul cocoşului, șotronul pe care-l imagina pe dalele de piatră, atunci când părinții ei întârziau prea mult luându-și rămas-bun. Toate erau o moștenire complicată, evoluase gradual în ea, pe nesimțite. Când a apăsat butonul soneriei, știa exact ce sunet va auzi undeva adânc în interiorul casei.

A salutat-o foarte politicos, cu o remarcă prea facilă despre surprizele plăcute, dar era pregătită pentru asta. A trecut ca o adiere pe lângă el, fluturând lista cu lecturi obligatorii și îndreptându-se spre salon. Știa că acolo ține un teanc de cărți și avea de gând să vadă dacă printre ele erau unele de care avea nevoie, ca să le împrumute.

— Nu au suficiente exemplare la bibliotecă? întrebă el, ținându-se după ea.

— Aș vrea să le folosesc pe ale tale.

— De ce?

— Pentru că pun pariu că notezi lucruri pe cărți atunci când citești. Tata spune mereu despre tine că ești un personaj strălucitor, așa că dacă folosesc exemplarele tale, cu toate însemnările tale explicative, o să fiu mai bună decât toți când reîncepe școala.

— A, da! Înarmată până-n dinți pentru confruntările din clasa... stai, a câta? A opta?

— A noua! Primul meu an de liceu!

Acum se uita peste rafturile bibliotecii, cu trupul acoperit de o transpirație rece. Mâinile și le ținea cu calm la spate.

— Dumnezeu să mă ajute, a spus el, poate cu intenția ca ea să-l audă. Îmi pare nespus de rău să-ți spun că nu fac niciodată însemnări pe cărți. Cărțile sunt, prin definiție, complete și inviolabile. Nici prin cap nu mi-ar trece să pângăresc vreuna.

— Ce înseamnă asta?

— Imaculate: fără de pată. *Macula*: urmă. *Maculare*: a însemna, a păta, a murdări. Este un cuvânt foarte pe placul Bisericii Catolice. Nu faceți deloc latină în clasa a opta?

— Franceză, a spus ea. *Je ne te crois pas du tout.*[12]

Inima îi bubuia când a luat o carte de pe raft. El s-a apropiat și a tras cu ochiul peste umărul ei la ce alesese. Una din mâinile ei era încă la spate, și când a deschis cartea cu un

deget s-a întors spre el, lăsând cartea să cadă, deschisă la o pagină la-ntâmplare, pe care era scris peste tot. Scria pe fiecare carte pe care punea mâna, aproape pe fiecare pagină; nu exista carte la el în casă care să nu fi fost acoperită de însemnările lui.

— Ai mințit, i-a zis când el s-a aplecat să o sărute.

Nu a ridicat-o în brațe. Mâinile lui nu au atins-o. Buzele îi păreau hotărâte și uscate, limba a pătruns, tatonând în gura ei – ea a simțit un șoc între picioare – și avea gust de tutun. Gâtul a început să-i înțepenească, întinzându-se ca să ajungă la el. Când s-a clătinat, el s-a îndepărtat.

— Ai gust de tutun, a spus ea neputincioasă.

— M-ai văzut fumând toată viața ta, i-a răspuns, ca și cum obiecțiile ei copilărești l-ar fi obosit.

A continuat să se vadă cu Courtlin, dar ceva se schimbase. Era mai caldă, mai atentă cu el. Glee a observat un soi de tandrețe care a avut darul s-o liniștească: când cei doi ședeau pe verandă și șușoteau, când Katherine îl conducea până la baza scărilor pentru a-și lua la revedere pe ziua respectivă. Până atunci rămânea pe verandă, cu privirea pierdută vag în zare, în timp ce Courtlin pleca, de parcă ea ar fi fost te miri ce rajah, se gândi Glee cu amărăciune, de parcă ar fi un prinț încrezut. Acum era blândă și interesată. Îl întreba pe Courtlin despre proiectul lui la inginerie, își amintea răspunsurile pe care i le dăduse, așa că încet, încet, a fost în stare să comenteze cu cap despre progresul lui, și să-i dea niște sfaturi temeinice atunci când el întâmpina vreun obstacol. Părea prezentă și plină de solicitudine. A început să aducă vorba despre Courtlin în conversațiile cu părinții ei de la cină: planul tatălui lui Courtlin de a-și lua un an sabatic, strădaniile lui Courtlin de a-și găsi un nou coleg de cameră. Cel de acum era cam neîngrijit. Glee s-a trezit în situația complet nefamiliară de a vedea că, în loc să fie ignorate, criticile ei fuseseră însușite, iar asta o dezechilibra, lăsând-o cu sâcâiala fără obiect care fusese odinioară prerogativă fiicei sale.

Katherine preluase de-acum inițiativa, stabilind următoarele întâlniri cu Courtlin și o informa pe Glee cu o neobrăzare enervantă. „O să ne plimbăm până la Cross Point și o să mâncăm sendvișuri“, lălăia Katherine, sau „Învățăm împreună la bibliotecă“. Părea mai tot timpul ușor ciufulită și zăpăcită, de parcă impulsul de a raporta cele mai mundane detalii – piept de curcan cu maioneză pe pâine albă, vitraliul minunat din sala de lectură – era efectul trezirii dintr-un somn zdravăn.

Cam jumătate din aceste întâlniri existau cu adevărat; atunci când se petreceau, era ca și cum s-ar fi aflat acasă sub privirea atentă a mamei, discret binevoitoare și feciorelnic îmbujorată. Celelalte nu erau defel întâlniri cu Courtlin, ci se ducea acasă la Addison și-și petrecea după-amiezele făcând sex în patul lui, pe jos, aplecată peste obiecte de mobilier, în orice poziție ar fi vrut el, în conformitate cu edictele lui. Relația ei cu Courtlin, deși părea că o liniștește și o mulțumește, nu ajunsese mai fizică decât fusese până atunci. Courtlin nici nu îi atingea trupul, nici nu i-l vedea, pentru că nu mai mergeau să înoate. Nu voia să se bronzeze, spunea ea.

„Te atinge aici?“ o întreba Addison, punându-și un deget în adâncitura de la baza gâtului; și când ea îi răspundea că nu, „Dar aici? Sau aici?“ până când degetele lui alunecau în interiorul ei. Apoi îi șoptea: „M-ai înghițit cu totul, nu-i așa, mică

înfometată?“ Și ea spunea „Da“.

Katherine a devenit o mincinoasă pricepută. Sfârșitul verii se apropia cu repeziciune și, deși mai rămăseseră încă două săptămâni, nu era chip ca în acele paisprezece zile să mai existe altceva decât umbra Zilei Muncii. A refuzat un inel de logodnă de la Courtlin, susținând că până și cel mai nevinovat însemn putea să limiteze cumva încrederea lor unul în altul.

— Și, dincolo de asta, sunt încă foarte tânără, a spus ea.

A sugerat că ar trebui să continue să înainteze cu pași mici; până atunci totul mersese de minune așa, cu pași mici. Courtlin nu avea cum să nege. Dar începuse deja să se gândească că va fi mai greu, odată cu începerea școlii. A declarat că ar fi chiar posibil să-i fie foarte dor de ea. Voia o poză a ei. Când ea l-a mustrat că devine melancolic, el a pretins, într-un rar puseu de umor răutăcios, că o voia numai pentru a se da mare în fața celorlalți. Desigur că nu era adevărat. Nu avea de gând să arate nimănui fotografia prețioasă; poate cel mult unui prieten foarte apropiat. Își imagina fotografia adăpostită de o ramă de argint, la el pe masă, intrând discret în comuniune cu el de-a lungul orelor nesfârșite și serioase de studiu. Gluma care nu îl caracteriza era doar un indiciu al gradului în care își dorea acea fotografie, căci se temea că ea va simți situația degradantă în care se află și îi va răspunde așa cum ar fi făcut-o vechea și țâfnoasa Katherine. Dar o fotografie așa cum își imagina Courtlin – precum cele pe care și le fac fetele la absolvire, coafate și cu șiragul de perle la gât – nu exista, astfel că a putut să-i refuze chiar și asta. Bădărănia ei aproape că iar dădu să iasă la iveală, dar a reprimat-o cu gândul că dulcegăria lui Courtlin era mereu atât de amuzantă, pe cât era de enervantă. Din această luptă interioară a ieșit doar un chicot înțelegător și o bătaie pe mână.

— Poți să îmi scrii, i-a spus.

Poate că i-ar fi părut rău de felul în care se purta cu Courtlin dacă acesta nu ar fi fost compensat de două ori pe-atât. Cu Charles Addison era supusă, și cu cât pierdea mai mult teritoriu, cu atât mai disperate deveneau și metodele ei. Făcea declarații necugetate și necinstite. Aveau o glumă legată de apropierea toamnei, iernii și primăverii: îi spuneau Epoca Întunecată. Ea inventase numele, dar Charles fusese cel care îl transformase într-o glumă. Dar pentru Katherine nu era deloc o glumă. Nu era îngrijorată că îi va fi dor de el. Se obișnuise prea tare să-și compare viața cu un interval tumultuos, plin de suferințe și acceptări, astfel că separarea de el îi părea inevitabilă și poate chiar necesară. Perspectiva însă ca el să își piardă interesul pentru ea o paraliza. Nu avusese vreo pierdere în viața ei, ca să aibă termen de comparație. Ca orice altă posibilitate inimaginabilă, aceasta sabota și ceea ce era sigur. Când a început să o dezbrace a tresărit, iar când a încercat s-o consoleze a izbucnit. Se punea de-a curmezișul și nu se putea da la pace cu ea; continua să se poarte așa de parcă în asta zăcea ultima speranță de autoconservare; până într-o zi când el a tunat:

— Ce-am aici? O smiorcăită? Un bebeluș urât și plângăcios?

— Sunt urâtă! i-a răspuns mârâind.

Pentru că despre diferența fundamentală dintre ei nu se putea vorbi, certurile lor erau lipsite de substanță și logică și nu puteau decât să tot crească până la absurd, până când amândoi erau epuizați. Pe Addison îl dezgusta ideea de a lovi o femeie, dar în astfel de momente își dorea cu disperare s-o cârpească. Se întreba cu voce tare dacă nu ar fi

amândoi mai fericiți dacă „nu ar face asta“, cu toate că își dădea seama că furia ei era alimentată de teama că el avea s-o abandoneze.

— Ai vrut să fii tratată ca o femeie, nu? a spus el. Am încercat să îți dau ce voiai.

Ea se gândea la acuzele mamei ei: *A cui o fi vina? Poartă-te conform vârstei tale!*

Pe măsură ce panta sfârșitului de august deveni mai abruptă, aerul se umplu de certuri. Într-o seară, părinții ei s-au îmbătat și s-au certat cu ferocitate. Katherine s-a ghemuit în pat și și-a pus o pernă pe cap. A doua zi a coborât târziu, plină de dușmănie și teamă, dar maică-sa, numai energie: ea și Joe urmau să ia cina la Chattanooga, unde se și dansa, iar noaptea aveau să și-o petreacă într-un hotel. Katherine se descurca, nu-i așa? Singură. Katherine a luat ocazia ca pe un dar divin, o șansă să mântuiască restul verii ce părea condamnat, și era hotărâtă să extragă din ea ceva memorabil. Ca și Courtlin, își dorea o asigurare, o amintire. Dar Addison nu a întâmpinat situația cu aceeași gratitudine. Libertățile unei nopți întregi se aflau prea aproape de o graniță pe care nu voia să o treacă. O după-amiază clandestină, transpirată, cu o ureche la soneria de afară era una; nu era nimic fundamental bun în asta, dar el se simțea bine așa. Altceva era să aibă o fetișcană proaspăt șamponată, în cămașă de noapte de bumbac, întinzându-se pe sub așternuturile lui, așteptând cu siguranță să doarmă îmbrățișați, soarele de dimineață, și un mic-dejun prelungit. Lui Katherine nu i-a scăpat iritarea lui. Când într-un final s-a ridicat de la birou, unde a stat posac, scăldat de lumina veiozei, până aproape de unu noaptea, ea era bățoasă și nedormită. Au încercat să facă dragoste, dar n-au reușit. El, fără urmă de dezamăgire sau tulburare, a sugerat că poate le e mai confortabil să doarmă separat, iar plânsetul ei răzbunător, cât el și-a făcut patul pe canapeaua din bibliotecă, l-a înfuriat și mai tare, așa că s-a întors și a închis cele două uși care îi despărțeau.

Amintirea aceasta l-a zgândărit de dimineață. S-a furișat sus și a dat de ea dormind liniștită, cu pătura strânsă sub bărbie. S-a dezbrăcat și s-a băgat în pat lângă ea, apăsându-și erecția de pulpele ei calde, necunoscătoare, iar când ea a început să se miște, i-a tras cămașa de noapte până deasupra sânilor și s-a împins în ea. Chiar și adormită era udă, și în excitarea care l-a cuprins s-a aruncat descătușat în ea, și-a frecat pieptul de sânii ei mici, în sus și-n jos, de parcă ar fi vrut să-i facă să dispară; ochii ei s-au deschis și a început să gâfâie în clipa când el era pe cale să ejaculeze. S-a smuls din ea și sperma a împroșcat-o pe abdomen până sus, pe stern. O picătură i-a ajuns pe obraz.

— Draga mea, a spus el.

Și-a umezit degetele și i-a uns un sfârc cu spermă; apoi l-a ciupit cu putere. Ea a suspinat profund și a închis ochii, întorcându-și fața dinspre el. I-a tras cămașa de noapte la loc, întinzând-o cu palmele pe pielea ei udă.

Când se gândea la sfârșitul verii, încerca să-și imagineze că dorința lui avea să crească din pricina absenței, dar chiar și atunci știa că nu e adevărat. A început să-l mintă de teamă. Îi spunea că se simte vinovată, ceea ce era adevărat. Și i-a spus că se gândea să-i povestească totul mamei. Asta nu era adevărat, dar nevoia ei de a mărturisi și de a fi liniștită erau evidente, așa că el a crezut amenințarea, și i-a răspuns cu amenințări. Asta n-a făcut-o decât să devină mai imprecisă în ceea ce privea planurile ei de a da totul în vileag. A încercat cu binișorul. „Dulceața mea“, spunea. „Draga mea. Te rog.“ O strângea în brațe, o simțea ca pe-o pisică udă. Inima i-a bubuit în piept pentru o clipă, ca reculul

sec, depărtat al unei arme. Lacrimile ei erau acolo, mereu aproape de suprafață, la fel ca bădărănia când era cu Courtlin. Veșnicele ei bătălii. „O să mă uiți“, a reușit să-ngaime, iar el a râs de ea. „N-am să te uit“, i-a răspuns. În antepenultima zi i-a cerut în cele din urmă să-i scrie. Amânase, având un aer de finalitate pentru care nu se simțea pregătită, dar acum nu mai putea să aștepte. Făcuseră dragoste în acea după-amiază, fără lacrimi sau acuzații, iar el era într-o dispoziție jovială. I s-a părut foarte dulce că ea voia ca el să-i scrie, și s-a gândit că și pe el l-ar amuza. Nu vedea în acea corespondență posibilă o condiție imperioasă a vieții, după cum nu vedea ce era între ei ca pe o legătură, dar s-a supus regulilor ei: trebuia ca pe plicuri să bată la mașină adresele, iar în locul adresei lui să treacă adresa lui Courtlin din Sewanee. Că un timbru de Sewanee avea să troneze în mijlocul adresei lui de la universitate era suspect, dar n-aveau ce face. Există o doză de risc în orice, a conchis ea, și în clipa aceea a adorat-o pentru solemnitatea grandioasă cu care și-a ticluit înșelăciunea poștală. „Sigur că am să scriu, dulceață“, i-a spus el.

Ea s-a întors la New Orleans și a început liceul, fără să se dea prea tare peste cap. Avea unele intervenții în clasă, rare și oraculare, niciodată tocmai potrivite. A primit trei scrisori de la Courtlin, pe care le-a citit cu atenție, a răspuns, apoi le-a aruncat. Nu-și amintea ce-i spunea în ele sau ce îi răspunsese. Apoi, într-un târziu, a primit o scrisoare de la Addison, ca răspuns la cele două scrisori voluminoase pe care i le trimisese: o singură filă de caiet. „Semestrul a pornit de-a binelea... studenți care consideră că nu au nevoie să citească... sper că ești bine, m-a sunat tatăl tău, care încerca să mă momească cu vești ademenitoare legate de terenuri de golf refăcute, uită, sigur, că detest jocul. Toate cele bune, C“ Era uimită și răspunsul ei, scris așa, de la depărtare și fără să mai aibă nimic de pierdut, a fost crud. L-a expediat mai degrabă din dorința de a-și face ei rău, nu lui.

Răspunsul lui a fost penalizator, furios și rapid, pe două foi scrise înghesuit, faţă verso. În ciuda lungimii, a ajuns în același plic mic, elegant, din hârtie groasă ca prima scrisoare. Atât plicul, cât și scrisul de mașină de pe el arătau ca o corespondență de adult, complet diferite de plicurile de la drogherie, cu adresele scrise de mână, care îi parveneau de la Courtlin şi, după o clipă de ezitare, Glee a deschis plicul. *„Te-am luat în serios și poate că m-am păcălit. Stabiliserăm că nu ești un copil. Sau greșesc? Te-am luat în serios când te-am primit în casa mea și în patul meu. Dacă ai ajuns să crezi că mi se întâmplă frecvent să fac dragoste cu fete pretențioase de paisprezece ani, te înșeli amarnic. Mă epuizezi, mă înfurii și mă epuizezi. Îmi pare rău...“*

Când Katherine a dat să spună ceva, Glee i-a tăiat-o:

— O, Katherine, s-a văicărit. Ce-ai putea să-mi spui?

Nu era o întrebare. Să asiste la disperarea maică-sii o făcu pe Katherine să simtă cum propria disperare crește. A fost lăsată singură cu tristețea ei. A stat pe podea, smiorcăindu-se. A încercat să se facă covrig în jurul picioarelor lui Glee, și Glee a prins-o de umăr și a dat-o la o parte. *Ce-ai putea să-mi spui?* Katherine nu putea să-i spună nimic. Dar mai târziu, când a rămas singură, a desfăcut aparatul de ras – adunase aerul melancolic, acuzator al unui obiect al cărui posesor murise – și a tăiat, curioasă, în carnea de lângă încheietura mâinii. Nu o făcea însă cu tragere de inimă. A tăiat iar, pe lungimea venelor, și broboane de sânge au început să se ivească domol. Voia ca Glee să dea buzna peste ea, îngrozită, dar Glee se închisese la ea în cameră, iar acea parte a casei forma o insulă

tăcută, impenetrabilă. Katherine a umblat cu mâneci lungi până când rănile discrete s-au vindecat – deși era prea cald, nimeni nu a băgat de seamă. Pentru tot restul anului a locuit în casa părinților ei ca un oaspete tolerat. Nu se putea alina nici măcar cu senzația de a fi persecutată. Faptul că știa că greșise, și mai rău, că fusese o idioată, era prea acut. Ar fi putut să răspundă la scrisoarea fatală, însă nu a făcut-o. Pricepuse acum că nu avea un partener în Charles. Tăcerii ei i-a răspuns cu tăcere. Dacă tatăl ei a bănuit ce se afla la rădăcina înstrăinării dintre nevasta și fiica lui, a ales să nu acționeze. A considerat că era doar o criză stârnită între femei și s-a ținut la depărtare.

În primăvara următoare, Glee a dat câteva telefoane de urgență la tabăra unde Katherine mersese de la șase la zece ani. La zece ani a refuzat să se mai ducă, aducând ca argumente banalitatea taberei, constrângerile emoționale ale grupului și imaturitatea celorlalți copii. Glee s-a considerat norocoasă că reușise să o țină patru veri la rând în acea tabără. Mersese și ea în aceeași tabără – care trecuse de la a fi un moft, pe vremea mamei ei, la o tradiție sentimentală a lui Glee – până la opt ani, când, la rândul ei, se răzvrătise împotriva preocupărilor previzibile din Tabăra Cumberland, a poneilor, a șiragurilor de flori sălbatice și a lui Sir Walter Scott. Prea puține se schimbaseră în tabără de atunci, iar în asta consta atracția pe care o exercita asupra femeilor ca Glee, care, copile, priviseră tabăra ca pe ceva ridicol, dar care ca mame o consideră indispensabilă. Glee i-a asigurat un loc lui Katherine, și Katherine, fără să sufle o vorbă, și-a brodat de zeci de ori numele pe bluze, fuste-pantalon, pe lenjerie și chiar pe șosete. Odată ce-a început să măsoare mătasea dintr-o papiotă cu lungimea brațului și să împungă aiurea și cam grosolan K MONROE, nu s-a mai putut opri. După o săptămână de stat cocoșată peste etichete cu litere tot mai precise și mai mici, nu mai rămăsese nimic altceva de făcut decât să-și facă valiza și să fie suită în autobuz.

Întoarcându-se la Cumberland la cincisprezece ani, a trebuit să reintre în grațiile fetelor de vârsta ei, care fuseseră împreună acolo în fiecare vară, fără întrerupere: devotate pe viață taberei, sfâșiate acum între dorința ametitoare de a ajunge la rangul de consilier în anul următor și melancolia care venea odată cu despărțirea de copilărie. Katherine nu putea participa cu convingere la cele patruzeci de ritualuri de tipul adevăr sau provocare, și de împărtășire de secrete, și de înotat la lumina lunii, deși a încercat din răsputeri, din străfundurile singurătății și umilinței de a fi displăcută. Și displăcută era. A fost acuzată, fără temei, că fură, și deși furia cu care a negat i-a înspăimântat pe viitori acuzatori, a adâncit mai mult aversiunea față de ea pe care păreau să o împărtășească atât cei de-o vârstă cu ea, cât și consilierii, cu doar un an mai mari, dar aflați la un univers depărtare. Câteva fetițe o idolatrizau pentru că era drăguță, dar loialitatea lor nu făcea decât să o stânjenească încă mai tare.

— Ai un prieten, Katherine? o întrebau cu timiditate.

Erau mereu grupuri de două sau trei, fetițe cărora le era teamă de apă și de copaci, cu picioare fragile ca niște tulpinițe, cu pete de la soare pe obraji. O rugau deseori să le lase s-o pieptene sau să exerseze în părul ei tot felul de împletituri. Una dintre ele tocmai bâjbâia cu mâinile pe capul lui Katherine când încerca să citească.

— Nu, răspundea ea. N-ar fi trebuit să fiți în caiace acum?

— Dar îți place de vreun băiat? continuau ele, sperând că răspunsul să fie nu, ca ea să

le aparţină în întregime.

— Nu, răspundea ea cu severitate.

Şi în acea toamnă, când s-a întors la liceu, a constatat că severitatea i se întipărise pe chip, în felul în care ceva aspru pune stăpânire pe trăsăturile unei tinere sau o adâncime se insinuează în privirea ei, maturizând-o peste noapte. Katherine a devenit o fată vizibil frumoasă, pe care ceilalţi o evitau cumva subtil, fără un motiv evident, dar cam la fel cum se întâmpla cu băiatul al cărui tată se sinucisese, despre care scriseseră ziarele, sau fata care urma să se călugărească – cu toţii în liceu, anacronic cumva, prea îmbătrâniţi, prea umblaţi, prea personali. În jurul lui Katherine se instaurase ceva ce impunea distanţă, şi nimeni nu se apropia. Atenţia ei părea să fie îndreptată spre o scenă de undeva de departe, ambiguă.

Vara care a urmat a fost mai bună. În ciuda revenirii ei vijelioase în viaţa de tabără, a fost promovată consilier, împreună cu ceilalţi de şaisprezece ani. Ducea povara responsabilităţii cu mai multă graţie decât imperativul pe care şi-l inocula, acela de a crede că lucrurile erau distractive. A câştigat un mic spaţiu personal. A fost delegată în căbănuţa fetelor mai mici, împreună cu o altă tânără, care fusese una dintre cele care o chinuiseră mai mult decât altele. Katherine a simţit o înţepătură de nefericire, dar nu a spus nimic. Cealaltă fată s-a luat după ea şi şi-au împărţit destul de corect sarcinile din căbănuţă. Nu s-au împrietenit. Katherine nu îşi făcea prieteni apropiaţi, dar statutul de consilier era ceva mai permisiv cu ideea de a nu avea prieteni. Un consilier era un adult, iar adulţii pot alege să nu aibă prieteni. Katherine era văzută ca un şoarece de bibliotecă. Se ocupa de camera de corespondenţă a taberei, un rol care i se potrivea – toată lumea fusese de acord. S-a ataşat profund de nimicurile din cabana ei poştală, cu geamuri mari şi goale, şi tejgheaua dintr-o scândură plină de aşchii, iar acestea au fost lucrurile pe care şi le-a amintit apoi ani de zile: buretele umed şi sfărâmicios aşezat într-o cană, folosit la lipirea timbrelor, călimara de un albastru spălăcit, ca tapiseria mâncată de molii a unui scaun de teatru. Şi chicotele fetelor, în depărtare, transpiraţia de pe braţul ei pătând carnetul atunci când se apleca peste el.

Nu l-a văzut pe Charles Addison. Nu mai venea în vizită la familia ei, în New Orleans, iar ea nu-şi mai petrecea verile la Sewanee. Nici părinţii ei nu s-au mai dus acolo în ultimii ei doi ani de liceu. Tatăl ei era bolnav din vreme în vreme, iar maică-sa, aceeaşi femeie obosită, cu o mină tracasată, care se lupta să-şi alunge spaima. Dar în rolul ei de diriginte de poştă şi ieşită din puţinul pe care i-l aduceau zilele nesfârşite când trebuia să aibă grijă de nişte fetiţe ce se prăpădeau de dorul de casă, Katherine a început o altă corespondenţă. Se simţea înclinată să-şi frângă inima încă mai mult. Dacă el nu îi răspundea, nefericirea ei se complica mai mult; dar nu i-ar fi sporit-o. „Dragă Katherine“, începea simplu. „M-am gândit la tine şi mi-a fost dor de tine.“

După asta, ea a început să îi trimită constant scrisori lungi, despre viaţa din tabără, despre familia ei, despre mecanismele sociale ale liceului, şi, cu cât trecea mai mult timp, cu atât mai amuzante şi mai puţin căutate şi bâlbâite îi deveneau scrisorile. Devenise, după cum se vădea, o bună corespondentă. „Chiar te pricepi să prezinţi o scenă“, i-a scris el cândva. „Plutesc din scaunul meu. Pentru o vreme nici măcar nu-mi mai amintesc că sunt

aici, în bătrânul nostru Sewanee. Aproape că mă faci să mă rușinez în încercarea de a-ți răspunde.“ Dar de răspuns, îi răspundea mereu, și au început să devină prieteni, în acea manieră delicată de flirt despre care ea, acum, știa că nu ar fi fost posibil dacă relația lor ar fi continuat. Uneori se simțea prea în vârstă, simțea că suferise dezamăgiri copleșitoare și că-și limitase așteptările prea devreme. La început, când fusese despărțită de el, dorul fusese fizic, cu dureri în stomac ce îi răpiseră somnul și apetitul. Mintea ei, în tot acel timp, fusese moartă. Abia mai târziu, când trupul i s-a recuperat întrucâtva, a început să-i ducă dorul cu un soi de furie și disperare filozofice, pe care apoi le-a recunoscut ca fiind luate împrumut, din cărți. Până să ajungă la această înțelegere, dorul de el dispăruse. Nu mai putea recupera nerăbdarea fără stare care îi adusese atâta durere. Se temea că nu va mai fi niciodată acea fată. Asta nu însemna că nu-l mai iubea. Era o întrebare care nu putea să aibă răspuns niciodată într-un mod satisfăcător. Dacă era iubire, atunci era una mai liniștită, mai profundă, o emoție mai puțin disperată decât crezuse înainte că ar însemna dragostea. Devenise capabilă să recunoască ambiguitatea. Nu știa dacă el o iubește, dar știa că o așezase undeva separat de restul, și că le-a permis te miri căror impulsuri tăcute din el să-i vorbească. Nu de puține ori i-a povestit despre lucrurile pe care le iubește la ea; dar niciodată nu a rostit propoziția mai scurtă, primară.

Când a plecat de acasă la universitate, tatăl ei a condus-o cu mașina la aeroportul din New Orleans și a îmbrățișat-o tăcut, apoi a împins-o, de parcă ea nu ar fi trebuit expusă prea mult la acea manifestare de emoție, care nu-i era pe plac. El avea ochii umezi când s-a îndreptat spre mașină, și părea straniu de uluit, cum îi ținea larg deschiși, încercând să oprească lacrimile. El nu fusese niciodată prea afectuos cu singura lui fiică. O durea că îl trădase. Se întreba dacă el știa ce făcuse. Mama ei încetase atât de drastic să-i vorbească, încât Katherine își închipuia că Glee nu ar irosi cuvinte nici pentru a vorbi despre ea. Când a ajuns la Smith, era singura fată care nu avea așternuturi, perne sau prosoape. Mamele celorlalte fete, fără excepție, pregătiseră bagajele ca pe zestre, de parcă își măritau fetele cu universitatea.

A încercat și ea să se mărite cu universitatea, dar nu a putut, și după un an a renunțat. Nu s-a dus acasă. Tatăl ei îi trimitea bani în continuare, și – deși ea trata fiecare dintre acele momente ca pe o anomalie, ca pe un cadou impulsiv și nepotrivit, care nu se va repeta – Charles îi trimitea bani. S-a mutat și mai departe în est, la Boston, urmând mareea hotărâtă a fetelor care absolviseră în acea primăvară. „Îmi place să mi te imaginez luând cu asalt fiecare colț al orașului“, i-a scris odată. Ea nu-și putea elibera furia, făcând-o bucăți sau mototolind-o toată la un loc – era mereu aspră și nouă –, așa că doar o ținea zdravăn, tremurând, apoi se ducea și-o cheltuia rapid și răzbunător pe ceva de care nu avea nevoie. Nu lua cu asalt fiecare colț al orașului, iar fraza lui atât de vie ajungea s-o doară ca un reproș. Bostonul era la fel de ezoteric și interzis ca biserica unei religii despre care nu știa nimic, și cu cât aștepta, cu propria-i credință zvâcnind, ca ceva să se schimbe în adâncul ei, plimbându-se de-a lungul apei, sau stând în parcurile orașului, cu atât mai puțin se simțea de-a locului. Charles nu a venit niciodată s-o vadă. Nu i-ar fi fost greu, iar ea țesea visări elaborate cu ochii deschiși despre libertatea pe care ei doi ar fi avut-o, dacă el ar fi venit, libertatea străinilor într-un loc necunoscut – ceva de felul invizibilității. Nici ea, însă, nu i-a cerut s-o viziteze, și pentru că nu l-a rugat niciodată, nici o dezamăgire

concretă nu s-a insinuat și nici vreo formă de jale nu a putut să se înalțe.

În Boston a avut două servicii. Primul, garderobieră la un club elegant. Nu i-a fost deloc dificil să stăpânească toată complexitatea acestei arte, dar cum nu izbutea să afișeze un chip agreabil, a fost dată afară. Apoi a lucrat în biroul de dactilografie al unei respectabile firme de avocatură, un serviciu care amorțea mintea îngrozitor, care o făcea să-și dorească să fie dată afară, dar n-a fost observată niciodată, oricât de neproductivă s-ar fi dovedit, iar în cele din urmă și-a dat demisia. Nu-și putea permite să locuiască în Boston și să trăiască așa cum ar fi vrut, adică singură. În mai, o tânără pe care a cunoscut-o la pensiunea unde locuia a luat-o cu ea într-o vânătoare de locuri de muncă pe la hotelurile de pe coastă, și astfel a descoperit universul serviciilor de-o vară.

Apoi i-a scris tatăl ei, întrebând-o dacă ar avea cum să treacă prin Sewanee și să se ocupe de câteva lucruri prin casă; era nelocuită de aproape cinci ani. Scrisoarea conținea doar această rugăminte, dar tocmai lipsa detaliilor sugera ceva mai mult, și dorința ei de a o interpreta ca pe un gest anume, o invitație, a făcut-o să răspundă în doi peri, neintenționat de rece. Nu putea călători cu nici un chip înainte de septembrie: muncea. Nu a spus: „Nu știu unde anume am să fiu la toamnă.“ A urmat o nouă scrisoare plină de grijă din partea tatălui. „Septembrie este foarte bine. Mi-ai lua o povară de pe umeri dacă te-ai putea duce să vezi cum e casa. Să scoți veveriţele din pod și să pui pe cineva să verifice fundația“, apoi urma o listă lungă cu lucruri pe care el insista ca ea să le facă, pentru a salva casa de la dezastru, și adresa contabilului lui pentru facturi. „Fă-i favoarea asta bătrânului tău. Eu nu mă mai descurc ca pe vremuri“, conchidea el, eliberând-o de nevoia de a-i spune mulțumesc. Casa era un dar.

Următoarele patru luni au trecut cu o inevitabilitate lejeră, ca o mașinărie bine unsă – cel mai asemănător lucru cu rutina pe care îl cunoscuse de foarte multă vreme. Amploarea gratitudinii pe care o simțea a surprins-o. Cu toată groaza de plictiseală pe care o avea, se pare că era o făptură a obiceiurilor și că tânjea după familiar și siguranță. Cum viața ei fusese un coșmar al chiriilor nesigure, și al cutiilor pentru împachetat, și al unei panici difuze și constante, nu-și dăduse seama cât de singură era. A cumpărat o mașină și a condus către Sewanee, unde a ajuns la jumătatea lui septembrie. Cheile, acoperite de rugină, erau sub preșul de la intrare, acolo unde stăteau de obicei, acolo unde oamenii ascund de regulă cheile. S-au răsucit în yală. După ce a deschis larg ferestrele s-a dus la etaj, în vechea ei cameră, și s-a întins stânjenită pe pat, de parcă ar fi fost un pat de motel și ar fi putut fi plin de urme de mizerie și străini. Apoi a plâns până a adormit. De dimineață a decis să rămână acolo peste iarnă.

El își făcea plimbarea de după-amiază când a văzut mașina. Deși nu a recunoscut în clipa aceea, a știut că era mașina ei. Și plimbarea lui presupunea o minciună similară pe care și-o spunea sieși. Trecea mereu pe lângă acea casă în traseul lui alambicat prin drumurile umbrite. Cele mai multe dintre casele de la munte își anunțau prezența doar prin aleile care șerpuiau printre copaci, dar casa Monroe se înălța la capătul unei curbe, pe creasta unui deal, cu aleea care ducea spre ea șerpuind în sus. Când trecea pe acolo se uita scurt spre casă, atât cât să observe că ferestrele nu erau sparte și că peluza fusese îngrijită de un băiat pe care tot el îl plătea. Avea grijă de loc, așa cum ar avea oricine. Nu pentru că ar fi așteptat ceva. A trecut de curbă și s-a oprit. Mașina, decapotată, era oprită pe aleea

din față. Părea că încă mai torcea, semn că abia fusese folosită. A admirat-o îndelung. Ziua era senină și fierbinte, dar când briza începea să adie, simțea apropierea toamnei. Privind spre casă a văzut că ușa de la intrare, după plasa pentru insecte, era larg deschisă.

— Dumnezeule! a zis el, când ea s-a ivit desculță pe holul prăfuit, într-o rochie tocită de bumbac pe care el a recunoscut-o. Iată-te!

Era maronie, ca o nucă vara, cu părul tuns mai scurt. Într-o mână avea un pămătuf pentru praf. S-a oprit brusc în dreptul intrării, privindu-l cumva nesigură prin plasa pentru insecte.

— Urma să trec pe la tine, i-a spus ea.

Avea o voce răgușită. A tușit și și-a trecut podul unei palme murdare peste frunte.

— Făceam curat. E murdar ca-ntr-un cavou aici. Pentru numele lui Dumnezeu, intră!

El a împins ușa exact când ea a dat să-i iasă în întâmpinare, s-au ciocnit unul de altul și au izbucnit în râs, și în această confuzie în care se afla, a cuprins-o de talie, cu intenția doar de a-i atinge scurt obrajii cu buzele, dar părea că ea devenise atât de suplă, că brațele lui au cuprins-o cu totul. Pielea ei, sub rochie, era udă de la muncă. Ea și-a strecurat un braț spre ceafa lui, trăgându-i fața aproape de a ei cu dosul palmei, căci avea mâinile murdare. Pămătuful a căzut pe podea. Când s-au izbit de perete ea s-a lovit zdravăn, direct în șira spinării, și-a încolăcit picioarele pe după coapsele lui când el a ridicat-o și a proptit-o acolo cu greutatea lui. Ea ar fi vrut să-l devoreze, să-l deschidă cu totul cu limba și să-l facă la loc, exact așa cum își simțea trupul refăcut de apăsarea lui. Ușa rămăsese deschisă în urma lor.

— Așteaptă, a îngăimat ea, dar era atât de tensionată, atât de dornică de clipa aceea când el a pătruns-o, că nu a fost în stare să-l lase o clipă ca să închidă ușa.

Pentru că ea nu s-a putut decide că nu are nevoie de el, a făcut al doilea cel mai bun lucru și a hotărât să meargă mai departe cu presupunerea că nu avea nevoie de el. Poate că asta l-a ținut lângă ea. Poate că a fost gândul că atâta vreme cât el încă o mai avea, îi mai rămăsese un strop de viață. Era cuprins de amărăciune. Se simțea neapreciat în meseria lui, și băuse prea mult. În vreme ce ea devenea adultă, el atinsese capătul îndepărtat al vârstei de mijloc și nu izbutea să scape de convingerea că ajunsese un ratat. Și astfel, ținea la ea pentru tinerețea ei, dar o și invidia. Uneori izbucnea fără preaviz:

— Ce e? striga. Ce-i cu privirea aia de insatisfacție infinită, mâhnită?

Și dacă ea apuca să răspundă că nu e nimic, absolut nimic, el continua:

— Faptul că ești incapabilă să-ți ascunzi sentimentele mă șochează și mă liniștește.

Dependența lui nu fusese niciodată ca a ei. Intrase în legătura lor ca un om sfârșit, format cu totul, la fel de incapabil să se îndoiască de sine pe cât era să se simtă vinovat. Ar fi putut muri singur. Nu crezuse nici o clipă că ea i-ar putea deveni atât de importantă, sau decisivă, cum fusese el pentru ea. Și totuși ea reprezenta o plăcere, uneori foarte necesară. El știa că se bucură de ea, atunci când vedea ceva, sau citea ceva, sau își amintea ceva simpatic ori caraghios și voia să-i spună. El nu simțise niciodată impulsul de a împărtăși ceva cu cineva. Și astfel, în felul lui, a iubit-o. Mereu spusese că o va trata ca pe o femeie, nu ca pe-o fetiță, în parte pentru că în asta era, pentru el, un semn al respectului pe care i-l

purta. Problema era însă că ea nu știa ce înseamnă să fii tratată ca o femeie. Părea să implice împunsături, teste, instigări. Odată ce a ajuns o femeie matură, îl simțea pe Charles în propriul ei mers arogant, în replicile menite să-l pună la punct și se minuna, așa cum se întâmplase după ce făcuseră dragoste pentru prima dată, cum de ceilalți nu vedeau la fel de clar, cum de nu îl vedeau pe ea, ca roșeata unei alergii. Simțea mereu că îi e datoare, deși era conștientă că el își cerea singur prețul. O epuizase, iar ce mai rămăsese parcă se închistase. Avea impresia că propria minte prinde a se abrevia. Trupul i se limita, ca și cum orice carne dincolo de cea strict necesară trăda indulgență. Rămăsese suplă și plată. Oasele începuseră să îi iasă în evidență, de parcă ar fi vrut să provoace gândul de a le frânge, pentru ca gândul însuși să fie catalogat ca imposibil. Ea era imposibil de rănit. El a început să-i pună rochia la loc, iar spațiul de piele s-a restrâns odată cu „v“-ul desenat de fermoar, tras de mâna lui; mâinile i-au ajuns la gât, unde moșul de pe-o parte a fentei fermoarului a întâlnit și prins baba. Gulerul care i se răsucea în jurul marginii rochiei părea acum neatins. Spatele îi era ascuns, umerii goi, brațele într-o formă ca de diamant, ținându-și părul ferit de el. Când mâinile lui s-au îndepărtat de gâtul ei, și-a dat drumul părului. Ea a traversat camera, ducându-se după mantou.

---

12. Nu te cred deloc (în fr., în orig.).

Șase

Prima dată când a ajuns la Sewanee, Bower l-a luat la el în birou și l-a întrebat dacă ar putea sau nu să-și dezvăluie intențiile legate de Crăciunul ce se apropia.

— O să te duci acasă, băiatul meu? Nu avem fonduri să te trimitem. Mi-aș dori să le avem.

I-a răspuns lui Bower că nu voia să fie trimis, nici dacă ar fi existat o finanțare. Voia ca Bower să înțeleagă că loialitatea sa se transferase cu totul.

— Desigur, vom fi cu toții aici, a continuat Bower. Doamna Bower și cu mine.

Îl auzea pe Crane, în camera lui de peste hol, strigând implorator la doamna Wade ceva legat de rufele lui și reluând din timp în timp un soi de argumentație ce ținuse întreaga după-amiază, dar care nu fusese decât o serie de telefoane de la și către maică-sa. Crane nu l-a invitat să meargă cu el de sărbători. Și dacă ar fi făcut-o, ar fi refuzat cu siguranță. Nu era ceva ca Ziua Recunoștinței: vacanța de Crăciun ținea aproape o lună, și nici prin cap nu i-ar fi trecut să petreacă atât de multă vreme ca un oaspete sărman. Dar lipsa invitației însă nu-i dăduse pace. Se întreba dacă lui Crane îi trecuse prin cap să-l invite și decisese să nu o facă.

Nu a reușit să doarmă în noaptea aceea. Realitatea unei plecări se acumula și goliciunea viitoare a Strake House devenise aproape palpabilă. Privind întunericul din tavan și auzind ultimele zgomote sporadice pe care le făcea Crane pregătindu-și bagajul, s-a gândit cumva neprecizat că era poate mai bine să nu doarmă, căci cine știe ce vise stăteau la pândă. În clipa în care acest gând a devenit conștient, somnul a devenit de două ori imposibil. A înjurat șoptit. De mâine toți vor fi plecat, iar el nu va avea altceva de făcut decât să se înspăimânte singur. A încercat să-și amintească de fericirea sfârșitului de vară, când Sewanee eclipsa toate celelalte lumi posibile, iar el fusese deplin și mulțumitor de singur. Nu văzuse încă felul în care oamenii erau legați de lucruri aflate dincolo de acest loc, și cum stătuse privind doar la șirul lung de studenți trecând grăbiți pe lângă el spre casele lor, pentru vacanță, i s-a părut că iese tulburător de mult în evidență. Ca într-o încercare de a corecta asta s-a gândit la Crane, s-a împotmolit în viața lui de familie ca o roată în noroi. A început să privească în afara lui. Întunecimea fără fisură era doar efectul complicațiilor topografice ale muntelui. De jur împrejurul său viața continua, se cuibărea în case ca în niște vapoare, având tot ceea ce le era necesar. Dacă ieșea la plimbare, vedea printre copaci luminile acestora. Afară, vântul se întețea și apoi se domolea. Cu fiecare

rafală, câte o adiere pătrundea înăuntru. Se înfofolea mai bine în pături, apoi le arunca la o parte, părându-i-se că fereastra nu e bine închisă. Era. Se așeza iar în pat, simțind confortul căldurii pe care o lăsase acolo, în urma lui. Probabil că adormise. Următorul lucru pe care și l-a amintit a fost scârțâitul ușii când s-a deschis. S-a ridicat rapid și a descoperit întreaga cameră scăldată în lumina dimineții.

Nu era decât Crane. De-abia observă Chuck soarele, că acesta fusese pe dată acoperit de un nor. Aerul dincolo de păturile lui era înțepător de rece. Așteptase asta zile în șir, dar inima tot l-a durut. Căldura fusese de-acum oprită, cum toți, sau aproape toți, plecaseră.

Crane rânjea.

— La revedere, cercetaș. Acum eşti stăpân peste locul ăsta.

Și-a coborât picioarele de pe pat, dar în secunda în care tălpile i-au atins podeaua, le-a ridicat la loc. Și-a tras păturile în jurul genunchilor ridicați, sperând să aibă o alură pe care el o credea ceva mai serioasă. Nu îi plăcea când Crane îl trezea, deși n-ar fi putut spune de ce. Simțea doar că asta îl dezavantaja.

— Mergi la Atlanta.

— La dracu', da! Sunt verde de invidie când mă uit la tine. Vreau să mă duc acasă cam la fel de mult cum mi-aș dori să-mi smulgă cineva unghiile.

Era cu câteva ore mai devreme de momentul când Crane se trezea de obicei. În fiecare mână ținea câte un geamantan, era ferchezuit și părea să-și fi pierdut un pic suflul.

— Mama este pregătită să mă scoată din minți. Te invidiez, serios! Ce o să faci?

— Nu știu.

— Eu m-aș relaxa, m-aș uita la televizorul doamnei Wade, bând bere douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru.

Ochii lui Crane măturaseră camera dintr-un capăt în celălalt, așa cum făceau mereu, trecând rapid peste fiecare colț, de parcă ar fi așteptat să descopere ceva anume, iar acum poposiseră asupra mesei, plină cu foi de exerciții de algebră, unele rezolvate și așezate frumos în caz că avea nevoie să caute ceva prin ele, altele pe jumătate lucrate. Câteva manuale deschise, cel nou și bățos proptit cu o piatră pe care Chuck a adus-o de afară, ca să o folosească pe post de greutate. Asta se întâmplase la începutul trimestrului, când lăsa briza caldă să pătrundă prin ferestre. Era bizar să se gândească acum, în camera asta mare și rece, la adierea aceea blândă.

— Matematică? izbucni Crane, oripilat. La ce mama naibii studiezi?

— Așa... Chuck ridică din umeri, uitându-se la hârtii, de parcă nu ar fi fost sigur cum anume ajunseseră acolo.

— Băiete, examenele s-au terminat!

L-a auzit pe Crane cum fluiera coborând, apoi întorcându-se lângă masa pe care era telefonul.

— În clipa asta pornesc. Pentru numele lui Dumnezeu, nu știu! Ajung când ajung, a spus, apoi a pornit iar să fluiere până afară.

După ce a plecat Crane, s-a dus la birou, s-a așezat și, absent, a șters o ecuație pe care nu izbutise s-o rezolve. Lumina slabă părea să anunțe o furtună. Dincolo de fereastra lui, pinii uriași aflați de cealaltă parte a aleii biciuiau înainte și-napoi, iar acele uscate se împrăștiau pe dalele de piatră. A șters ce mai era scris pe pagină și apoi a suflat firimiturile

de cauciuc ale radierei direct pe podea. Când a sunat telefonul a crezut că e mama lui Crane, care îl căuta, și încercă să-și amintească ora la care acesta plecase.

— Alo? a întrebat ezitant.

— Aici e Katherine. Monroe. Sigur, doar nu cunoști o altă Katherine, nu-i așa?

— Nu.

S-a luptat cu firul telefonului și a reușit în cele din urmă să-l întindă suficient ca să se poată așeza pe podea.

— Nu, nu! Bună!

— O zi teribilă, nu-i așa? Se anunță ceva! Totuși, eu n-o duc prea rău. Eram la mine, încercând să aprind focul și până la urmă am reușit, așa că sunt gata să mă lupt cu forțele întune-ricului. Nu ai fost niciodată pe la mine, nu?

— Nu. Pare drăguț.

— O, e o hardughie bătrână. O casă de vacanță. Acum, e gata-gata să fie luată pe sus de vânt. Dar e mai plăcut decât la Strake. Nu ai plecat în vacanță.

Katherine a tras telefonul prin cameră și a dat draperiile la o parte, mijindu-și ochii să privească afară. Voia să detecteze semnele unor mișcări recente, praful ridicat deasupra aleii de intrare sau ceva asemănător, dar nu se vedea nimic. Orice urmă ar fi fost mai satisfăcătoare decât lipsa oricărui semn.

— Nu, stau aici.

— Și eu stau aici.

A tras la loc draperiile și s-a lăsat pe un scaun.

— Nu recomand însă, continuă ea. Am rămas aici mulți ani și e mohorât. M-am gândit că s-ar putea să nu fi plecat așa că am zis să te sun, să știu că mai există un tovarăș de suferință. Pot să îți povestesc cam ce se poate face aici în perioada asta.

— Și ce se poate face?

— Păi, nimic! Dar m-am gândit că s-ar putea să stai ca pe ace. Poți s-o iei razna când nu ai nimic de făcut. Iar eu nu ți-am fost o prea bună prietenă. Nu am mers să vedem un film.

Katherine lovi fotoliul. Tot ce ținea de ea o enerva azi, absolut totul.

— Și nici la o altă prelegere la biserică nu te-am mai condus.

— Nu am. Venit vacanța, nu cred că e timp pentru asta.

— Da, toată lumea dispare în agitația sărbătorilor.

— Da.

— Ei bine, nu și eu. Nici tu. Și evident că acasă nu te-ai duce. E mult de mers, nu-i așa? Până în Coreea?

— Da, este foarte mult...

— Vrei să iei cina cu mine?

După un moment de bâlbâială, Chuck a spus:

— Eu... da.

— Vrei? Ei bine, asta îndreaptă un pic lucrurile. Mă pregăteam să mă duc la Nashville și mi-am dat seama că rămâi aici vacanța asta și nu prea ai multe de făcut. Ei bine, a repetat ea, e bine. E foarte bine.

— Nashville?

— E mai frumos decât Chattanooga. Nici măcar să zic Chattanooga nu suport. Nashville este Sudul elegant, de modă veche; e chiar fermecător. Ți-ar plăcea? Ți-ar plăcea să mergi acolo?

După ce conversația s-a încheiat, s-a fâțâit de colo-colo. Când camera lui a devenit prea mică pentru asta, s-a aventurat în hol, făcând ca toată lungimea lui să răsune de ecoul pașilor. Acum era singur-cuc. Până și doamna Wade plecase să-și viziteze sora în Mobile. La un moment dat s-a alarmat la gândul că trecuseră deja multe ore și s-a întors în cameră să se uite la ceas. Era încă foarte devreme, dar panica a fost suficientă pentru a-l face să acționeze. A găsit masa de călcat a doamnei Wade rabatată lângă mașina de spălat și și-a petrecut restul dimineții netezindu-și singurul costum, cel pe care îl purta când avea prelegeri prin biserici. L-a călcat atât de temeinic încât mai că l-a ars. Sarcina asta i-a luat foarte multă vreme. Când a terminat, s-a dus în bucătărie unde și-a făcut un sendviș, folosind toate resturile de mâncare pe care doamna Wade le-a lăsat în frigider. A decis să remedieze problema sumei reduse de bani de buzunar pușI deoparte mâncând foarte puțin în seara aceea. După prânz a încercat să citească în bibliotecă, dar liniștea l-a iritat. A ieșit fără haină pe el și a pendulat de sus în jos pe alee. Nu părea foarte convins de ideea de a se îndepărta de clădire. Ar fi putut pierde noțiunea timpului și apoi ar fi fost obligat să se întoarcă în grabă să se schimbe și ar fi putut întârzia. Când a intrat, s-a uitat critic la costumul său, agățat de ușă. Pe alocuri era lucios. Un costum ieftin. Se temea de clipa când va trebui să-l îmbrace. S-a ras când mai rămăsese doar o oră și jumătate, cu aceeași grijă nervoasă, autodistructivă pe care o avusese când a călcat, izbutind să se ciupească în două locuri. Chipul pe care i-l întorcea oglinda era ponosit și alarmat, cu cele două bucățele de șervețel ca niște flori roșii lipite pe el.

Când s-a făcut ora patru era la ea pe verandă, cu părul ud pieptănat, lipit de cap, și cu mâinile în buzunare. Ea l-a întâmpinat într-un capot lung până la podea și atât de elaborat, că el a crezut că era deja îmbrăcată de cină. Când i-a deschis ușa, părul i-a fluturat de parcă de-abia îl periase zdravăn.

— Ai ajuns la timp, iar eu sunt în întârziere. Mereu sunt în întârziere, a zis ea.

Voise să spună mai mult, dar apoi pauza pe care a făcut-o a rămas suspendată în aer și a devenit tot mai lungă. O bună parte din ziua aceea și-o petrecuse înfrânându-se, oprindu-se brusc în mijlocul câte unei camere, ca și cum descoperise în singurătate, până spre după-amiază, toate mijloacele prin care i se putea adresa în acea dimineață lui Charles. Și dintr-odată se făcuse patru, ea a deschis ușa și a dat de el, cu chipul serios, atent și îmbrăcat în costum. Aerul lui grav a surprins-o. S-a simțit în prezența a ceva încâlcit, pe care l-ar putea strica. Dimineața văzuse doar încă o zi pustie și înnebunitoare, care se întindea înaintea ei și pe care încercase s-o recucerească, dar acum parcă regreta, pricepând – o senzație fără vreun punct de sprijin, dar prea evidentă pentru a fi ignorată – că făcuse ceva rău. Dar nu făcuse nimic rău. Îl scotea pe student la o cină, ceva ce-ar fi fost firesc de multă vreme. Singura ei greșeală era că-l face să aștepte.

Katherine s-a retras înapoi în casă, iar el a urmat-o. Și-o putea imagina navigând la cea mai teribilă oră prin cea mai oribilă piață din Seul fără să ezite o clipă în ce direcție s-o apuce. L-a condus în bibliotecă.

— Te deranjează dacă aștepți aici? Sunt o mulțime de lucruri, cărți. Îmi cer scuze! Te rog, uită-te. O să fiu rapidă.

El a scos o carte de la locul ei și și-a mutat cu grijă privirea spre aceasta.

— Nu e grabă. Ai aici multe cărți frumoase.

— Mulțumesc. Vrei o ceașcă de ceai? Sau acolo, în comodă, e un bar. Poți să te servești dacă vrei.

— Poate. OK, a spus el.

L-a privit cum se îndreaptă spre o bibliotecă din capătul încăperii, cu delicatețea lui elegantă, mutându-și atenția dinspre ea până când aceasta va fi din nou solicitată.

Sus a fost atât de neîndemânatică încât nu a reușit să-și încheie rochia. A orbecăit la spate, și-a arcuit un braț peste umăr înainte de a-și pierde echilibrul, aterizând ușor pe pat. Din pricina zilelor nesfârșite pe care le-a petrecut doar în tovărășia ei, s-a gândit, zăcând acolo. Zile întregi singură, în care a uitat cum este să fii cu alți oameni. El era încă aplecat lângă bibliotecă atunci când ea s-a întors, cu mâna sucită, încercând să țină închisă rochia la gât și pe spate. Când a văzut-o, a pus imediat cartea jos. Când i-a tras fermoarul, i-a spus:

— Ridică-ți părul.

Iar Katherine l-a tras la o parte din calea lui.

Înainte de a ieși din casă, i-a dat o carte. A căutat printre rafturile de mai jos, unde volumele erau înghesuite pe câte două rânduri, unul în fața celuilalt, până când a dat de locul în care se ascundea.

— Trebuie să mă crezi că am cumpărat-o pentru tine, a spus ea. Am găsit-o la puțin timp după ce am fost la Jackson. Nu m-am mai ostenit s-o ambalez, dar este un dar. Se vede cu ochiul liber că nu-ți dau o carte care zace aici de cine știe când, e nouă-nouță. Frunzăream prin librăriile din campus, fără să mă aştept să găsesc ceva nou, pentru că nu fac stocuri din autori dacă aceştia încă nu sunt morți și canonizaţi. Dar cartea asta era ca un mesaj într-o sticlă, ajuns pe o insulă părăsită. Sper să îți placă.

Nu primise niciodată până atunci un roman în engleză, firesc, ca și cum i-ar fi venit mănușă să-l citească de plăcere. Se numea *Band of Angels*[13]. A răsfoit cu grijă câteva pagini.

— Ce înseamnă „frunzăream“?

— Ce faci tu când te uiți prin biblioteca mea, a răspuns ea.

În drum spre mașină a încercat să descopere expresii în care cuvântul să se potrivească, însă nu a găsit decât una.

— Frunzăresc paginile, a spus.

Avea o formă languroasă, prelungă în gură. Limitarea făcea ca verbul să devină luxuriant.

Zilele se terminau de-acum puțin înainte de ora cinci, și fusese o zi geroasă. Katherine a pornit radiatorul și și-a scos fularul imediat ce mașina s-a încălzit. Îi vedea brațele goale fără a fi nevoit să se răsucească, și lanțul care îi atârna la înche-ietura mâinii, ca un obiect religios, marcând momentul acesta din noianul curgerii obișnuite a timpului, și înainte, și

înapoi. Tânjea după o costumație a lui, care să fie la rândul ei excepțională. Pe măsură ce înaintau, el își contempla nervozitatea. Se simțea în siguranță pe munte, pentru că alimenta mândria acelor oameni faptul că el prefera Sewanee-ul propriei case. Îl vedeau ca pe un naufragiat romantic, a cărui prezență în rândurile lor confirma tot ce era mai bun în ei. În asta se asemănau cu tatăl lui Crane, care văzuse în ospitalitatea pe care a oferit-o străinului prerogativa omului prosper. Chuck înțelegea foarte bine acest fel de-a gândi și a înțeles și ce i se cerea. La Sewanee nu a stânjenit pe nimeni cu o gratitudine excesivă și astfel fiecare gest caritabil ce-i era adresat devenise o insulă izolată de bună-creştere. Nu știa cum anume va fi în oraș. În nici unul dintre marile orașe din sud nu fusese altundeva decât în stațiile de autobuz, iar stațiile de autobuz de pretutindeni găzduiau doar pierderi și deviații. Cei de acolo nu aparțineau orașelor în care se aflau. S-a uitat la Katherine, dar nu părea să fie într-o dispoziție volubilă. Înaintau prin întuneric. Uneori câte o pasăre trecea rapid printre luminile farurilor sau câte-o căprioară speriată se ivea la marginea drumului, cu ochii sclipind, iar Katherine își ținea răsuflarea, apoi lăsa aerul să iasă încet.

Când au ajuns la restaurant, au trecut printre draperiile de catifea de la intrare spre ceea ce semăna cu un club privat pentru cei mai bogați, pe timp de război. Camera era lată, scundă și tapisată, iar lumina densă, ca de ambră, devenea cu atât mai intensă cu cât erau mai mici obiectele pe care bătea: lucrurile atârnate pe perete păreau să plutească vag, mesele străluceau, chelnerii erau ferchezuiți, iar tacâmurile de argint și paharele scânteiau. Un murmur domol umplea încăperea, amestecat, muzical și plin. Șeful de sală s-a înclinat când au ajuns la masa lor, apoi a plecat, iar un ospătar de culoare a venit și le-a turnat apă în pahare, a lăsat un coș cu cornuri pe masă și a aprins o mică lumânare aflată într-un bol de sticlă. Abilitatea cu care Chuck a fost întâmpinat l-a făcut să creadă că poate că bănuielile lui fuseseră nechibzuite și nedrepte.

— Bună seara, i-a spus chelnerului.

L-a salutat de parcă amândoi ar fi fost oaspeți la un eveniment surprinzător și solemn. Când Charles făcea asta – deși Katherine știa că se străduia să fie atent –, gestul lui părea infa-tuat. Omul de culoare nu ar fi cutezat să i se adreseze el primul lui Charles. Chelnerul a făcut o mică plecăciune, apoi s-a îndepărtat calm. Katherine s-a uitat în jurul ei și a întâlnit ochii unei doamne, care preț de o secundă s-a holbat la ea, apoi și-a întors privirea.

Ea nu voia ca el să bage de seamă atenția pe care o stârniseră, dar o observase deja. O sesizase imediat ce au stat suficient la masă ca simțurile-i agitate să se domolească și să înceapă ezitant să măsoare încăperea și obiectele din ea. De la mesele cele mai apropiate se simțea tensiunea indiferenței căutate, și o ținere sub observație continuă de la cele îndepărtate. Și totuși, în excesul și complexitatea acestei camere simțea cum anonimatul se răspândea în el ca pigmentul în vopsea. Când le-a fost adus vinul, și-a ridicat paharul și a privit în jur cu mai mult curaj. Vaporii băuturii i-au umplut nările. A respirat adânc și ochii i s-au umezit. A văzut chipuri care-și întorc privirile dinspre el, și de câte ori descoperea asta, se uita la acea persoană, apărat cum era de paharul de vin, la masa lui, în spațiul bine delimitat al atenției lui Katherine, și nimeni nu și-a mai întors ochii spre el a doua oară. Katherine se întreba dacă îl găseau frumos. Ea așa îl considera. Această convingere i s-a năzărit pe neașteptate, trecând prin toate ideile pe care le avea despre cum ar trebui să arate un bărbat frumos, apoi a dispărut la fel de abrupt cum se ivise. Se simțea oarecum

inconstantă. Și-a amintit de prima dată când visase în franceză. Se trezise gândind în franceză și pentru o clipă ce-a părut destul de lungă s-a simțit profund dezorientată, până când engleza s-a impus. Ori de câte ori a încercat să prindă iar fluența aceea inconștientă a ratat de fiecare dată. Așa era și cu felul în care îl privea. Îl considerase frumos; apoi a intervenit ceva. A sprijinit buza paharului de vârful nasului și s-a uitat la el prin suprafața aceea mică și luminoasă. S-au jucat de-a uitatul unul la celălalt, iar el a văzut o tentativă de zâmbet cum îi traversează chipul, dar ea nu a clipit. Amândoi începeau să fie puțin amețiți. Când Katherine l-a văzut pe ospătarul lor traversând încăperea cu farfuriile în aer, a spus:

— Nu te uita!

Au păstrat intact firul care le lega privirile cât ospătarul și-a îndeplinit ceremonialul meticulos, și când acesta a plecat Katherine a zis:

— Spune-mi ceva.

— Ce aș spune?

— Ceva ce nu ai spus nimănui.

— Un secret?

— Nu.

Firul subțire care păruse să-i lege dădea să se rupă.

— Întoarce-te! a spus ea.

Chuck a privit-o.

— Nu un secret. Ceva banal, pe care nu l-ai crezut suficient de important să-l spui cuiva.

— Niște banalități.

— Da.

— Îmi place sosul Worchestershire.

A pronunțat numele cu o precizie de elev silitor. *WHOOS-ter-sher*.

— Cum așa?

— În Coreea mâncare americană bună nu e. Și pun sos de soia, și asta e foarte rău. După care găsesc sos Worchestershire.

Dintr-o dată s-a gândit cu nostalgie la hotelul Banto. Acolo făcuse cunoștință, în primul an de război, cu mâncarea americană. Sau cel puțin cu ideea de mâncare americană. Restaurantul de la Banto, ca oricare altul din Coreea, chiar și cel de la clubul ofițerilor americani, oferea doar palide copii: fripturi arse, hamburgeri semănând a gofre, cartofi cu crustă. Îneca totul în sos Worchestershire.

— Nu am nevoie acum. Mâncarea asta este așa de bună.

— Serios?

Abia se atinsese de farfuria ei.

— Te bucuri că am venit aici? E mai bine aici ca la Sewanee?

— Ar fi, dacă ai mânca.

— Nu pot. Nu mi-e deloc foame. Știi cu câtă ușurință eviți întrebările? Ca și cum întrebările ar fi o presiune care te-ar împinge în spate. Când oamenii mă întreabă ceva, eu am impresia că sunt împinsă înainte, sub reflectoare. Mi-e cu neputință să le rezist. Încerc, dar nu pot.

— Nu ar trebui.

— De ce?

— Pentru că îmi place să ascult. Îmi place să mă uit la tine cum vorbești.

— Îți place să privești *și* să asculți. Ce norocoasă sunt!

— Da.

— Știi că oamenii se uită la noi, nu?

— Știu, a spus el.

La sfârșitul mesei, când s-au ridicat să plece, Katherine a simțit valul discret de agitație renăscând în el, la fel cum ai intui forma curentului unui râu în unduirile de la suprafață. Din stradă au zărit clădirea Capitoliului strălucind ca o cocoașă albă pe vârful dealului pe care era ridicată. Katherine și-a strecurat brațul pe după al lui.

— Sunt ametită, a spus ea.

Obrajii îi erau roșii. Valetul a adus mașina și, greșind, i-a dat cheile lui Chuck. S-a gândit, râzând de el însuși: *Trebuie că e un vis!* Când orașul a rămas cu mult în urma lor a întrebat-o în cele din urmă, cu o politețe ce părea tandră, de unde anume era ea. L-a surprins cât de puține informaţii schimbaseră de fapt.

— Miss Monroe, a spus el. De unde vii? Vii din Nashville?

A pronunțat numele orașului foarte muzical: *Nash-a-ville.*

— O, nu! Nu. M-am născut la New Orleans.

— Ah, a zis el.

Știa că New Orleans era un oraș-port, iar gândul la asta i-a stârnit dorul de casă.

— Spune-mi despre New Orleans, a continuat Chuck.

— N-am mai locuit acolo de foarte mult timp. E un loc drăguț, într-un fel cariat. Buruienile pun stăpânire pe grădini. Nu m-am decis niciodată să plec, doar nu m-am mai întors acolo.

— Cât de mult?

— De aproape trei ani. Am plecat de mult și nu m-am întors decât o dată, iar asta se întâmpla acum trei ani. Am petrecut iarna acolo.

— Când pleci prima dată?

— O, nu! Asta nu am de gând să îți spun. O să pui tu cap la cap.

— Atunci de ce?

— Nu mă înțeleg prea bine cu mama.

— Și tăticul tău?

Katherine a zâmbit la auzul cuvântului.

— Tata și cu mine ne înțelegeam bine. A murit.

Chuck era stânjenit.

— Îmi pare rău.

— Nu-ți cere scuze. A trecut mult de-atunci. Motivul pentru care m-am dus înapoi acasă în acea iarnă a fost că era pe moarte și, cred, în martie a murit. Trei ani în primăvara asta. Nu îmi e deloc greu să mă gândesc la el. Nu am fost niciodată prea apropiați. Dar îmi plăcea de el. Însă mereu m-am simțit departe de el. Mă obișnuisem deja cu ideea că nu am să îl mai văd, cu mult înainte să se îmbolnăvească, așa că să mă întorc pentru a-l vedea bolnav a fost ca și cum aș fi văzut încă un străin. Și am stat atât de mult acolo – toată

iarna! A fost teribil!

Și-a dat părul pe după urechi.

— Nu teribil, a continuat. Dar trăiești cu ritmurile tale familiare și apoi le lași în urmă, și noile ritmuri sunt atât de tensionate. Locuiam la mătușa mea, sora tatei, iar ea nu a avut-o niciodată la inimă pe mama – asta a fost prima declarație de război. În familia mea nu puteai mișca un fir de praf fără ca asta să fie o declarație de loialitate față de cineva și de război față de altcineva. În beneficiul cui este oare să fii lângă cineva când moare? Al acelei persoane, sau al tău?

— Nu știu. Oamenii vor spune că în beneficiul celui care moare.

— Eu cred că e pe dos. E un fel egoist de a te liniști. Tata nu ne-ar fi vrut acolo, forfotind și smiorcăindu-ne. Lui îi plăcea să se distreze, și iată-l înconjurat de toate chipurile astea neliniștite.

A clipit în gol, spre drum.

— În tot cazul, a murit. Ne-au spus că nu a fost dureros, dar cine poate ști cu adevărat, nu?

Ea nici măcar nu fusese acolo. Exact în clipa în care tatăl ei murea, Katherine era pe scaunul pasagerului în mașina fratelui ei mai mare, care o ducea înapoi la mătușă-sa, în Thibodeaux, iar fratele ei spunea:

— E vremea să te maturizezi, Kitty.

Katherine nu și-a dat seama dacă folosise porecla aceea demodată din răutate sau doar pentru că uitase. Ea insistase să plece de la spital pentru că știa că maică-sa urma să sosească. Fratele ei se făcuse că era doar un moft neplăcut de-al lui Katherine, dar era de fapt un soi de respect pe care și maică-sa, și ea îl practicau una față de cealaltă. Și deși se gândise că înmormântarea ar putea fi o ocazie pentru reconciliere, când a sosit ziua cu pricina, plină de tăcere și extenuare, ea s-a ținut mai în spate, după frații săi, însoțiți de neveste, și a privit-o pe mama ei de la distanță. Știa că povara durerii apăsa cel mai tare pe ele două. Tatăl său îi fusese singurul aliat. Când au plecat de la cimitir, s-a apropiat de maică-sa așa cum ar fi făcut-o o cunoștință îndepărtată, la fel s-au și îmbrățișat.

— Știi de ce am bani? a întrebat ea dintr-odată. Tata s-a ocupat de tot. Am încercat să-l fac să se răzgândească, și mi-a trimis o scrisoare în care spunea să nu mă încontrez niciodată cu el, că îi era mai ușor așa. Să aibă grijă adică să nu mă... compromit. Astea au fost exact cuvintele lui.

S-a simțit nefericit de promiscuă. În vocea ei părea să fie ceva, o clipă de autodenunțare, care i-a amintit de coșmarul în care se trezea goală în public.

— Nu pot să tac din gură și nu pot să te fac să vorbești.

— Ba poți.

— Oare? Dar tatăl tău?

— E viu.

— Și mama ta?

— Și ea e vie.

— Doar atât?

— Eu... nu, a spus el nesigur.

Tocmai coteau pe drumul îngust, abrupt care ducea spre casa ei, iar el nu a mai spus

nimic. Ea avea ideea asta că poți cumva să ajungi dincolo de clipele ca atare. Voia să treacă dincolo de clipa asta și să-i spună: „Ascultă! Dă-mi tot ce ții ferit de mine, ca să știu că urmează o prăpastie. Nu vreau secretul însuși, doar ideea că el există, ca eu să pot măsura prăpastia.“ Dar ea voia și secretul. Cine vrea asta trebuie să se miște cu agilitate, sau lucrul ascuns, cel real, se ferea și rămâneai cu mâna-ntinsă. Se gândise că era destul de trează. Mașina care o cuprindea ca o cochilie îi dădea mereu o senzație de trezie, deși odată ce cobora din automobil descoperea mereu că beția pur și simplu așteptase ca ea să termine de condus. A parcat și s-au dat jos din mașină, amândoi simțindu-se mai nesiguri și mai dezechilibrați decât atunci când fuseseră în mișcare. Ea a ezitat o clipă pe peluză, iar el a așteptat-o, văzând, însă nepricepând cu totul, luminile care coborau dinspre casă; a urmat-o pe hol până în bibliotecă, unde Charles Addison s-a ridicat de pe sofa și s-a apropiat de ei, zâmbind.

— Salut, Chuck, a spus el. Katherine, am trecut pe-aici și mi-am spus să te aștept o vreme. Ați fost în oraș să cinați?

Ea s-a prăbușit într-un scaun de lângă ușă, cu haina în poală, uitându-se fix la el. Addison a studiat-o într-un mod plăcut.

— Mă bucur că în sfârșit ai avut ocazia să porți rochia asta. Arată minunat. Chuck, a spus apoi, ne revedem când începe semestrul; asta dacă nu vii mai repede, să te plângi de nota pe care ai luat-o.

A luat o cană și o farfurioară de pe masa de colț.

— Am făcut ceai. Ar trebui să bei puțin, draga mea. Pari cam pierită. Sunt sigur că e încă fierbinte.

— Du-te naibii! exclamă ea.

— Atunci te las singură, a zis el.

— Vă rog, a intervenit Chuck.

De când se oprise exact în prag, nu mai făcuse nici un pas în vreo direcție sau alta.

— Vă rog. Noapte bună.

S-a răsucit și a pornit spre ieșire, simțindu-se beat, beat de-a binelea, iar răceala nopții l-a izbit direct în față, coborându-i pe lângă guler. Își uitase fularul în mașină. Ferestrele erau luminoase și nemișcate, de parcă ar fi părăsit casa, lăsând-o într-un fel de stare de suspensie. A intrat în mașină cât de încet a putut. Era cald încă, precum un pat abandonat de câteva clipe.

Credea cu fermitate în capacitatea de a aplana orice greutate, un proces aproape geologic, maiestuos, imperceptibil și complet neinfluențat de oameni. Dar după câteva clipe, în care nu a întrevăzut nici o șansă de liniștire, a spus, făcând cuvintele să sune mai răutăcios decât intenționase, dar complet incapabil să-și schimbe tonul vocii:

— Mă surprinzi, Katherine! Tu cu unul mai tânăr?

Ea nu avea nici o intenție să-i răspundă.

— Tu vorbești, zise totuși.

Charles a râs.

— Așa da!

Nu se uita la ea. Katherine îl privea cum adună cărțile pe care le luase de pe rafturi și

cum le pune, una câte una, exact de unde le scosese, deși ea nu-și ținea cărțile într-o ordine anume. Doar le lăsa să se acumuleze, cum făcea cu toate lucrurile de prin casă, volumele pe care le cumpărase așezându-se peste cele care fuseseră aici dintotdeauna, un teanc dezorganizat atunci când căuta ceva anume, și apoi cărțile acelea dispersându-se treptat în alte direcții. Găzduia și vrafuri de cărți de-ale lui. Vedea că Charles nu se simțea în largul lui. Așa făcea când se ocupa cu lucruri inutile, ce țineau de curățenie. Și în acele situații, era doar efortul de a-și ascunde sentimentele de observatori, nu o cale de a se liniști pe sine.

— Ei bine, spuse el, punând atent ultima carte la locul ei. Măi să fie! Taman în ziua în care te cer de soție tu îți iei tălpășița la cină cu altcineva. Un student de-al meu! E de-a dreptul surprinzător. Dar îmi place să fiu luat prin surprindere! Și tu reușești mereu.

Numai când e beat își strunește așa de bine gândurile. Katherine și-a lăsat haina să cadă pe podea și s-a dus să miroasă ceaiul din cana lui. Poate că fusese ceai, cu nu prea multă vreme în urmă, însă acum nu mai rămăsese decât burbon cald, ușor diluat. A luat o înghițitură zdravănă și a așezat cana la loc, simțind cum e inundată de un calm paradoxal, amestecat cu un puseu violent pe care i-l dădea orice băutură tare.

— Nu m-ai cerut, zise ea.

— Ba da.

— Ba nu. Ai spus: „Sunt surprins că vrei așa ceva, Katherine. Cât de banal! Ce dezamăgire!“

— Sunt gata să îți ofer ceea ce îți dorești. Nu cred că vrei asta, dar dacă totuși asta îți dorești, așa să fie. Pentru mine nu e nici o diferență dacă suntem sau nu căsătoriți, așa că am putea foarte bine s-o facem.

— Este tocmai diferența care contează.

— Nu cred. Sunt fericit așa cum ne merge acum.

— Eu nu sunt fericită așa cum ne merge acum.

— Observ. Mica ta escapadă a clarificat măcar asta.

— Pleacă, Charles!

— Ești deopotrivă splendid de inconștientă și de sinceră! a spus, ferindu-se cu repeziciune de vaza pe care ea a ridicat-o și-a aruncat-o.

S-a lovit de perete, și o mică explozie de apă a înflorit în clipa când s-a spart – toată apa care în mod excepțional a rămas cât vaza a zburat, doar o cantitate mică pierzându-se în stropii ce-au sărit ca un jet arcuit. S-a dus spre ea, care îl aștepta, gândindu-se că se va cufunda în el, că era pregătită, dar când a pălmuit-o s-a trezit că ripostează – pumnul ei în fața lui. Șocul pur care s-a desfășurat acolo a făcut ca iubirea să se aprindă cumva din furie, pentru prima dată în acea seară. „L-am surprins“, s-a gândit ea recunoscătoare. El i-a prins brațele pentru a o imobiliza, dar apoi doar a ținut-o aproape de el, iar ea l-a lăsat, simțindu-i respirația gâfâită și erecția.

— Ce vrei? a spus el, maimuțărind-o.

Îi cerea asta de ani de zile, încercând să-și formuleze nefericirea, luându-l pe el ca referențial, cu toate acestea el nu păruse să vrea vreodată mai mult decât aveau deja. *Ce vrei?*

— Ți-am spus. Vreau să fiu măritată.

— Atunci ne căsătorim.

— Dar nu e ce vrei tu.

— Eu vreau ceea ce vrei tu. Dar îmi doresc să fii sigură. Mereu ai ridiculizat căsătoria. Ai susținut că e o capcană.

— Am spus ce voiai să auzi.

— Nu mi-o pune mie-n cârcă!

— Dar e ceva al tău, nu-i așa? a zis ea.

Și apoi, poate pentru că voia atât de puternic să fie sigură, chiar dacă însemna să calce pe nimic, i-a spus:

— Sunt sigură.

Aproape că se lumina de ziuă când ajunseseră în cele din urmă în pat, dar ea a rămas în fund, perfect trează, cu capul lui la ea în brațe. Voia să-l privească fără să fie văzută. El ținea ochii închiși. Somnul îi dădea târcoale, dar nu era încă acolo. Katherine s-a gândit: „Aceasta este chipul primului bărbat pe care l-am iubit.“ Nu va mai fi niciodată fata aceea.

— Știam că ești nefericită, a murmurat el.

— De ce nu ai făcut nimic?

— Speram că o să pleci.

— Pentru că nu mă iubești.

— Ba da. Te ador.

— Și voiai să plec.

— Da.

— De ce nu m-ai determinat să plec?

— Nu aș fi putut îndura, a spus el.

Dintr-odată i-a simțit toată greutatea – adormise. Adormea de parcă l-ar fi împușcat cineva. Uneori ațipea în timpul zilei, în timp ce lucra. Atunci ea se apropia de el, absent, cu un braț deasupra capului, cu obrazul pe hârtiile lui, cu buzele ușor întredeschise.

Drumul până acasă a fost dificil. Deasupra lui norii erau dinți, acoperind stelele și luna, oricum va fi fost ea. Nu vedea copacii uriași de la marginea drumului decât în clipa când aproape că se izbea de ei. Cu toate acestea, înainta necugetat prin beznă, aproape încântat de senzația că oricând s-ar putea lovi de ceva și și-ar pierde cunoștința. I se tăiase suflul. Graba îl făcea să estimeze greșit distanța până la pământ, și tot călca abrupt. Și-a concentrat toate puterile pe nuanțele scrâșnetelor pe care le scoteau picioarele lui pe sol. Dincolo de ele nu era nimic la care să se gândească. S-a oprit, însă, brusc în clipa când în cele din urmă a ajuns la Strake, cu totul nepregătit pentru monstrul întunecat ce l-a întâmpinat. Negreala acestuia devenea mai profundă în dreptul ferestrelor neluminate. Senzația de nemișcare captivă înăuntru l-a tulburat cu mult mai puternic decât noaptea așternută afară. Apoi a intrat și și-a croit drum pe scări în tăcere, de parcă acolo era o casă întreagă pe care-ar fi putut-o trezi, cu gândul că o să aprindă toate luminile și o să le lase așa, dar apoi a ajuns în camera lui și a adormit fără ca măcar să se descalțe.

A doua zi dimineața s-a trezit cu o ușoară mahmureală și cu spaima acută că a comis o crimă. Dacă restul serii era învești mântat într-o ceață lejeră și multe momente de legătură

îi lipseau cu totul din minte, imaginea lui Charles Addison rămăsese, așa cum se apropiase de el, cu o claritate desăvârșită, chiar tăioasă. Nu știa cu precizie ce limită încălcase, dar știa că încălcase una și uitase de el însuși. A testat o frază pe care o învățase: „M-a luat valul. M-a luat valul.“ Vocea îi era slabă și răgușită. Pinii foșneau afară, în rest totul era cufundat în tăcere. Îi lipsea Crane, deși știa că dacă acesta s-ar fi aflat acolo, nu i-ar fi putut spune nimic. Apoi s-a gândit la doamna Reston și la lejeritatea cu care debita la nesfârșit lucruri intime pe care le știa despre cunoscuți. S-a ridicat repede și a început să se îmbrace. Se temea că și ea va fi plecat, la vreo persoană dragă a cărei existență el nici măcar nu și-o închipuise. Calendarul lui arăta că mai erau patru zile până la Crăciun.

Nu o mai văzuse pe doamna Reston de două luni, când se întâlniseră întâmplător într-o mică grădină de flori și plante aromatice întreținută cu greu de lângă departamentul de botanică. El admirase monomania albinelor, iar ea florile magnifice – ce exemplu minunat al propriei specii era fiecare. Părea că le cunoaște pe toate. Numele acestora fuseseră scrise de mână, cu o caligrafie minuțioasă, pe mici etichete lipite pe plăcuțe de cupru, dar pe măsură ce treceau de la un strat la altul, ea prinse a le spune numele fără să se uite ce scrie.

— Clopoței, i-a spus. *Campanula*. Un exemplar reușit, nu-i așa? În țara ta există specia asta?

Lui i-a plăcut presupunerea ei facilă cum că la el în țară ar exista flori de orice fel. I-a spus că Sewanee și Coreea erau aproape la aceeași latitudine; senzația familiară de frig, de aer impregnat de umezeală era încă mai copleșitoare – atât de departe de casă era, de parcă ar fi aterizat într-o zonă tropicală sau într-un deșert. S-au plimbat încet printre straturi și după ce au studiat totul mai mult decât o dată, s-a trezit c-o conducea prin curtea interioară și apoi pe jos, spre casa vicecancelarului.

Doamna Reston nu era o femeie singuratică, dar era mereu dornică de conversație și îi plăcea în mod special intimitatea clevetelilor, cu toate că nu se considera defel o bârfitoare, pentru că ei îi plăcea toată lumea. Lucrurile pe care le spunea despre alții le considera a fi un mijloc nu doar de-a binedispune, ci și de-a liniști într-un mod călduros, general, orice persoană cu care vorbea.

— Fiica vicecancelarului, Marilyn, a fost lăsată cu ochii în soare de iubitul ei cândva prin august, i-a spus. E mai bine, până la urmă, pentru că era, cum să spun oare? Era destul de bățos. Nu era defel un om cald. Îți dai seama că ar fi fost un foarte...

Doamna Reston și-a dat capul pe spate, a râs și a continuat:

— O să dau de necaz! O să-ți corup bietele tale urechi inocente. Una peste alta, nu-mi plăcea de el. Mi-am spus: o să plângă de-o să sară cămașa de pe ea câteva luni, după care o să-și revină și poate o să fie chiar bucuroasă. Biata de ea! Dar n-a fost deloc așa. Ea a anunțat că renunță la tot, că e și așa prea târziu pentru orice și că se duce într-o țară asiatică să se facă soră medicală. De asta îți povestesc toate astea, pentru că i-am spus – vorbește doar cu mine pentru că știe că nu voi sufla o vorbă nimănui – i-am spus: „De ce ai nevoie să te duci până hăt, într-o țară asiatică?“ Chiar aici pe munte, mai sus pe drum, sunt unii care locuiesc în niște cocioabe ca vai de ele, mănâncă veverițe și-și lasă copiii să alerge goi-pușcă, ca niște coțofene. Pun pariu că habar nu aveai! Așa că i-am spus lui Marilyn: „Dacă ai un imbold creștinesc de a ajuta, nu e nici o problemă, dar n-ai putea să

faci asta aici?“ Părinții ei ar fi devastați dacă ar fugi prin vreo țară asiatică. Așa ceva i-ar ucide pur și simplu. Iar ea mi-a spus: „Oamenii din Asia sunt mult mai disperați!“ Iar eu i-am spus – aici doamna Reston i-a strâns brațul anticipând jucăuș –: „Domnul Ahn nu pare deloc disperat, este cel mai calm tânăr pe care l-am cunoscut!“

Doamna Reston l-a lovit ușurel pe mână și-a continuat:

— Mor de dragul ei, dar uneori mă scoate din minți. Știu că nu o să-i spui că ți-am povestit toate astea.

Desigur, nu i-a cunoscut vreodată pe nici unul dintre oamenii aceștia. O fi dormit în camera de oaspeți a vicecancelarului în prima noapte în Sewanee, dar nu l-a văzut niciodată altfel decât printr-o mare de capete pieptănate, de la o depărtare considerabilă, atunci când vicecancelarul și familia lui stăteau în prima strană a capelei, la slujba de dimineață, sau ieșea, luând-o pe culoar.

— De ce spune că e prea târziu?

— Cele două surori mai mici ale ei sunt deja căsătorite, treabă care a afectat-o puternic. Dar Marilyn este și foarte *dramatică*.

Ceea ce, pentru doamna Reston, era un dezavantaj aproape la fel de mare ca a fi introvertit, singura trăsătură pe care ea o considera cu totul lipsită de speranță.

— Ea a ajuns de partea greșită a vârstei de douăzeci și cinci de ani. Asta cam așa e! Și pentru fete e altfel decât în cazul tinerilor, mai ales al acelora care încă își fac studiile.

Ajunsă în acest punct al conversației l-a lovit iar ușor cu mâna, dar de data asta meditativ. Adevărul era că soțul ei fusese ucis pe front, în Franța, și nu avea prea multă răbdare cu tinerele care credeau că este prea târziu și care se deziluzionau atunci când cineva le dezamăgea, tinerele ajunse la o vârstă care ei, acum, îi părea fragedă. Îl pierduse pe Claude când era mai în vârstă de-atât, și a trebuit să-și refacă viața cărămidă cu cărămidă, iar ea nu s-a dat bătută și n-a murit, nu-i așa? Au ajuns la intrarea pe drumul pietruit și și-a luat la revedere de la el cu un sărut scurt și uscat pe obraz.

În Sewanee era un singur magazin universal, cu un oficiu poștal în spate și cu lăzi peste lăzi de mărfuri uscate până în tavan. Porni într-acolo și ajunse la scurtă vreme după ce s-a deschis. Într-un suport de sticlă de lângă casa de marcat era o colecție neglijată de pixuri și blocnotesuri decolorate pe care nimeni nu le cumpăra. Pentru rechizite, toată lumea mergea la librărie. Nici mâncare proaspătă nu prea era. Magazinul universal era pentru profesorii burlaci care găteau în cameră, pe plite, atunci când nu aveau chef să meargă la cantina campusului, și pentru servitorii care nu locuiau, ca mai toți, în afara orașului, în Monteagle, de unde făceau cumpărăturile pentru angajatorii lor. Marea majoritate a locuitorilor din Sewanee considerau magazinul universal ca pe-un loc de unde să ia mărunțișuri de care uitaseră, așa că se găseau multe lămâi și bicarbonat, și lumânări aniversare, și tirbușoane, și seturi rudimentare de cusut și de prim-ajutor, ca și lucruri ce puteau fi oferite cadou. Când patronul a dat cu ochii de Chuck, l-a salutat cu o mișcare a capului. Era deja un client constant. A *frunzărit* câte ceva. A simțit o împunsătură când expresia i s-a ivit în minte, așa că a trecut repede mai departe, de parcă viteza l-ar fi ajutat s-o depășească.

A cumpărat o ceaşcă și-o farfurioară pentru doamna Reston. Nu era decât o singură ceşcuţă ca aceea în tot magazinul, iar unicitatea ei i-a plăcut. S-a întors la Strake și s-a

uitat pe furiș prin sertarele dulapurilor din bucătăria doamnei Wade, și apoi, mai puțin reținut, a deschis dulapurile de pe hol, unde se acumulaseră, turtiseră și stricaseră reziduurile atâtor generații. A găsit o cutie mică și bine lucrată, tapetată cu o bucată de vată de parcă ar fi îmbrăcat o rană; a găsit mai multe bucăți pe jumătate folosite și cam ponosite de hârtie pentru cadouri și sus de tot, în dulapul cel mai apropiat de camerele de la parter ale doamnei Wade, a dat peste o pungă de hârtie plină cu funde elegante, foarte bine păstrate. Singurul indiciu că fuseseră deja folosite erau resturile pufoase de hârtie agățate de pătrățelele lipicioase de pe dosul lor. Doamna Wade superviza orice tânăr care desfăcea un cadou, cu dojeni reținute legate de grija cu care se desfășura acțiunea și mult mai agitată decât lăsa să se vadă, ca ea apoi să poată crește aceste provizii, care se adunau mai repede decât le putea consuma. Doamna Wade era o femeie cu obiceiuri providențiale și pline de grijă, care ducea lipsa unui obiect suficient de complex și pretențios care să-i acapareze toate eforturile, chiar și așa, având în grijă o gospodărie plină de bărbați tineri. Ea și doamna Reston erau din același aluat: femei potrivite ca cineva să aibă nevoie de ele, care cumva au fost lăsate în plata Domnului.

— O, Dumnezeule! a spus doamna Reston cu indignare când a dat cu ochii de el. Ai stat singur aici în tot timpul ăsta? E Crăciunul! Am crezut că mergi acasă la vreunul dintre amicii tăi. Chiar nimeni nu s-a gândit la tine?

Când ea i-a tras haina de pe umeri a fost nevoit să-i dea cadoul.

— Ce-i asta? Pentru numele lui Dumnezeu! De ce nu ai venit mai devreme? Cred că sunt supărată pe tine. Vicecancelarul cu toată familia sunt aici și a fost atât de simpatic.

Chipul i s-a schimbat pe dată.

— O poți cunoaște pe Marilyn, a șoptit ea. Și poate o aduci cu picioarele pe pământ. Dar să nu mă dai de gol.

O femeie a strigat din capătul holului.

— Cine este, Charlotte?

El s-a repezit și a început să dea din mână tocmai când ea se pregătea să deschidă gura.

— Nu, nu. Eu vizitez doar pe tine.

— Pe mine? Nimeni, strigă apoi peste umăr. Nu vrei să-l cunoști pe vicecancelar?

Ei i se părea bizar să primească un oaspete al ei. Părea genul de libertate care pentru ea reprezenta o chestiune privată. Când vicecancelarul era plecat, își permitea relaxarea unora dintre normele personale, dar acum casa era plină.

— Bine, cât de-un ceai la bucătărie.

A ascuns neliniștită cadoul.

— Cred că sunt supărată pe tine! Chiar sunt! Nu am știut că eşti aici. Hai în spate! Eu mă duc să văd dacă nu au nevoie de ceva.

Imediat ce s-au așezat amândoi la masa din bucătărie, ea a început să desfacă reticent cadoul.

— E splendidă! i-a spus cu seriozitate.

A pus ceașca pe farfurie și a studiat-o cu atenție.

— Este absolut splendidă!

S-a uitat la el, clipind.

— Îți luam și eu ceva dacă știam că ești aici. Acum mă faci să mă simt prost. Și că ai fost aici în tot timpul ăsta, singur-cuc.

— Nu tot timpul. O văd pe Katherine.

— Serios?

Și-a împreunat mâinile cumva nesigur și-a continuat:

— Voi doi sunteți prieteni?

— Cred că da.

— Mă bucur.

S-a ridicat, făcându-și de lucru cu ceaiul.

— I-ar prinde bine un prieten, spuse apoi. La fel și ție, deși cred că te descurci destul de bine. Nu găsești pe cineva mai potrivit decât Katherine. A trăit aici toată viața, e isteață brici și e generoasă. V-ați distrat? Ea rămâne aici toată iarna, desigur. Uitasem.

— Și profesorul Addison.

— O, zise cu o grimasă subtilă și continuă, când el a pri-vit-o curios. Nu mă lua în seamă.

— El îmi dă lecții de engleză.

— Bine. Asta ar trebui să facă. Nu am susținut niciodată că n-ar avea o minte strălucită. Am spus o mulțime de lucruri, dar nu și asta.

A râs și-a adăugat:

— Mereu mă bagi în bucluc.

I-a zâmbit și el.

— De ce? Ce spui? întrebă el.

— Sunt o bătrână moară stricată, știi asta. Ai aterizat în America și primul lucru peste care ai dat a fost pălăvrăgeala mea. Aș zice că e un șarpe. Dar asta nu înseamnă că nu e un bun profesor de engleză. Eu văd că ai progresat, știi? Am observat chiar ultima dată când ne-am întâlnit.

— Da? Serios?

— Sigur. Dar știam că o să prinzi repede. Nu ține cont de ceea ce am spus despre profesor. Continuă să înveți cu el și acum-acum o să scoți la iveală poezii, făcând fetele să leșine. Numai să nu te iei în toate după el. Ți-a spus vreodată Katherine că s-a gândit cândva să se apuce de misionariat?

— Nu. Mi-a spus cândva că a vrut când era mică să se călugărească.

— Călugăriță?

O cuprinse un acces de veselie.

— Ar fi cam ultimul lucru care să i se potrivească. Totuși, se pare că cele mai multe fetițe trec printr-un astfel de episod. Toate vor să fie ori balerine, ori călugărițe. Nu, n-a trecut chiar așa de multă vreme! Katherine vrea să vadă lumea, atâta doar că nu reușește să iasă din orașul ăsta. Dar ce-și dorește cel mai mult este să plece. Dacă s-ar ivi un ciclon care ar mătura-o afară din oraș ar fi cât se poate de fericită. Credea că dacă se apucă de misionariat se întâmpla ceva de felul acesta. S-ar ocupa de tot, ar lua-o pe sus și dusă ar fi. E ca o înrolare în armată pentru femei. Dar i s-a făcut teamă. A spus că nu era convinsă în

privința lui Dumnezeu. I-am spus că n-ar trebui să aibă vreo legătură cu toate astea.

— E grea munca de misionar.

— S-ar fi descurcat. Habar nu are cât e de norocoasă! Știu că e convinsă că anumite oportunități au trecut pe lângă ea, sau că ea le-a ratat. Am pățit-o și eu. Dar fiecare cu norocul său. Câte lucruri aș face de-aș avea libertatea ei! Era ceva mai curajoasă când era mai tânără.

— Ai știut-o mult timp?

— De când sunt aici, iar eu am ajuns aici în 1944. Nu în casa asta. Mai întâi am făcut curat pe holurile aristocrației. Aia a fost o adevărată încercare! Katherine, și mama ei, și tăticul ei își petreceau verile aici. Apoi el s-a îmbolnăvit și nu au mai venit, iar după o vreme ea s-a întors aici să aibă grijă de casă. Și a rămas.

— De ce?

Și-a înclinat puțin capul înainte să-i răspundă. Un gest gânditor. Arăta ciudat făcut de ea.

— Sunt sigură că știi de-acum la fel de bine ca mine.

— Poate, a răspuns el precaut.

Nu a mai adăugat nimic, doar aștepta.

— Nu îmi place să vorbim despre asta. Eu sunt doar un ajutor, pot fi prietenoasă cu ea și o pot iubi dacă vreau. Asta e libertatea mea.

A amestecat cu linguriţa în ceaşcă, privind cum se răsucesc firele de ceai.

— A trecut mult timp de-acum. Și când atâția ani s-au scurs e ușor să te faci că lucrurile s-au petrecut altfel. El e un om important aici, iar ea este o femeie matură. Nu e treaba nimănui. Ea îl iubește.

După acest anunț și-a băut ceaiul o vreme, la fel și el, ducând cu uşurinţă ceaşca la gură, deşi se prăbuşea. Dacă ea observase felul un pic prea precipitat în care sorbea ceaiul, și cu înghițituri mai mari ca de obicei, cu siguranță nu a comentat nimic, doar i-a umplut ceaşca încă de două ori, în tăcere. În cele din urmă a spus:

— Dar ea era doar o copilă când el și-a făcut mendrele cu ea. Și a distrus-o.

---

13. Probabil este vorba de romanul publicat în 1955 de Robert Penn Warren (1905–1989), poet, romancier și critic american, de trei ori câștigător al Premiului Pulitzer.

Șapte

A se lecui singur de ataşamentul pentru Peterfield nu fusese la fel de simplu ca a pricepe că asta avea de făcut ca să rămână în viață. Loialitatea față de Peterfield devenise una cu cea față de el însuși. În anii de după sfârșitul războiului mulți își vor revizui șocul primelor zile ale începutului acestuia şi îi vor spune că totul fusese cum nu se poate mai previzibil, şi că orice idiot ar fi putut vedea cum aveau să se desfășoare lucrurile. Privite astfel, toate acțiunile lui erau la fel de inevitabile ca şi circumstanțele care le generaseră. De fiecare dată când avusese de ales între decizii, o luase pe cea bună.

— Isteț băiat, spusese Langston.

Dar nu fusese decât norocos. Când au sosit americanii, nimeni nu ar fi putut spune cât vor sta, darămite cât de înțelept era să-ți pui soarta în mâinile lor. Să ai de-a face cu ei era una, ceva ce toată lumea făcea, dar să treci vădit de partea lor era cu totul altceva. Nu asta fusese intenția lui inițială, pe când lucrase cu Hodge. Intenția lui fusese să aibă de-a face cu ei, să lucreze cu ei, pentru că era cea mai sigură cale să arate clar că nu e unul dintre ei. Decizia tatălui său de a se camufla în interiorul unui guvern de ocupație fusese şi cauza decăderii lui. Chang a analizat la rece catastrofa familiei sale, declarând-o o eroare de strategie pe care voia s-o evite.

Nu a trecut mult însă până să înțeleagă că felul în care a citit situația era viciat. Americanii au făcut pe dracu-n patru să arate că nu sunt deloc un guvern de ocupație, ci doar o prezență menită să ajute. Unul dintre cuvintele lor preferate era „tranziție“. Americanii erau pentru noua republică ce sunt țăruşii pentru răsaduri etc. etc. etc. În Ministerul Propagandei, inventând metafore agricole puerile pe seama rolului SUA în Coreea de Sud, şi-a dat seama că, evitând să-şi plaseze loialitatea de partea americanilor, pierduse din vedere problema lui cât se poate de reală. Lipsa unei declarații de loialitate era în sine o adeziune la Republica Coreea, la un guvern care părea că există numai pentru a împiedica existența unuia comunist, cam la fel cum dorința lui recurentă de a adera la Partidul Comunist se năştea din disprețul pentru regimul republicii. Tată său fusese încarcerat. Pământul familiei, aflat la nord de paralela 38 fusese confiscat şi redistribuit de comuniști, dar cel care se afla la sud de paralelă, în republică, a fost confiscat doar de dragul de a fi confiscat, fără a fi folosit în vreun fel. S-a gândit că această nemulțumire față de regimul din sud era un motiv suficient pentru orice ar fi decis să facă. Filozofia din spate putea s-o însăileze mai târziu. Tatăl lui nu le fusese niciodată loial japonezilor, dar

recunoscuse că puteau fi folosiți. Chang a simțit că atitudinea lui era similară: americanii puteau fi folosiți, dar Republica Coreea era inutilă. Nu va fi loial altcuiva decât lui însuși.

Apoi Peterfield l-a abandonat în Seul și a știut că în ciuda hotărârii pe care o luase, loialitatea lui migrase spre acesta, ca niște tentacule bezmetice, compulsive, așteptându-se să primească la schimb loialitate și dragoste. S-a regrupat, s-a declarat un mic principat și și-a depus iar jurământul de credință. Comitetul pentru prezervarea și bunăstarea sa personală a organizat prima întâlnire și a trecut o rezoluție prin care toți agitatorii din inima lui erau expulzați, iar Peterfield se număra printre aceștia. Se prea poate ca rezoluția să fi fost doar rezultatul sentimentelor sale rănite, însă odată decisă, a constatat că avea puterea de a dicta toate deciziile care i-au urmat, de parcă dăduse și peste filozofia chestiunii.

La fel de umilit și la fel de hotărât s-a simțit și când s-a întors după vizita de la doamna Reston. Nu-și trăise de pomană viața de unul singur. Ideea avea o putere clarificatoare, ca șocul produs de aerul rece peste care a dat când a ieșit din casa ei. Impunea o anumită conduită. Aproape că-l făcea fericit să se vadă în viitorul apropiat acaparat de studii și cu amintirea pe care i-o purta lui Katherine Monroe intrată la apă și lăsată la locul ei, în trecut – plăcută, dar fără a mai fi și relevantă. Se lăsase dus de val. La Strake House a rămas în tăcere în hol înainte să-și amintească de doamna Wade, care făcuse aranjamente ca el să mănânce împreună cu angajații de la bucătărie. Desigur, asta trebuia să facă, să mănânce cu angajații de la bucătărie, după care să se întoarcă la el în cameră, să învețe până îl ia somnul, apoi să se trezească, să învețe între micul-dejun și prânz, și apoi între prânz și cină, și după cină până la culcare iar. Algebra pentru avansați trebuia cucerită, și când nu urmărea sistematic și încăpățânat acest țel, avea dicționarul lui Roget cu care să se distreze. Acesta fusese un cadou de la prietenul lui, Charles Addison. Câteva cuvinte noi în fiecare zi, asta îi spusese Charles Addison. Strecoară-le printre crăpături, atunci când mintea nu-i în alertă, și o să te mire cât de repede se lipesc de tine. Și avusese dreptate. Charles Addison examinase metoda lui greoaie, autopunitivă de a învăța engleza și a zis: „Uit-o! Ia niște romane ușoare, lasă-le la îndemână în cameră, deschise și doar mai dă câte un ochi. Uită-te în fugă. Nu sta cocoșat peste vreo carte în sala de mese, stai cu colegii tăi, ascultă-i vorbind și dacă ești stânjenit să stai cu colegii tăi, hai să stai cu mine. Consideră dicționarul o colecție de redundanțe. Nu-l memora. Memorează poezii dacă simți că trebuie să înveți neapărat ceva pe dinafară, iar mâine hai să ne facem plimbarea și îmi spui ceva ce nu mi-ai mai spus.“ Și așa a făcut. Luni în șir s-a plimbat cu Charles Addison, aproape zilnic câte treizeci de minute, și nu a știut absolut nimic.

A urcat, și-a pus un sacou și cravata, și a pornit prin amurgul crud din sala de mese. Încăperea boltită era întunecată, iar mesele lungi dispăreau parcă sub scaunele ridicate cu susul în jos pe ele, toate mai puțin una aflată în capătul încăperii, ca un mic loc numai bun de tabără în mijlocul sălbăticiei austere, o masă eliberată, cu toate scaunele de jur împrejurul ei, la unghiuri inegale unul față de celălalt, luminate dinspre bucătărie. Câteva lumânări erau lipite de capace de borcane sau sprijinite de partea de sus a unor conserve. O voce de femeie cârâia languros dinspre un aparat de radio. Și-a băgat capul pe ușa de la bucătărie și tot personalul care servea mesele în timpul anului era acolo, un grup reticent și

scrupulos de politicos de burlaci de culoare, printre care și Louis, adunați cu toții lângă cuptorul de dimensiuni industriale, lovindu-și picioarele când, cu rândul, își umpleau farfuriile din oalele de pe plită. Dând cu ochii de el, au zâmbit stânjeniți.

— Ne bucurăm că sunteți aici, domnule Chuck, i-a spus Louis. Să vă pregătesc o farfurie!

Gătiseră pui și piure. Chuck a găsit o farfurie și a încercat să se servească singur, la fel ca ceilalți, dar Louis i-a ținut calea.

— Dați-mi voie, i-a zis ferm.

Ceilalți bărbați au rămas în picioare, cu farfuriile în mână, până când el s-a așezat, după care s-au înghesuit cu toții la celălalt capăt al mesei. Louis se ridica din când în când, lua carafa cu apă și îi umplea paharul. Chuck fixa cu privirea mâncarea, abătut, până când în cele din urmă bărbații au prins a vorbi și-a râde între ei. Se gândise că soluția aceasta legată de masă avea să fie ceva potrivit pentru o persoană solitară, dar și ea se dovedise a avea complicații. Pentru Louis și tovarășii lui intervalul pustiu dintre vacanță și semestrul de primăvară era o epocă a simplității și libertății, iar el întrupa acum o forță a observației de la care speraseră să ia o pauză.

El decisese că și pentru el intervalul dintre vacanță și semestrul de primăvară avea să fie unul al simplității și libertății. Acolo unde nu erau decât gol și tăcere avea să impună propriul sistem, și propriile mese, și când semestrul avea să reînceapă va luneca fără efort în acel curent, ca un caiac într-un râu mai lat și mai rapid, care îl va duce atât de repede departe de perioada asta de nedumerire ineptă, că abia dacă-și va mai aminti de ea. S-a instalat în bibliotecă cu dicționarul și cărțile de aritmetică, trăgând fotoliul din locul său, marcat de patru adâncituri lăsate pe covor, mai aproape de fereastră. Această libertate minoră l-a tulburat fulgurant, dar nu a trecut mult și libertățile de felul acesta s-au înmulțit. Era imposibil de frig în camera lui, așa că și-a luat păturile și a dormit pe canapeaua de piele crăpată. Își făcea de mâncare în bucătăria de la Strake House, folosind stocul de conserve, de parcă ar fi fost blocat acolo din pricina zăpezii, sau eșuat pe o insulă, sau pur și simplu avea o fobie de-a ieși. Când preparatele pe care și le făcea cereau vreun ingredient care se găsea la magazinul universal, cum ar fi o lămâie sau o conservă de porumb, schimba meniul. Toate mâncărurile lui erau albe: orez, piure de cartofi, Bisquick. A început să umble cu papucii de casă ai lui Crane. Când se sătura de stat, începea să se plimbe prin casă, intrând în camerele studenților cu care nu vorbise niciodată, scotocind meticulos debaralele și sertarele. Crăciunul a venit și s-a dus; nu a știut sigur în care dintre zile. Fiecare era inepuizabilă, plină de detalii puternice și de spații goale, abia ieșind în evidență față de celelalte zile. Tigaia prindea rugină în chiuvetă, unde o pusese la înmuiat. Robinetul ofta languros, forând după apă caldă. Într-o după-amiază a intrat în dormitorul doamnei Wade și s-a aplecat peste marginea patului, mirosind parfumul lipsit de sex al bătrânei care atârna timid peste tot, ca și cum și-ar fi cerut iertare.

Odată ce-a priceput că putea lăsa soba să meargă neîntrerupt, s-a mutat în bucătărie. În bibliotecă era un șemineu, dar ideea de a-l porni era mai degrabă superfluă, decât descurajantă. Ar fi luat în calcul să facă focul – să iasă prin spate, după lemne, să mototolească ziare, să aducă chibriturile de la bucătărie (le considera acum ale lui; nimeni altcineva nu devaliza sertarul roșu burdușit, și acumulase un șir lung de chibrituri deja,

așezate unele lângă celelalte, mici cadavre pe blatul de la bucătărie, pentru că se temea să nu dea foc gunoiului) până aici, traversând casa – și atunci când se gândea la asta îi dădea prin cap că nu era nici un foc în clipa când gândul acesta se articula și că el supraviețuia. Stătea în fotoliu, în curentul cald care venea dinspre cuptorul cu plită unde făcea încă o porție de Bisquick, mâncând un bol de Cream of Wheat cu gem de căpșuni, o combinație pe care o găsea cu totul mulțumitoare. Apoi a auzit cum în fața casei ajunge mașina lui Katherine, ca o gaură dăltuită în golul deplin din jurul lui.

A apăsat pe butonul soneriei și i-a dat repede drumul. El a rămas în fotoliu, amestecând domol în bolul cu rozalia Cream of Wheat. Când ea s-a apropiat de ușa din spate, el și-a ridicat ochii și a zărit-o privindu-l pe fereastră. A intrat fără să mai aștepte, dând peste un miros de piele și lână umedă. El arăta de parcă nu s-ar mai fi spălat de zile bune, cu fața parcă pudrată de barba nerasă. Stătea ghemuit în fotoliu, cu o pătură pe după umeri. Bucătăria doamnei Wade era dezordonată temeinic. Un teanc de manuale urca spre tavan și fiecare sertar sau ușă de dulap erau deschise. Sertarul care era cel mai aproape de el, cel pentru ștergare, fusese umplut cu creioane. Mirosul, deloc apetisant, era cel al mâncării făcute doar de nevoie.

— Te-am găsit în mânăstirea ta, a spus ea.

El a privit în jur de parcă analogia pe care o făcuse Katherine era ceva fizic, ce-ar fi putut fi văzut. Cum nu s-a ridicat, ea a luat taburetul din cămară și s-a sprijinit de el. Purta mănuși albastre și s-a uitat la ea cum o scoate pe una, deget cu deget, și o mototolește apoi în mână.

— Mă întrebam cum îți merge aici, de unul singur.

Timpul fără ea fusese o construcție atât de delicată, ca o pânză care se tot țesea, pe care prezența ei a distrus-o. Părea că mai ieri plecase de la ea de-acasă. S-a aplecat și de sub fotoliu a scos o cană cu ceai rece din care a sorbit, cu chipul aplecat deasupra lichidului pe care îl examina cu atenție. În cele din urmă a spus:

— Mulțumesc pentru cină.

— Nu, te rog. De asta am venit, i-a răspuns ea, roșind pe dată.

El s-a uitat iar în cană.

— Pot să pun apă la fiert, a zis el, continuând să se uite la lichid.

— Nu e nevoie.

Chuck a dat din cap absent. Când mișcarea a încetat, nu a mai spus nimic altceva.

— Muncești pe rupte aici.

A tras cu ochiul la una dintre cărți, apoi a spus:

— Asta e altă limbă.

— Da.

— Și o înțelegi?

— Da.

Să vorbească cu ea potența avantajul limbii care-i umplea cărțile. Fiecare înțeles era absolut; nu putea fi redat nicicum altfel.

— Încerc să înţeleg, a revenit el.

Fiecare nou avantaj era câte o altă ofensivă a misterului; ca un punct care, întors cu fața pe dos, creează un spațiu infinit.

— Îmi poți spune și mie ce faci?

El a vrut să refuze. Să-i explice ei ce problemă avea ar fi însemnat să se extragă ca dintr-o cameră subterană care avea forma precisă a trupului său. Și-a amintit cum l-a întrebat cândva Peterfield de ce anume îi lua atât de mult să scrie un articol.

— Nu găsesc cuvântul, i-a explicat el.

Peterfield a luat dicționarul și i l-a închis în nas.

— Doar spune povestea, i-a zis.

— Determin grupuri. Ce legi le descriu. Cine aparține lângă cine.

— Orice trebuie să fie într-un grup?

— Da. Cred că da.

— Și ce se întâmplă după ce grupezi totul?

— Atunci vedem structura. Cum merge.

— A lumii?

— A universului, a zis el.

După o clipă a adăugat:

— Nu cred că asta interesează pe tine.

— De unde știi ce mă interesează pe mine?

— Nu știu.

— Vii afară să ne plimbăm? O plimbare scurtă.

Katherine și-a dat părul pe după urechi și apoi a stat pur și simplu, cu mâinile în față, una într-alta, așteptând. O clipă ce părea să nu se termine el nu a făcut nimic, strunindu-și mintea și imaginându-și de câteva ori că a spus: „Nu, mulțumesc. Sunt ocupat să învăț.“ Când totuși s-a ridicat, mișcarea a fost prea abruptă și pătura i-a alunecat de pe umerii înguști, aterizând pe podea. A dat-o la o parte și s-a lăsat pe vine, căutându-și papucii. Și haina lui era pe podea. Și-a încheiat nasturii repede și neîndemânatic, s-a ridicat și i-a aruncat o privire precaută, cu haina pe el, încheiată aiurea.

Mâna ei s-a ridicat fără să vrea.

— Haina ta, a spus.

Mâna i-a tremurat înainte de a da peste primul nasture, pe care l-a descheiat încet.

— Rezolv eu, a anunțat ea.

El nu s-a mișcat. Degetele ei au pipăit prin lâna aspră până când au ajuns la al doilea nasture, pe care l-a desfăcut, apoi pe-al treilea, și în cele din urmă, pe ultimul. Apoi a prins capetele reverelor, de care a tras un pic, îndreptându-le, iar el doar a stat ca paralizat, până când ea a terminat să îi încheie la loc toți nasturii, apoi s-a răsucit spre ușă.

Mergea atât de repede că Chuck a fost nevoit să alerge ușor ca să țină pasul. Își strânsese haina în jurul ei și înainta un pic îndoită, împotriva vântului.

— Trebuie să îți spun ceva, a zis ea.

Aproape că a fost nevoită să strige ca el s-o poată auzi.

— Nu... Tu nu...

— Ce înseamnă asta?

— Nimic, a răspuns el agitat. Nu trebuie să-mi spui nimic, a adăugat, văzând că ea continua să-l privească, surprinsă.

Ea continua să stea în mijlocul drumului. Și-a ridicat o mână cu care și-a dat părul după o ureche și pe dată vântul s-a întețit și l-a zburlit la loc.

— Te rog, dacă știi ce am venit să îți spun, anunță-mă. Nu mă face să par caraghioasă.

— Nu fac asta.

Părul i-a venit iar peste față, și ea a tresărit frustrată. El a dat să i-l prindă, dar s-a oprit. Putea. I l-ar fi putut da de pe față și să i-l țină la spate. Și-a pus mâinile în buzunare. Katherine părea nerăbdătoare.

— Ce știi despre mine?

— Nu știu nimic, a insistat el.

Ea a început iar să meargă și el s-a ținut după ea prin curte, străbătând-o până la capelă. Au intrat, iar uruitul vântului s-a oprit în urma lor. Chuck s-a scuturat la șocul aerului cald pe trupul lui rece. Înăuntru, pe altar și în sfeșnice, ardeau lumânări, și cu toate că lumina era slabă, totul părea scăldat în culori: plușul roșu brodat cu auriu și strălucirea uleioasă, castanie a stranelor. Impulsul lui a fost de a rămâne acolo, la intrare, dar Katherine a pornit pe culoar și s-a strecurat într-o strană ceva mai în față, iar el s-a așezat lângă ea. I-a privit profilul, la fel de minuțios ca un lanț muntos palid. Ea privea la scânteierile lumânărilor de pe altar. Flăcările jucau, mișcate de-o adiere pe care el nu o simțea. El se simțea cald, și neatins, și cât se poate de mulțumit. Hotărârea lui s-a răsturnat atât de rapid. Cu doar câteva minute înainte, ea aparținea unei vieți trecute. Acum, cea îndepărtată era viața fără ea. Tot ce a știut o bună bucată de vreme a fost apropierea umărului ei, așa cum stăteau în strană, cu multele flăcări mișcându-se ușor în fața lor, ca o mare de iarbă. Apoi ea a spus:

— Nu știu de ce mi-e greu s-o rostesc.

Iar el și-a amintit totul. Dar acea rememorare s-a aranjat, cu toate acestea, în jurul faptului esențial. Umărul ei lângă al lui.

— Nu vreau asta, a spus el.

— Ar trebui să știi. Nu e un secret, dar faptul că tu nu știi îl face să pară un secret.

— E un secret, a spus el, fie că eu știu sau nu. Vreau să îl ții. Să nu mi-l spui.

— Nu vreau să am secrete față de tine.

Obrajii ei s-au încins iar, un val de căldură, altul decât cel de la lumânări, pe care îl simțea stând acolo, ferită de vânt.

— Dar tocmai am zis că nu e un secret.

— Nu explic ideea asta.

— Mai încearcă o dată.

Chuck închise ochii. Cuvintele erau acolo. Trebuia doar să fie atent să le asculte.

— Ce știu, asta e totul. Ce se întâmplă aici. Ce văd. Nu este altceva să lipsească. Și după o clipă a adăugat: Este cum sper că mă cunoști.

— Dar nu este suficient.

— Este. Ba, este.

— Sunt lucruri pe care nu poți să le știi altfel decât dacă ți le spun.

— Nu.

Mâna lui s-a ridicat s-o oprească, iar inima ei a stat în loc. Pentru o clipă a crezut că urma să-i spună: „Dacă crezi cumva că nu știu ce vrei să-mi spui, stai liniștită, deja știu

prea bine.“ Dar așa ceva ar fi spus Charles.

— Îl refuz, a zis el.

— Chiar dacă vreau să îți spun?

— Da.

— Pare egoist.

El a dat din cap că nu.

— Nu este pentru mine, a zis.

— Nu văd cum n-ar fi pentru tine.

— Este pentru tine. Uneori unii spun prea mult. Mai târziu preferă să moară în loc să spună, dar nu le mai e de folos. Ei spun.

— Cine e?

— Cine e ce?

— Cine e persoana asta care spune prea mult? Nu sunt eu, nu?

— Da. Nu. Nu vreau să fii tu.

— Cine e?

— Nimeni.

Chuck privi spre altar, furios dintr-odată pe el însuși.

Ea s-a uitat la el, însă el n-a mai vorbit. Apoi s-a ridicat și și-a tras mănușile.

— Trebuie să plec.

Chuck tot nu se mișca. Katherine a ieșit prin celălalt capăt al stranei și de-acolo pe culoar. A auzit ușile trântindu-se și a continuat să stea. Apoi senzația stranie de a fi singur și furios în căldura aproape însuflețită a acelui loc, punând stăpânire pe el. S-a ridicat și încet a luat-o spre ieșire. În curte, nu a zărit nicăieri haina ei. Acum afară era mai întuneric decât fusese înăuntru. Singura lumină care rămăsese părea prizonieră în îngrămădeala etanșă a norilor de deasupra. În rest, cer negru. Când a intrat pe aleea ce ducea spre Strake House mașina torcea, cu o urmă delicată de fum în spatele ei. Farurile nu erau aprinse. S-a apropiat și a văzut strălucirea verde a bordului, și când ea a coborât geamul, a simțit un val de aer cald. Micul radiator al mașinii huruia.

— Îmi pare rău, a spus el.

— E în regulă.

Și-a ridicat ochii ca să-i întâlnească pe-ai lui și părea că ar fi vrut să spună ceva. Apoi a văzut cum își schimbă decizia, la fel de clar de parcă el ar fi ridicat acel lucru la care ea se gândea și l-ar fi pus deoparte. Și i-a spus, fără urmă de reproș:

— Chiar trebuie să plec.

Cu înserarea care se lăsa, frigul se făcuse atât de aprig, că el nu-și mai simțea picioarele. Ea își desfăcuse fularul și-i putea vedea curba reținută a gâtului cum se pierde în guler. Acea întindere de piele netedă ca nisipul.

— Nu, poate că nu trebuie, a încercat el.

— Trebuie.

S-a lăsat pe spate și s-a uitat la el.

— Nu vrei să știi de ce, nu-i așa?

— Nu.

A pipăit după cheia de contact și a oprit motorul. Dintr-odată, în tăcerea care s-a lăsat, păreau să fie prea aproape unul de celălalt. El a făcut un pas în spate de lângă mașină și s-a uitat fără rost la cer. Katherine s-a jucat cu mănușile, și părul îi atârna ca o cortină bizară peste chip. El și-a frecat mâinile una de alta și le-a băgat în buzunare.

— Hai înăuntru, a spus într-un acces de hotărâre.

— O să trebuiască să plec. Curând.

— Hai să mâncăm repede de cină. Una rapidă.

— Așa cum mănânci tu? O, nu! Mănânci cu lingura, din cutie. Nici măcar nu încălzești conservele.

— Am conserve foarte bune. Am pus deoparte, zise, rânjind neghiob.

— Pentru mine? râse ea.

— Da.

— Sperând că am să vin?

— Da.

— Ce ai pus deoparte pentru mine?

— Un jeleu de coacăze. Și ceva – fasole verde franţuzească.

— Și ți-ai refuzat toate astea, tot sperând că eu am să vin.

— Da.

— Și dacă nu veneam niciodată?

— Nu știu.

— Vrei să îți gătesc eu cina?

— Da.

— Dar după trebuie să plec.

În bucătăria luminată, obrajii ei păreau bronzați. A pus apă la fiert într-un ceainic, iar el a aprins cuptorul, lăsând ușița deschisă. Katherine a rămas în picioare, bătând ușor ritmul, cât aștepta apa să fiarbă.

— Nu este atât de târziu pe cât pare, și-a zis.

S-a răsucit și s-a uitat la el.

— De ce ești singur aici? Nu știi ce zi e?

— Ce zi?

— Când am venit azi speram pe jumătate să nu te găsesc. Căutam ceva, dar nu neapărat pe tine. Căutam să văd dacă te pot găsi.

— De ce?

— Ca să mă arunc în calea lucrurilor și să văd ce iese din asta. O prostie! Sunt superstițioasă. Vrei să bei ceva? Dacă tot sunt aici, aș putea bea ceva.

— Aici nimic nu e.

— O, ba e! Chiar destul!

S-a dus în cămară, de unde s-a întors cu niște chei.

— Nu mă pot decide dacă să te înșel pe tine nespunându-ţi ce e aici, sau pe doamna Wade, dezvăluindu-i secretele. Dar chiar vreau să beau ceva.

S-a ținut după ea prin dormitorul doamnei Wade până în mica baie și s-a uitat cum

îngenunchează pe covorul pufos, de un roz pudră, și descuie dulapul de sub chiuvetă. A luat o sticlă începută de brandy dintr-o ladă, apoi a încuiat la loc dulapul.

— Doamna Wade nu conduce. I se livrează totul din oraș și uneori, din an în paște, are nevoie de ceva special, așa că mă roagă s-o duc la cumpărături, și de vreme ce ieșim, se gândește că n-ar fi rău să treacă și pe la magazinul de băuturi, că tot suntem prin preajmă, doar așa, în caz că va avea de organizat o petrecere sau să primească pe neașteptate musafiri – lucruri care nu se întâmplă niciodată. Și așa că mergem, ea cumpără o ladă de brandy, iar eu o ajut s-o care aici și s-o pună la adăpost de voi, hăndrălăii.

Katherine a zâmbit întristată.

— Aceasta este fortăreața doamnei Wade, de unde se apără de voi. Așa trebuie să fie. Vă iubește pe toți și trăiește pentru voi, nu are nimic altceva, așa că trebuie să se simtă puțin încolțită. Trebuie să se simtă ca la război.

S-au întors în bucătărie și ea a turnat două pahare.

— Cunosc toate secretele triste ale doamnelor bătrâne din oraș. Acesta este avantajul de a fi ceea ce sunt. Toată lumea are încredere în mine. Știu că nu le pot judeca și că nu le dau în vileag, pentru că nu am nici un strop de credibilitate. Știu că doamna Wade bea. Și ai face bine să nu spui asta nimănui. Știu de ce prietena ta, doamna Reston, n-ar accepta, nici de-ar îmbrăca-o-n aur, vreo altă slujbă. Este îndrăgostită de vicecancelar. Nici ea însăși nu cred că știe asta.

— Știi de ce i s-au dat papucii lui Marilyn?

— E haios! Doamna Reston îți face și tie confidențe, nu-i așa? Eram convinsă. Nu face asta chiar cu toată lumea. Îi place să bârfească, dar cu măsură și este foarte echilibrată. Te place pentru că eşti din afară. Sigur că știu de ce a fost Marilyn părăsită, dar știu de la doamna Reston, nu de la Marilyn. Marilyn este o fată mult prea fină ca să discute ceva cu mine. A fost părăsită pentru că e plicticoasă de moarte. Dar eu trebuia să-ți pregătesc cina, nu-i așa? Nu te clinti! Stai acolo, bea-ți brandy-ul și nu te clinti.

— Nu pleca.

— Nu plec nicăieri. Mă duc în pivniță.

A luat cheile și s-a întors cu două fripturi. Chuck a făcut ochii cât cepele, și ea a izbucnit în râs.

— Exact, a spus ea. Doar nu credeai că doamna Wade trăiește cu Cream of Wheat, nu? Iar rezervele sunt suficiente să hrănești o armată. Îi place să adune lucruri. Sărmana. Măcar o dată o să mănânci și tu așa cum trebuie.

— Nu-mi pasă dacă mănânc.

S-a afundat la loc în fotoliu, într-o stare de grație. Brandy-ul îi scăldase membrele ca o lavă caldă, iar pe ea păruse s-o fi învigorat. Mergea de colo-colo, găsind cepe, și cartofi, și cuburi de gheață. Și-a terminat paharul, dându-și capul pe spate, și a mai turnat unul. A prăjit friptura într-o tigaie, a răsturnat-o apoi pe farfurii și a vărsat conserva lui de fasole verde franțuzească în tigaie, lăsând-o să prindă toată grăsimea scursă.

— Iată o mâncare frumoasă, a spus ea în timp ce mâncau.

Erau flămânzi.

— Nu credeai că sunt în stare să gătesc, nu-i așa?

— Nu cred, a ridicat el din umeri. Mi-e indiferent.

— Ce crezi despre mine? a râs ea. E cam arogant! Spune-mi de ce nu vrei să mă lași să vorbesc cu tine.

— Îmi place când vorbești cu mine.

Alcoolul așternuse în capul lui o lejeritate plăcută.

— Cred că dacă este ceva ce trebuie să știu, o să știu. Nu vreau să te expui la mine. În felul în care spui că doamna Wade, sau doamnele acestea bătrâne și triste, se expun.

— Eu sunt una dintre acele doamne bătrâne și triste.

El i-a ignorat replica.

— E un principiu, a spus el.

Și-au terminat mâncarea în tăcere. Apoi ea s-a uitat la ceas și l-a răsucit repede în jurul încheieturii să nu-i mai vadă cadranul, de parcă imaginea aceea îi repugna.

— Acum chiar trebuie să plec.

— Așteaptă...

Chuck a ridicat sticla de brandy și i-a mai turnat un pahar plin, simțind greutatea lichidului cum alunecă în clipa în care a pornit spre pahar. Aproape că a dat pe dinafară din pahar.

— Un încă unul.

Și-a umplut și paharul lui.

— Avem un ultim pahar.

Ea l-a luat pe al ei și a băut zdravăn, uitându-se la el. A golit jumătate înainte de a-l pune la loc pe masă.

— N-o să meargă. Te bag sub masă cât ai zice pește.

— Poate.

— Ai grijă! Știi ce noapte e asta?

— Nu.

— Este Anul Nou!

— Serios? a întrebat el, surprins cu adevărat.

— Nu pot să cred că nu știai! Eu sunt foarte superstițioasă. E ca și cum ai alege pe care dintre uși să intri într-o casă sau de unde anume să pornești într-o călătorie. Tot ceea ce urmează, de aici pornește.

— Ce de aici?

— Nu știu. Caut semne, dar nu le găsesc niciodată.

— De care?

— Uneori cred că sunt înconjurată de ele.

După o clipă a adăugat:

— Nu este o tradiție prea fericită.

S-a ridicat rapid, stânjenită.

— Îmi pare rău. Ar fi mai bine să pornesc.

A privit-o încheindu-și nasturii hainei, trăgându-și mănușile, legându-și fularul. A ridicat paharul, l-a ciocnit de al lui și l-a golit. Paharele au scos un zgomot disonant când s-au ciocnit.

— Nu ar fi trebuit să stau atât de mult.

Chuck s-a uitat în adâncul paharului. Abia se atinsese de el. I se părea o povară cu neputință de purtat să rămână singur cu un pahar plin.

— Noapte bună, a spus ea.

A auzit-o ezitând un moment afară. Vântul se ostoise de mult și coborâse un fel de mormăială profundă, ca o exalaţie fără capăt. A dispărut pe lângă casă și apoi tăcere.

O clipă mai târziu s-a întors.

— A nins, a spus sec, deschizând ușa, ca el să poată să se apropie și să vadă.

A băut cot la cot cu ea atât cât a fost în stare și apoi s-a lăsat păgubaș, și doar s-a uitat la ea cum bea. Ochii ei au devenit mai profunzi și feriți, urmărind parcă lucruri complicate care se desfășurau dinapoia lor. I s-a părut că ea se pricepea să se afunde singură undeva, tot mai adânc. Se ghemuise în fotoliu, cu picioarele sub ea, iar el se așezase pe podea. Podeaua lui de aici era presărată cu mărunțișuri, mici note pe care le scrisese pentru sine însuși în aceste ultime săptămâni nefericite, căni pe jumătate golite, pe care le împinsese sub masă cu vârful degetelor de la picioare ca să nu se împiedice de ele. După o vreme s-a târât pe podea ca să se sprijine de fotoliul ei, iar ea și-a petrecut mâna în jurul gâtului lui. Un moment care nu a bâjbâit după un altul, care să-i urmeze. A dat doar pe dinafară și a cuprins încăperea. El nu și-a putut aminti ultima dată când a fost pur și simplu prezent într-o clipă, fără să se gândească la ce urmează după. Probabil că va fi fost foarte tânăr pe-atunci. Ea și-a trecut degetele prin părul lui, ridicându-l și lăsându-l apoi să alunece la loc.

— Părul tău este teribil, a zis. E atât de lung.

L-a măsurat șuviță cu șuviță. Atingerea ei meticuloasă i-a amintit lui Chuck de o grijă după care tânjea. Fusese crescut cu atenție, un copil bine disciplinat, dar mereu existaseră mâini care-l suceau, care-l băteau pe umăr, care se opreau pe obrazul lui. A închis ochii, iar ea i-a atins ușor pleoapele.

— Ești obosit.

Chuck și-a lăsat capul pe spate.

— Tu ești?

— Băutura mă trezește după o vreme.

El se lupta cu somnul. A încercat să-și ridice capul iar, dar îi atârnă greu. Îi era mereu atât de greu să adoarmă când nu era beat. Își asculta bătăile inimii. Băteau hăt, până în adâncuri. Adormea greu acolo unde era gălăgie, și acolo unde era prea liniște, și, cel mai complicat, dacă era într-o încăpere mare, cu ferestre, așa cum era camera lui din această casă.

— Hai să te punem în pat, a spus ea.

— Așteaptă.

S-a uitat de jur împrejur și camera s-a rotit.

Ea s-a ridicat și a luat o înghițitură mare din pahar, apoi i-a întins mâna, iar el s-a pus pe picioare, un pic clătinat. Katherine și-a trecut un braț pe după mijlocul lui.

— Poți să te lași mai greu de-atât, i-a spus. Sunt o fată puternică.

— Așteaptă, a repetat el, dar apoi au urcat în camera lui, iar el s-a cufundat în pat și a scăpat-o din mâini.

Mașina l-a dus până la Inchon. L-a lăsat la marginea unui povârniș care dădea spre oraș. Vedea întreaga circumferință a acestuia, întinzându-se dinspre apă, din locul unde gura unui râu se deschidea într-un mic port, mărginit de două limbi negre de pământ, și până la baza dealurilor aflate mult sub el, unde orașul urca vertiginos spre munte. Deasupra râului spânzura o ceață ca vata, ceva mai rarefiată acolo unde malurile făceau loc unor șiruri de case terasate geometric. Acoperișurile portocalii, și roz, și gri, erau ca marginile unui pergament. Apoi râul dispărea undeva în interior, decupând în piatră un defileu adânc și îngust. Resturile unui nor alb au plutit în vidul dintre locul unde stătea și acoperișuri. Și-a mijit ochii din pricina pâclei strălucitoare ce plutea peste apa din larg. Departe, între cele două limbi negre de pământ, a văzut un vapor ancorat.

Ar fi trebuit să vină la Inchon cu mult înainte, și-a spus. Habar nu avusese cât de frumos e.

A găsit o scară din funie agățată de un copac. A călcat cu toată greutatea pe prima treaptă și scara a căzut cu viteză, câțiva metri, apoi s-a agățat de ceva și a început să se miște dintr-o parte în alta, izbindu-l de marginile stâncilor. Gustul metalic al sângelui i-a umplut gura. S-a cățărat înapoi sus cât a putut de repede, dar înainta greoi. I s-a strâns stomacul când s-a uitat în jos. Încet, orașul s-a înălțat, ieșindu-i în întâmpinare.

Apoi a auzit o explozie de împușcături și și-a dat seama că atârna în spațiu deschis, vizibil de parcă ar fi fost eliberat din măruntaiele unui avion. Fără să se gândească a sărit, dându-se peste cap înspăimântat în timpul plonjonului. Puterea căzăturii i-a fost bizar amortizată. Întins pe jos a simțit picioarele care mărșăluiau spre el înainte să le vadă. A încercat să se ridice, dar picioarele i s-au împotmolit.

A încercat iar și s-a prăbușit. Nu se vedea sânge. Și-a pipăit gambele, dar nu a simțit altceva decât degetele apăsând în carnea moartă. Doi soldați ai KPA au trecut de colțul clădirii de care se sprijinea și țeava unei puști i-a fluturat pe dinainte. Puterea exploziei l-a rostogolit în spate și parcă i-a însuflețit picioarele. A alergat orbește. Îi auzea pe soldați cum îl ajung din urmă. Apoi, într-un atac de panică paralizantă, și-a dat seama că-și pierduse simțul orientării. Nu mai știa unde e apa. A luat-o pe o alee, dând de un zid gol. Când a vrut să se întoarcă, l-a întâmpinat o perdea de gloanțe. „Sari!“ s-a gândit. „Sari! Sari!“

Katherine a țâșnit ca arsă din pat. Pentru o clipă nu a știut unde se află. Crane nu făcuse nici un efort special să facă ordine înainte de a pleca. Vedea mormane de lenjerie bărbătească, curată și murdară, un trofeu de baseball. L-a auzit țipând iar, un sunet plin de disperare – *Ah! Ah!* Doar în șosete, a traversat golul și a deschis ușa de la camera lui. Sunetul acela slab l-a trezit, s-a răsucit și s-a uitat la ea.

— Nu, a murmurat el.

— Visai! Totul e în regulă.

— Nu. Pleacă!

S-a întors cu fața la perete.

S-a dus la el și a împins-o cu atâta putere că i s-a făcut frică. S-a retras, bâjbâind cu mâna în spatele ei, în căutarea ușii.

— E în regulă, a repetat ea.

— Pleacă!

Katherine a mai făcut un pas în spate și el a strigat iar:

— Pleacă! Du-te! Du-te!

Chuck auzea încă sunetul scâncit al propriei voci. Ea rămăsese în prag, nedumerită și el a țipat:

— Du-te!

Katherine a dispărut. I-a auzit pașii rapizi pe hol, coborând scara, iar după câteva minute sunetul mașinii ei trecând peste zăpada proaspătă. Tonalitatea a urcat când a ieșit pe drumul arat. Sunetul a desenat o linie prin aer și, minute nesfârșite, i-a părut că-l mai aude, tot mai slab, dar fără să dispară cu totul.

Era transpirat leoarcă. Bluza de corp îi atârna pe piept și un gust acru de alcool îi inunda gura. A încercat să adoarmă la loc, însă nu a reușit. Într-un târziu s-a ridicat din pat și a coborât la parter.

Lumina albă, epuizată a răsăritului se filtra prin ferestre. Bucătăria era curată-lună: curățată nervos, peste tot. A găsit un petic de hârtie lipit de cutia lui de Cream of Wheat. *Un 1956 fericit. Am așteptat și l-am văzut sosind și pentru tine.*

Opt

După Inchon, frontul a avansat la nord de Seul și apoi mai departe, întâlnind doar câte o rezistență sporadică, sau nici un fel de rezistență. Uneori soldații din KPA se retrăgeau și dispăreau pur și simplu. Oraș după oraș era recucerit, iar forțele ONU au avansat dincolo de paralela 38 și au început să elibereze zone care fuseseră de la bun început sub controlul KPA. După armată, sosea Poliția Națională a lui Rhee ca să-i vâneze pe comuniști. Satele produceau uneori câte unul sau doi justiţiari, care pretindeau că au folosit armele împotriva insurgenților comuniști din dragoste pentru patria-mamă, dar dând dovadă de o rezistență activă la ceea ce fusese statu-quoul declanșat din 1945. Numeroși țărani de la nord de paralelă și de la sud de frontul care avansa au fost împușcați. Pentru că atrocităţile nu au fost raportate în Statele Unite, mandatul de a le expune a fost preluat de presa britanică, iar la începutul lui octombrie Langston a plecat spre front, fără să aibă cea mai vagă idee când s-ar putea întoarce. Lui Chuck îi lipsea puternic. În absența lui Langston, Peterfield și Chuck au rămas neplăcut de singuri unul cu celălalt. Își vedeau fiecare de îndatoririle pe care le aveau, cât mai automat puteau, evitând să comunice, și generozitatea biroului de informații al armatei, bine uns și sigur de sine, le venea în ajutor. Numerele erau atât de bune, încât numerele numerelor s-au multiplicat; la conferințele de presă zilnice, ofițerii de informații ai armatei erau de-acum dornici să comunice numărul inamicilor răniți, morți, al operaţiunilor care s-au soldat cu un succes, ba chiar vorbeau despre victime din rândurile americanilor. În lunile cumplite ce au premers răsturnării de situație de la Inchon, când KPA amenința că va continua înaintarea până la mare, numerele celor din Armata a opta[14] erau deseori „indisponibile“ sau evident modificate, dar aceste noi numere erau robuste și neruşinate, și puneau armata într-o lumină bună. Chuck a devenit omul oficial de legătură între ofițerul de informații al Armatei a opta și ziarele în coreeană din Seul, și era scăldat acum în numere, pe care le trimitea mai departe, adăugate prozei sale consistente ce consta în traducerile telegramelor.

Într-o zi când s-a întors acasă a dat peste Miki, care-și făcea bagajele. Sora ei revenise, urcând cu grijă până la casa cu porțile deschise și deja cu petele de rugină care indicau începutul paraginii, cu buruienile crescute peste vară până aproape de brâul unui om, cu grădina distrusă, cu micile urme de violențe de prin încăperi. Când s-au trezit nas în nas, cele două femei s-au uitat una la cealaltă de parcă ar fi dat peste reflexii ale lor în te miri ce loc neașteptat. Chuck a privit-o pe Miki cum și-a făcut curat în cămăruță și apoi și-

a strâns salteaua pe care dormea. A ajutat-o s-o plieze bine. A vrut s-o roage să rămână, dar nu a putut. Încă de la sfârșitul ocupației intimitatea lor îi stânjenea, nu pentru că viața revenise, pe cât se putea, la normal, ci pentru că nu aveau nici un semn de la Kim. Fără el erau prea aproape unul de altul, iar disparitatea insurmontabilă a pozițiilor lor nu mai putea fi ignorată. Kim reușea mereu să clădească o punte între ei, chiar și în absență, asta până când a fost evident că nu se va întoarce.

— Dacă ar fi fost în oraș în timpul ocupației ar fi ajuns aici la noi, sunt convinsă, a spus ea, scuturând sacul de dormit.

Grămăjoare de praf s-au ridicat și s-au disipat în aer.

— A plecat din oraș înainte de începerea luptelor.

— De unde știi?

— A venit la mine. Să împrumute bani.

A lăsat ce făcea, s-a ridicat și stătea acum dreaptă, de parcă fusese bătută în cuie în podea. În cele din urmă a spus:

— Nu mi-ai zis.

— Îmi pare rău.

— Aș fi rămas aici cu tine. Și dacă aș fi știut că plecase.

— Nu m-am îndoit nici o clipă de asta.

— Ba sigur că da. Nu ai încredere în mine.

— Ba da, am.

— N-ai nici un motiv.

Și-a ridicat bagajul repede pe umăr, apoi l-a lăsat la loc, privind în jur să nu fi uitat ceva. Dar camera era goală ca o cutie.

— Nu mi-a spus unde se ducea, sau pentru câtă vreme. Și eu am crezut că s-ar putea întoarce aici.

— Dacă nu a făcut-o atâta vreme cât orașul era în mâinile KPA, nu o va face acum.

— Acum este sigur aici.

— Pentru tine, da. Kim nu lucrează pentru guvern. Poate e deja în pușcărie. Sau, a spus ea, fără să-și termine propoziția.

— Eu nu lucrez pentru guvern. Lucrez pentru americani.

— Nu e nici o diferență.

— Cred că este una.

Ea a strâns din umeri și a ridicat iar geanta.

— Kim ar spune că să lucrezi pentru americani este totuna cu a lucra pentru o Coree divizată. Iar el lucrează împotriva acestui lucru.

— Cum?

— Știi.

— Nu știu.

Ea s-a uitat la podea.

— Nu mi-a spus niciodată ce face, a zis ea într-un târziu.

— Și de ce crezi că mi-ar fi spus mie?

— Avea încredere în tine. Mai mult decât în mine.

— Nu cred că este adevărat.

— Ți-a spus că pleacă. De la mine nu și-a luat niciodată rămas-bun.

— Îmi pare rău, a repetat el.

— Să nu-ți pară.

Deși avea geanta-n spate, nu s-a clintit din loc. Continuau să stea jenați în camera goală. Într-un târziu el a spus:

— Ai putea să rămâi dacă ai vrea. Mi-ar plăcea să stai.

— Știu.

A văzut-o cum s-a îmbujorat ușor. Clipa aceea de sentimente trăite la unison o irită.

— Nu aș vrea să fiu aici când se întoarce KPA. Nu era o problemă când părea că sunt singură în casa asta. Credeau că fur de la proprietar. Ar fi cu totul altfel dacă aș fi văzută aici în asociere cu însuși Tânărul Stăpân.

— Pari atât de sigură că se vor întoarce.

— Cred că așa se va întâmpla.

— Pari chiar să speri asta, a zis el mânios.

— De partea cui ești?

L-a privit cu sinceritate, un pic șmechereşte. Înainte de război nu i-ar fi vorbit niciodată așa, cu nici un chip, iar instinctul de a se mustra era irezistibil.

— Resping ambele părți. Sunt împotriva acestui război. Dar văd că tu nu mai crezi același lucru.

— Resping ambele părți, l-a maimuțărit ea. Nu e adevărat. Asta e treaba idealiștilor. Asta face Kim, oriunde ar fi. Tu ești, ca mine, un pragmatic.

— Adică?

— Noi ne vedem interesul. Iar asta nu se poate face decât dacă alegi o tabără.

— Asta e o contradicție.

— Gândești prea mult, a zis ea, ieșind.

Cu Miki plecată, a acaparat pentru el una sau două camere, la fel cum acapara păturile, înfofolindu-și trupul când dormea, ca-ntr-un cocon, și nu a mai pus piciorul în celelalte încăperi. În noiembrie MacArthur a inaugurat o politică de pârjolire la nord de front, deschizând calea ca armata lui să mărșăluiască spre Yalu. Voia o pustietate. Tot ceea ce putea fi văzut, cu o marjă generoasă de eroare, era bombardat intensiv.

— Sinuiju, a anunțat ofițerul de informații, a fost ras de pe hartă.

Orașe și fabrici au fost bombardate, incendiate, lovite până au ajuns una cu pământul, ca șterse de pe hartă. Și acest fenomen venea cu cifre. Coloane nesfârșite de refugiați au prins a șerpui spre sud, spre Seul, în căutarea beneficiilor democrației; în Seul au inundat străzile cu dejecții, au făcut focuri pentru a se apăra de frigul tot mai dur, au murit de foame în număr mare, și erau recrutați ușor ca spioni civili. Lovirea țintelor imobile aflate în spații deschise, cu vizibilitate bună, putea fi realizată cu totul din aer, dar țintele mobile trebuiau descoperite la sol, printre copacii unde se ascundeau. Chuck a aflat după război că forțele comuniste purtaseră alb pe durata marșurilor diurne și se culcau la pământ, în zăpadă, când auzeau lansatoarele. Nu avea să uite asta niciodată, și nici gradul în care cu toții au subestimat ce puteau face comuniștii. Americanii au presupus că de fapt

comuniștii se retrăgeau frenetic, iar ruperea contactului cu inamicul, făcând orice localizare aproape imposibilă, o consideraseră doar o consecință firească. Refugiații din nord care fuseseră recrutați, înfometați, bolnavi, și deseori parțial roși de cangrene, erau duși cu avioanele înapoi în liniile inamice, în zona rurală din care tocmai ce scăpaseră, și paraşutați în toiul nopții, numai pentru a face iar drumul înapoi pe jos. Dacă spionul nu era împuşcat de un soldat al KPA când încerca să-şi descurce parașuta prinsă prin vreun copac sau pe drumul spre sud, sau de trupele ROKA de pe front, sau de patrulele Poliției Naționale din spatele acestuia, și dacă nu murea de foame, de frig sau dacă nu se pierdea ori sucomba în alt fel și chiar se întorcea în Seul, la sediul central al Armatei a opta, oferind o relatare coerentă a ceea ce văzuse, primea o mică plată și era întrebat dacă voia s-o ia de la capăt. Armata avea ofițeri de informații pe care îi plasa în jeepuri pe front, gata să-i scoată pe acești oameni din coloanele de refugiați care erau periodic tracasate și să-i ducă în grabă înapoi la Seul. Paraşutau câte zece-douăzeci în fiecare noapte, iar dintre aceștia unul, în medie, ajungea înapoi. Era rănit de cele mai multe ori și confuz, privat de somn în mod acut și teribil de complicat de determinat să spună ce-a văzut, un inconvenient care era lăsat pe seama traducătorului, căci informațiile trebuiau obținute imediat. Orice informație obținută astfel ar fi devenit, la câteva ore numai, irelevantă.

Chuck a început să preia informații de la spionii civili pe la jumătatea lui noiembrie, cu câteva zile înainte de Ziua Recunoștinței. Cu cât se apropia sărbătoarea, care fusese parte din previziunile lui MacArthur legate de sfârșitul războiului, cu atât provoca mai multe surprize. Optimismul din octombrie începuse să se rarefieze. Ofițerii de informații ai armatei care erau însărcinați cu luarea acestor mărturii s-au certat violent cu unul dintre traducătorii ROKA și l-au concediat. Prima dată când Chuck a ținut locul unui traducător a reușit să scoată de la subiectul său o relatare detaliată, în mare, a crezut ofițerul care îl superviza, din pricină că Chuck nu purta uniformă. Atunci când spionii erau chestionați de ofițeri ROKA în uniformă disprețul pe care aceștia îl afișau era vizibil. Ofereau o cantitate modică de informații și apoi cereau să fie plătiți. Cu Chuck, spionul mai că se punea la taclale. Începând de atunci, Chuck a fost constant chemat de la USIS.

— Sunt mereu noi căi de a ți-o lua în barbă, a spus Peterfield. Cei de la Informații te folosesc, și eu sunt ăla care te plătește.

De Ziua Recunoștinței, trupele americane au primit pulpe de curcan și-au fost fotografiate în timp ce mâncau pe malurile râului Yalu, iar copii ale imaginilor au fost distribuite la conferința de presă zilnică. Trei zile mai târziu chinezii au intrat în război și totul s-a dus pe apa sâmbetei. Acum forțele ONU au fost cele care au rupt contactul, retrăgându-se cât de repede puteau. Frontul, atunci când s-a retrasat, coborâse mult spre sud. Spionii civili care fuseseră paraşutați chiar înainte de atacul chinez au fost considerați pierduți și dați uitării, dar unul dintre ei, pentru a respecta legile scrise în piatră ale probabilităților invariabile, s-a întors. Avea degerături cumplite. Trei degete de la piciorul bun îi căzuseră, iar din gambă, de la genunchi până la gleznă, îi lipseau bucăți de carne. Tot mușchiul pulpei dispăruse. Venise de la Kaesong, cu un camion defect al armatei, și când radiatorul acestuia i-a încălzit piciorul a prins a țipa și nu s-a mai oprit până au ajuns la Seul, unde l-au îndopat cu tranchilizante și whisky. Când Chuck l-a întâlnit, avea ochii ca ieșiți din orbite, dar era neașteptat de coerent. Pantalonii bărbatului erau legați în jurul

genunchilor. Chuck s-a uitat la picior și a simțit cum îl iau transpirațiile. Ofițerul de informații era furios:

— Uită-te la el! L-au înecat în alcool!

Un chirurg militar a intrat în încăpere și-a zis:

— Vreau să-l amputez. Acum.

Chuck i-a vorbit bărbatului în coreeană.

— Bună, i-a spus.

— Bună.

— Piciorul tău arată rău.

Bărbatul s-a uitat impasibil la el.

— Un câine, a spus.

— Un câine?

— Un câine sălbatic. A încercat să mă mănânce.

Bărbatul a clipit cu putere și și-a ridicat sprâncenele, încercând să rămână treaz.

Omul a venit, o parte din drum, sărind din mers în vagoane de marfă. Așa se face că ajunsese atât de repede. Chuck a tradus simultan.

— Caută trenuri de marfă. Și sare în și din vagoane.

— Un tren de marfă! a spus ofițerul de informații.

L-a privit pe bărbat exasperat și amenințător.

— Spune-i că este imposibil. Le-am bombardat toate șinele.

Chuck i-a vorbit bărbatului și a ascultat atent ce-i spunea acesta.

— Le-au refăcut, i-a spus ofițerului de informații.

Așezau șinele și, după ce trenul trecea, le ridicau și le puneau în camioane. Lent, dar sistematic. Transportau așa multe lucruri foarte grele, materiale. Bărbatul nu știa exact ce era în tren. Nu oameni. Omul a mers cu acest tren de marfă și apoi s-a ascuns într-un oraș numit Kaesong. Acolo era capătul de linie, și s-a strecurat din vagon fără să fie văzut. Încă nu fusese atacat de câine. A știut că se află în Kaesong pentru că dăduse peste o biserică creștină pe care scria Kaesong. Era o biserică foarte frumoasă, încă în picioare pentru că era de piatră.

Chuck a dat din cap fără cuvinte.

— Ce spune? a izbucnit ofițerul de informații.

— Ajunge în Kaesong. Trenul se oprește în Kaesong.

— Unde-i asta?

— E destul de aproape de Seul, poate la jumătate de zi cu marfarul, a zis Chuck.

A făcut o pauză și și-a dat capul pe spate, amintindu-și.

— Poate vreo două ore cu mașina, dacă e drum drept. Un drum uscat.

Cineva a adus o hartă și Chuck le-a arătat în tăcere unde era Kaesong, care nu era marcat pe hartă.

— E foarte mic. Un sat de ferme.

Bărbatul a așteptat tăcut câtă vreme Chuck le-a vorbit ofițerilor de informații.

Bărbatul ieșise din Kaesong pe un drum care spera să ducă spre sud. A mers multă vreme, dar nu știa cât anume. Poate că, de fapt, nu atât de mult. Obosise foarte tare. Soarele începuse să urce pe cer și nu voia să umble singur în plină zi. A văzut ceva ce

părea o veche proprietate, un loc abandonat, pe care l-a recunoscut după coloanele inutile de marmură care marcau intrarea pe o alee, și a luat-o pe această alee în lumina tot mai puternică. De-o parte și de alta creșteau copaci bătrâni, frumoși, printre trunchiurile cărora înainta ca să nu fie prea expus. Locul era foarte părăginit; vedea peluza pornind dinspre alee și coborând spre drum – parcelată și arată. Brazdele erau gravate cu zăpadă învechită. La capătul aleii era o casă mare, gata-gata să se prăbușească. Nu voia să intre, de teama să nu dea peste alți oameni. S-a strecurat printre copaci, pe lângă colțul casei, și în spatele ei, printre coroane, se vedea un câmp deschis ce cobora până la un râu – probabil înghețat – dar dincolo de el era o livadă, globuri înghesuite unul într-altul de crengi, care arătau ca un covor gri-şobolan din locul în care se afla, și a decis că voia să stea în acest adăpost. A luat-o la fugă într-acolo, traversând câmpul deschis, a trecut râul pe un podeț pe care l-a descoperit și s-a ascuns printre copaci. Copacii aceștia erau plantați în rânduri perfecte, care îl îndemnau să înainteze. După o vreme a văzut o masă compactă în fața lui și apropiindu-se și-a dat seama că era un tanc, că erau șiruri după șiruri de tancuri parcate aici, printre copaci, iar asta l-a înspăimântat, așa că a părăsit locul și a mers toată ziua și toată noaptea. Următorul lucru care s-a întâmplat a fost atacul câinelui.

Restul poveștii nu-l interesa pe ofițer.

— Unde s-a întâmplat asta? a întrebat.

I-a întins harta bărbatului, însă acesta a clătinat din cap.

— Dumnezeule! a exclamat ofițerul.

— Cred că erau peri, i-a spus, cu speranță, bărbatul lui Chuck. Cresc foarte organizat.

A trasat o formă cu mâinile.

— Da, cred că ai dreptate.

— Despre ce dracu' vorbesc? l-a întrebat ofițerul pe chirurg.

Nu voia să greșească.

— Când ai luat-o pe alee, urca drept și apoi făcea o curbă la stânga?

— Da.

— Nu puteai să vezi în casă pentru că era un zid de piatră de jur împrejur, înalt de numai vârfurile coroanelor copacilor treceau peste?

— Da. În spatele casei câmpul deschis nu este cu totul gol. Este un copac mare, care stă singur acolo, și un altar.

— Ai reținut tot? îl întreabă ofițerul de informații.

— Da, am reținut.

După ce medicul militar l-a luat pe bărbat, Chuck a ieșit pe hol, singur, și s-a așezat pe podea. Cum locul acela fusese atât de chirurgical amputat de viață, i-a fost ușor să absoarbă pierderea. Nici măcar nu a simțit-o. Dar să prindă brusc de veste că proprietatea continua să existe l-a umplut de dor. Lacrimile i s-au năpustit în ochi. A clipit sălbatic, încercând să le facă să se împrăștie. Ofițerul de informații a ieșit pe hol și l-a privit.

— Am nevoie de ajutorul tău, a spus. Cu harta.

— O să îl bombardați?

— Poftim?

— O să bombardați acolo? Livada?

— Nu și dacă nu intri odată! Hai!

— O, vă rog! a spus. Vă rog!

Dar ofițerul de informații l-a ridicat doar, prinzându-l de coate, și l-a condus înapoi în cameră.

— Ești obosit, i-a spus ofițerul cu blândețe, după ce Chuck a desenat un „x“ clar pe hartă.

Langston s-a întors în ziua următoare de pe front. Abia când Chuck a venit la birou și l-a văzut, așezat la o masă, cu picioarele pe tăblie, rulându-și una dintre ţigările lui subțiri ca un creion, și-a dat seama cât de teamă îi fusese că Langston ar fi putut să moară. A simțit cum ochii i se umezesc iar, și s-a întors rușinat. Odată ce-și dăduse voie să plângă, avea impresia că în fiece clipă era gata-gata să izbucnească în lacrimi. Langston s-a făcut că nu vede.

— Am poveşti, a spus vesel. Poveşti urâte. Îți fac cinste cu un pahar.

Peterfield le-a făcut semn să se ducă și când au ajuns afară, singuri, Langston l-a îmbrățișat brusc. Chuck și-a petrecut brațele pe după spatele îngust al lui Langston, pe deasupra vertebrelor neregulate, apoi, cu o ezitare, i-a dat drumul.

— Te-ai descurcat? a întrebat Langston.

— Da.

A acceptat ţigara pe care Langston o făcuse și l-a privit cum din mers rulează încă una cu delicata și minunata lui capacitate de adaptare.

— Lucrurile stau cum stau, a spus Langston când s-au așezat în barul hotelului Banto. Forțele ONU sunt în disoluție. Ai voștri, în mod special, se dezintegrează, abandonează totul acolo. Sunt lansatoare de rachete la umăr, și unități radio, și jeepuri distruse, și măruntele voastre posesiuni, și răniți, totul împrăștiat cât vezi cu ochii pe drumuri. Nici nu se mai comunică numărul dezertorilor. Nu cred că îl pot calcula. Totul se destramă.

— Nu sunt „ai mei“.

— Nu, așa e. Îmi cer scuze. A fost o insultă nerușinată. Dar despre altceva voiam să vorbim.

— Termină ce spuneai.

— Cred că numărul vehiculat al chinezilor e o minciună. E imposibil să fie atât de mulți. Cred că e praf în ochi. Soldații ONU nu pot ține linia frontului. Dar asta nu se datorează așa-ziselor hoarde de chinezi. Chinezii și KPA atacă dinspre nord, simultan cu atacurile de gherilă din est. Sunt sincronizați și cuprind întreaga peninsulă. Suntem la ani-lumină de ceea ce oricine a putut anticipa. Săptămâna trecută Truman spunea că se gândește la un atac atomic. O gafă de proporții! Attlee a zburat la Washington și a dezlănțuit iadul peste toți cei de-acolo.

Langston rânji. Îl însuflețea mereu raționalitatea britanică combătând stupizenia americană.

— Dar nu suntem pe nicăieri. Una peste alta, americanii nu vor irosi o bombă atomică pentru Coreea. Mai degrabă își iau tălpășița.

— Poate că nu, dar pot să își imagineze cum ar fi să plece. Poziția oficială a serviciilor de informații ale armatei este că activitatea gherilei din Seul nu are absolut nici o legătură cu ce se întâmplă în nord. Două șleahte complet diferite de inadaptați, care nu au nici o intenție să-și coordoneze eforturile, ca să nu mai vorbim despre capacitatea pe

care ar avea-o pentru asta. S-ar putea ca lucrurile să nu stea tocmai așa. Cred că nu stau deloc astfel. Sunt învinși în nord de gherila coordonată de KPA, iar comuniștilor le revine o parte a trupelor ONU. Zvonurile care sosesc din Marea Britanie spun că americanii deja schițează planurile pentru evacuarea trupelor din peninsulă. Să-și reducă pierderile și s-o întindă.

— Nu cred că fac.

— Sunt extrem de stupizi, așa că probabil că ai dreptate. Dar una peste alta, în clipa aceasta nu există nici o înțelegere cu privire la cum să fie oprită înaintarea comuniștilor, așa că nimeni nu face nimic. Unitățile armatei sunt împrăștiate peste tot, blocate, și încearcă să se ajute una pe alta. E tot ce se întâmplă acum. Comandanții voștri privesc în altă parte, se gândesc să reziste la Pusan sau să se retragă cu totul. Din punctul lor de vedere, Seulul este deja pierdut.

— Crezi că Seul cade iar?

— Fără îndoială. Sunt gata să pun rămășag. Dacă nu, îți cumpăr o friptură în fiecare seară, pentru tot restul vieții tale. Sper să apuc!

— Dar crezi că o să cadă.

— Da. Ce ai de gând să faci?

— Nu știu, a spus cu sinceritate. Peterfield zice că ar trebui să intru în ROKA.

— Nu pleca urechea la el. ROKA e perfidă și coruptă, și, cel mai rău dintre toate, e incompetentă. Nu ai fi în siguranță. Ucid tot ce găsesc la nord de paralelă. Aliniază sate întregi de civili, îi leagă unul de altul ca și cum ar intenționa să-i ia prizonieri, apoi îi împușcă.

— Aș putea să mă alătur KPA.

— Cred că vremea aia s-a dus! Dacă te găsesc aici, vor crede că ești din ariergarda ROKA sau un spion.

— N-am vorbit serios.

Poate cândva s-ar fi gândit la asta ca la o posibilitate, înainte de ocuparea Seulului de KPA. Acum n-ar fi suportat.

— Cred că mai bine părăsești Seulul.

— Când?

— Curând. Dar va fi greu să te deplasezi. La sud de noi sunt puncte de control pe toate drumurile și iau cu arcanul toți bărbații cu vârstă de încorporare care nu sunt deja înregimentați. Ai cum să ieși?

— Cred că da.

— Isteț băiat! Știam că vei găsi un mod.

Langston părea să bea mereu cu un fel de bravadă, dar se îmbăta rapid. Chipul îi devenea răbdător și sentimental. Au mers împreună spre lift, iar Langston, distras, începu să-și caute cheile prin buzunare.

— Să nu-mi dispari, i-a spus Langston.

I-a zâmbit îndoit lui Chuck.

— Promite-mi că pleci, dar că nu dispari. Anunță-mă înainte să pleci. Nu sufăr dispariția astea! Îmi strică somnul.

— Știu, a spus.

— Ești o făptură atât de tânără! Când ajungi la vârsta mea, o să constați cum oamenii dispar pretutindeni în jurul tău. Stau nopțile treaz și mă gândesc. Ce s-o fi întâmplat oare cu cutare și cutare? Iar chipurile lor apar vii în mintea mea, ca și cum o fantomă ar fi intrat în cameră. Nu îi pot uita vreodată.

— Am pierdut un prieten.

— Îmi pare rău. Ești prea tânăr pentru asta.

— Am senzația că e OK. Am vise în care parcă e aici. Vise foarte simple. Nu se întâmplă nimic.

— Visuri mundane.

— Stăm pe pământ, sau ne plimbăm, sau mâncăm.

— Ah, da. Vise agent secret! Se deghizează în amintiri și îți încurcă mintea. De când a plecat?

— De dinaintea începerii luptelor.

— S-a ascuns undeva.

— Sper.

— Sunt sigur. Ascultă la mine.

— Așa am să fac, a spus.

S-a dus acasă și s-a încovrigat în pat, trăgând păturile cât mai aproape de piele, de jur împrejur, de nu mai rămăsese nici măcar un buzunar de spațiu sub ele. Îi era greu să păstreze căldura. După un timp l-a simțit pe Kim cum îl trage de picior:

— Trezește-te!

Și-a ascuns capul cu brațele. Kim a spus:

— Vreau să privesc răsăritul. Ridică-te și treci aici!

În parc era o singură bancă întreagă. Pe celelalte era dureros să dormi. Kim l-a zgâlțâit.

— Ridică-te, că-l pierdem!

Obișnuiau să bea în parcul acela până când Chuck se prăvălea și începea să sforăie pe dată. Când se trezea, Kim avea deja ochii limpezi, turuia, fumându-și țigările, de parcă discuția lor nu suferise nici o întrerupere.

— Uite și răsăritul, a spus Kim.

Mai întâi cobora peste ei umbra dealului din fața lor, apoi începea să se micească pe măsură ce soarele urca deasupra lui, trecând în cele din urmă de el, iar ei stăteau în lumină. Banca s-a clătinat violent. A răsuflat și s-a strâns lângă zid.

— Visai, a spus Miki.

— Cum ai intrat?

— Am încă rândul meu de chei. Le vrei înapoi?

— Nu. Doar m-ai speriat.

— Îmi pare rău. Nu știam cum altfel să dau de tine. Kim e în Cheju.

— De unde știi?

— Mesaje din gură-n gură. O parte se transmit prin Uniunea Fermierilor din provincia Cholla de sud, o alta printr-un preot de la misiunea catolică din Cheju. Eu nu-l cunosc decât pe omul de legătură din Seul. A venit un bărbat să mă caute acasă la soră-mea. La

începutul lui noiembrie Kim era într-o peșteră din Cheju.

— Unde anume?

— Nu știu. Pentru asta ar trebui să mergi la misiunea catolică din Cheju, în sat, și să întrebi de Todaro, preotul. Spune-i că îl cauți pe Kim.

— Și dacă Kim nu e acolo?

— Nu știu. Te vei duce?

— Nu cred. Este periculos să ieși din oraș.

— Dar acum îi încorporează pe toți.

— Nu mă tem, a mințit el.

— Ai spus că nu vrei să alegi o tabără.

Chuck a râs, zicând:

— Acum mă crezi?

— Cumnatul meu a fost încorporat săptămâna trecută. Poliția Națională l-a ridicat de pe stradă. L-au dus cu mașina la o casă să-și ia haine, după care l-au suit într-un camion. Și el e în vârstă. Are cel puțin patruzeci de ani.

— Îmi pare rău.

— Să-i spui asta surorii mele.

O vreme au rămas în tăcere.

— Dacă te duci la Cheju, o să fii ferit de înrolare.

— O să fiu bine.

— Nu sunt sigură de asta.

Chuck a aprins veioza de lângă pat, iar fața ei s-a ivit dintr-odată, ca una dintre fazele lunii. Îi vedea liniile subțiri ale cicatricii, ca o dantelărie întipărită pe dedesubtul pielii. Când ochii lui i-au întâlnit pe-ai ei, Miki și-a întors rapid privirea.

— Doar fii cu băgare de seamă.

— Așa am să fac, a răspuns el.

— Dar dacă te vei duce, aș vrea să mă iei cu tine.

— Voi rămâne aici. E prea periculos să călătorești.

— E riscant să stai aici.

El a dat din cap fără să spună nimic, și ea a repetat:

— Dacă te vei duce, aș vrea să mă iei cu tine. Te rog.

Acum l-a privit în ochi.

— Nu cred, a dat el să zică.

— Promite-mi.

— Îți promit, a acceptat în cele din urmă.

A prins capătul păturii și a început să-l netezească, repetând distrasă gestul.

— Am încredere în tine, pentru că el are încredere în tine.

— Nu cred că va fi vreodată atât de periculos aici încât să mă hotărăsc să plec.

— Știu că nu crezi, dar este întotdeauna posibil să te răzgândești.

— E posibil.

— Mi-ai promis, a mai spus ea simplu.

Apoi a plecat.

*

La conferința de presă a Biroului de Informații al Armatei din dimineața următoare a desenat pătrățele cuminți, goale pe blocnotesul lui.

— Printr-un efort curajos, soldații din Divizia 1 a forțelor maritime au fost salvați din încercuirea completă, a spus ofițerul de informații.

Un corespondent Reuters a întrebat câte victime sunt.

— Nu avem o cifră în clipa asta. Informația nu este disponibilă.

Nici numărul de înfruntări cu inamicul nu era disponibil. Încă nu calculaseră numărul de kilometri câștigați sau pierduți. Cu o vagă încăpățânare, numărul forțelor chineze era estimat la 500.000. Chuck a răsfoit în urmă blocnotesul lui și a citit ce li se comunicase cu trei zile în urmă: „Chinezii: cam 150.000.“ A închis blocnotesul. Când informarea a luat sfârșit, ofițerul superior s-a apropiat de el.

— Numerele astea nu sunt pentru a fi făcute publice, OK? Am să-ți dau unele mâine.

— Și acum ce-ar trebui să relatez?

— Spune că linia mai sus de Seul este sigură. Nici un departament nu comunică ziarelor mișcările trupelor. Rhee nu vrea panică.

— Sunt motive de panică?

— Nu tocmai. Am să fiu cinstit cu tine: cred că cel mai mare pericol în clipa de față este panicarea civililor. Nu avem nevoie de o astfel de situație. Știu că citești presa străină, dar relatările de-acolo sunt exagerări pentru că războiul nu este popular. Mai ales în *Time*. Nu știu de ce. Cineva de acolo are ceva de demonstrat.

— Îmi place *Time*.

— Da, și mie. Poze frumoase. O să am ceva pentru tine mâine.

În noaptea aceea l-a sunat pe unchiul lui, deputatul, pentru prima dată. După debarcarea de la Inchon, unchiul lui se întorsese din Pusan la Seul, odată cu guvernul, și începuse să-și reconstruiască afacerea cu textile. Chuck l-a văzut pomenit în ziare. Lee era un antreprenor cu cincisprezece ani mai tânăr decât fratele său vitreg, tatăl lui Chuck; tatăl lui Chuck și Lee erau fiii aceleiași femei, bunica lui Chuck, cu bărbați diferiți: bunicul lui Chuck murise pe când Doctorul era doar un copil. Cât Chuck a fost mic, unchiul lui nu i-a vizitat niciodată și aproape că nu se vorbea niciodată despre el. Dacă cineva îl menționa, o făcea folosind doar inițialele numelui. Toată lumea îl știa de crai și jucător. A făcut ca eşecul de a absolvi facultatea să lucreze în avantajul său atunci când a candidat, în 1948, și tot în aceeași campanie l-a denunțat pe tatăl lui Chuck în presă și a pus sub semnul întrebării achitarea lui actuală. Când Chuck i-a telefonat, i-a spus doar:

— Sunt nepotul tău.

Nici o altă persoană nu mai aparținea acelei categorii. Dacă unchiul său a fost surprins, n-a lăsat să se simtă nimic.

— Ce pot face pentru tine?

— Am nevoie de o favoare.

— Ce fel de favoare?

— Lucrurile se schimbă. Am aflat de la Serviciul de Informații al Armatei și toate serviciile de presă străină zumzăie. Ofensiva este făcută praf și se estimează că Seulul va cădea.

— Eu am auzit altceva. Guvernul are de gând să reziste.

— Doar cosmetizează ce se întâmplă. Informațiile de pe front care ajung la presă sunt cenzurate.

— Bănuiesc că dacă decidem să plecăm, o să plecăm.

— Rhee nu va anunța nimic până în ultima clipă. O să dea prost dacă va fi nevoit să evacueze guvernul pentru a doua oară în șase luni. Nu o să ai timp să-ți vinzi stocul și să faci ceva cu afacerea. Eu am acces la mai multe informații decât tine. Eu știu mai multe decât deja știi și tu.

O scurtă pauză. Într-un final, unchiul i-a spus:

— Cu cât timp înainte crezi că știi?

S-a gândit o clipă.

— Probabil cu o săptămână înainte.

— Și care e estimarea pe care mi-ai da-o acum.

— Într-o lună.

— Trebuie să fii sigur.

— O să fiu.

El primea la schimb o mașină și un șofer.

La începutul celei de-a treia săptămâni din decembrie toți prizonierii politici ai administrației lui Rhee au fost scoși din pușcării și împușcați. Langston și fotograful lui au făcut câteva cadre cât de cât utilizabile cu ei, legați la glezne și încheieturi și târâți pe străzi cu glugi ca niște coșuri pe cap. Unii dintre ei cărau lopeți pe care le vor folosi împreună când vor ajunge în pădure, pentru a-și săpa propriile morminte. Pușcăriile erau acum goale. Tăcerea dinăuntrul lor probabil că semăna cu cea care se așternuse pe străzi.

— Adunați tot. Tăiați-o. Nu lăsați în urmă nimic folositor, a spus Langston.

Langston și Peterfield petrecuseră mare parte a acelei zile fumând fără să schimbe o vorbă și jucând gin pe biroul lui Peterfield. Între ei, o moviliță încropită de firfirei, monezi, bomboane, mucuri de țigară, capace de sticlă, carcase de gloanțe, woni, yeni, șilingi, shekeli și biluțe de ceară. Langston și-a așezat cărțile pe birou, având grijă să nu strice evantaiul pe care-l făcuse din acestea, și și-a aprins o țigară. Când a simțit că Chuck se uită la ei, a mai aprins una și i-a întins-o.

— L-ai găsit pe prietenul tău?

— Nu uitat.

— Băiat isteț.

— Care prieten? a întrebat Peterfield.

— Un prieten de-al lui Chuck, a spus Langston, ridicând cărțile de pe masă.

A început să le aranjeze, întinzându-și degetul mare și arătătorul de parcă ar fi smuls fire de păr. De unde stătea, Chuck vedea mâna lui Langston. Observase, fără prea mare atenție, că acesta pierdea. Fusese prea agitat toată după-amiaza ca să se așeze lângă ei. A stat în picioare cât ei au jucat, rupând bucăți de știri care veneau la telegraf, citindu-le pe măsură ce le rupea, aruncând multe dintre ele. Ghemotoace de hârtie cu știri se înghesuiau pe podea, departe de lada de gunoi în care încerca să le arunce.

— O, da. Prietenul lui Chuck care este prietenul lui Chuck. Vezi, asta chiar mă ajută.

Acum știu despre ce vorbim.

— Un prieten de-al lui Chuck care a dispărut în mai.

— Nu știu dacă dispărut, a spus Chuck.

— Credeai că o fi în pușcărie? a întrebat Peterfield. De ce?

— L-ar fi putut sălta de oriunde, ca pe oricine altcineva, a spus Langston.

— Ca pe Chuck al nostru. Civili nenorociți, fără acreditări.

— E mai în siguranță aici, decât înrolat, a spus Langston cu blândețe, dar când Peterfield și-a privit cărțile, Langston s-a uitat cu asprime la Chuck.

— Oricum ne-a luat dracu' pe toți!

— Iar prietenul lui e probabil liber ca pasărea cerului, a continuat Langston, ignorând replica lui Peterfield. Mai are puțin și-ajunge în Timbuktu probabil. A fost mai deștept ca tine, Chuck.

— Asta se poate, zise Chuck.

Câteva minute mai târziu Langston a lovit cu mâna în mijlocul mesei, împrăștiind potul.

— Mă arunc, a anunțat el.

— Atunci aruncă-te, pentru numele lui Dumnezeu. Pune naibii cărțile jos.

Peterfield le-a pus pe-ale lui deoparte și a început să așeze potul pe căprării.

— De cât erau șekelii?

— De cinci. Ne orbești cu sclipirea ta de satisfacție!

— Nu știi să pierzi!

— Aiurea. Fac cinste!

Langston s-a ridicat, și-a pus haina, aranjând-o la umeri.

— Chuck? a întrebat, așteptând.

S-a uitat în sus. Langston era în picioare, la intrarea unui tunel care părea să se întindă la nesfârșit, fugind de acest moment. În curând se va întoarce și va porni prin el.

— În câteva zile s-ar putea să nu mai fie nimic de băut, cântă Langston.

În spatele lui, Peterfield stătea în pragul ușii, echipat și nerăbdător.

— Sau nici un bar în care să bem, sau nici un oraș în care să fie barul.

Acesta trebuie că e Langston, imaginea asta din fața lui. Și-a jurat că nu o va uita.

— Știi ce se spune despre bătutul fierului?

— Bate fierul cât e cald, zise Chuck.

— Bun băiat! Hai, ia-ți haina!

— Imediat.

Falsitatea lui l-a amețit.

— Doar studiez ceva.

— Hai, a zis Peterfield iritat.

— La Banto atunci! Nu sta prea mult.

— Da.

Cuvântul a ieșit cu ușurință. Dar după ce parcursese jumătate din distanța până la ușă Langston s-a întors iar. Ochii li s-au întâlnit.

— O să vă văd, a zis Chuck.

După ce au plecat a început să se miște. Crezuse că vor pleca mai devreme. A sortat

teancul de cărți, îndepărtând-o pe cea fără simboluri. Cartea avea mici decorațiuni pe margine, ca indicațiile de pe o hartă a comorilor. Scria: *Genuine Bicycle Brand*. Pe dos erau rezumate regulile jocului, cu un scris mic, înghesuit. A luat-o cu el la mașina de scris Underwood a lui Peterfield și s-a chinuit câteva minute s-o potrivească pe car. Voia ca rândul pe care îl adaugă să fie paralel la perfecție cu cel de pe cartea de joc. Nu era vorba despre ce urma să spună, ci despre prezentare, negreala caracterelor pe fondul alb, poziționarea antetului, invizibilitatea lipiciului. Știa că nu va fi convingător. Tot ce putea să spere era să provoace puțină nesiguranță. După ce a scris, a pus cartea de joc într-un dicționar să se îndrepte. În birou a găsit niște foi cu antetul USIS și aparatul de ras al lui Peterfield. A scos lama și după ce a șters-o de câteva ori de cămașă, a așezat foaia cu antetul pe un dosar și a început s-o decupeze. Tăieturile erau teribil de mici și de precise. A decupat emblema, atent la fiecare săgeată și frunzuliță. Când a terminat, și-a sunat unchiul.

— Totul e pregătit, i-a spus acesta.

*

A simțit cum mașina saltă ușor pe podul de pe râul Han. Han îngheța de-acum în fiecare noapte, o piele transparentă care se forma pe apa neagră, după asfințit, devenind treptat opacă și tare, crăpată, crăpături care plesneau și se închideau la loc, iar până dimineață era solidă și încremenită. Apoi trupele ROKA spărgeau iar gheața pentru a-i împiedica pe oameni să treacă, neobservați de punctele de control. Nu era nici o oră de la apus și auzeau deja crustele de gheață, icnind una-ntr-alta. Mașina s-a oprit la intrarea pe pod și șoferul i s-a adresat paznicului. Mașina avea numere de înmatriculare specifice guvernului, și discuția a fost scurtă. Covorul îl strivea, îi umplea nările cu mizerie, păr, praf, un miros de animal ud.

Mașina l-a dus până la Inchon și apoi șoferul l-a scos dintre lucrurile pe care le pusese peste el. Chuck a clipit nedumerit.

— Unchiul meu a spus Pusan.

— Inchon, a zis șoferul. Nu te pot duce până la Pusan.

Era amețit de foame, și când a dat să facă un pas, genunchii i-au tremurat. În gură simțea încă gustul vomei.

— N-ai o haină? l-a întrebat șoferul.

— Nu.

— Ia-o pe asta.

Șoferul a scos o haină de blană de pe bancheta din spate și i-a dat-o.

— E haina mea de rezervă. O să-ți fie un pic mare.

— Trebuie să mă duci la Pusan.

— Trebuie să mut lucrurile deputatului la Pusan. Pe tine trebuia doar să te scot din oraș. Găsești bărci aici.

— Te rog, a spus.

Șoferul l-a împins de lângă mașină cu blândețe, dar ferm.

— Am să îi spun unchiului meu.

— Nu o să aibă nici o importanţă. Eu fac numai ceea ce mi-a spus să fac.

— Te pot plăti, a implorat Chuck.

Dar şoferul s-a suit în maşină şi a plecat.

S-a înfofolit în haină şi a rămas în drum, tremurând, uitându-se la farurile care se făceau tot mai mici, până au dispărut. S-a pipăit în dreptul inimii. Cartea de joc era încă acolo, umezită de transpiraţia nervoasă şi poate şi de la vomă. Literele pe care le lipise începuseră să se desprindă. A aruncat-o cât colo şi i-a simţit mişcarea înnebunitor de înceată. S-a izbit de rezistenţa aerului şi a fluturat până jos. A călcat-o în picioare cu o furie lipsită de sens. Încercarea lui de-a fi şiret fusese atât de ineptă. Aşa că acum, când păşea pe străzile din Inchon, distruse, murdare, pline de dărâmături şi negre, nu mai avea nimic, nu tu acte falsificate, nu tu amulete americane inutile. Toate felinarele fuseseră doborâte de pe stâlpi. A bâjbâit pe lângă clădirile întunecate de la marginea apei şi şi-a petrecut noaptea ghemuit în măruntaiele unei bărci, acoperit cu un preş plin de ulei. Dimineaţă, mirosind a măruntaie de peşte, cu ochii roşii, transpirând din pricina puseurilor de febră, ameţit de foame şi părând încă mai mic în haina cea mare, a descoperit că un cargobot japonez ducea persoanele rămase fără locuinţă spre sud, către taberele de refugiaţi de pe coastă. Japonezii, în Coreea, le împrumutaseră americanilor navele lor – pentru evacuare şi pentru căutarea minelor, cu speranţa de a-şi ameliora condiţiile capitulării din 1945. S-a fofilat pe unul dintre cargoboturi, în braţele unei mulţimi, fără să fie luat la întrebări, şi a fost coborât sub punte, într-un spaţiu neluminat şi lipsit de ventilaţie, laolaltă cu sute de refugiaţi murdari şi bolnavi. Şi-a pierdut cunoştinţa, revenindu-şi doar pentru scurt timp din pricina tânguirilor cumplite ale unei femei în travaliu. Lângă el, un bărbat a vomitat în pălărie. Copiii se ciuceau în cele mai mici cotloane pentru a urina. Vasul a navigat trei zile, două în tranzit şi încă una întreagă a stat ancorat, deşi el nu ştia asta, după cum nu avea să ştie – nu înainte de a fi urcat pe punte – nici că nu se afla în Pusan, ci pe insula Chenju, la peste optzeci de kilometri de ţărm.

---

14. Armată terestră, adunând toate forţele militare americane din Coreea de Sud, având sub comandă deopotrivă forţele americane şi pe cele sud-coreane. A fost activată în 1944 de către Statele Unite.

Nouă

În după-amiaza zilei de Anul Nou Katherine intrase în biroul lui, frământând mănușile în palme.

— Am nevoie să iau un pic de aer, a spus ea. Cred că o să ies puțin cu mașina.

Abia dacă s-a uitat la ea.

— Mă întorc înainte de cină, a adăugat ea și-apoi a plecat, foarte încet, în vreme ce el s-a scărpinat pe cap, încruntându-se la ce lucra.

Când a fost sigur că ea plecase a ieșit și-a tras protecția de pe propria mașină, a găsit cheile lângă pedala de frână și a testat motorul. După câteva chei a pornit, a tremurat și s-a așezat într-un sunet leneș, nesănătos. Nu-i plăcea de obicei să conducă. Mereu evitase mașina, mergând pe jos de câte ori putea, chiar până la Monteagle, pe vremea cea mai rea, și când Katherine s-a întors în Sewanee a renunțat cu bucurie să mai conducă și a lăsat-o să-l ducă ea oriunde, pentru că ei îi plăcea atât de mult, iar lui îi făcea plăcere s-o privească. Îi făcea plăcere să o privească ori de câte ori era complet absorbită de ceva și mulțumită, ghemuită, cu bărbia sprijinită în palmă, privind o pasăre sau o furtună, conducând, ascultând ce spune o altă persoană. Îi făcea plăcere s-o privească atunci când îl ignora, iar greutatea, căutarea îi dispăreau din privire. Atunci Katherine părea să nu aibă nevoie de el.

A scos mașina din garaj și a pornit în jos pe drum, chinuit, și a condus cu o grijă periculos de exagerată până la Chattanooga, de unde a cumpărat o ladă de șampanie. Când a cărat-o până la mașină, a început să se îngrijoreze că nu avea suficient timp s-o răcească, iar pe drumul de întoarcere la Sewanee a prins viteză, gonind sălbatic. Era un șofer foarte, foarte prost. Și-a dorit ca Katherine să fi împărțit corvoada asta cu el. Nervii lui ar fi fost mai puțin încercați, dar dacă lucrurile ar fi stat așa, nu i-ar mai fi putut face o surpriză. Nu mai încercase înainte s-o surprindă, deși îi cunoștea de ani de zile sistemul de sărbători. Ziua îndrăgostiților: deplorabilă. Patru iulie: o ocazie pentru distracție ironică. Halloween: irelevant. Ziua Recunoștinței: dureroasă. Crăciunul: cea mai deplorabilă dintre toate, și apoi seara de Anul Nou, absolut semnificativă. Atunci căuta semnele. Înainte nu mai încercase s-o surprindă, pentru că nu luptase s-o păstreze. Întotdeauna voise să creadă că ea era doar un vizitator oarecare în viața lui și că iubirea lui însemna foarte puțin pentru ea. Își amintea cum îi spusese, cu mulți ani în urmă, că e o fată sofisticată – cât de obosit și disprețuitor din partea lui. I-a înnobilat patul cu simțul ei aspru al umorului. Și ei îi plăcea

la fel de mult ca lui să creadă în această ficțiune, dar era extrem de nedrept pentru ea. Nu-i rămânea nici o cale prin care să-și afirme nefericirea. El nu voia să poarte povara responsabilității de-a o face fericită. Știa că va da greș.

O clipă s-a îngrijorat că ea va fi deja acasă atunci când el s-a întors, dar nu ajunsese. A umplut chiuveta cu bucăți de gheață și apă rece și a scufundat toată lădița pentru a o răci repede, ceea ce a și reușit înainte ca ea să se întoarcă. A scos dopul de la una dintre sticle, țintind spre fereastră, pe care a spart-o. Micul dezastru i-a făcut plăcere. S-a lăsat în scaun cu paharul de șampanie plin – și pe acestea le cumpărase; l-a surprins să descopere că nu avea – și a început să bea, privind apusul în ferestre. Nu i-a luat mult să se îmbete. Aproape că ajunsese pe la jumătatea celei de-a doua sticle și i s-a părut ușor să-și închipuie că le-ar putea bea pe celelalte zece fără ea. Șampania părea că se evaporă. Era vata pe băț a băuturilor. Nu semăna deloc cu scotch-ul; scotch-ul, s-a gândit cu o fulgerare de bucurie copilărească, era carameaua moale a băuturilor. Asta era o idee perfectă. Se potrivea la fix. Bravo ție, dragă, s-a gândit. Uite-ți rahatul de semn! Gâtul i s-a inflamat. Imediat ce ea va intra pe ușă o să îi întindă un pahar de șampanie și o să mai tragă un dop în fereastră. Mereu l-a plăcut pentru strălucirea lui aspră. El nu plângea niciodată, nu cerea niciodată, el nu avea niciodată nevoie de ea. De aceea ea nu putea să plece.

El știa ceva ce Katherine nu-și putea imagina că știe, deși nu avea nici o dovadă, și nici nu îi ceruse una vreodată. Dar nu a simțit nici o clătinare a acestei convingeri a lui, care s-a format la început cu atâta lejeritate, spontan, în primele luni când și-au reluat legătura. Ea nu fusese cu nimeni altcineva în afară de el. Până când a înțeles asta, nu îi trecuse prin minte că aceasta era o condiție a dorinței. Odată ce a priceput, a devenit o condiție a cărei alterare nici nu și-o putea închipui. A fost convins de fidelitatea ei, pentru că avea propria versiune cu privire la aceasta. Deși nu a suferit niciodată de o absență pe care doar ea o putea umple, dorința lui coincidea cu a ei. În general era atras de femei și simțea nevoia constantă de a fi în preajma lor, de a avea grijă de ele, să fie văzut și flatat de ele, dar era ceva ca decizia lui de a nu-și schimba locuința, ca mâncatul, adică același fel, iar și iar, noapte de noapte, o mulțumire ca nici o alta, trupul pe care îl dorea sub al său era al ei, doar al ei. Nu era ca și cum se obișnuise cu ea. Propriul trup îl mulțumea, dar nu era ceva familiar. Știa ce obținea propria mână strânsă la baza penisului, știa precis cum să ajungă la orgasm, după cum cunoștea și valurile ascendente, inevitabile și neobosite de plăcere care își anunțau parcursul prin spațiile acelea înguste. Orgasmele îi erau mai puternice atunci când era singur decât cele pe care le avea cu ea, pentru că fiecare celulă a trupului său se înțelegea pe sine, însă plăcerea pe care o obținea cu ea era mai aproape de una completă decât ar fi fost cu oricine altcineva; asta pentru că o cunoștea, pentru că el fusese cel care o pătrunsese, scoțând-o la lumină, și nimeni altcineva nu venise după el să-i altereze creația. Se culcase cu multe alte femei până să devină amantul ei, și toate fuseseră doar un divertisment. Pretențiile lor sau micile diferențe dintre ele îi diluau plăcerea și deschideau ceva pe care-l percepea ca pe un spațiu vag, înnebunitor între trupul lui și al lor. Cu ea era o potrivire deplină, inalterabilă. Nu-și închipuise niciodată că ar putea exista o falie în ea, deschisă tocmai de această potrivire; completitudinea care creează un spațiu, ca un miracol, creează ceva prin propria putere de anihilare, și tocmai în acest spațiu ea își marca depărtarea de el, testând-o, și punându-și la încercare capacitatea

de a-l răni.

Dimineață, după ce a plecat de la Strake, s-a întors acasă ca să scoată încă un braț de umerașe din dulapul de haine. Casa ei devenise încă mai complicată, parte din pricina dificultăților explicite pe care le conținea, dar mai ales din pricina celei mai mari, deloc explicită, ci neprecizată și tulburătoare, o dificultate, bănuia ea, al cărei simbol era casa, unul pe care nu-l știa nici măcar citi. Urcând, și-a ferit ochii dinspre bibliotecă, iar în cameră, dinspre pat. Și-a aruncat în coșul de rufe hainele murdare și a ales unele curate. Curând va trebui să se ocupe rufe, dar tot amânase să-i sune pe cei de la curățătorie. Cumva îi intrase în minte gândul irațional că băiatul care ridica și aducea înapoi hainele se prinsese că ea nu locuiește aici.

Charles o întrebase cum vrea să procedeze cu casa. La început s-a simțit ușurată că această problemă se rezolvase. Era un simptom al schimbării, o modalitate de a pune punct acestei perioade din viața ei. Dar curând a prins a se simți nelalocul ei. Dintotdeauna avusese un simț al proprietății feroce față de această casă, încă de când era doar o copilă, simțind că drama măruntă a vieții ei era singurul ocupant al casei, și că tot ea era singurul său spectator. Considerase în mod firesc că urma să fie proprietatea ei cândva. Apoi tatăl ei i-a lăsat moștenire casa, iar ea a fost îngrozită, deopotrivă de dovada proaspătă că el nu avea habar de relația ei și de recunoașterea neatentă a acesteia. Casă păruse dintotdeauna un complice tăcut, care îi făcea posibilă relația cu Charles. Dar semnificația ei s-a schimbat cu timpul. A început să asocieze proprietatea cu ideea de extenuare și independență, firida îngustă dintre dezastru și supraviețuire. Deși știa că Charles o întrebase despre casă numai pentru a o asigura că e serios, Katherine a început să creadă că presupune-rile lui cu privire la ea nu vor putea include și acumularea privată de lucruri fără de care ea știa că nu se va descurca.

S-a gândit să vândă casa și să pună banii deoparte, pentru ea, dar fluiditatea pe care o implica la prima vedere un gest ca acesta curând a apărut ca precară. Dacă transforma casa în bani, ce oare ar fi împiedicat ca banii să nu se scurgă? O va aranja și o va închiria peste vară. Și așa i s-a înfățișat realitatea de a avea străini în casă, fie și numai trei luni pe an. Dacă o să aibă chef să se întoarcă aici și să stea în camera ei? Dacă ar fi vrut să moțăie cu o carte, pe veranda acoperită, sau să sape aiurea, așa cum făcuse uneori, în curte? Dacă, din te miri ce motive, voia să fie singură, să se ascundă de ceilalți? În casă vor fi oameni, care vor muta mobilele, vor impregna draperiile cu mirosuri de mâncare nefamiliare, care vor descoperi relicve ale vieții familiei ei uitate în pod. I s-a părut respingătoare ideea, iar faptul că cochetase cu ea încă și mai respingător. Nu avea nevoie de bani; nu avea nici un motiv să forțeze casa, ca pe-un animal bătrân și loial, să muncească pentru prima dată în viața sa. O va păstra exact așa cum este.

După ce a dus hainele la mașină a intrat înapoi, încercând să priceapă chipul acesta în care casa părea să i se insinueze. Ce e? s-a întrebat. Corect – nu știa de unde apăruseră aceste noțiuni arbitrare, excesive de bine și rău – corect, bănuia, ar fi fost să treacă prin ea cumva elegiac, să atingă lucrurile, să se așeze pe scaune pe care nu se așezase de ani de zile, numai pentru a cuprinde mai bine casa cu privirea. Un fel de ritual liniștit al plecării. În locul acestuia, i s-a sustras casei, rușinată. Starea aceea, de a reveni în casa copilăriei ca

femeie matură, de a intra aici deopotrivă ca și cum nu ar fi plecat niciodată, și ca și cum nu ar fi fost niciodată aici, era una stranie și disociativă. N-ar fi trebuit să se întâmple, și-a spus. Câte lucruri ratase oare, scufundându-se în obscuritatea asta familiară? De jur împrejurul ei erau ocazii ratate de a se documenta, împliniri abandonate, dovezi a nimic altceva decât ale propriei neatenții. Cu câțiva ani în urmă, după moartea tatălui ei, a dat în fundul unui sertar peste o brichetă cu gaz veche de-a lui. Prin toată casa erau astfel de resturi, cămășile lui de muncă pătate de transpirație, thrillere ferfenițite de degete și mucegăite, iar pe Katherine a asaltat-o dorința de a aduna această moștenire mizeră rămasă după tatăl ei și de a trece peste pierderea lui cu ajutorul lucrării dezordonate a propriei înțelegeri până când avea să se ivească ca o forma distilată și eterică, pe care-ar fi putut-o păstra cu sfințenie, dar nu a făcut-o.

A intrat în cele din urmă în bibliotecă. Vaza era bucăți pe covor, în mijlocul unei pete de culoarea ceaiului. S-a așezat în patru labe și a încercat diferiți inamici ai mizeriei, iar enormitatea a ceea ce i se întâmplase s-a disipat în iritarea treburilor gospodărești. Părea mundan, mundan de la un capăt la celălalt. Ea era cea care arunca mereu cu lucruri. Charles nu făcea decât să se retragă tot mai mult în sine, privind-o cu atenție. Vedea urma pe perete, unde vaza se izbise și se spărsese. Cât de beată fusese? Își amintea drumul înapoi de la Nashville, efervescent parcă de la indecizia ei, și excitarea de a ști că o schimbare apăsătoare și o rearanjare se petreceau undeva la periferia propriei percepții. Credea că pentru a fi autentică, iubirea pretindea absența totală a logicii. Fără motive ulterioare, justificări pe care un observator imparțial să le poată discerne. Pentru cineva din afară, iubirea pe care o alege ea fie pare de neconceput, fie pare că ea n-o poate prețui suficient. Era atrasă de alegeri care păreau că-i subminează orice urmă de rațiune. Trebuia să aspire atât de departe de centrul prestabilit al tuturor lucrurilor pentru a descoperi forma reală, în întregime neinfluențată a dorinței, și poate că uneori mergea prea departe, încercând să-și definească iubirea prin tot ceea ce ceilalți considerau că aceasta n-ar trebui să fie și confundând această punere de-a curmezișul cu un impuls pur al ei.

Adultă, toate aceste tendințe – ajungând în punctul de unde păreau incurabile – i-au devenit limpezi. Vârsta de douăzeci și opt de ani îi apărea un punct dizgrațios, nefericit în care să te afli. Era umbrită de apropierea următorilor zece ani și de conștientizarea că o mică moarte a prins-o pe nebănuite din urmă, în vreme ce ea fusese ademenită de tinerețea oricărei cifre din al doilea său deceniu. Acum simțea că provocarea și indiferența față de normele sociale ale propriei clase erau în relație cu vârsta, nu cu caracterul. Descoperea că voia lucruri pe care nu le voise înainte. Nu neapărat un mariaj sau prietenia femeilor de vârsta ei sau rutina goală a vieții sociale, ci sentimentul unui bilanț, în orice formă s-ar prezenta acesta. Își petrecuse jumătate din viață imobilizată de teama că îl va pierde pe Charles, iar nefericirea ei, constata acum, fusese pasivă și, în esență, plină de speranță. Dacă nu o iubea, exista speranța că o va iubi. Dacă o abandona, exista speranța că se va întoarce la ea. Atâta vreme cât puterea care îi refuza fericirea se găsea în afara ei putea aștepta, și-și putea hrăni disperarea din intensitatea cu care își imagina exact opusul. Dar acum era dintr-odată sigură de el și liberă pentru prima dată să se întrebe dacă era sigură de ea însăși. Și-a privit în suflet și, în locul unei încăperi simple, care să conțină o realitate redusă la esență, a dat peste o galerie de oglinzi. Nimic care să se distingă prin unicitate.

Acolo erau abisul pe care îl măsura singurătatea ei, sau teama că prăpastia se va căsca iar, acolo erau comparate momentele când se simțise fără îndoială îndrăgostită și clipa de acum. Dar siguranța totală, dacă aceasta existase cândva, dispăruse. Cercetarea la care se supusese era inseparabilă de ceea ce spera să găsească, și astfel a încetat să se mai încreadă în orice evaluare își făcea sieși. Numai în rarele momente când mintea îi era golită de gânduri, ca atunci când, bunăoară, deschidea ușa cu podul palmei și ieșea din casă, era vizitată de străfulgerări de senzații pure: presiunea pe care textura ușii i-o aplica pe palmă, filigranul dantelăriei perdelelor, jucându-i în fața ochilor, briza tăioasă, strălucirea soarelui de după-amiază – un potop de detalii terestre și, clocotind undeva în toate acestea, ca o fantomă fulgurantă, conștientizarea autentică a propriei nefericiri. Câștigase singura condiție de care credea că depinde fericirea ei și a descoperit că se înșelase. Întotdeauna existase un orizont îndepărtat, improbabil, pentru care trăia, iar acum acesta dispăruse.

Când a ajuns la el, cele cinci sticle de șampanie erau puse la rând, una după alta, lângă plinta bucătăriei, cu etichetele în sus, sobre de parcă ar fi conținut lapte. S-a dus repede la răcitor, unde le-a găsit pe celelalte șapte. Inima i s-a urcat în gât și-a rămas acolo. Casa era într-o nemișcare desăvârșită, deja pierzând lumina puternică a dimineții. Era ora nouă, foarte târziu ca el să doarmă încă. Se trezea în fiecare zi la șase, indiferent de ora la care se culca, și de cele mai multe ori se așeza la birou fără să se mai spele. Când se trezea ea, câteva ore mai târziu, îl găsea acolo, mormăind pentru sine din Vergilius, și îi aducea un ou poșat într-o cană pentru ceai, sau câteva felii de pâine prăjită de care abia dacă se atingea. O masă substanțială mânca abia mai târziu. Atunci când gândurile lui dădeau peste vreun obstacol începea să hălăduiască prin casă, orb la tot ce era în jur, murmurând versurile unor poeme epice, fără să-și dea seama că le rostea cu voce tare. Katherine știa totul despre el, știa că atunci când el credea că era plecată le vorbea plantelor cu toată seriozitatea, știa că în taină îl emoționau câinii. Nimeni nu o studiase atât de îndeaproape, dar uneori atenția lui parcă trecea pe deasupra ei, un lucru pe care ea îl resimțea cu putere.

— Povestește-mi, zicea el atunci, cu privirea revenind la loc în el, de parcă s-ar fi așezat într-un fotoliu.

Ea fie avusese un vis, sau luase o decizie oarecare, sau discutase cu o persoană enervantă. În momente ca acelea simțise uneori nu că este iubită, ci consumată fără rost pentru a-și face el o plăcere. Dar îi vedea plăcerea în ochi pe măsură ce se lăsa pradă trăncănelii hedoniste.

— Povestește-mi, a spus el.

Plăcerea pe care o afla în ea semăna a iubire. A urcat și l-a găsit în pat, cu privirea în tavan. Avea ochii injectați. A înghițit cu putere și i-a zâmbit firav.

— Asta este pedeapsa ta, a spus el. Să mă vezi în halul ăsta.

Ea își închipuise acuzațiile pe care i le-ar aduce, cum o va lua în râs. Traversând camera spre el toate astea au alunecat de pe ea în uitare, ca o visare cu ochii deschiși.

— Ce-ai făcut aici? a murmurat ea, atingându-i fruntea. Ai adus femei. S-a dansat și s-a băut.

— Și s-a cântat.

— Da, s-a cântat. Am uitat de cântec.

Când l-a înghiontit, Charles s-a răsucit și, tresărind, i-a făcut loc în pat. Ea i-a sprijinit capul în poală.

— Am o mahmureală cumplită, a șoptit el.

— Nu, nu, o punem noi pe fugă.

O lacrimă dolofană a aterizat pe fața lui, înainte ca ea s-o poată opri.

— Katherine, a spus el, ca un avertisment, și ea s-a pornit să plângă de-a binelea.

— Nu am fost aici, a zis.

Și-a răsucit capul ca s-o poată vedea.

— Nu era nevoie să fii aici.

— Ba sigur că era.

Și-a șters ochii repede cu încheietura mâinii.

— A fost doar o mică surpriză pentru tine. Șampanie.

— Nu știu, a început ea.

Și-a apăsat o pernă pe față și când a îndepărtat-o era udă. A răsuflat răgușit și a oftat.

— Povestește-mi.

— Pot?

— Cred că ai face bine.

A tras-o lângă el, și stăteau întinși, față în față, împărțind perna uscată. Katherine simțea cum mirosul dulceag de alcool emana din transpirația lui.

— M-am dus să-l vizitez pe Chang. I-am gătit ceva pentru cină. Apoi i-am arătat proviziile de brandy ale doamnei Wade și ne-am amețit. A trebuit să dorm acolo. M-am culcat în camera soioasă a unui student.

Charles a râs și apoi a adăugat puțin cam repede:

— Nu a lui.

— Îmi place de el, Charles.

— Știu. Draga de Katherine, a spus, atingându-și bărbia.

— Tu ești atât de sigur de mine.

— Nu sunt deloc sigur de tine. Stau ca pe ace.

S-a văzut pe el dormind într-un pat rece, știind că altcineva făcea dragoste cu ea.

— N-am vrut să rămân acolo. Nu m-am decis nici o clipă să stau acolo.

— Poate că ăsta a fost semnul tău.

Ea n-a mai spus nimic. A încercat să privească undeva dincolo de el, iar una din mâini și-a afundat-o în părul lui fin și des. De câte ori oare îi mulțumise lui Dumnezeu pentru asta? Bărbații chei n-o atrăgeau.

— Ai îndoieli?

— Nu.

— Ai făcut dragoste cu el?

Ea s-a ridicat în capul oaselor.

— Numai de asta îți pasă? l-a întrebat.

— De asta, a spus el tăios, îmi pasă foarte mult.

— Uneori am impresia că ai vrea să fug cu altcineva.

— Aici greşeşti.

— Să-mi fac mendrele cu cineva şi apoi să-ţi povestesc.

— Asta m-ar ucide.

Privirea lui calmă părea afundată cu totul în el.

— Pentru că sunt a ta?

— Nu vrei să fii? a întrebat el.

Ea s-a îndepărtat, lăsându-l neputincios în pat. Când ajungea în halul acesta de mahmur, nici măcar nu cuteza să se ridice. Îl lua vertijul şi ideea de a vomita îl îngrozea. Ar fi preferat să leşine otrăvit decât să vomite. Ea s-a aşezat pe treptele din faţa camerei lui, scoţându-şi şosetele murdare. Aveau călcâiele rupte şi tălpile gri. Erau şosetele pe care le purtase când a condus la Strake, în care a mers până la capelă, în care a stat în bucătărie, fără pantofi, şi-n care a fugit prin cameră când el a început să plângă. Şi le-a plimbat peste degete. Toată călătoria ei nefericită era înscrisă acolo. S-a dus la Strake să-l vadă pentru că se temea de ce ar fi putut crede despre ea. Nici măcar nu-şi mai putea aminti când fusese ultima dată când îi păsase de ce ar crede cineva despre ea. Frământarea asta fusese dureroasă şi presantă, ca pulsaţia unui membru amorţit. Nu voia ca el s-o creadă neatentă, delăsătoare. Nu voia ca el să creadă că se joacă cu el doar pentru propria plăcere. Dar atunci ar fi trebuit să-i spună despre logodnă, şi această declaraţie banală, pe care o repetase în maşină, ca pentru ea, dându-i inflexiunile terne ale relatării unui fapt, ca „am o maşină nouă“ sau „vin din New Orleans“, începuse să lucreze în ea. Nu putea să-i spună despre asta fără să îi explice ce anume nu îi clarificaseră paisprezece ani de trăit cu toate astea, dar dacă ar fi sugerat că era o logodnă lungă, nu a greşit oare atunci când l-a invitat la cină? Tot la fiecare al treilea gând o cuprindea dezgustul de politeţurile astea labirintice. Dacă spunea că fusese logodită din capul locului, nu ar fi părut bizar că nu i-a spus-o mai devreme? Faptul de a nu-i fi spus părea atunci o presupunere – că lui i-ar fi păsat. De câte ori îşi închipuia că lui îi păsa se acuza de vanitate şi se întorcea la ideea iniţială: „Am o maşină nouă, sunt logodită, sunt din New Orleans.“ Şi apoi s-a pedepsit, simţind greutatea schimonosită a ceea ce nu spusese, nedându-şi voie să mai spună ceva.

Când s-a uitat iar în dormitor, el se prefăcea că doarme. Felul în care mâinile îi stăteau peste pătură, de-o parte şi de alta, îi amintea de postura unui invalid. Ştia că nu doarme cu adevărat. Atunci când dormea, respiraţia părea să vină din cele mai profunde adâncimi ale trupului său, asemenea curenţilor de apă dintr-o fântână. Nici dacă l-ar fi auzit, el nu ar fi fost în stare să imite acel sunet. Desculţă, a coborât pe tăcute, şi a început să-i pregătească micul-dejun. Aşa vor sta lucrurile oare, într-o bună zi? Când ea va împlini patruzeci, el va avea şaizeci şi opt. Dar ea, la patruzeci de ani, era doar o imagine de neconceput, de cealaltă parte a unui abis. A pus pe tavă un ou poşat, o stivă de felii de pâine prăjită, un pahar cu apă nu prea rece, sticla de Tabasco şi flaconul cu aspirine şi a dus-o sus.

— Am crezut că m-ai părăsit, a spus el când Katherine a intrat în cameră.

Restul după-amiezii şi l-a petrecut citindu-i, iar el înghiţea cu noduri şi ofta de neplăcere. Îi citea numai lucruri pe care el le cunoştea pe dinafară, la care nu trebuia să se gândească prea atent.

— Parc-aș fi Dorothea Brooke[15], a glumit ea.

— Mie-mi convine. Dorothea Brooke mi-a părut mereu că putea să fie fiica lui Milton.

— Dar era o plicticoasă nesuferită!

— Dacă-mi amintesc bine, era o tânără nobilă, care a făcut greșeala de a se mărita cu un bărbat în vârstă, pe care a ajuns să-l deteste.

Ea l-a sărutat.

— Norocul tău atunci că eu deja te detest.

S-a gândit că trebuie că existase o clipă când o decizie fusese luată fără drept de apel, și cu asta trecea și ce putea fi mai rău. Acum clipa aceea se tot întorcea. Nu mai putea crede că fusese o puștoaică mândră și necugetată, care a continuat să persevereze într-o relație dezastruoasă doar pentru că așa avusese chef, care acceptase denigrările mamei ei ca pe ceva perfect potrivit cu ceea ce făcuse – lucruri pe care nu le regretase niciodată –, care a dat pe apa sâmbetei afecțiunea familiei, a renunțat la studii și s-a întors aici, alungând orice alt țel ar fi avut. Fiecare dintre aceste decizii a fost nepremeditată și absolută, iar ea le-a dezamorsat cu o satisfacție aproape crudă, căci indiferent cât de distrugător ar fi rezultatul, pentru ea sau pentru altcineva, toate aceste lucruri trebuiau făcute. Dar acum simțea că nu poate ajunge la o decizie decât de pe margine, complet întâmplător. Oficia mici ceremonii de hotărâre, cu speranța că va ieși de pe scenă pe o ușă nouă, care se va ivi, și acolo va da peste decizii, unele deja luate. Când Chang a țipat în somn, pentru o clipă a crezut că pe ea o strigă. Gândul aparținea unei stări de dinainte de trezie, dar chiar și atunci când a fost trează de-a binelea, gândul nu a părăsit-o cu totul. Uneori era convinsă că distanța pe care o simțea între ei nu era generată de diferențe, ci o precauție pe care amândoi o întorceau lumii. Faptul că o proiectaseră și unul asupra celuilalt era o greșeală; spațiul comun pe care îl împărtășeau se camufla singur. O oprima neputința de a ști exact ce vrea și de a spune ce intenționa, dar acum începuse să priceapă că și el era la fel. El putea vorbi numai în casa pe care o ridica visul său. Și apoi ea i-a răspuns, iar el a alungat-o.

Crane s-a întors cu o explozie de șorturi, și șosete, și alte cadouri ridicole de Crăciun, care au șters urma discretă pe care trupul ei o lăsase în patul lui. S-a dus și s-a uitat cum Crane își despacheta valizele alandala. Etajul de sub ei era zguduit de strigăte și urări. Cu toții s-au întors în aceeași zi, de parcă ar fi fost înțeleși, cu toate că era o sâmbătă.

— Un Crăciun de toată jena, a spus Crane.

Doamna Wade a sosit și le-a storcoșit fețele între palmele sale.

— Mi-a fost dor de tine, a spus ea. A băgat de seamă maică-ta cum te-a stricat răsfățul?

Apoi s-a întors spre Chuck și i-a spus:

— Louis mi-a zis că ai coborât la o singură cină și atât.

— Am făcut masa aici, a spus el.

— Din ce? Linte?

— Numără-ți pisicile, doamnă Wade! a zis Crane, râzând.

— De ce ai stat retras?

— Am învățat, a răspuns el. Scuze!

— Ai crezut că ești o povară pentru ei.

Când el a dat din cap că da, ea a izbucnit:

— Mi-aş fi dorit să nu crezi asta! Toți de aici vor să fie drăguți cu tine, mai ales băieții ăia. Nu ai să găsești băieți mai de nădejde.

— Mă bucur.

— Trebuie să-i laşi să aibă grijă de tine. E greu să primești ospitalitatea. Mult mai greu decât să o oferi. Întreabă-l pe domnul Crane. Sunt convinsă că maică-sa l-a crescut cum trebuie. Acceptă cu grație tot ceea ce ți se oferă.

— Nici tu nu scapi, doamnă Wade, a zis Crane. Am o cutie cu praline sfărâmate pentru dumneata, de la mama.

Și cu asta cercetarea la care a fost supus a luat sfârșit. S-a întors în camera lui și a mutat iar biletul pe care i-l lăsase Katherine. Îl pusese ca semn de carte la pagina cincizeci și șase din manualul lui de algebră. Semnificația locului unde stătuse îl stânjenea. A închis ușa, continuând să audă vocea doamnei Wade. Camera lui era sigură ca un ciur. A îngenuncheat și a strecurat bucata de hârtie între saltea și somieră. Și apoi nu s-a putut ridica. Și-a sprijinit fața de pat. Devenise un obiect al fricii. Din noaptea de Anul Nou dormise ca un paznic de noapte, plonjând în inconştient după o luptă disperată, și trezindu-se pe dată. Rușinea pe care o resimțea când se gândea la Katherine era violentă și finală. Nici măcar nu-și imaginase că se va domoli. Era o judecată finală, căreia nu-i rezista, tocmai pentru că fusese îndelung așteptată. Nu voise niciodată ca cineva să știe că e un nebun, un laș. Și totuși, pentru că fusese lucrul de care se temuse atât de puternic, nu avusese nici o îndoială că va fi dat în vileag. Ca să se pedepsească, s-a gândit la repulsia lui Katherine. Prețuia biletul scurt pe care i-l lăsase, dar nu se putea uita la el. Îl împăturise pe din două.

Crane a venit la el și s-a așezat pe pat, iar Chuck s-a gândit cu oroare la greutatea lui Crane apăsând acel petec de hârtie, la redarea aceea exactă a vocii ei prin forme trasate cu mâna.

— Povestește tot, asule, a zis Crane.

Crane, s-a gândit Chuck, avea obiceiul oribil, unul dintr-o constelație de obiceiuri groaznice, de a intra fără preaviz într-o încăpere și de a privi apoi enervant spre colțurile de sus ale acesteia, de parcă aștepta să plece repede de-acolo.

— Povestesc ce? a întrebat Chuck.

— Vacanța. Ce am pierdut?

— Aici nu se întâmplă nimic. A fost foarte liniște.

— Nu se poate să fi stat tot timpul ăsta cu cărțile tale și atât! Ești lunecos, așa-i? Bat pariu că imediat ce plec îți vezi de afacerile tale.

— Nu.

Crane l-a privit lung și apăsat, ca pentru a-i spune că nu se lăsa el dus de nas, dar obosea repede să-i descoasă pe ceilalți și revenea la a vorbi despre sine.

— Uită-te la asta, a spus, zgândărind absent eșarfa scumpă de cașmir care îi atârna încă în jurul gâtului, cu toate că încălzirea fusese repornită, exact la timp pentru întoarcerea studenților, iar imobilul era asudat.

— Imediat ce-am pus piciorul în casă, maică-mea ață după mine, atingându-mi gâtul, încercând să se uite la mine-n gură pentru că, zice ea, sigur am răcit! Femeia are ceva la cap. Îmi zice: „E îngheț vreodată la munte?“, iar eu îi răspund: „Liza, ninge“ – Crane îi spune mamei pe nume, pentru un plus de cruzime –, iar ea se cutremură de parcă aș fi zis că alergăm cu toții despuiați pe-aici. Uită-te la asta, repetă el, ridicând eșarfa spre Chuck. Cu ea, totul trebuie să fie simandicos.

Crane a continuat să vorbească pe larg despre maniile unice ale maică-sii, iar Chuck a ascultat, răspunzând periodic, însă nu a auzit aproape nimic.

Semestrul a început cu toate cele stupid de specifice ale lui, iar el nu putea suporta; detesta drumul până la sălile de curs, detesta să se ridice la sfârșitul orelor și să iasă din clasă, detesta să scrijelească cu creioanele pe hârtie. Au fost clipe fulgurante, înnebunitoare când își dădea seama că era încă mai nevrednic de Katherine decât crezuse, pentru că ea nu mai era, iar el continua să trăiască, asemenea unui monstru. Au fost afișate notele primului semestru; luase un A la algebră, un surprinzător B la istorie, și un C de gentleman de la Charles Addison. Această notă l-a făcut să surâdă dispreţuitor. Pentru istorie, scrisese un proiect lipsit de viață, necugetat din punctul de vedere al gramaticii, despre abuzurile la adresa amerindienilor, pe care profesorul lui l-a lăudat pe larg. Când a văzut iar lucrarea, n-a recunoscut-o. Dacă ar fi fost acuzat de plagiat în clipa aceea, cu siguranță că nu ar fi protestat. Își pierduse orice interes pentru limba engleză și o vorbea mai puțin ca oricând, mânca singur în sala de mese și se uita fix la o pagină de matematică, limbajul universal pe care nimeni nu îl vorbea. A încetat să se mai uite în dicționar, lăsându-se pradă cuvintelor monosilabice. Dorința lui de a stăpâni limbajul nu fusese niciodată abstractă, indiferent cât de exigentă și intelectuală le-ar fi putut părea abordarea lui unor observatori ca Peterfield sau Kim. Mereu a fost profund, nemilos de pragmatic, condus de încrederea lui în puterea acestuia de a-l transporta. El îl dusese în USIS și peste ocean, la Sewanee, și apoi, când împlinirea sa risca să-l facă apatic, i-a adus-o pe ea în atenție. Orice posibilitate a limbajului fusese o posibilitate de a vorbi cu ea.

Acum sărise în cea mai brutală dezarticulare. Plimbările cu Charles Addison încetaseră de parcă nici nu ar fi existat. Îl vedea uneori pe profesor în sala de mese, sau îndreptându-se spre sala de curs, dar nu au fost niciodată atât de aproape încât să fie nevoiți fie să vorbească, fie să se ignore deliberat. Pe Katherine n-a văzut-o deloc, deși o căuta pretutindeni, iar inima îi bubuia de câte ori ieșea din Strake House. Își plimba ochii compulsiv peste pâlcurile de studenţi care fumau pe peluză, acum când vremea începuse să se mai îndulcească, din zăpadă nu mai rămăseseră decât vagi urme soioase pe la colțurile umbroase ale clădirilor și narcisele înmugureau și cădeau la pământ sub biciuirile ploii. Ea ar fi un chip subțire, singuratic, o anomalie de femeie trecând, desprinsă de sine, prin mulțimea informă de tineri în robe negre sau sacouri albastre, îmbrăcată cu un costum gri mulat sau cu o rochie verde vaporoasă, jucându-se cu cheile de la mașină într-o mână. Nu a văzut-o însă niciodată. Se întâmpla ca în plimbările lui solitare să audă sunetul motorului unei mașini care urca pe drumul din spatele său, și atunci își întorcea capul să privească automobilul care-l depășea, dar nu era niciodată al ei.

Crane a ieșit atât de prost pe primul semestru că tatăl lui a amenințat că-l dezmoștenește, pe deasupra și cu serviciul militar, așa că a dispărut într-o seriozitate nouă

și temătoare, din care ieșea numai când i se epuizau toate resursele. Acestea erau singurele momente când Chuck îl vedea. Ciudatul confort pe care Crane îl extrăsese din Chuck în primul trimestru se disipase. Crane nu-i putea ierta că e un străin care are rezultate mai bune ca ale lui, și pentru că cele mai proaste rezultate ale lui Crane erau la matematică, a început să suspecteze matematica pentru aspectul neplăcut străin pe care-l avea și în care începuse să vadă rădăcina rezultatelor bune pe care Chuck le avea la matematică. Matematica era un sistem nociv și inutil, controlat de persoane nocive și enigmatice, ca profesorii lui răuvoitori și colegul de etaj asiatic. Atunci când Crane a venit să-i ceară ajutorul lui Chuck la algebră gâlgâia de resentimente și nerăbdare și a pus dificultățile care au decurs de aici ale lui Chuck de a-l ajuta pe seama incapacității acestuia de a comunica într-o manieră clară, ca o persoană normală. Se prea poate ca prietenia lor să fi murit înainte ca Crane să-și fi verbalizat fără ocolișuri o problemă care nu-i dădea pace încă din toamnă.

— Văd că nu mai trec pe-aici prietenii tăi, a spus.

Amândoi stăteau gârboviți deasupra unei hârtii cu probleme la care Crane refuza să se uite. Intrase și aruncase hârtia sub nasul lui Chuck și al dracului să fie dacă nu avea de gând ca Chuck să facă totul în locul lui. Nu îl interesau explicațiile greoaie. Se foia de colo-colo prin cameră. Chuck a început să rezolve problemele în tăcere, dar în clipa când Crane a vorbit, s-a oprit.

— Ce prieteni? a întrebat.

— Știi tu – prietena ta.

— Adică Miss Monroe, a spus, încordându-se.

— Nu-mi pasă cum îi spui, atâta vreme cât nu te ia iar amețeala. Începuseși să mă faci de rușine, tinere.

— Miss Monroe e o bună prietenă.

— Rahat! Voia să-și facă mendrele cu tine și tu nu ai vrut, sau dacă ai vrut, a fost ceva bolnav din partea ta. Aș fi zis ceva, dar nu era treaba mea.

— Despre ce?

— Despre ce e ea.

— Adică? a izbucnit Chuck.

— O curvă. E curva lui Addison. Toată lumea știe asta.

S-a uitat la Crane fără să se ridice, cu o mână pe pagina cu probleme. Apoi a împins foaia în față.

— N-ai de gând să le rezolvi?

— Nu cred.

— Atunci la dracu’ cu tine! Nu ți-am spus nimic din ce nu ar fi trebuit să știi.

Când a ieșit a plesnit tocul ușii cu palma. Chuck s-a ridicat și a trântit ușa.

Crane și cu el aveau un sistem de a șunta slujbele zilnice de la capelă, genul de aranjament pe care numai prietenii foarte apropiați și colegii de cameră acceptau să-l practice. Prezența la slujbă era organizată printr-un set de cinci liste care cuprindeau numele tuturor studenților, bătute în cuie pe partea dinăuntru a ușilor capelei, ca articolele de credință. În fiecare dimineață, la intrare studenții puneau un „x“ în dreptul numelui, sub ochiul atent al Domnului. Să bifezi mai mult decât un nume era o afacere riscantă și

aproape imposibil de realizat pe mai mult de o listă, iar Bill Crane considera un fel de dispensă magică acordată prieteniei lor că se aflau amândoi pe lista de la A la E, împreună cu „Isus H. Cristos“, glumise el. În consecință, nu au mers niciodată împreună la capelă, sau mai des de-o zi da, o zi, ba. Acum amândoi mergeau zilnic și-și puneau x-ul cuvenit fără să cârtească. Chuck stătea într-o strană, prinzând cu mâna lemnul tare, lustruit de atâtea mâini, al spetezei stranei din fața lui, sau ținea cartea de imnuri prinsă în piele moale, cu un deget urmărind muzica. Stătea, se ridica, mormăia încet în mijlocul cântării generale. Cândva i-a surâs ideea unei credințe impuse, dar acum se pierduse în cuvintele ce se înălțau, în flăcările ce-ameninţau, în instrumentele martiriului. Privea pe deasupra rândurilor de capete cu părul umezit de la pieptănat și a simțit căutătura fierbinte a privirii Stăpânului cum îl lovește. Afară era aprilie. Ușile rămâneau deschise, lăsând să pătrundă briza și confidențele grăbite ale păsărilor. Soarele care pătrundea prin vitralii desena un caroiaj pe podeaua răcoroasă de piatră. Toată lumea s-a ridicat, ca un val ce se umflă, și s-a ridicat și el, trupul supunându-i-se cu ușurință ritmurilor complexe ale slujbei. Dirijoarea corului și-a ridicat bagheta și a declanșat ritmul marțial al imnului:

Trăiesc pe munte, sub cerul fără nori (Slava lui Dumnezeu)
Beau de la fântâna ce în veci nu va seca.[16]

Și când imnul s-a încheiat și s-au așezat iar, atunci a văzut-o, spatele ei, doar o clipă, umeri goi într-o rochie de vară albastră, după care s-a făcut nevăzută.

A stat și a așteptat-o în capătul cel mai îndepărtat al peluzei. Când briza a mișcat stejarul cel bogat și umbra lui s-a clătinat un pic, Katherine l-a văzut acolo, sprijinit de trunchiul copacului. Charles se prinsese într-o conversație cu un coleg, iar ea se foia lângă el, fără să-și găsească locul. Și-a petrecut brațele peste trunchi, deși dimineața începuse să se încălzească. Când s-a uitat iarăși, el era tot acolo, așteptând-o. S-a scuzat, iar Charles și-a așezat mâna pe umărul ei și a continuat s-o țină așa când ea s-a îndepărtat, de parcă ar fi vrut s-o țină-n loc. Când Katherine s-a uitat înapoi mâna continua să se întindă absentă după ea, dar el era tot răsucit spre bărbatul cu care vorbea. A traversat peluza scăldată în lumină și când a pătruns în umbra copacilor a fost pentru o clipă orbită. Apoi vederea i-a revenit și iată-l acolo, privind-o.

— Vreau să te văd, a spus el.

— Ai fi putut veni să mă vezi.

— Nu cred că ai vrut.

— Sigur că aș fi vrut să te văd.

— Atunci sunt foarte tâmpit.

Mâinile lui au început o propoziție, apoi au abandonat-o. S-a gândit că dacă ea l-ar ierta, ar urî-o.

— Am sperat că vei veni.

— Nu mai pot veni.

— De ce?

— Sunt logodită cu el.

El a rămas nemișcat, privind-o. Linia pe care o trasa brațul ei, coborând din umăr. Voia să-și lipească buzele de spațiul moale umbrit de maxilarul ei. Pentru asta ar fi trebuit să-i dea puțin capul pe spate ca să-l poată vedea. Dintr-odată a respirat iar, ea deja pornise spre el, dar el doar uitase să respire. Nu se mișcase deloc. Dacă s-ar fi clintit ar fi trebuit să simtă ceea ce ea tocmai spusese.

— De când?

— Contează?

— Nu.

— Am încercat să-ți spun și înainte. Nu știam dacă are vreo importanță pentru tine.

— N-are.

Și-a atins fruntea, cuprins dintr-odată de amețeală. A privit spre pământ, apoi și-a ridicat capul, uitându-se peste ea. Katherine s-a întors și l-a văzut pe Charles răsucit în direcția lor, cu o mână la ochi să pareze soarele.

— Deloc?

— Deloc.

Chuck și-a pus palma pe trunchiul copacului și a închis ochii. Căldura îi umezise haina și i se târa pe piele. Când a deschis ochii, mici pete ca de mercur îi jucau dinainte. Dincolo de ele l-a văzut pe Charles Addison traversând peluza.

— Spune-mi repede, a zis ea, întorcându-se spre el.

Obrajii îi erau colorați de parcă ar fi fost plesnită.

— Am amânat și-am tot amânat, a continuat ea. Mă gândesc la tine. Dar nu am nimic, nu știu nimic.

Peste umărul ei vedea cum Addison devine tot mai mare, călcând cu ușurință peste iarbă.

— Ți-ai putea imagina să mă iubești?

— Și atunci?

— Aș putea rupe logodna.

— Nu face nimic de felul ăsta pentru mine.

— Dar este ceva între noi, a spus ea cu mânie. Nu-i așa?

— Nu.

— Nu te uita acolo. Nu te uita la el, doar spune-mi.

— Felicitări, a spus fără nici o modulație în glas.

— Să te ia dracu'!

A întins mâna, și Katherine s-a îndepărtat de el, acoperindu-și gura. Chuck dispăruse când celălalt bărbat a ajuns-o din urmă.

---

15. Personaj din romanul *Middlemarch* de George Eliot.

16. Versuri ale imnului *Dwelling in Beulah Land*, scrise de Charles Austin Miles (1868–1946).

Zece

S-a dus la Bower și i-a spus că voia ca vara să fie o continuare, nu o întrerupere a educației sale și, pentru asta, dorea să o petreacă altundeva. Nerăbdarea unui vizitator de a vedea mai mult decât văzuse deja este întotdeauna ceva plăcut, iar lui Bower i-a părut o idee extraordinară. O dovadă de inițiativă, care i-a anulat impresia pe care i-o făcuse Chuck, de personaj oarecum retras în sine. Înainte de a aproba planul l-a descusut în amănunt pe Chuck, nu atât pentru a-și clarifica lui însuși câteva aspecte, cât pentru a i le face băiatului – căci așa se gândea la el – mai evidente.

— O să fii de unul singur. Aici îți este ușor. Sper că-ți dai seama. Ești înconjurat de prieteni. Dar dacă pleci altundeva în vară va trebui să-ți porți de grijă, să-ți ții firea, și mă aștept să nu faci Sewanee-ul de râs, oriunde ai fi.

— Înțeleg, a spus el.

— Crezi că te descurci? Am să te cred pe cuvânt.

— Da.

Bower și-a sprijinit buricele degetelor unele de altele și și-a plecat puțin capul, așteptând o dezvoltare a răspunsului, iar cum aceasta nu a sosit, a fost pentru o clipă debusolat. Apoi a decis să se lase impresionat de concizia lui Chuck.

— Ei bine, a spus îngăduitor, am să-mi întind antenele atunci. Sunt sigur că găsesc o soluție.

După câteva zile Bower l-a chemat.

— Un sponsor important al Sewanee-ului, vechi coleg de școală cu mine, de fapt. Tipper House 25.

Un personaj care deținea un concern editorial din Chicago.

— O treabă complicată, a continuat Bower cu blândețe.

Dar exista și o legătorie acolo, de unde îi lipsea mereu forța de muncă. L-a întrebat dacă i-ar surâde așa ceva: Chicago.

Autobuzul Greyhound oprea în Monteagle, pe drumul său către nord, spre Chattanooga, Atlanta, Savannah sau la întoarcerea dinspre ele spre sud. Monteagle era la circa cinci kilometri de mers de Sewanee, la vale, și pe măsură ce drumul înainta copacii se răreau, lăsând locul unor întinderi tot mai mari de iarbă bătătorită și prăfuită, iar cerul se vedea mare și lat. Orașul era mic și drept: o benzinărie, o băcănie și un șir de case mititele, al cărui început îl vedea undeva spre sud, înainte ca drumul să cotească.

Ferestrele băcăniei erau burduşite cu reclame la reduceri de tot soiul. *Numai 10 cenți! Numai 25 de cenți!* Casele ajungeau până aproape de buza drumului. El mergea numai spre sud, către Chattanooga, sau spre vreo legătură către Alabama, sau Mississippi, sau Georgia, care l-ar fi dus la bisericile unde era invitat. Autobuzul avea să treacă de curbă și să se oprească doar o fracțiune de secundă, iar Chuck se va ridica pe culoar, se va apleca spre fereastră ca să se uite la intrarea în Monteagle, pe care o va privi pe îndelete, până când va înceta să mai fie doar o fulgerare precară, devenind un tot complicat, care nu se mai putea extinde, de parcă ceva l-ar fi adunat deodată laolaltă. Întregul oraș avea să-i fulgere dinaintea privirii și, înainte să mai vadă altceva, apărea capătul lui, care dispărea apoi la fel de repede. Autobuzul avea să mai oprească numai o dată în Jaspers, înainte de a ajunge la stația din Chattanooga, unde preludiul acesta fără urmări se va termina; toți au ieșit, au schimbat autobuzele cu o hotărâre parcă reînnoită și cumva obtuză. Chattanooga era apertura care se căsca parcă spre tot Sudul, și în curând avea să gândească la fel despre Evansville, Indiana, doar că aici era poarta către Nord.

Cele două semafoare, unul îndreptat spre nord, altul spre sud, se priveau de peste drum, dar nu a văzut nici picior de om. Acum apăruse cineva pe partea dinspre sud. Chuck s-a așezat conștient de sine pe valiza pe care o pusese pe pământ, unde căldura ce radia din dalele pavajului nu ajungea înapoi la el. Trecătorul răzleț de pe cealaltă parte a făcut la fel. La început s-au privit clandestin, dar după ce a devenit evident că nu mai era nimeni altcineva la care să se uite, au prins a se examina cu un interes fățiș. Celălalt bărbat să fi fost mai vârstnic ca el, cu zece, cincisprezece ani. Purta o pălărie de piele maro, cu borul răsucit pe-o parte și un tricou alb de bumbac, iar haina îi atârna, așezată peste genunchi. Drumul era prea lat ca să-și poată vorbi, dar nu într-atât încât să nu-i vadă bine zâmbetul calm și ochii feriți de umbra borului.

A încercat să-și imagineze încotro se ducea bărbatul. Ori de câte ori se apleca prin librării peste câte-o hartă, hălăduia spre coastă, analizând toate deviațiile muchiilor. Coasta Louisianei arăta ca o pată de cerneală. De jur împrejurul ei erau insule împrăștiate. Pe hartă, New Orleansul și tot ce se afla în jur era însemnat cu linii albastre, care indicau mlaștinile. Și-a închipuit un lac de iarbă strălucitoare, cu firele aplecate puternic în jos atunci când vântul trecea printre ele și soarele atingea apa. Îi lipsea apa, s-a gândit, deși pe dedesubtul acestui gând mintea lui sorta în surdină numele din Louisiana pe care le memorase, după principiul că a memora este mereu ceva de ajutor, cumva generic – *Numai 10 cenți! Numai 25 de cenți!*, lucruri de ajutor, deși aceste exclamații nu îl interesau mai mult decât numele care fâlfâiau în centrul New Orleansului. *Barataria, Lafitte, Meraux.* Autobuzul spre sud a apărut de nicăieri, trecând de curbă, și a oprit, și l-a văzut pe bărbat cum se ivește de data asta la fereastră, trecând pe culoar. Când autobuzul s-a pus în mișcare, bărbatul s-a aplecat și, cu un rânjet, i-a făcut cu mâna. Și brațul lui a țâșnit și s-au salutat energic în acele câteva secunde cât autobuzul a alunecat prin Monteagle, lăsându-l în urmă.

Autobuzul lui a sosit vreo treizeci de minute mai târziu, când deja își simțea părul ca un metal încins, iar în fața ochilor îi jucau pete de căldură. Nu avea pălărie. A urcat nesigur, apoi a adormit. Când s-a trezit, și-a amintit că visase că era pe mare. Inima i-a

bătut repede. Dar autobuzul s-a clătinat și a icnit, nu ca pe mare, ci mai degrabă ca un animal dizgrațios și masiv. După-amiaza era aproape de sfârșit. Dincolo de ferestrele autobuzului dealurile aruncau unele pe altele umbre mari și rotunde, și mai departe de ele verdele se înmuia în auriu, ca un petec de soare captiv în apa unui iaz. Toți copacii înfrunziseră de-acum, iar dealurile erau atât de împădurite, încât substanța lor părea făcută din frunze, una lângă alta, doar culorile și texturile acestora fiind diferite, particulă cu particulă. A văzut un șoim planând deasupra drumului și și-a răsucit capul după el până când acesta s-a făcut nevăzut. Pământul era atât de bogat, iar culoarea luminii atât de palpabilă încât la început aproape a uitat că era drumul pe care mersese-n sus și-n jos cu Katherine, pe întuneric, în seara când ea l-a dus la cină. Când și-a amintit, a închis iar ochii. Soarele era o minge roșie bine umflată când au ajuns la Nashville, și s-a ridicat pe dată, pentru că Nashville nu era atât de diferit de Chattanooga. Doar un punct de legătură, fără importanță. *Des Allemandes, Point à la Hache, Belle Chasse.* O clipă s-a gândit, iritat și fulgerător, că mergea în direcția greșită. Ar fi vrut să se afle în drum spre ocean. Autobuzul de Chicago era deja aglomerat când l-a găsit; s-a așezat pe-un scaun lângă geam și a privit cum mașina se umple până la refuz. Un puști de zece-doisprezece ani, cu un păr blond fin, tuns atât de scurt că părea roz, a urcat și, după o scurtă ezitare, s-a așezat pe locul de lângă el.

— De unde ești? l-a întrebat când autobuzul a pornit.

Era întuneric deja; a văzut domul luminat al Capitoliului când autobuzul a ieșit pe autostradă.

— Seul, Coreea.

— O, da!

— Îl știi?

Spre uluirea lui, vocea i-a sunat mai dornică de conversație decât intenționase. Nu voia să converseze cu puștiul ăsta.

— O, da. Seul Poon-san Pyong-yang.

A rostit fiecare consoană de parcă ar fi degustat-o.

— Fratele meu a fost în război, a continuat el.

— Se întoarce bine?

— O, da! Vrei gumă? Frate-miu zice că gălbejiții sunt morți după gumă.

A luat guma și au mestecat amândoi meditativ până când băiatul s-a întrebat dacă Chuck ar vrea mica bandă desenată care era ascunsă în folia gumei, iar când Chuck i-a dat-o, puștiul a întrebat de parcă ar fi văzut totul clar:

— Te duci la Chi?

— Chi? a repetat Chuck.

— Chi-cago.

— Da.

— O! a exclamat puștiul, de parcă l-ar fi pocnit cineva în vintre. Mă gândeam eu! În Chi e un mare oraș chinezesc, și e acolo un loc unde au rechini, și șerpi uriași, și maimuțe care se țin de tocurile ferestrelor, de mâncare, și te duci acolo, le taie capul cu toporul și-l gătesc, și poți să mergi apoi unde e vrăjitorul, care are șopârle puse în borcane, și ochi, și, a continuat cu o maturitate disonantă, sunt tot felul de cuțite de aruncat și au și chestii de

kung-fu și avioane.

— Ai fost aici? a întrebat Chuck când băiatul a făcut o pauză.

— Nu, i-a răspuns acesta, cu o amărăciune pe care nu puteai să n-o recunoști. Se duce fratele meu și îmi mai aduce uneori câte ceva.

Băiatul era o sursă de informații despre spelunci și variate depravări ale orașului Chicago, Al Capone și restaurante unde fetele poartă numai pene, iar alte fete poartă, așa a spus, „doar un șnuruleț“ – lucru care îl interesa numai ca un exemplu de bizarerie –, locuri sumbre cu încăperi ascunse, poate dinapoia unui perete fals, unde se jucau jocuri de noroc. Chi era orașul de vis.

— Visez să ajung acolo, a spus simplu. Chiar te invidiez. Te-aș face să mă iei cu tine dacă ai jura că mergi direct în orașul chinezului.

— Nu sunt chinez.

— Nu-i bai, i-a zis cu blândețe băiatul.

S-au lăsat cuprinși de tăcere. Puștiul a dormit câteva ore, prăbușit inconfortabil în scaun, și s-a trezit speriat. Se holba ca șocat la Chuck, care s-a temut pentru o clipă că puștiul o să sară în mijlocul culoarului, smiorcăindu-se nefericit.

— Unde suntem? a șoptit băiatul.

S-a aplecat fără nici un menajament peste scaunul lui Chuck și au privit împreună întunericul. Erau într-un autobuz expres. Mersese fără oprire de când porniseră din Nashville. Băiatul s-a lăsat la loc în scaun și a oftat. Împărțeau o lumină galbenă, slabă. Autobuzul, în rest, era cuprins de întuneric; motorul huruia domol și aerul de afară vâjâia pe lângă ei, ca rumoarea oceanului, iar înăuntrul acestora doar sunetul foielii, oftaturilor și respirației oamenilor. În orele cât băiatul a dormit, a stat cu capul răsucit spre fereastră, spre noaptea informă de afară pudrată doar de lumina slabă a lămpii de citit, care s-a strecurat dinapoia ochilor lui, umplându-l doar de acest privit în gol. Nu știa cât timp trecuse. Nu se gândise la nimic. Dispoziția băiatului s-a schimbat și ea, odată cu murmurul discret din autobuz.

— Am o revistă de benzi desenate, dar am rău de mașină când citesc, a spus. În autobuz, adică. Vrei s-o citești?

La început l-a înțeles greșit.

— Mulțumesc, nu, i-a spus.

— E una bună, a continuat băiatul cu speranță.

I-a citit băiatului revista cu șoapte conspirative. A fost nevoit să-i descrie și imaginile, pentru că puștiului i se făcea rău și numai să se uite la ele. Băiatul și-a apropiat capul de Chuck și a închis ochii de plăcere când Chuck a început:

— Cei doi se lasă acum pe vine, și vedem venind spre noi picioarele celui de-al treilea tip, pe deasupra capetelor lor. Al treilea e un chinez, care sare peste tranșee...

— Știu, știu, a oftat băiatul.

— Ochii americanului umplu toată imaginea, holbați tare.

Băiatul, imitând, a făcut ochii mari.

— Ahhhh!

Chuck a continuat în șoaptă:

— Se apropie prea repede. Acum îl vedem pe chinez cum vine spre ei parcă s-ar

prăvăli. Țin baionetele în sus. „Atac!“

Au ajuns în Evansville, Indiana, la miezul-nopții. Noaptea prematură, care i-a adormit pe toți călătorii la ora nouă, a fost suspendată. Pasagerii s-au trezit, s-au foit pe scaune, s-au uitat pe ferestre. Autobuzul a trecut cu o mică smucitură peste un pod de oțel, și huruitul s-a înălțat cu o octavă.

— Fluviul Ohio, a anunțat băiatul.

Au lăsat în urmă Kentucky-ul, nevăzut, imperceptibil. Scheletul verde al podului a trecut pe lângă ferestre, și chiar și acolo, la sute de kilometri de el, a simțit apropierea de un oraș uriaș, și de-atunci nu s-a mai putut gândi la Evansville – scuipat acolo, pe malurile mâloase, într-o întindere de pământ și una sau două lumini portocalii palide aprinse pe stradă, când autobuzul a ajuns în stație – fără să-l perceapă ca pe ceva iradiind din acel miez puternic. În stația cea mică erau câțiva oameni treji, alerți și inteligenți, cu gențile în mâini.

— Chi! a spus cu aviditate băiatul, când s-au scufundat iar în întuneric.

Autobuzul părea să fi prins viteză acum. Distingea orizontul, unde cerul cu multe stele se înălța direct din pământ. Nimeni nu mai dormea, iar băiatul și-a amintit, cu un soi de urgență reîmprospătată, de celelalte învățături primite de la fratele lui. Erau și elefanți împăiați! Un acvariu mare ca un lac, în mijlocul unei încăperi. Fratele lui îi spusese că dacă te duci la un hotel îți dau tot ce ai nevoie – mâncare, și băutură, și *dames* –, a spus băiatul dând din cap emfatic. Și lucrurile care sunt în Chinatown: idoli ai diavolului și găini care dansează pe farfurii. Autobuzul zumzăia de conversații, iar luminile cele mici sclipeau de deasupra tuturor locurilor.

— Nu vreau să mă duc acasă, a spus băiatul, scârbit.

Autobuzul era plin de hoinari, oameni care se fofilau cu naturalețe prin noapte.

— Unde e casa ta? l-a întrebat pe băiat, care părea să se simtă compromis de faptul că avea una.

— Terre Haute, a scuipat el.

Când a fost rugat să spună pe litere a silabisit, cu mici convulsii și ochi dați peste cap.

Terre Haute. L-a contrariat să descopere aici un astfel de nume. Îl mai văzuse. *Grand Terre Isle*.

— Înseamnă „pământ înalt“, a spus băiatul rânjind. Ha!

Au intrat în Terre Haute după ora două dimineața, o oră ciudată la care un puști să se întoarcă acasă.

— Ai pe cineva care te așteaptă? l-a întrebat pe băiat, care s-a răsucit pe scaun, punându-se în genunchi pe el, cu obrazul presat de spătar, pironindu-l pe Chuck din priviri.

— O, da! a spus. Fratele meu zice că nu poți să-i diferențiezi pe gălbejiți, așa că mă uit bine la tine, ca atunci când mă va duce cu el în Chinatown, sunt sigur că o să pot face diferența. Tu poți?

— Uneori, i-a răspuns.

— Uite râul.

Drumul trecea pe mal, pe lângă un deal. În dreapta, coasta devenea dintr-o dată abruptă. Luna era pe cer așa că puteau zări vârfurile copacilor și, dincolo de ele, mult în

jos, panglica argintie a fluviului, întinzându-se până pe celălalt mal.

— Râul Wa-bash, a spus băiatul şi apoi autobuzul a intrat în staţia din Terre Haute şi puştiul a dispărut strigând: Nici nu ar trebui să cobor, ar trebui să merg cu tine direct în Chi.

Autobuzul a devenit mult mai tăcut. S-a tot uitat la locul ciudat de gol de lângă el.

Se prea poate ca Terre Haute să-şi fi primit numele de la un călător care mergea spre Chicago, din sud. Dealul acela care se ridica direct din râu era ultimul teren înalt, sau teren de o formă anume în general, pe care l-a văzut. Odată ce au ieşit din oraş pământul se desfăşura plat în toate direcţiile, iar orizontul trasa un cerc al cărui centru era autobuzul. Preţ de o oră şi mai bine râul a curs alături, deşi atunci când terenul a devenit ca-n palmă, râul a părut să se îndepărteze puţin, cam la un kilometru jumătate de drum, continuând să înainteze ca o panglică strălucitoare. Apoi s-a întins spre est. Îl urmărea din priviri până la orizont. Autobuzul şi-a continuat alunecarea spre nord, iar cerul, spre est, se vedea clar. Răsăritul sosea în valuri, mereu depăşindu-i capacitatea de a-l observa, şi dintr-odată stelele au dispărut şi a izbucnit prima rază distinctă şi incredibilă de soare. Era înconjurat de terenuri agricole perfect plate, ca un ocean. Din loc în loc, în depărtare, vedea câte un copac negru şi solitar. Câmpurile parcelate treceau pe lângă el ca spiţele unei roţi. Când soarele a răsărit de tot, o şină de cale ferată a apărut, alăturându-se şoselei, iar staţiile de benzină şi parcările pentru tiruri au făcut loc caselor de cărămidă cu acoperişuri drepte, iar peste şosea atârnau semafoare, apoi prea multe clădiri ca să mai poţi distinge altceva decât o scânteiere în depărtare, de parcă oceanul ar fi trimis-o.

A ieşit din staţia de autobuz într-o dimineaţă timpurie de mai care tocmai cuprindea trotuarele dinspre vest ale străzilor. Lumina era una de oraş, întinzându-se pe pereţii imobilelor, strălucind dinspre ferestre. Oamenii de afaceri, purtând încă pălăriile fedora de iarnă, mergeau pe jos spre serviciu. Cercetase harta oraşului şi memorase traseul de la staţie spre legătorie, ca nimeni să nu îl vadă stând în stradă neajutorat, cu o hartă deschisă în mâini: patru străzi spre est, apoi paisprezece spre sud, pe Michigan Avenue. Dar odată ajuns în stradă nu a ştiut încotro era estul. A rămas nemişcat o vreme, păstrând o aparenţă de calm, percepând răcoarea pe care betonul nu o evaporase încă, observând obosit, căci nu dormise nici pe departe suficient, fiecare particulă de clădire mustind de culoare şi asprime, la fel ca dealurile din jurul Sewanee-ului. A ieşit din curbă şi a privit către canionul de clădiri până într-un unghi mort. La capăt de tot, un pătrat perfect albastru. A pornit într-acolo, spre est, către lac.

Când a ajuns pe Michigan Avenue totul a luat-o la vale între locul unde se afla şi apă. Dincolo de întinderea parcului vedea portul, cu pădurea de catarge şi vele strânse. Michigan Avenue era lat de patru benzi, cu trotuare primitoare şi drepte. A trecut de covoarele roşii şi copertinele hotelurilor de lux; de coloanele bibliotecii; de frontoanele aurite ale teatrelor. Apoi Michigan Avenue s-a îndepărtat de parc şi, fără să schimbe direcţia, a continuat spre măruntaie, pe măsură ce coasta lacului se îndepărta, desenând o curbă. Clădirile au devenit mai mici şi se aglomerau de ambele părţi ale străzii de-acum mai înguste. A găsit o cafenea cam la o stradă distanţă de destinaţia lui şi, dintr-odată mult mai atent, a comandat la tejghea ochiuri. Cu toate acestea, când s-a prezentat la legătorie,

o clădire uriașă de cărămidă, pe partea dinspre lac a străzii, abia se făcuse ora nouă, și nu era așteptat. Managerul a dat din cap spre el și i-a arătat scrisoarea primită de la Bower, ridicând-o scurt de pe un teanc aflat pe biroul lui.

— Te așteptam săptămâna viitoare. Muncă de vară, a spus tipul tău. Vara îi concediem pe cei mai mulți angajați. Nu e o perioadă bună pentru legătoriile de carte. Lipiciul se topește și paginile se încrețesc. Dar o să ai destule de făcut. La morgă sunt veșnic restanțe.

L-a privit pe Chuck pentru prima dată.

— Așadar, ești coreean. Sunt mulți chinezi în oraș, și destui japonezi, dar nu știu dacă avem prea mulți coreeni. V-a plăcut războiul pe care l-am comandat pentru voi?

— Foarte mult, a spus el.

— Sper că ăla nu e singurul tău rând de haine. E o muncă murdară.

I-a întins lui Chuck o carte de vizită cu adresa unui cămin nu departe de legătorie.

— Întoarce-te mâine. O să lucrezi cu Fran. Ea este responsabilă aici.

Nu se gândise că era o legătorie propriu-zisă, un loc unde se făceau cărțile. Nu era romanțios la gândul acesta, dar asociase orice fel de fabrică cu zgomote fără rost și un soi de propulsii continue care erau doar un pas deasupra plictiselii, și oameni care apucă lucruri, aruncă lucruri, le mută de colo-colo. Dar acolo unde lucra – în morgă – nu erau oameni. Și era o relegătorie, pentru cărți deja legate, folosite și stricate. Cărțile care îi ajungeau în mâini erau mucegăite și prăfuite, tipărite cu cerneală ieftină, care îi înnegrea degetele, pe hârtie poroasă, gălbuie, care la capete se sfărâma sau se rupea dacă o îndoiai. Trebuia să o apuce pe fiecare, să o răsfoiască atent, buricele degetelor sale murdare și crăpate eliberând o cascadă de pagini, una după alta, și numai când era satisfăcut că fiecare carte era goală putea să-și îndeplinească sarcina principală, aceea de a smulge cu sălbăticie copertele vechi, aruncându-le cât colo. Asta îi explicase Fran că are de făcut. Fran era palidă, dreaptă, poate spre șaptezeci de ani, cu un corp subțire, ca de băiat, și un halou de păr rărit exact de culoarea pergamentului. L-a instruit, cu resentimentul disprețuitor al unei persoane care le-ar face singură pe toate, indiferent cât ar fi de degradante. Numea „curățenie“ această muncă. Cărțile încă nedesfăcute din coperte veneau teancuri în saci de pânză, prinși în niște suporți de metal, și erau atât de adânci încât cărțile ajungeau mult sub cât putea el să se aplece, chiar și când se sprijinea de margine și pescuia după ele neîndemânatic, cu pământuful de praf legat de coada unei mături. La sfârșitul primei zile de muncă a întrebat-o pe Fran ce anume ar trebui să caute atunci când frunzărea cărțile pentru a vedea dacă sunt goale. Uneori mai ieșeau câte o buburuză storcită sau firimituri.

— Bani, i-a spus ea furioasă.

Se vedea că nu-l place pe Chuck. Deși superviza munca la fiecare etaj, tăierea, capsarea și lipirea, venea insistent în această zonă – un spațiu mare cu tavanul boltit, aducând a garaj, la capătul din spate al clădirii, unde erau porțile de încărcare – și se uita la el.

— Bani? a întrebat el.

— Oamenii pun bani în cărți și apoi uită de ei. Se întâmplă mereu. Când îi găsești, mi-i dai mie, nu îi păstrezi. Ăsta ar fi furt, a spus ea, provocator.

— N-am găsit bani.

— Ai făcut asta toată ziua.

A scuturat din cap deznădăjduit.

— Ar trebui să găseşti ceva bani în fiecare zi. Am trecut prin toate muncile în locul ăsta şi nu e zi în care să nu fi găsit bani în cărţi, a continuat şi a ieşit din cameră.

Ura munca asta mai mult ca orice făcuse până atunci. Era murdară şi plictisitoare, şi era mai tot timpul singur. În încăperea înaltă şi vastă îi ţiuiau urechile de linişte. A găsit o rangă cu cârlig la capăt şi a învăţat să fixeze una dintre ferestre ca să stea întredeschisă, iar în zilele calde o briză plăcută îl învăluia în timp ce lucra şi parcă îl atingea cu molecule umede evaporate de pe lacul invizibil din apropiere. Se prefăcea că ar fi o maşină, care răsfoieşte şi rupe prin timp până la un tatuaj enervant ce i s-a întipărit în minte, prinzând a fi una cu paşii lui şi cu felul în care-şi mânca ouăle la tejgheaua cafenelei. Pulsa odată cu el toată noaptea când se întindea pe patul deşelat şi tare al căminului, treaz din pricina absenţei sunetului, ajungea la el chiar şi când izbutea să doarmă, aşa că visa că munceşte şi se trezea mai epuizat ca oricând. A încercat să sară peste răsfoitul cărţilor, însă nu a putut. În cele câteva rânduri când a reuşit, transgresiunea a pretins un atât de puternic exerciţiu de voinţă că l-a încetinit şi apoi privirea lui se tot întorcea către cartea cu pricina, acoperită încet de altele, iar când aceasta aproape că a ieşit din câmpul lui vizual a scos-o din teanc şi a frunzărit-o frenetic. Fran îl supraveghea încontinuu, iritată şi ameninţătoare. Pentru că era singura persoană pe care o vedea cu oarecare regularitate, gândurile lui i-au dat un rol supradimensionat şi morbid. A încercat să şi-o imagineze ca fată în floarea vârstei, ca femeie căsătorită, ca pe-o persoană care are o casă a ei, şi de fiecare dată, indiferent de fundalul pe care el îl alegea, chipul femeii ieşea la iveală, neschimbat şi obscen. Ochii îl dureau fără întrerupere. Se uita la evantaiul nesfârşit de pagini – circa zece cărţi pe minut. Uneori când smulgea copertele scăpa cartea din mână şi aceasta zbura prin aer. Ori de câte ori venea Fran, stătea mai întâi în spatele lui un minut interminabil, ca şi cum ar fi fost convinsă că el n-o putea simţi.

— Am făcut şi eu asta cândva, s-a smiorcăit ea. Găseam bancnote de doi dolari. Mereu.

Chuck se uita cât mai rar direct spre ea, căci atunci când o făcuse, detectase o umezeală nesănătoasă a ochilor ei, ca lichidul care se scurge dintr-o rană neînchisă. Începuse să-şi dorească să dea peste bancnote pe care să i le poată da. Lucrurile pe care le găsea totuşi, le păstra cu grijă, semn al propriei perseverenţe. Un bilet de cinema decolorat „Pentru o persoană“. Un bon îngălbenit, cu literele violet care păliseră, o sforicică, un plic gol, piciorul păros al unui gândac. A mai găsit un trifoi cu patru foi presat, de culoarea ceaiului; l-a scos uşurel cu vârful degetului, apoi l-a pus în buzunarul de la piept. Seara, când lăsa în urmă legătoria, îşi înşira descoperirile pe pervazul camerei de la cămin. Era surprins de lucrurile care puteau să încapă în trupul cărţilor. O bucată de hârtie pe care era scris: „Te iubesc, Jane.“ O pană uleioasă. O carte poştală din Portland, Oregon, scrisă peste tot, chiar şi direct peste imagine, cu o caligrafie nervoasă, ilizibilă. Nu s-a clintit, încercând să-l descifreze, iar când Fran şi-a făcut apariţia, Chuck i-a întins cartea poştală, pe care ea i-a smuls-o din mână.

— Mă furi? a ţipat ea. Al dracului gălbejit ce eşti!

În ziua următoare Chuck a scos o bancnotă mai veche de un dolar din portofel și a netezit-o bine pe marginea mesei. Era poroasă și lipicioasă. A adulmecat-o vinovat, simțind metal, și mucegai, și mirosul ascuțit al cernelii, sau poate doar al mizeriei. Apoi a închis ochii și a pus bancnota într-o carte, și cartea la loc în lada lui, și a continuat să lucreze cu calm toată dimineața, fără nici o așteptare, până când bancnota a sărit din carte, iar el a respirat ușurat. N-ar fi avut cum să rateze așa ceva! A pus cartea deschisă pe masă, cu coperta nesmulsă, exact așa cum o găsise, iar când Fran a venit, a luat pe dată bancnota.

— De regulă sunt mai multe. Sau bancnote mai mari, unele pe care nu ai vrea să le ai la tine. Dar apoi oamenii uită de ele și mor, a spus, îndepărtându-se.

Frunzăritul cărților trimitea un neîntrerupt curent de praf direct în fața lui. Nările i se umpleau de mizerii negre. Nu avea niciodată mâinile curate. Când trăgea aer în piept, sunetul pe care-l făcea era cel al unei cârpe ude prinse într-un ventilator. Tuberculoza îi afectase plămânii și fuma de când lumea și pământul, cu senzația că fumul avea să-i curețe plămânii. Acum fuma și mai înverșunat, ca să îndepărteze gustul rânced care îi umplea gura, deși undeva în spatele acestuia era ceva plăcut. Lucruri nesemnificative, complet separate începeau să se lege – ca și cum s-ar fi petrecut simultan –, și astfel se impuneau, laolaltă cu clipa care le unise. Nu avea nici un motiv să se gândească la un bol ieftin de sticlă, la doar trei dolari și nouăzeci și cinci de cenți, pe-care-nu-îl-mai-găsești-în-nici-un-magazin, ori de câte ori tirurile sau un tren treceau, stârnind o vagă zumzăială, atât de imperceptibilă că poate doar inima lui o detecta, accelerându-și bătăile. Dar cândva, în birourile USIS, când stătea și răsfoia neatent paginile din revista *Time*, fără să vadă precis ce se afla în fața lui, pe paginile tipărite, a simțit în scaun impactul unei bombe la kilometri depărtare, spre nord, și mai târziu amintirea fricii a luat chipul acelui bol mare, iradiind lumină. Mirosul prafului care scălda totul, înnegrindu-i porii, apăsându-i hainele, i-a adus în amintire ghemotocul de flori artificiale murdare din vaza de pe măsuța cu telefonul de la Strake, și sunetul vocii ei.

Când a venit primul weekend deja se căptușise cu o tuse cronică. Pornea gâjâit din fundul plămânilor, de parcă ar fi tras după ea și sânge, și țesut. Începuse munca de patru zile. Aceea a fost clipa când iluzia eternității care nu se schimbă l-a părăsit, iar convingerea că timpul se mișcă smucit i-a revenit cu o intensitate renăscută. S-a trezit devreme sâmbătă dimineață, a cumpărat cafea, și țigări, și un set ieftin de corespondență, cu plicuri asortate, împăturit în celofan. Locuia într-o parte aridă a orașului, fără copaci, unde se aflau predominant depozite și alte imobile fără ferestre sau oameni. Îi lipseau sunetele scoase de oameni, dar străzile erau pustii, și a început să se teamă că în căminul unde locuia, dincolo de el nu mai era nici țipenie de om. Clădirea îi întorcea propria dezolare. Înaltă de numai șase etaje, trona totuși peste împrejurimi. De la fereastră vedea acoperișurile smolite, întinzându-se în toate direcțiile, iar spre nord zidul zgârie-norilor. Lacul era o linie palidă, albastră. A stat nemișcat, amintindu-și emoția pe care a simțit-o când a zărit prima dată acea apă. Apoi, mânat de neliniștea de a părăsi camera, a scris două scrisori cam de mântuială. O corespondență fără efort, adresată unor străini pe care nu se așteptase să-i cunoască vreodată. Nu avea nimic de spus. Prima îi era adresată lui Bower, ca să-l anunțe că ajunsese cu bine, se prezentase la muncă și că Chicago îi plăcea.

Scria lăsând spații mari între rânduri, așa cum obișnuia, doar că de data asta mai curând pentru a ocupa spațiul decât pentru a se asigura că e lizibil. Scrisul continua să i se întindă pe pagină cu precizie matematică. I se părea că nu îl mai văzuse de multă vreme. „Totul este în regulă“, a conchis el, apoi pe un rând nou, puțin mai la stânga, îi mulțumea încă o dată lui Bower și s-a semnat.

Scrisoarea adresată lui Katherine era încă mai rarefiată. „Sper că eşti fericită şi bine“, a scris. Era uşor. „Mă simt bine aici.“ A privit spre ce săvârșise, puțin mirat. Dar când a scris cu atenţie pe plic adresa la care se afla, ştia că era ceva ce-ar fi putut omite. Trebuia să iasă, să verifice numărul exact la care se afla imobilul.

L-train[17] trecea pe ruta nord-sud pe deasupra străzii State, la doar câteva străzi depărtare de el, și după ce a expediat scrisorile a pornit pe jos spre stația Roosevelt și a urcat la platforma în direcția nord, îndreptându-se spre cel mai nordic punct al ei. Știa din ce văzuse pe hartă că Chinatown era mai departe, spre sud, dar nu-i păsa. Voia să ajungă înapoi în canionul aglomerat al clădirilor. Privind în jos, departe, la stradă dinspre șine și îngrăditurile metalice, și-a amintit de podul din Evansville. Ziua era caniculară, senină și tăcută. Șinele se întindeau înainte ca o șosea dreaptă plutitoare, iar trenul care se apropia era vizibil din depărtare. Când a ajuns, s-a urcat în primul vagon și s-a așezat pe primul scaun, lângă fereastra care era în față. Șinele au dispărut sub el și zidul îndepărtat al clădirilor a prins a crește încet până când a văzut locul dintre ele pe unde șinele aveau să treacă. De pe acoperișurile aflate toate la aceeași înălțime, și de o parte, și de cealaltă, țâșneau panouri de afișaj, se iveau clădiri supradimensionate și, brusc, centrul s-a năpustit peste toate, înghițind șinele. Ferestrele de la clădirile de birouri, de la fabrici și depozite erau atât de aproape de tren că izbutea să vadă înăuntru. Ferestrele de pe fiecare rând aflat la nivelul trenului erau acoperite cu hârtii care să blocheze perspectiva, sau cu reclame, sau cu declarații de iubire pe panouri improvizate, făcute-n casă. Nu știa unde să se mai uite. Trenul se aglomerase și câțiva copii au trecut pe lângă el, înghiontindu-l, ca să-și lipească chipurile de fereastra din față. Urcase fără o idee precisă a locului unde ar fi vrut să coboare și fără prea mare tragere de inimă, dar după ce trenul a depășit centrul, și a tremurat ușor într-o curbă ascuțită spre interior, a coborât și a luat-o spre est, pe lângă Division. La Lake Shore Drive a fost nevoit să traverseze printr-un pasaj subteran, pentru că traficul nu se oprea, și pe măsură ce gura pasajului se lărgea a văzut o mulțime, tonete de hot-dog, fete în costume de baie și cu pălării de pai cu boruri largi, biciclete și, dintr-odată, era pe plajă.

A mers spre nord, absorbit de mulțime. Se mai oprea din când în când să privească lacul. Era mare, ca un ocean albastru și fără nimic care să-ți fure ochii până aproape de țărm, unde se unduia cu mici creste albe. În miezul acestei străluciri, el era chipul întunecat, subțire și neregulat. Îmbrăcase același costum ieftin, unicul set de haine pe care îl avea. Simțea cum căldura zilei i se strânge pe pantaloni și în încălțări. Și-a scos sacoul și s-a așezat, fumând, pe o masă de picnic îndreptată spre apă. La început a fost foarte conștient de sine, simțindu-se prea bine și funest îmbrăcat, dar în vreme ce privirea fiecărei persoane pe care o vedea fugărea de colo-colo, cu foame, nici una nu se oprea asupra lui. Era înconjurat și invizibil. *Dragă Katherine*, s-a gândit. *Aici, aici este un ocean.*

Nu știuse exact cât stătuse acolo, când a simțit o ușoară lovitură pe umăr și întorcându-se a văzut un asiatic de vârsta lui, cu o cămașă desfăcută la guler, cu părul bățos, forțat să stea peste cap, care i se adresa în japoneză.

— E destul de bine, i-a spus bărbatul, întinzându-i o carte de vizită.

Înainte să se dumirească, s-a auzit răspunzându-i în japoneza pe care-o știa:

— Mulțumesc.

Și bărbatul s-a îndepărtat, privind de colo-colo, și ținând un teanc de cărți de vizită în mână. Cartonul era inscripționat în japoneză, dar era succint, așa că s-a uitat la el în viteză – salon exclusivist de masaj, numai japoneze, tarif în funcție de cameră și durată, de la cincisprezece minute la o noapte întreagă. Pentru a păstra exclusivitatea persoanelor interesate, acestea trebuiau să ia legătura cu managerul hotelului Lakeview, North Clark Street, Little Tokyo.

Nu s-a întrebat dacă stând așa, cocoșat și cu o țigară, aplecându-se uneori mai tare din pricina tusei, îmbrăcat cu un costum ieftin și închis la culoare într-o zi atât de călduroasă și privind peste puzderia de oameni care făceau plajă, va mai fi fost altceva legat de el în afară de faptul că era asiatic care să-l fi determinat pe bărbatul acela să-i dea cartea de vizită; a luat-o ca pe un indiciu care i-a picat în mâini și s-a ținut după el. A pornit-o înapoi, pe drumul pe care a venit, spre El și i-a cerut câteva indicații vânzătorului de suveniruri.

— Bun venit la Chicago! a exclamat entuziast bărbatul.

Călătorii s-au înghesuit pe peron, cu chipurile roșii după plajă, trăgând sacoșe de cumpărături, fluierând. Trenul a sosit repede, iar el a mers până la Belmont, unde a coborât treptele de la peron ce duceau direct într-o piață de legume înghesuită la umbra proiectată de șine, unde japoneze țipau la vânzători, copii japonezi mestecau caramele tari, printre șiruri strălucitoare de ridichi murate și bucăți de tofu cufundate în găleți. Hotelul Lakeview era un fel de pensiune banală ocupată de japonezi ce fumau înghesuiți pe banchete înguste și umpleau fotoliile ferfenițite din recepție. Nimeni nici măcar nu s-a uitat la el. De pereți sprijineau semne în japoneză, interzicând din incintă toate femeile, copiii, câinii, mizeria și jocurile de noroc interzise. Afară aruncase cartea de vizită, n-ar fi vrut ca cineva să-i interpreteze greșit sosirea, dar acum vedea aceleași cărți de vizită împrăștiate peste tot și un teanc pe polița ferestrei managerului. Camerele erau cât jumătate din cea pe care o ocupa lângă legătorie, cu paturi rabatabile fără așternuturi, cu cablurile de la lămpi cam roase, covoare pătate, și erau întunecoase, gălăgioase, îmbâcsite de fum de țigară și mucegai, costau mai mult, plus un tarif suplimentar pentru mese calde și scoaterea gunoiului, și exista o singură baie pe etaj, care nu se putea încuia.

— Dacă vrei o femeie trebuie să vorbești cu mine, i-a spus managerul. Mă ocup eu. Dacă îți aduci femeia aici, e ca și cum ai veni cu mâncarea la restaurant.

S-a mutat în aceeași seară, împachetându-și valiza în stilul Crane, îndesând lucrurile care-cum. A lăsat gunoaiele-artefact de prin cărți pe pervaz, mai puțin cartea poștală din Portland și trifoiul cu patru foi, pe care le-a pus în dicționar, a restituit apoi cheia și s-a îndepărtat de locul acela sumbru și singuratic; dar exact înainte să plece și-a scris noua adresă pe o foaie și i-a lăsat-o managerului, în cazul în care ar primi vreo scrisoare.

Acum venea la muncă cu El, un drum de patruzeci de minute de-a lungul întregului

oraș, senzațional, sublim – cu lumina albă a dimineții revărsându-se dinspre lac și luminile aurii ale înserării dinspre vest. A cumpărat romane din librăria japoneză și le citea în tren sau își sprijinea capul de fereastră, privind pergamentul complicat și interminabil al orașului, un peisaj pe care nu reușea să-l memoreze, deși încerca cu toată ardoarea. În fiecare dimineață alegea să se întoarcă la legătorie și nu-l mai deranja, pentru că simțea că nu era ceva obligatoriu, pentru că acum era sigur că existau atât de multe căi de a te strecura în viață. Camera lui era prea întunecoasă și zgomotoasă ca să citească, așa că locuia afară, în ceainării și restaurante, sau pe treptele hotelului, un membru al legiunii de trântori fumători. Într-o noapte pe când stătea în Belmont Noodle House, cu un bol de *udon* și cu cartea de algebră deschisă în față, chelnerul s-a aplecat peste umărul lui să vadă mai bine:

— Hei, Einstein! i-a spus, ridicând din sprânceană.

Și de atunci, la Noodle House, apoi la hotel și, uneori, pe stradă cei ai locului îi zâmbeau.

— *Sensei* Einstein, îi spuneau.

Fusese adoptat.

Avea o gramatică japoneză misterioasă, cea pe care o învățase copil fiind și pentru păstrarea căreia nu făcuse absolut nimic, dar nu a trecut mult până când efortul cu care se chinuia să continue să vorbească și să gândească în engleză s-a prăbușit cu totul. Plonjase în cealaltă limbă, căreia nu-i putea rezista. L-a îmbibat, a ajuns la rezervorul lui de japoneză de pușți și l-a corupt cu totul. Când dormea, visa în japoneză. Când un bețiv îl trezea din greșeală noaptea, confundând ușa, înjura în japoneză înainte să se dumirească unde se află. Era straniu că dorul de casă fusese alungat de un loc care îi amintea de singura ocazie când îi mai fusese dor de casă. Lecțiile de japoneză din copilărie îl pregăteau pentru anul când avea să fie trimis la internat în Osaka, iar când ocazia s-a prezentat, vorbea fluent într-o japoneză rigidă, terorizată, pe care doar un copil străin ar putea-o vorbi. Nu s-a descurcat deloc, un eșec timpuriu pe care nu avea voie să-l uite.

— Oportunitatea este mai puternică decât colaborarea, îi spunea tatăl lui. Poliția, de pildă. Acum deține puterea, dar după ce pleacă japonezii cu ce mai rămân? Cu ura oamenilor și cu ignoranța. Noi vom avea cunoașterea.

Tatăl lui a știut dintotdeauna că dominația japoneză se va sfârși, și țara va trebui apoi reconstruită. Japonezii au făcut tot ce-au putut să boicoteze conducerea locală, dar practica favoritismelor le era pe plac, iar asta a fost slăbiciunea lor: într-o bună zi aveau să plece, și vor lăsa în urma lor – un accident – câțiva oameni educați. Dacă acest lucru, credea taică-său, nu avea să se întâmple cu generația lui, cu siguranță o va face în generația următoare. Chang a fost trimis la internat, copleșit de greutatea înspăimântătoare a acestei datorii naționale și ideea că era o flacără care trebuia să se alimenteze din nefericire. Dar pe-atunci avea doar opt ani. Obediența era un reflex, datoria însă, doar ceva abstract, înlăturată repede de nefericirea lui disperată, lipsită de rodaj. Și-au bătut joc de vorbirea lui aleasă, i-au furat uniforma; l-au bătut în baie și l-au acuzat pe nedrept de tot felul de crime mărunte. Apoi a venit Al Doilea Război Mondial, ca o intervenție divină, și l-au trimis acasă.

În Little Tokyo îl tratau ca pe un aristocrat decăzut. Când își făcea cumpărăturile în piața de sub stația El-ului, primea țigări gratis, sau prăjiturele de soia, sau doze reci de bere.

— Ar trebui să lași numerele și să te faci avocat. Avem nevoie de un avocat, nu de Einstein, îi spuneau.

Dar păreau mândri de educația lui cu desăvârșire nepractică.

— Einstein! strigau oamenii după el când trecea, îmbrăcat cu costumul lui tot mai slinos.

— Stai jos aici și nu te mai plimba ca un copoi!

În zilele când jucau cei de la Cubs, bărbații de la hotel și cu el mergeau pe Clark până la stația de la stadion și urmăreau meciul de pe peron, la preț de un jeton de acces, mâncau *bento* din cutii pentru prânz, beau bere și cățărându-se unii pe umerii celorlalți când acțiunea ajungea iremediabil pe zona din dreapta a terenului, ascunsă vederii de galerie. Luau cu ei un radio cu tranzistor și traducea etapă cu etapă comentariile, în japoneza lui ciudată. Celor din jur părea să nu le pese că e coreean, asta dacă măcar o știau. Filipinezii care tocmai aterizau acolo erau curtați pe dată de proprietarii casei de masaj japoneze, iar adolescenții japonezi luau El spre Chinatown ca să lucreze în restaurante. Prejudecățile de demult erau irelevante și neprofitabile. Multe dintre familiile din cartier, care nu imigraseră de curând, locuiseră înainte în California, înainte de a fi împinse în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, iar acum loialitatea lor, singura pe care o mai aveau, era pentru Midwest, unde totul părea posibil. Și el simțea același lucru. Poate că obedienţa era un reflex, dar îl mai evitase și în trecut. A făcut un experiment și s-a gândit la taică-său, apoi la Peterfield. Păreau la fel de îndepărtați ca decanul Bower, sau ca Bill Crane, sau Katherine Monroe. I-a repetat numele pentru sine până când a sunat gol și lipsit de sens, un obiect necunoscut, botezat de un necunoscut, într-o limbă lipsită de frumusețe. Pentru prima dată în toată viața și-a dat seama că nu mai trebuia să fie student. Erau nenumărate alte feluri de a trăi, nenumărate alte vieți pe care le-ar fi putut alege, care nu presupuneau să mai stea după consilii bisericești, sau Bower, sau altă invitație făcută din politețe. Ar putea să rămână aici și să-și găsească altceva de muncă, într-un restaurant sau chiar la un cazino. Bărbații care locuiau în același hotel cu el îl învățaseră poker și nu doar că era priceput ci, cuteza să creadă, era chiar strălucit din când în când.

— N-ai mai jucat niciodată poker? l-au întrebat, nevenindu-le să creadă.

— Nu, a răspuns, zâmbind.

Câștiga.

— Norocul începătorului.

— Cred că minte.

— Dacă minte, merită să vă ia toți banii, pentru că o face atât de bine.

— Nu jucăm pe bani, a spus unul tare, ca managerul să-l poată auzi.

Jucau pe biscuiți de orez: o bucată de biscuit, un biscuit întreg și un biscuit cu alge care reprezentau cinci, zece și cincisprezece cenți. După joc mergeau la Happi Sushi Restaurant and Bar, pentru a regla datoriile reciproce.

— Ai față de poker, Einstein. Nu-mi vine să cred că nu ai pus-o până acum la cea mai sfântă muncă.

— Față de poker?

— Nu ți se citește nimic pe chip.

Câțiva copii s-au strâns acolo unde fusese masa de joc, pe trotuar, lângă treptele hotelului. Unul dintre ei, un băiat micuț, trecea de colo-colo, examinând foarte serios cărțile fiecărui jucător, apoi retrăgându-se să se sfătuiască cu tovarășii lui, șoptind cu mâna la gură. Unul dintre jucători a făcut un semn din bărbie spre băiat.

— Ca puștiul ăla. Știe că i-am face fundul arșice dacă ar spune zice ceva din ce vede în cărțile noastre.

Masa era una dintre cele câteva ale hotelului care, atunci când nu erau folosite, stăteau pliate, sprijinite de zidurile recepției, sau răsturnate cu picioarele în sus, ca niște animale rănite, pe podea, în locuri care încurcau.

— Chiar am față de poker? a întrebat Chuck.

— Absolut!

Toată lumea a încuviințat din cap la unison, cu privirea pironită în cărțile de joc.

Nu mai putea să-și închipuie lipsa de imaginație cu care ajunsese în acel loc. La legătorie uneori se prezenta, alteori chiulea. Rămânea nemișcat la fereastră, privind spre trenurile de pe malul sudic cum vin și pleacă. A mai plantat un dolar și pentru scurtă vreme a câștigat încrederea lui Fran; apoi însă ea s-a întors în ziua următoare, micită iar de suspiciune.

— Cred că poate ai găsit o bancnotă mai mare și ai înlocuit-o cu asta, a spus, fluturând acuzator cu dolarul.

Aproape că l-a cuprins râsul. De ce să-i mai dea ceva? Găsea încă artefacte uitate prin cărți, dar nu îi mai produceau nici o înflăcărare, doar un interes volatil. A dat peste o scrisoare de dragoste, care încă își păstrase parfumul, și și-a lipit fața de ea.

A continuat să învețe, umplând blocnotesuri galbene cu calcule. Lucra cu stiloul, pentru ca puținele greșeli pe care le făcea să rămână. Problemele se desfășurau ca niște lanțuri care se strângeau în plase și se propagau în spațiu. Resimțea o plăcere la fel de mare ca cea pe care își imagina că o produce muzica pentru un muzician. Cândva îi plăcuse să se piardă în particularitățile unei limbi, printre numele străine ale lucrurilor bine-cunoscute și intime, și ale lucrurilor pe care nu le cunoscuse până când numele lor l-au găsit. Acum a dat la o parte magia aceasta. Magia matematicii a ocupat tot locul. Structura ei cristalină ajungea până dincolo de cer și cobora până în atomii invizibili, plină de probabilități și totuși absolut adevărată; și doar știind asta a ajuns cumva să o și stăpânească. Nici un hotar nu pândea în față, cerând să fie traversat. Nimic nu-i cântărea și nu-i socotea progresul. Se gândea la ceea ce-i spusese Kim cu ani în urmă legat de destinul lui, și a râs uimit. *Cum de ai știut?* se minuna, privind din El spre rețeaua orașului sau în strălucirea care se ivea pe geamul unui restaurant cu tăiței. Simțea că mersese atâta vreme împotriva curentului, încât se obișnuise cu rezistența implacabilă, iar acum vântul își schimbase direcția și-l împingea mai departe. A terminat cartea pe care o adusese cu el și și-a petrecut o sâmbătă întreagă hălăduind prin Chicago în căutarea alteia. Fiecare zi în care rezolva probleme era una care merita, una completă. Nu vedea o acumulare de înțelegere, dar o intuia – ceva ce îl sprijină. Și-a amintit de perioada când simțea că viitorul lui depindea de prestația lui impecabilă la diferite porți de acces, unde era cântărit

și apoi i se permitea să treacă mai departe. Această idee nu îi mai aparținea. Știa ce-i este sortit să facă și, oare, nu tocmai asta făcea deja? Era înconjurat de oameni care se luptau zilnic, cu putere, sălbăticie și independență, și ei l-au văzut așa cum își dorea, ca pe un savant.

— Întreabă-l pe Einstein, spuneau. El ar trebui să știe.

La Belmont Noodle House i se permitea să stea cu orele, înconjurat de cărțile lui, cu bolul gol împins de-o parte, cu cana de ceai mereu plină, chiar dacă în restaurant nu erau decât câteva mese. Simpla lui prezență transforma locul într-o bibliotecă. Așadar era un savant, pentru că acesta era lucrul pe care îl făcea. Descoperise puterea de a se crea pe sine, de a arunca în lături ce ura și de a spune răspicat ce anume era. Nu credea că-și dorea mai mult de atât.

Iunie s-a făcut iulie. Era prima Zi a Independenței pe care o petrecea în America, și s-a trezit cu un sentiment ceremonios. La opt dimineața deja explodau petarde peste tot în sus și-n jos pe North Clark Street. Stătea așezat pe treptele hotelului, uitându-se cum grupuri după grupuri pregătite de picnic își pregăteau, cu urgența vacanței și ciripituri, echipamentul, apoi porneau legănat spre lac. Legătoria era închisă. A stat pe trepte până când aerul umed al dimineții târzii l-a copleșit, apoi a urcat înapoi. A încercat să lucreze la algebră, dar ziua i se întindea înainte, laolaltă cu murmurul continuu care se ascundea sub zgomotul ei. S-a dus la Grădina Zoologică din Lincoln Park și a trecut încet de la o cușcă la alta, cu mâinile îndesate în buzunare, de-abia sesizând animalele, căldura, mirosul răscopt. De acolo a rătăcit până la Oak Street Beach, și de la Oak Street Beach la Navy Pier, dar oriunde se ducea dădea peste grupuri de oameni, sprijinindu-se unul de umărul celuilalt sau aplecați deasupra coșurilor de picnic. S-a întors la hotel.

De acum se apropia seara, iar obișnuiții de la Lakeview au început să târșească pe trotuar mesele ponosite de joc, și scaunele pliante metalice, și gălețile de plastic pline cu gheață. S-a grăbit bucuros într-acolo. Unul dintre vecinii lui i-a dat o bere într-o pungă umezită de hârtie.

— Ești gata să câștigi în stil mare, Einstein?

Doar a încuviințat din cap și a zâmbit. Chiar și în mijlocul lor s-a simțit dintr-odată incurabil de singur. În timp ce cineva a trecut pe lângă el, lovindu-l cu cotul și trăgând pe trotuar un prelungitor în care a băgat în priză un radio, managerul hotelului tot repeta din capul scărilor:

— Fără jocuri, fără jocuri de noroc înăuntru, fără jocuri de noroc afară.

Auzeau sunetul slab și exaltat al orchestrei Filarmonicii care cânta în parc, transmițându-se în direct. După apus, urmau artificiile. Când managerul l-a văzut pe Chuck, i-a făcut un semn, iar acesta l-a urmat în întunericul din recepție.

— Scrisoare pentru tine. A sosit ieri, însă nu te-am văzut, domnule Silențios – că te fofilezi mereu când intri și ieși.

Plicul avea ștampilă de Sewanee și nici o adresă a expeditorului. După dată, se vedea că zăcuse la cămin o bucată de vreme înainte să fie expediată mai departe. 11 iunie 1956. A întors plicul și a citit, mâzgălit neatent sub îndoitură, *Addison*.

Dragă domnule Ahn,

Nu știam că plănuiești să-ți petreci vara la Chicago, dar acum că știu sunt nevoit să te felicit pentru înțelepciunea de a evada de pe muntele ăsta adormit, într-un loc unde este măcar un pic de viață. Din câte îmi amintesc, Chicago e un oraș extraordinar, deși, spre rușinea mea, trebuie să mărturisesc că nu l-am mai vizitat de ani de zile.

Îți scriu pentru a-ți mulțumi în numele lui Katherine pentru scrisoarea pe care i-ai trimis-o. Bănuiesc că nu știai că s-a întors la New Orleans, unde e mama ei, acum bolnavă. I-am expediat acolo scrisoarea ta. A fost un gest foarte frumos din partea ta să îi scrii și chiar te încurajez să continui. Orice veşti de la prietenii ei o vor bucura.

Și acum, într-o notă mai veselă, îmi dau seama că amândoi, Katherine și cu mine, îți vom fi datori în scurt timp pentru a ne fi rezolvat o dilemă. Până acum nu am avut norocul să cădem de acord care va fi orașul care să merite onoarea de a ne găzdui nunta. Acum că ne-ai reamintit de Chicago, mai că nu mi-aș putea imagina un loc mai potrivit.

Cu bine,

Iar la sfârșit adresa ei din New Orleans.

Fran îl aștepta în ziua următoare.

— Am venit ieri și am curățat o oră întreagă cărți și știi ce am găsit?

El a scuturat din cap, iar când i-a fluturat o bancnotă de zece dolari în fața ochilor, ținând-o cu ambele mâini, el continua să dea din cap că nu.

— Golan împuțit, alunecos și mincinos ce ești! a spus. Pun eu gheara pe tine!

Toată după-amiaza, abia dacă a văzut ce face. Vechile obiceiuri, acum că mintea îi era distrasă, au revenit; a frunzărit apatic toate cărțile, auzind ca de foarte departe foșnetul paginilor și sunetul puternic, atunci când le rupea copertele. Se prea poate să nici nu fi privit în jos la ce făcea, ci afară, pe fereastra dinspre est, în strălucirea orbitoare sub care știa că este marea de șine ce duce spre Illinois Central. Ziua era atât de calmă că i s-a părut că aude sunetele legătoriei coborând peste el: marginile murdare ale cărților răzuite, împunsăturile ritmice ale mașinilor de cusut. Fran l-a lăsat în pace tot restul zilei. Nici măcar o dată nu s-a întors să-l tulbure.

A citit de atâtea ori scrisoarea lui Addison că a memorat-o aproape fără să vrea, iar sunetul vocii acelui bărbat era mai prezent decât cel pe care îl făcea el, muncind. Simțea că se apropie o schimbare. Viața lui aici devenea tot mai mică, făcând loc la ceva ce fusese mereu în jurul lui. Știuse, dinapoia fericirii intoxicante pe care o trăia aici, că nu avea să rămână cu adevărat în acest loc. Deja își vedea camera așa cum o va face în viitor, amintindu-și-o. Soarele a coborât și încrengătura de șine era vizibilă, strălucind ca un râu. La sud de oraș liniile de periferie se ramificau, Side Shore Line se ținea pe lângă lac, iar celelalte se întindeau ca niște rădăcini spre est, vest și sud. S-a dus încet spre sac și s-a întins după o carte nouă, apucând-o cu pământuful de praf prins de coada de mătură. Muncea încet. S-ar putea să nici nu ajungă la fundul sacului. Paginile au foșnit în mâinile lui și au trimis în sus un nor de praf. Era cu fața întoarsă spre fereastră și nu a tușit; cu

toate acestea a văzut ceva, iar când s-a întors, unde se deschisese cartea era o bancnotă de o sută de dolari. A luat-o și a examinat-o cu atenție, căci nu mai văzuse una până atunci. Pe față era Ben Franklin: om de știință, tipograf, inventator, un individ indisciplinat, de nestăpânit. Pe cealaltă parte un desen cu o clădire pretențioasă – Independence Hall. Încă nu era ora cinci. Bancnota era foarte netedă, dar avea totuși unele urme de îndoituri. Era imposibil de spus cât stătuse în carte. Și-a ridicat bărbia, încercând să-și ascută auzul, dar acum nu mai auzea nimic. Când s-a dus la ușă și s-a uitat afară, nu era nimeni. A îndoit bancnota, regretând că o strică așa, a ieșit prin porțile de încărcare, în stradă, și cu El înapoi în Little Tokyo, scăldat în lumina aurie dinspre vest. Cândva crezuse că nu există decât o ușă, un singur răspuns corect la o problemă. Nu pricepuse câte soluții erau posibile, așteptând doar ecuațiile care să le aducă la viață. Așa că asta a făcut, fără să-i pese cum ar fi stat lucrurile în altă situație, dacă ar fi găsit banii cu o săptămână înainte de a fi primit scrisoarea, sau o săptămână mai târziu, sau deloc; dacă ar fi găsit banii, dar nu ar fi primit scrisoarea, sau dacă scrisoarea ar fi avut alt expeditor, sau ar fi spus altceva, fără tonul acela de încredere de sine supremă, care părea să trădeze ceva.

---

17. El sau L-train *(Elevated train)* – mijloc de transport suspendat din Chicago.

Unsprezece

Katherine nu avea de făcut lucrurile pe care o mireasă obișnuită era nevoită să le facă. Ea demonta o viață, nu asambla o alta. A început să-și elibereze casa, încercând să separe peisajul constant impersonal de ocupanții săi intimi. Intra în casă cu curaj în fiecare dimineață, spunându-și că are o sarcină foarte simplă: va împacheta hârtiile, și hainele, și cărțile, și mărunțișurile, în vreme ce mobila putea să rămână. Furtunul din grădină aparținea casei, dar toate plicurile cu semințe neplantate erau moștenirea ei. Dulapul cel masiv urma să rămână, dar comoda cu sertare, cea cu margini pictate grosolan, avea să o însoțească. Zi după zi, spre prânz, încrederea ei în simplitatea sarcinii pe care o avea era înfrântă. Se întreba tot mai des, cu convingerea copilărească că e un gând greșit, de ce nu ar putea rămâne la ea în casă? Asta sau să plece, lăsând casa cu respirația ținută, păstrând spațiile calde dintre lucruri, cu speranța că se va întoarce aici. Ochiurile de lumină aruncate de lămpile din bibliotecă apăreau seară de seară și dispăreau, ca luna, în fiecare dimineață. A amânat împachetatul și s-a concentrat să golească fiecare cameră pe rând, îmbulzind totul într-un spațiu tot mai mic. La parter începuse să fie dificil să circuli. Măsuțe de colț și balansoare pe hol, cărțile din bibliotecă scoase de pe rafturi și puse în cutii, stivuite câte două-trei una peste alta și împrăștiate peste tot, cu capacele deschise, de care se împiedica. Charles a venit într-o după-amiază și a stat în bucătărie fără să scoată o vorbă, printre cratițe una-ntr-alta, și turnuri de farfurii, și aparate care ocupau toate blaturile și o bună parte a podelei. Katherine golise toate dulapurile, ca să vadă cam ce era pe-acolo. Casa aceasta păstra o versiune a lui din trecut la care ținea în mod special, ai cărei unici martori ce supraviețuiseră erau doar încăperile ei. Decenii întregi ale vieții lui aparțineau unei epoci despre care nu putea vorbi niciodată cu ea, nu numai pentru că ea nu făcea parte din ele, ci mai ales pentru că ea copil îi apărea inevitabil la periferia memoriei, la fel de stăpână pe ea și solemnă ca un animal – trăgând după ea prin cameră păpușa, stând la adăpostul unui arbust –, șocându-l iar. Îi displăcea ce făcea Katherine. Lăsată în pace, casa putea să conțină – neștiut – nenumărate vieți, dar acum ea tulburase toate sedimentele. Iar casa le-a reamintit de altceva, care i-a făcut să se înfurie unul pe celălalt.

— Ai nevoie de ajutor? a întrebat-o când ea a intrat în bucătărie, îmbrăcată cu o cămășoaie veche pe care a recunoscut-o pe dată ca fiind una de-a tatălui ei.

— Nu.

Katherine știa că el nu voia să fie acolo cât ea se ocupa de asta.

— I-ai scris mamei tale?

Cât a tot robotit a tot fost asaltată de scrisoarea asta pentru mama ei. Mintea i-a oferit nenumărate versiuni, și nici un alt gând care se ivea nu reușea să o alunge. *Bănuiesc că acesta este lucrul de care te-ai temut cel mai tare; bănuiesc că acesta era singurul lucru pe care trebuia să îl fac înainte ca tu să mă ierți; Dragă mamă; Dragă mămică; Dragă Glee.*

— Nu, a răspuns ea.

Și-a șters mâinile pe cămașă și a ieșit din bucătărie.

În ziua când l-a văzut pe Chang la slujbă a încetat în cele din urmă să mai amâne lucrurile. Pentru a-și domoli chinul, avea nevoie să găsească un fel sau altul de rezolvare, iar în după-amiaza aceea s-a întors acasă la ea, deopotrivă rușinată de ceea ce i-a spus și cu o nouă hotărâre. Și-a găsit vechile instrumente de scris într-o cutie încă nesigilată – sugativa ei veche făcută sul și stiloul în carcasa zgâriată de metal. A pornit pe scări în sus, prin conurile de lumină prăfuită, până la biroul ei gol și proaspăt șters de praf, într-o cameră ocupată acum doar de un pat fără nimic pe el și un set de draperii nespălate, fluturând delicat în briza care intra pe fereastră, și a scris scrisoarea. De-abia s-a apropiat de ceea ce simțea. Bănuia că nici măcar pe departe. A scris ce-i trecea prin cap, abandonând orice plan ar fi avut să fie elocventă, temându-se că dacă face vreo pauză o să-și piardă curajul. A abandonat ideea că „arta corespondenței nu constă în a exprima, ci în a convinge“. Era ceva ce maică-sa o învățase. Când dansezi, condu din încheieturi. Nu vorbi ca și cum ai avea opinii, ci cu indulgență, ca și cum te-ai amuza. Ține spatele cât mai drept și o să pari de două ori mai subțire. Pierderea mamei s-a ridicat încet de unde încercase s-o ascundă, conținută, dar în nici un caz diminuată. Fusese singura fiică a mamei sale, și totuși amândouă au ratat să trăiască această legătură. A scris: „Nu sunt mândră de diferitele mele ratări. Nu am fost o fiică bună, am fost o elevă slabă și un exemplu prost de femeie independentă. Niciodată nu am fost de fapt independentă.“ Ce era oare mai egoist, să te zdrobești fără rost împotriva curentului, sau să găsești o cale de a-l lăsa să te împingă înainte, indiferent cât de dăunătoare i-ar fi forța? Clișeul a făcut-o să se înfioreze, dar nu a încercat să găsească o versiune mai bună. Clișeele erau una dintre cele mai cumplite forme de adevăr și tocmai categoria asta, categoria adevărurilor de doi bani, banale, era cea care o locuia acum. Cu cât se supunea, scriind, unei brutalități tot mai mari, cu atât devenea mai încrezătoare că vorbește despre fapte ca atare. Era slabă, era lipsită de curaj, n-avea imaginație. Toată viața ei mărturisea despre lipsa de imaginație. Situația ei era salvată numai de faptul că o recunoștea și că recunoștea de asemenea că speranțele numai nu pot face ca adevărurile să existe; trebuie descoperite, de peste tot unde au fost împrăștiate, camuflate ca să se potrivească pe fundalul lucrurilor lipsite de importanță. Adevărul era plăpând și dezamăgitor, dar exista. Nu te trimite să mizezi împotriva unui viitor lipsit de generozitate. A coborât iar și a rupt un boboc din caprifoiul corai. „Iată una dintre florile tale luminoase“, a încheiat ea, punând floarea în plic. Și-a amintit-o pe maică-sa cum stătea în bucătărie, cu încheieturile sprijinite de coapse, pentru că avea încă mâinile ude de la spălatul vaselor, urmărind o privighetoare trecând de la o floare la alta a caprifoiului.

— Uită-te! i-a strigat. Uită-te la drăgălășenia asta!

Abia după ce a expediat scrisoarea și-a imaginat-o pe maică-sa primind-o. Cum va merge spre cutia poștală cu un pahar cu ceai cu gheață pentru poștaș. Katherine și-a amintit cât o stânjenise obiceiul acesta al mamei de a-l pândi pe poștaș și a-l prinde-n ambuscada unei băuturi răcoritoare și-a conversației. Cum își proptea Glee un cot între barele gardului de fier forjat negru, jucându-se cu frunzele unui tufiș sau lovind fără oprire cu piciorul în lespedea de piatră până când poștașul își termina băutura, de parcă ea ar fi fost cea încolțită. Dincolo de asta Katherine nu-și mai putea imagina ce s-ar putea întâmpla. Scrisoarea îi părea acum vulgară, chiar dementă. Fiecare moment pe care și l-a închipuit ca pe un prag final nu făcuse decât să-i complice emoțiile. A început ea însăși să aștepte poștașul; diminețile se tot ducea în dreptul ferestrelor până când îi zărea mașina apropiindu-se de casă și imediat ce dispărea iar aproape că o lua la fugă pe alee. În fiecare zi când nu găsea nimic era dezamăgită, dar și ușurată. Poate că mama ei aruncase scrisoarea fără ca măcar să o deschidă. Poate că mama ei a fost mai ofensată de ce i-a spus Katherine, decât dacă ar fi lăsat-o în pace. Katherine asociase mereu cu maică-sa lucrurile astea înnebunitoare legate de protocol, și cu așteptările acesteia – stringente, elaborate și mereu dezamăgite.

Apoi i-a primit răspunsul. Când a văzut plicul zăcând acolo, în umbra de pe fundul cutiei poștale – același plic ştanţat, de un albastru palid, pe care mama ei îl folosea de când își putea Katherine aminti, de când era o fetiță doar și credea că masa de corespondență a mamei era un loc de joacă interesant și inepuizabil –, a început să plângă. A stat la capătul aleii, desculță și cu cămașa mare, bărbătească, murdărită temeinic, și a plâns. Și-a șters fața cu mâneca și a privit în susul aleii, spre casa ei, privind-o așa cum poate că ar fi făcut-o dacă ar fi fost plecată decenii la rând, iar acum se întorsese în cele din urmă, numai ca să se minuneze de cât de mici erau dulapurile în care cândva se ascunsese și cât de ponosit era totul. Îşi dorise ca Chang să-i spună: „Nu, nu te mărita, nu fi proastă; împachetează niște lucruri și hai să ne întâlnim mai târziu, când toată lumea doarme.“ Cam cât de des se întâmplă una ca asta? A venit dintr-o țară îndepărtată, iar pentru ea asta era ceva mai ușor ca aerul. Întotdeauna arătase ca și cum ar fi căzut dintr-un avion, slab și trecător în costumul lui întunecat, o falie strălucitoare pe fundalul a tot ce e banal. Își dorise să intre în acel cerc. Iar acum iată scrisoarea, parafându-i logodna. Acel pătrat elegant și pastelat nu putea conține altceva decât un consimțământ amabil, lipsit de sentiment. Voise furie, dispute, ceva împotriva căruia să aibă de luptat. Nu știa cum altfel să fie sigură de ea. A luat într-un târziu scrisoarea și și-a dat seama că nu recunoaște scrisul.

În casă și-a făcut o băutură. Era un alt fel de a-și imita mama, completând totul cu o mină arogantă, menită să mascheze cât de dornică era să se îmbete. Katherine și-a sorbit băutura cu trufie, ridicând ușor din sprâncene pe măsură ce alcoolul pătrundea în ea. Apoi a deschis plicul. Se vedea linierea de culoare violet a plicului și hârtia cu un scris nervos. Scrisoarea venea din partea unei persoane pe nume Mary Frances, care se recomanda ca menajeră, și îi spunea, cu scrisul ei neîngrijit, pe care Katherine l-a catalogat pe dată drept lipsă de atenție, că doamna Monroe era în clipa aceea mult prea bolnavă pentru a se tulbura cu tot ceea ce presupune scrierea unei scrisori și voia să știe („doamna Monroe îmi dictează“) dacă nu ar putea Katherine să vină la New Orleans, ca să discute lucrurile față

în față.

A lăsat jos scrisoarea și și-a terminat băutura. Apoi și-a mai turnat una și s-a dus la telefon. Când a răspuns femeia, a întrebat:

— Cu cine vorbesc?

— Sunt Mary Frances, i s-a răspuns tărăgănat și neatent. Cu cine vorbesc?

— Cum se simte doamna Monroe azi?

— Doarme. Nu cred că v-am reținut numele.

— Sunt Katherine, fiica ei.

— O, a spus femeia pe un ton care a izbutit să fie deopotrivă reținut și insinuant. Să mă duc să-i spun că sunteți la telefon?

— Categoric nu! Când se trezește spune-i că vin și că vreau să te concedieze. Ajung mâine spre orele prânzului.

Femeia a râs din toată inima.

— Ah! Mi-a spus că ești impulsivă.

A continuat să râdă.

— Ai să-i spui ce tocmai am zis?

— Sigur că da. Dar să știi că mă place.

Râsul lipsit de griji al femeii a făcut-o pe Katherine să se înfioreze. A pus receptorul jos și a început să-și facă bagajele.

Mary Frances se așezase în așa fel încât să fie încadrată de glicinele ce acopereau veranda de la intrare și stătuse acolo de la cea mai timpurie limită a ceea ce puteau fi considerate orele prânzului, ca atunci când Katherine va ajunge să nici nu apuce să stea în mașină, minunându-se de aspectul neschimbat al casei sub lumina tulbure și galbenă. Cât a condus, ideea că Glee urma să moară o împinsese pe Katherine pe tărâmul catastrofei abstracte, dar acum că gonise spre locul acesta, împlinind singurul ei imperativ clar, părea copleșită de situație. După ce privise suspicios persoana care probabil era Mary Frances, s-a decis că această distragere îi făcea bine. Pe când pășea clătinat pe aleea dinspre casă cu bagajele după ea, Mary Frances i-a strigat:

— Mi-e teamă că sunt încă aici, domnișoară Monroe.

Casa era plină de mici detalii decorative care simbolizau plecarea copiilor și văduvia. Pe podelele camerelor erau covoare noi, care le imitau pe cele victoriene autentice din colecția Smithsonian Institution. Pentru Katherine a fost o ușurare să descopere măcar interiorul casei atât de straniu și vanitos. Dar bovindoul mare din capăt era deschis și mirosul de caprifoi pătrundea înăuntru, împreună cu cel mai rânced al florilor de magnolie, rupte și mucegăite, căzute pe toată aleea de la intrare, de parcă erau coji decolorate de banane. Mirosul din grădină a copleșit-o cu uniformitatea sa absolută, care pătrundea peste tot. Stătea lângă Mary Frances, ascultându-i poliloghia celor mai recente lucrări de renovare, mai mult pentru că Mary Frances părea că li se adresează pereților, a căror tencuială fusese refăcută de curând. Nu-i scăpaseră micile înțepături strecurate de Mary Frances în inventarul exhaustiv, că acest splendid proiect la care ea, Mary Frances, a dat cu bucurie o mână de ajutor era genul de inițiativă în care o fiică s-ar fi implicat să-și

ajute mama. Mary Frances nu s-a oferit să-i ia bagajele. Katherine și-a lăsat valiza pe covorul Smithsonian, apoi a simțit mirosul unei țigări și a auzit vocea mamei rostind:

— Iată-te, Kitty-Katherine!

Mama ei coborâse până la jumătatea scărilor, se sprijinea de balustradă cu o mână, ținând țigara între două degete. Părul ei era un nor fin, strălucitor în jurul capului.

— Îi arătam schimbările din casă, doamnă Monroe.

— Te-am auzit.

Glee a tras cu grijă din țigară și a eliberat un fuior de fum. Întregul ei chip parcă micit era de un galben ca zerul, ca de pe altă lume. Avea unghiile nefăcute, iar asta le dădea mâinilor ei un aer tineresc și neterminat, mai puțin articulațiile ca de marmură.

— M-am gândit la ceea ce ai spus, Katherine, dar nu o pot concedia pe Mary Frances pentru că ține minte fiecare cuvânt pe care îl spun. Nu ți se pare ceva ieșit din comun? Cred că sunt niște aperitive reci pentru prânz în răcitor, Mary Frances, ai putea să începi să pregătești masa. Asta dacă nu cumva Katherine n-o fi mâncat prin vreo cafenea pestriță de pe drum.

Când Mary Frances a plecat Katherine a spus:

— M-a făcut să cred că ești foarte bolnavă.

— Încearcă să-ți ascunzi dezamăgirea. Știam că nu ai veni dacă te-aș fi chemat pur și simplu.

— Cu siguranță aș fi venit dacă m-ai fi chemat. Tot ce aveai de făcut era să îmi ceri.

— E foarte în stilul Katherine! Știu că ești perfect rezonabilă exact atâta vreme cât și ceilalți sunt. Tot ce-avem de făcut este să fim rezonabile, nu? Asta aștepți! Să fim rezonabile.

Anunțul acesta a stors-o de toate puterile.

— Credeam că o să pot face apel la sensibilitatea ta dramatică. Katherine Nightingale se grăbește să mă salveze. Mi s-a părut foarte drăguț că ai încercat s-o concediezi pe Mary Frances. Dar ea e Boswell a mea. Am nevoie să știu că se ține după mine peste tot, altfel cum să fiu sigură că exist?

Pe când prânzeau, Glee a spus:

— Să-ți povestesc ce facem noi pe-aici, zilele astea? Mă trezesc odată cu găinile și Mary Frances și cu mine facem o plimbare prin grădină, înainte să se facă mult prea cald. Ești binevenită să ne însoțești dacă te trezești, dar nu trebuie să te simți prost dacă mai dormi. Eu abia de pun geană pe geană în ultima vreme, și Mary Frances e nevoită să recupereze odihna când nu am nevoie de ea. Apoi mă odihnesc până la prânz. De regulă, mâncăm pe la douăsprezece. Acum te-am așteptat pe tine. După prânz, corespondența, apoi iar mă odihnesc. Cina o luăm când se întunecă, pentru că lumina îmi omoară apetitul. Dacă nu vrei așa, Mary Frances îți poate pregăti ceva mai devreme, dar trebuie să îi spui după prânz, căci după-amiaza o las să-și vadă de distracțiile ei. O să stai în vechea ta cameră. Simte-te ca acasă. Dacă nu-ți mai amintești orașul, Mary Frances îți poate căuta o hartă. S-au construit câteva șosele noi, însă toate cele vechi sunt la locul lor.

— Nu cred că o să vreau să ies.

— Nici o problemă.

— Nu vrei să vorbești cu mine?

— Sigur că da, Katherine. Vorbim în seara asta, după cină.

— Și până atunci ce faci?

— Tocmai ți-am spus, nu-i așa? Suntem ocupate toată ziua până atunci.

S-a uitat la maică-sa cum iese încet din cameră și pornește înapoi în sus pe scări cu spatele drept și cu o mână strângând tare brațul lui Mary Frances.

Mary Frances reușise să preia funcția de ambasador al poștașului. După ce a dus-o pe Glee la etaj s-a așezat într-un balansoar de răchită sub glicina de pe verandă și când a ajuns poștașul a pornit spre el până la jumătatea aleii, unde l-a așteptat. Se pare că nu mai primea băuturi răcoritoare. Katherine privea tranzacția prin ușile de sticlă de la fosta ei cameră. Când Mary Frances i-a dat drumul poștașului și a intrat cu încărcătura specială, Katherine a deschis ușile și a ieșit pe terasa de la etaj. Aici nu era nici un scaun. Vedea în stratul de praf de culoarea argilei de pe scânduri urmele lăsate de o furtună de vară și bucăți de ghindă din stejarul bogat care umbrea grădina din față și trecea peste gardul de fier forjat pentru a-și îmbârliga ramurile cu arborii de pe trotuar. Terasa părea să nu mai fie folosită. În copilărie fusese terasa copiilor, unde li se dădea voie să stea după ce ora lor de culcare trecuse, în nopțile de petreceri, cu radioul pornit și dat încet, sorbind din băuturi cu un aspect important, pline ochi cu cuburi de gheață și colorant alimentar. Glee obișnuia să-și lase pentru o clipă oaspeții, să urce ca să le strecoare o picătură de mentă în pahare și să-i sărute de noapte bună, mirosind toată a parfum de liliac și a pudră cosmetică, cu ochii și buzele foarte evidențiate. Sub ei, pe veranda de la parter, râsetele deveneau tot mai puternice, odată cu tăcerea care se lăsa pe străzi. De pe terasa de sus printre copaci se ivea un petec de cer, pe care priveau constelațiile cum se aprind și doar astfel pricepeau cât de târziu este. Pe-atunci Katherine avea cinci-șase ani. Își amintea zumzăitul moale al radioului, un univers pustiu, ferecat în cutia aceea zdravănă.

O auzea pe Mary Frances cum îi citește cu voce tare corespondența mamei ei. Dacă s-ar fi fofilat în liniște de-a lungul terasei, ar fi putut privi direct în camera ascunsă de draperii a mamei. Dar mama ei ridicase epuizarea la rang de regim, iar asta transformase casa într-un loc de camere antifonate parcă, separate de bariere impenetrabile, comunicând între ele doar prin câteva porți care se deschideau numai la anumite ore. Peste toate se simțea determinarea sumbră ca totul să fie privat și, cu toate că vocea lui Mary Frances trecea cu ușurință prin pereții subțiri – invitații emoționante la prânz, mulțumiri, apeluri ale unor societăți caritabile –, Katherine simțea forța de respingere pe care o exercita camera mamei sale. Era un semn bun dacă ar fi presupus că și camera ei avea să fie tratată cu același formalism fanatic. În locul intruziunii neînfrânate cu care se exprimase cândva mama ei în treburile lumii, acum era o indiferență regală. Katherine nici măcar nu a fost chemată la cină. S-a aventurat la parter imediat ce a fost suficient de întuneric pentru a aprinde luminile, iar masa fusese deja pusă, exact cum i se spusese.

La masă, Glee ținea furculița cu dinții în jos, aranjând mâncarea într-o configurație uniformă prin farfurie. Când nu făcea asta, se întindea după o țigară.

— Ai rămas drăguță și zveltă, a spus. Deși cineva ți-a cam asediat părul.

— L-am tăiat.

— De ce? Erai într-o dispoziție monahală?

— Nu e chiar atât de scurt.

— Mereu ai pendulat imprevizibil între hedonism și monahism. Știi ce mi-a spus ieri Mary Frances după ce a vorbit cu tine?

— Nu prea-mi dau seama cum aș putea și.

— A zis că i s-a părut că erai beată.

— Eram.

— I-am spus: „O, nu! Katherine nu s-ar îmbăta niciodată. A trăit ani de zile ca un iezuit, refuzându-și plăcerile interacțiunilor umane firești. Dacă e beată, lucrurile fie stau foarte bine, fie stau foarte rău.“

— Împachetam lucrurile din casă și mă pregăteam de mutare.

Glee a ignorat sensul evident al acestei afirmații.

— Asta îmi amintește de ceva ce trebuie să vorbesc cu tine.

Glee i-a vorbit pe un ton indulgent-condescendent, de parcă fiică-sa ar fi fost în vacanță, la capătul primului trimestru într-o școală mixtă și ar fi avut impresia greșită că s-a maturizat deja.

— Tati și cu mine am cumpărat o casă pe coastă, după ce nu ne-am mai dus la Sewanee, dar apoi abia dacă am folosit-o. Era un loc drăgălaș, iar medicii spuneau că aerul mării îi va prinde bine tatălui tău, dar evident că în privința asta s-au înșelat.

S-a întins după țigară, dar nu mai era decât filtrul mirosind urât și înăbușit a tutun.

— Cheam-o pe Mary Frances.

— De ce?

— Pentru că am nevoie de o țigară.

— Îți pot aduce eu.

— Nu. O să o aducă Mary Frances.

— De ce vrei s-o deranjezi pe Mary Frances când pot foarte bine să mă ridic și să-ți aduc țigările.

— Nu începe, Katherine. Te-am invitat sub acoperișul meu. Nu te pune cu mine!

— Am nevoie să vorbesc cu tine, a spus Katherine, ignorând rânjetul cu care intrase în cameră Mary Frances.

— O să vorbești când termin eu ce am de spus. Ți-am zis că avem de discutat afaceri, a izbucnit Glee când Mary Frances i-a aprins o nouă țigară. Știi ce cred, Mary Frances? Cred că am mâncat cam cât mi-a trebuit. Așa, nici unul din frații tăi nu vrea căsuța asta. Amândoi au case de vacanță. Îmi închipui că această căsuță este prea simplă și banală pentru ei. Dacă-mi amintesc, e o casă nevăruită de pe canal, cu un ponton pentru pescuit și o verandă. Nici nu poți s-o vezi până nu ajungi deasupra ei. E genul de loc care-mi place – una cu natura, nu ia nimic din frumusețea locului –, dar frații tăi sunt amândoi însurați cu femei care consideră că simplitatea care-mi place e lipsită de gust și ridicolă. Le cunoști pe soțiile fraților tăi?

— Nu, mamă. Le-ai spus că sunt o știoarfă.

— Nu le-am spus una ca asta. Niciodată nu ai reușit să te apropii de frații tăi, nu-i așa? Aș fi crezut că ăsta e visul unei fetițe devenit realitate, să aibă atâția frați mai mari foarte frumoși. Dar tu nu ai avut astfel de vise. Îmi ador băieții, dar toți s-au însurat cu același tip de femei încăpățânate, care vor mai mult și epatează.

— E o coincidență bizară.

— Eu una cred că este foarte trist. Dar pe mine mă preocupă căsuța asta. Frații tăi s-au dus toți s-o vadă, pentru că lor le-am oferit-o mai întâi, să facă o tabără de pescuit sau alte distracții de felul ăsta, dar au spus că s-a stricat de tot din pricina umezelii și a ultimului uragan, și că ar trebui să o dărâm și să vând terenul.

— Poate ar trebui să faci exact asta.

— Nu vreau. Sunt foarte legată de casa aceea. După ce tatăl tău și cu mine nu ne-am mai dus la Sewanee m-am simțit de parcă cea mai bună parte din viața mea murise. A fost o pierdere cumplită. Apoi am găsit locul acela și ceva din el ni s-a potrivit ca o scoică în jurul perlei. Cred că frații tăi au spus că e într-o condiție mizerabilă numai ca eu să nu mă simt prost că m-au refuzat, dar vreau să văd cu ochii mei.

— De ce? Ce vei obține cu asta?

— De ce? a repetat Glee ironic. Trebuie să reglez niște conturi, iar casa este unul dintre ele. Vreau să găsesc rezolvarea corectă.

— Și ce legătură are asta cu mine?

— Crezi că ne-am adunat aici ca să ne dedicăm ție și numai ție? Crezi că așa-zisa ta logodnă este clipă de clipă în centrul gândurilor mele? Am o grămadă de lucruri la care să mă gândesc, Katherine. Despre povestea ta, vom vorbi de îndată ce am să fiu în stare.

— Atunci ce caut aici? M-ai ademenit cu o grămadă de aberații – cum că ai fi atât de bolnavă de nici un creion nu poți ţine-n mână.

— Ți se pare că arăt bine? a strigat Glee.

— Nu, a răspuns după o clipă.

— O să mor, Kitty. Katherine. O să mor și o să se întâmple destul de curând.

Și-a luat brusc șervetul de pe picioare și și-a șters ochii cu el.

— Lua-te-ar naiba! Mă înfurii atât de tare!

— Nu ai să mori.

— O, ba da!

— Nu vreau să aud astfel de lucruri, a spus Katherine cu blândețe.

— Mâine va veni medicul pentru sesiunea săptămânală de uită-te-la-mine-și-minte-mă. Când am să fiu în cealaltă cameră, întreabă-l! Ție îți va spune. L-am prevenit că vei fi aici. I-am spus că fiica mea vine să-și ajute mama.

— Te voi ajuta.

— Cred că acum mă duc la culcare.

Glee și-a trecut mâna pe după spătarul scaunului să se sprijine și apoi s-a ridicat.

— Cheam-o pe Mary Frances.

Atitudinea îi revenise cu totul la normal.

— Credeam că vrei să vorbim după cină.

— Nu estimasem că vom vorbi atât de mult la cină, a spus Glee.

Medicul a venit. Era tânăr și frumos, un personaj parcă descins direct din tapetul nou și luminos al banalului tocmai renovat. Katherine n-a avut nevoie să-l privească mai mult de-o secundă pentru a pricepe toate felurile în care Glee avea să se plângă de el mai târziu. Glee a devenit temperamentală și necooperantă.

— O nu, nici vorbă! a strigat ea când doctorul a scos stetoscopul.

A fluturat spre el o mână transparentă.

— Vrea să pună chestia aia rece pe mine, i-a spus lui Katherine. Deşi este evident pentru noi toţi că încă îmi mai bate inima. Ia răcitura aia din faţa mea!

A făcut-o pe Katherine s-o ţină de mână când doctorul i-a strecurat stetoscopul pe sub bluză, ferindu-şi privirea.

— Ai face bine să nu mă laşi singură cu puştiul ăsta, i-a spus lui Katherine.

Katherine a simţit că Mary Frances fusese cândva în locul ei, dar atunci i se ceruse să iasă din cameră.

— Băiatul ăsta e atât de tânăr, că încă gândeşte de parcă ar fi într-o frăţie. Am să te concediez şi am să-l solicit pe tatăl tău, l-a ameninţat pe doctor, care a zâmbit apreciativ.

— Tata abia aşteaptă să reînceapă vizitele, a spus el. S-a senilizat într-atât, că nici nu mai ştie că s-a pensionat. Vi-l trimit cât aţi zice peşte.

— Dacă ar şti că vorbeşti aşa despre el, ar pune biciul pe tine. Cineva ar trebui să o facă!

Doctorul a râs şi a fost nevoit să-i mai ia o dată tensiunea. Apoi a spus:

— Acum întrebările.

Glee a ridicat o mână.

— Kitty, du-te şi spune-i lui Mary Frances să aşeze masa de prânz în grădină. Am chef să stau afară.

Katherine l-a aşteptat pe doctor la parter şi când a venit, şi-au strâns mâinile.

— Cât de bolnavă e?

Doctorul i-a aruncat o privire atentă, eroică, la care Katherine i-a spus:

— Nu face asta, te rog.

— E terminal – cancer de măduvă.

— O să o omoare?

— Da. Poate nu anul acesta.

— Dar poate anul acesta?

— Imposibil de spus acum. Nu vă ascund nimic. Este în ceea ce noi numim remisie.

— Ştiu ce înseamnă.

— Atunci ştiţi că poate continua un an sau doi, sau poate ceda galopant. Remisiile sunt ca nişte castele din cărţi de joc. Nu poţi să spui când anume se vor prăbuşi, ştii doar că se va întâmpla.

Îşi aduna geanta, iar când s-a uitat din nou la ea, privirea lui a învăluit-o.

— A fost o adevărată plăcere să vă cunosc. Nu ştiam că doamna Monroe are o fiică.

— De când am fost la puşcărie nu vorbesc despre mine.

Doctorul a râs zgomotos. Perfect camuflat de acel sunet, Katherine l-a detectat pe cel al uşii de la camera mamei sale, deschizându-se.

— Foarte simpatic!

— La revedere! i-a spus Katherine.

Până la urmă nu au mai mâncat afară. Glee a luat prânzul în camera ei, pe o tavă. S-a sprijinit de mormanul de perne şi a aşezat tava în echilibru, cu o mină dezgustată.

Katherine se mișca de colo până colo prin cameră, atingând cu degetele draperiile și mânerele șifonierului. Draperiile erau trase. Din când în când o adiere de vânt își făcea loc înăuntru, făcându-le să salte puțin.

— L-ai întrebat, nu-i așa? L-am auzit cum râdea mulțumit.

— Nu de asta râdea.

— Atunci de ce râdea?

— I-am spus că nu i-ai povestit niciodată despre mine pentru că de când am făcut pușcărie, familia mea nu mai vorbește despre mine.

— Nu i-am povestit niciodată despre tine pentru că legăturile mele de familie nu sunt treaba lui. Treaba lui este să mă facă pe mine mai bine.

— Nu pare să creadă că poate.

— Nu te mai tot fâțâi, Katherine!

— N-ai scaune aici.

— Nu sunt scaune pentru că nu suport ca cineva să se așeze în dormitorul meu și să se uite la mine ca la o invalidă.

— Atunci plec.

— Întoarce-te aici. Când mă duci la Kingfisher's Perch?

— Despre ce, Doamne, iartă-mă, vorbești?

— Micuța casă de pe coastă. Tatăl tău și cum mine îi spuneam Kingfisher's Perch. Când mergem?

— Mamă, nu te pot duce acolo!

— Ba poți. Și ai să mă duci.

— Trebuie să mă întorc la Sewanee.

— Nu, nu trebuie.

— Cum adică „nu trebuie"?

— S-ar putea să crezi că e cazul, dar nu e. Nu știi nimic! De ce să fie nevoie să te întorci la Sewanee, când ai stat zece ani acolo fără să faci nimic? Nu mi-a venit să cred când tatăl tău ți-a lăsat moștenire casa aia. L-am implorat să nu facă una ca asta. După ce a murit aveam de gând să răstorn casa aia cu susul în jos și să o scutur până ai fi căzut din ea, după care am aflat că ți-a lăsat-o ție.

— Mă întorc la Sewanee.

— Pot să mai spun ceva? Știu că-ți închipui ca foarte spirituală glumița ta cu închisoarea, însă nu este. Mă umilește. Nu ai voie să vorbești așa despre familia mea, în casa mea. Uiți că mizeriile pe care le spui despre tine, pentru că nu ai pic de respect de sine, se reflectă și asupra mea. Iar eu nu înghit una ca asta. Nu-ți tolerez frivolitățile. Sunt cea mai urâtă parte a ta.

— Mă duc.

A smucit ușa, iar Glee a spus:

— Kitty! Îmi pare rău, știu că porecla asta te enervează, dar mi-a rămas în suflet.

Nu s-a mișcat o vreme, a stat doar respirând calm și strângând mânerul ușii în palmă. Într-un final a spus:

— Ce este?

— Ți-a spus, nu-i așa?

— Da, mi-a spus.

— Vrei, te rog, să mă duci la Kingfisher's Perch? Nu e o rugăminte chiar atât de mare.

— Pot să te duc. Mă întreb însă de ce n-ar putea-o face altcineva.

— Nimeni n-ar putea să mă ducă, pentru că vreau să merg cu tine.

— În regulă.

— Când?

— Curând. Nu pot să rămân aici toată vara.

— Nici nu îți cer asta. Atunci e stabilit. Vom merge.

Dar apoi nu au putut pleca prea curând pentru că starea lui Glee s-a agravat. Canicula s-a intensificat şi a început să nu mai poată dormi. Katherine a ieşit în oraş să cumpere aparate de aer condiționat. A uimit-o cât de neschimbat era New Orleansul şi familiaritatea ei cu orașul. Când oprea la semafor, mintea părea să i se încovrige dinapoia ochilor ca o pisică la soare. Percepea căldura şi atât. Apoi semaforul se schimba, iar ea aluneca prin traficul urban ostil, săltând peste şinele tramvaielor, mijind ochii spre lumină fără să vadă ceva. Nu s-a rătăcit. În primul magazin, vânzătorul era un bărbat doar puțin mai în vârstă ca ea, plinuț şi bronzat, cu smocuri de păr negru care îi ieşeau de sub gulerul cămăşii, la baza gâtului. Număra chei. Când l-a întrebat dacă avea aparate de aer condiționat, a rânjit privind mai întâi spre sânii ei, apoi la degetele fără inele care țineau portofelul, şi a continuat să scrâşnească o cheie nouă de lama polizorului.

— M-ai auzit? a întrebat ea.

— Clar.

— Aveți?

— Nu-ți place căldura? a întrebat el, şi a râs a protest când Katherine a plecat.

Dar în următorul magazin s-a trezit flirtând jucăuş cu bărbații burduhănoşi care şedeau în semicerc, pe cilindri de furtunuri de grădină sau pe baterii de maşină stivuite una peste alta, şi vorbeau.

— Salutare, drăguță, au spus, iar ea a zâmbit.

— A cui drăguță sunt?

— A cui vrei să fii?

— O, mi-e cu neputință să aleg, a răspuns ea.

Glee a respins aerul condiționat pentru că era convinsă că adierea care venea din acele aparate era ca suflul unui mort, prin urmare Katherine s-a întors la magazin şi a luat două ventilatoare, care au fost puse ca nişte santinele, de-o parte şi de alta a patului lui Glee, zumzăind zi şi noapte, scanând la nesfârşit întreaga încăpere. Pentru a evita auzul omniprezent al lui Mary Frances, Katherine l-a sunat pe Charles de la telefonul public din holul hotelului Charles.

— Sunt la Charles, i-a spus când el a răspuns. Când am ajuns la recepție te-am cerut, însă cred că a fost vreo încurcătură la mijloc pentru că nu aveau nici o bucată din tine.

— Dulceața mea! Vrei o bucată din mine?

— Da, s-a auzit spunând.

Se gândea la altceva. Se gândea să cumpere o cutie cu ecleruri şi se întreba dacă Glee

ar mânca unul.

— Cum e Glee?

— Foarte rău. Încă nu mă pot întoarce.

— Cum a fost revederea?

— Știi ceva? Sunt la singura cabină telefonică, așa că nu pot să-ți spun acum, însă am să îți scriu să-ți povestesc totul. Te mai sun curând. Nu pot suna de acolo, e o menajeră.

— Vocea îți sună bine. Mi-e dor de tine.

— Și mie mi-e dor de tine, a spus ea automat.

În primele zile pe care le-a petrecut la New Orleans a fost atât de sensibilă la timp, încât a crezut că înnebunise. Fiecare minut care se scurgea îi taxa atenția cu roiuri de detalii și cu cadavericul trecerii. Fiecare minut adăsta acolo și nu dădea naștere următorului minut, iar orele durau cât zile. Apoi, fără preaviz, timpul a prins să se reverse peste întinderi lipsite de trăsături. Mintea i se încovriga veșnic în acel gol încins care era New Orleansul. Dimineţile cumpăra brioșe proaspete pe care le aducea acasă sau stătea singură în câte-o cafenea. A început să monitorizeze transformările care aveau loc în grădină. A ajutat-o pe Mary Frances să lege vârfurile grele ale bujorilor.

— Înainte să lucrez pentru mama ta, am lucrat la o bătrână îngrozitoare, începea Mary Frances să povestească, iar Katherine nu mai ținea morțiș să scape de ea.

Asculta cronica de servitoare a lui Mary Frances, îi confirma opiniile lui Mary Frances despre rafinamentul aproximativ al unei doamne, sau al unei gospodării, prin comparație cu altele. A încurajat-o pe Mary Frances să-și manifeste întreaga putere de *chef*, și apoi a petrecut zile întregi cumpărând de la aprozar, într-o tentativă de a achiziționa toate ingredientele pe care le pretindea Mary Frances. Acum că timpul devenise o forță indistinctă pe care abia dacă o mai percepea, Katherine plonja în fiecare noapte într-un somn negru, fără sex, iar dimineața pătrundea în regimul neschimbat al casei. Stătea cu Glee la ea în cameră ore în șir, citindu-i și interpretându-i corespondența. *Prezența doamnei Monroe este dorită!*

— O, nu ne-au plăcut niciodată oamenii ăia! striga Glee.

De fiecare dată Katherine accepta și apoi recitea câte o invitație, pentru ca locul viitorului eveniment să fie denigrat temeinic. A descoperit că rolul de fată îndatoritoare îi întorcea atâta plăcere, ca oricine care și-a dat seama că e mai liber să se poarte firesc atunci când e deghizat.

Într-o dimineață când Katherine a intrat să o vadă, Glee era neliniștită și distrasă. Pielea delicată de sub ochi îi devenise de un violet ca de vânătaie.

— Sunt atât de obosită, puiule, a spus. Nu dorm deloc.

— Ba da. Doar nu stai întinsă acolo toată noaptea fără să închizi ochii. Am intrat dimineață-devreme și moțăiai.

— Serios? Nu cred. Te-am auzit când ai deschis ușa.

— Înseamnă că te-am trezit.

— Nu cred. Purtai halatul acela cu model cu căpșune de la mine. Îți stătea bine.

— Mulțumesc.

— Uite! Un răspuns frumos!

Au auzit-o afară pe Mary Frances cum îl strigă pe poștaș. Glee a oftat și s-a uitat spre tavan.

— Trebuie să lămuresc ceva cu tine.

— Nu începe să vorbești așa, a mustrat-o Katherine.

— Nici o ușurare!

Katherine s-a îmbujorat privindu-și mama și s-a răsucit brusc.

— Nu e nevoie să te uiți la mine, dar trebuie să asculți.

— Te-ascult.

— Tatăl tău m-a urât pentru felul în care m-am purtat cu tine. Nu a înțeles niciodată, și așa mi-am dorit să rămână. Nu a știut niciodată despre tine. A crezut că sunt rea, că nu sunt o mamă bună, iar eu l-am lăsat să creadă, pentru că nu am vrut să știe vreodată că vina îți aparținea. Dacă ar fi aflat vreodată, planul meu era să-i spun că Charles te-a violat.

Kathrine se uită fix la ea.

— Nu ai fi îndrăznit!

— Cum să nu? Și am stat departe de Sewanee. Nu am avut încredere că o să fii în stare să-ți ții secretul.

— Oprește-te, mami!

— Nu erai în stare să ții un secret nici dacă cineva ar fi ridicat capacul creierului tău și l-ar fi aruncat acolo fără știrea ta. Ai fi deschis gura și l-ai fi spus pe loc. Sau comportamentul tău l-ar fi trădat. Comportamentul tău te-a blestemat mereu.

S-a ridicat cu fața udă de lacrimi.

— Ai terminat?

— Nu, nu am terminat. Dacă ai de gând să te căsătorești cu Charles Addison aș prefera să se întâmple după ce mor.

— E ridicol!

— Am spus că aș prefera. Sunt conștientă că o să faci cum îți trece prin cap.

A coborât, a parcurs covorul moale și a ieșit pe ușa din dos în grădină. Aerul părea să vibreze de albine. Soarele strălucea în depărtare în spatele unui cer senin, perfect, albit de amiază. Nu știa de ce crezuse, pătrunzând într-o nouă normalitate, că un moment ca acesta nu ar veni. Mergea în sus și-n jos pe aleile înguste, sărind peste plantele crescute prea mult, ținându-se de coaste când suspina. Căldura era atât de intensă că străzile erau pustii, iar ziua aproape tăcută, iar ea era decisă să nu îi adauge nici un sunet. Treptat camera superioară, liniștită a minții ei a început să constate cât de îngustă părea aleea și cât de lipsit de mister îi era modelul față de cum îl considerase în copilărie. Pe când era mică stătea aici toată ziua. I s-a părut că o percepe fulgerător ca atunci, o expunere scurtă ca obiectivul unui aparat foto care se deschide – picioarele ei de copil, bronzate, pe fundalul cărămizilor roșii. Apoi a auzit pași în spatele ei și pe Mary Frances spunând, ca un experiment:

— Domnișoara Kitty?

S-a întors.

— Dacă îmi mai spui așa o dată te ucid, a spus, ștergându-și fața.

— Asta ar trebui să te înveselească. O scrisoare.

Scrisoarea de la Chang, nedeschisă, era cuibărită în scrisoarea de la Charles. „Îmi pare rău că nu ți-am trimis-o pe aceasta mai repede“, îi scria el, „dar m-am tot gândit că te vei întoarce.“ Scrisoarea lui Chang fusese trimisă cu o lună în urmă, iar ștampila era de Chicago. A rupt plicul și a citit cinci rânduri meticuloase: „Îţi scriu din Chicago și mă simt bine aici. O să petrec vara aici. Am norocul unei munci interesante.“ I-a recunoscut tonul. O scrisoare întreagă compusă, asamblată și trimisă pentru a-i transmite tonul acela arctic, indiferent. S-a așezat în foișor și a zâmbit. Ei bine, și-a spus. Ei bine!

Doisprezece

A plecat din Chicago așa cum sosise, așezat pe la jumătatea unui autobuz Greyhound, cu un singur geamantan pus la picioare. Acesta era marele lui talent american. Autobuzul mergea spre sud. Se oprea constant, dar de-acum știa că autobuzul reprezenta o modalitate umilă de a călători și îi plăceau opririle și alimentarea exasperantă cu combustibil, dramele plecărilor și reîntâlnirilor, finalul neglijent al călătoriei cuiva, trecând pe lângă el când cobora. Se mișca bucuros printre rândurile veșnic schimbătoare ale frăției fumătorilor. Se opreau în petele de lumină pâlpâitoare ale micilor orașe și în sclipirile albe, antiseptice, ale marilor orașe. Oriunde erau, cumpăra un pachet nou de țigări și pășea pe mica insulă de lumină pe care autobuzul o desena pe dedesubtul său, a cărei limită exterioară era definită de sunetul leneș al motorului. Pietrișul de la marginea drumului era un cuarț gri, plin de linii; oamenii pe care îi vedea erau suspicioși sau distrași sau, ca el, entuziaști. Pășea cu nasul spre pământ, cu țigara fumându-se singură și privind. Atâtea decizii, care sunt prea greu de îndurat, se îneacă dincolo de perspectiva noastră, dar continuă să persiste, săpându-și canale subterane, eliminându-și aluviunile, devenind clare și definite. Se trezise într-o dimineață, la capătul unei astfel de călătorii, iar acum trupul său o repeta cu înfometare.

După șaptezeci de ore, autobuzul – nu același autobuz, nici același șofer, dar era, era segmentul unei vene dintr-un sistem care cuprindea lumea, și a fi în interiorul venei însemna că ești totul, un atom care atinge fiecare parte a întregului, ca oceanele lumii, ca aerul – a trecut peste podul de pe lacul Pontchartrain și a ajuns la New Orleans. Nu dormise mai mult decât accidental câteva ore legate. Nu voia să doarmă, nu voia să fie deposedat de rolul său de parte în tot. Nu se spălase, nu se bărbierise, nu mâncase nimic altceva decât dulciuri în celofan din automatele care se găseau prin stații, plăcintele festive și nomade cu alune glazurate și bezea. Nu știa ce avea de gând să facă atunci când va coborî din autobuz. Se încredea în mișcările subterane cărora le sacrificase toate gândurile și ezitările anterioare, ca un mare explorator care îi permite descoperirii pe care a făcut-o să-l reclădească. A coborât din autobuz și a intrat în sala de așteptare încinsă, plină de muște, de pete lipicioase de Coca-Cola, de începuturile tensionate și de finalurile ostenite ale călătoriilor, și s-a așezat pe una dintre banchete, strecurându-și valiza sub picioare. De-acum era un cetățean neînfricat și invizibil al acestor locuri. Fără un autobuz în care să se suie, mintea a început să-și relaxeze vigilența și a adormit, cu capul în piept.

Un bărbat în cămașă cu mâneci scurte l-a trezit, apăsându-l insistent pe umăr:

— Hei, salut! Hei?

Avea o voce plată, cu un accent nordic.

— Poți să te ridici și să vii cu mine, te rog? Te trezești?

Și-a ridicat anevoie capul și s-a uitat la bărbat printr-o fisură îngustă din apăsarea somnului. Pentru o clipă nu a priceput unde se afla. S-a încruntat.

— Vorbești engleza? Vooorbești engleza? l-a întrebat bărbatul tare.

În spatele lui se mai afla un alt bărbat, cu un sacou, arătând foarte încins și obosit.

— Da, a spus el.

— Poți veni cu mine, te rog?

L-a urmat pe bărbat într-un birou din spatele stației, trecându-și o mână prin păr. Îl tăiase foarte scurt la Chicago, pentru că i se umplea mereu de praf de la cărți. Acum i se ridica de pe creștet în smocuri unsuroase. Biroul era puțin mai mare decât o toaletă. Într-un colț stăteau sprijinite mătura și fărașul omului de serviciu, eliberând un miros tăios de mucegai. Bărbatul cu sacou s-a dus spre fereastra care era închisă și s-a luptat iritat cu ea, un gest pe care părea că îl face des. Fereastra se înțepenise de la umezeală. Un ventilator de tavan amesteca aerul. Bărbatul în cămașă cu mânecă scurtă a arătat spre un scaun, iar el s-a lăsat pe el, ținând bine valiza.

— Unde mergi?

— Nicăieri, a răspuns. Abia ajuns. Abia am ajuns.

— De unde?

— Chicago.

— Chicago, a repetat bărbatul fără nici o modulație a vocii. Cum ai călătorit?

— Cu autobuzul Greyhound.

— Ai biletul?

— Nu, a spus.

Biletul fusese un soi de acordeon gros: Chicago–Champagne, Champagne–Cedar Rapids, Cedar Rapids–St Louis; fiecare nou tronson de drum de pe bilet presupunând să scape de bucata anterioară, până când în Jackson, Mississippi și-a predat cu bucurie ultimul cartonaș tipărit – CĂTRE NEW ORLEANS –, de parcă l-ar fi zvârlit de pe o creastă.

— Nu, îl predai în autobuz.

— Ești chinez? l-a întrebat bărbatul. Cunoști Programul de Securitate al Porturilor[18]? Ești în marină?

— Ce?

— Ești soldat în marină?

Năuc, a dat din cap că nu. Avea impresia că niciodată nu-i mai fusese atât de foame. Muștele se izbeau de fereastra închisă și picau amețite pe jos.

— Ești membru al Partidului Comunist? l-a întrebat bărbatul. Ești sau ai fost vreodată asociat cu cineva care să fi fost în Partidul Comunist? Ai familie sau prieteni în New Orleans? Te așteaptă cineva aici?

Ea stătea în grădină și se juca cu un fir de căldărușă de pe care desprindea mugurii și

îi mânca. Semănau cu ciucurii unei pălării de arlechin. Și o umbră firavă îmblânzea strălucirea zilei, iar ea a observat că cerul senin începuse să se acopere. Vântul s-a stârnit, făcând valuri pe suprafața apei în care se bălăceau păsările. În câteva minute amurgul furtunii era desăvârșit, măruntaiele norilor deveniseră de-un negru tăciune și un tunet a explodat deasupra ei. A scăpat cartea din mâini și când s-a aplecat s-o ridice petele negre ale primilor stropi au înflorit pe alee, mari cât monedele de cincisprezece cenți. A auzit-o pe Mary Frances cum vine în fugă spre ea când deja turna, o ploaie care parcă pica toată odată, drept precum corzile unei harpe, iar un zgomot teluric le-a zguduit; adăpostind cartea la subraț, a prins-o pe Mary Frances de încheietură și au fugit împreună spre casă. Mary Frances s-a oprit respirând greu, cu ochii holbați și cu apa șiroind pe ea.

— Dumnezeule! Nu am vrut să strig după tine pentru că doarme – în sfârșit, doarme! –, dar și de-aș fi țipat, n-ai fi auzit nimic.

Mary Frances a tras-o pe Katherine atât de înflăcărat de mână, încât aceasta a cuprins-o în brațe.

— În clipa când am văzut norii atât de jos mi-am spus o-ah, o să avem parte de-o ploaie cu bulbuci, după care a închis ochii și-a ațipit atât de frumos! Când a sunat telefonul aproape că am țipat, atât de supărată am fost, dar nu s-a trezit. E aerul rece! Atât de delicios!

Katherine a luat telefonul și aproape că i-a alunecat din mână.

— Da, a spus.

Apoi și-a dat capul pe spate de parcă ar fi urlat spre tavan, cu Mary Frances sâsâind-o exagerat. S-a recompus, și-a regăsit tonul sobru al vocii.

— Da, este, a spus. Da. Pot să garantez pentru asta.

Când a închis, avea încă brațele trecute pe după gâtul lui Mary Frances și a pupat-o cu foc pe frunte.

— Ia te uită! Ce-ai pățit?

Afară zgomotul furtunii se îndepărta și izbucnea iar, ca sunetul grăsimii într-o tigaie încinsă. Katherine s-a dus și și-a luat pelerina din dulap, chinuindu-se să și-o pună peste hainele ude.

— Îmbracă ceva uscat, a spus Mary Frances, indignată acum de două ori. Unde te duci?

— Dă fuga sus, în vârful picioarelor, și asigură-te că nu s-a trezit. Du-te! Repejor!

Mary Frances a urcat, supunându-se orbește senzației de urgență, apoi și-a făcut iar apariția dând din cap că da.

S-a tăiat la un deget ridicând capota, înjurând materialul dur, pliat ca un acordeon, luptându-se cu cârligele, și a intrat în stația de autobuz cu pumnul încă strângând degetul rănit. Sângele era diluat de apa de ploaie. Îl vedea cum șiroiește între degetele ei. Katherine a fost nevoită să se fofileze prin camera în care abia dacă încăpeau cei doi bărbați – șezând cu brațele încrucișate, arătând încurcați, neînțeleși, subapreciați –, singurul lor birou și scaunul pe care stătea el. Lui Katherine îi era teamă să-l privească; cât condusese se tot gândise, ridicol: Și dacă nu este el deloc? Dacă este un alt fugar asiatic, care i-a luat numele? I-a ocolit scaunul cu grijă când li s-a prezentat celor doi bărbați, doi agenți ai Biroului Federal de Investigații, apoi nu a mai avut unde să se ducă. Partea din

spate a tivului hainei ei jilave atingea picioarele lui Chuck. Căldura emana de pe țeasta lui și i se înmagazina în părul tern și nespălat. Bărbatul în cămașă cu mânecă scurtă a întins mâna, însă Katherine nu i-a prins-o. Stătea ținând strâns degetul rănit, iar ideea rănii pe care o avea a început să ajungă la el.

— E din cauza capotei mașinii, m-am rănit încercând s-o ridic, a explicat ea.

Le-a zâmbit tuturor cuceritor.

— Ai nevoie de ceva? a întrebat bărbatul cu sacou. Am o batistă.

— O, nu, sunt bine. Mulţumesc. Se vindecă repede.

— Ce mașină? Englezească?

— Cea mai mică posibil.

— Sper ca furtuna să n-o ia pe sus.

— Și eu sper! a exclamat ea.

— Nu vă reținem mult, a spus bărbatul, întorcându-i zâmbetul.

— Vă asigur că nu este persoana pe care o căutați, a spus ea. Este un domn care respectă legea.

— Nu mă îndoiesc, a început să zică Sacoul, dar a fost întrerupt de partenerul lui plictisit.

— Este un interogatoriu de rutină, domnișoară. Avem o problemă cu agenții chinezi comuniști care se infiltrează în porturile americane. Vapoarele din China comunistă nu sunt primite în nici un port din America, cu excepția celui din New Orleans. Acesta a rămas singurul lor punct de acces, atât pentru bunuri, cât și pentru agenți. De-aici recrutează agenții lor. Din rândurile marinarilor. Și apoi te trezești cu o răzmeriță pe cap. Marinari comuniști și răzmerițe comuniste.

— Dar el nu este chinez, a spus ea.

Bărbatul a privit-o o clipă cu atenție.

— Sunteți familiarizată cu Programul de Securitate al Porturilor?

— Mă tem că nu.

— Sunteți comunistă?

— Eu? a exclamat Katherine și apoi toți, inclusiv bărbatul irascibil în cămașă cu mâneci scurte, au izbucnit în râs și au râs o vreme împreună, iar Chuck îi privea uimit. Ea va trebui să ofere un soi de garanție, a cetățeniei lui într-o națiune democrată, că e student, a anticomunismului său și cu privire la profunzimea relației dintre ei.

— Este o declarație pe care vă semnați, domnișoară, a spus bărbatul cu cămașa cu mâneci scurte. Vă rog să vă gândiți bine.

— Înțeleg, i-a răspuns ea. Degetul continuă să sângereze. Cred că o să am totuși nevoie de batista aceea.

Bărbatul în sacou a trecut prin spatele partenerului său și i-a dat-o, iar atunci când Katherine s-a răsucit s-o primească în sfârșit i-a văzut chipul, amuzamentul care i-a străbătut figura pe sub zâmbetul politicos, când a înfășurat batista în jurul tăieturii. Totul în jurul lui s-a țesut, și s-a disipat, și s-a făcut fărâme. Încăperea era un buncăr ce-i proteja de furtuna de afară. Aerul dinăuntru era tot mai greu. Bărbatul în cămașă cu mâneci scurte a scos documentul dintr-un biblioraft și l-a netezit pe masa din fața ei; chiar și așa colțurile

i s-au încreţit de la umezeala din cameră.

— Citeşte, te rog, i-a spus, când Katherine s-a aplecat peste el.

Se străduia să ţină pixul între degetul pansat şi degetul mare.

— Mai bine greşim din când în când, interogându-i pe toţi, decât să ratăm unul. Ăăă, niciodată nu poţi fi suficient de precaut, a spus drept scuză bărbatul în sacou.

— E liniştitor, a spus Katherine.

A început să scrie, dar a scăpat neîndemânatică pixul pe jos. Când s-a aplecat să mai încerce o dată, el i-a pus pixul între degete şi au semnat împreună numele ei, o mâzgălitură mare şi dezordonată. Chuck a simţit cum sângele i se ridică în tâmple, ca jetul unei fântâni, suspendat pentru o clipă în aer înainte de a se prăbuşi şi de a se răspândi în cele mai îndepărtate unghere ale trupului, aşa că a sărit brusc în picioare şi în aceeaşi clipă ea şi-a retras mâna din strânsoarea bărbatului, i-a luat valiza, el s-a întins, încercând s-o oprească, şi s-au ciocnit, privindu-se cu ochii mari, inundaţi de panică, a doi oameni care nu se mai întâlniseră până atunci.

— Mulţumesc mult, a strigat ea, privind în urmă, împiedicându-se unul de altul pe când ieşeau din cameră şi au pornit pe pavajul plin de noroi al staţiei, trecând de uşi şi pătrunzând în potopul de-afară.

— Ce-ai făcut? a strigat ea când au luat-o la fugă prin parcarea inundată, protejându-şi chipurile cu braţele. Ce s-a ales de Chicago?

Maşina era în plină ploaie, apa răpăind pe capota de pânză şi alunecând cu zgomot de pe ea. Când au ajuns în dreptul ei, Katherine, pierzându-şi suflul, s-a întors spre el, cu obrajii îmbujoraţi, iar el a lăsat valiza să cadă pe pământ, împroşcând apa, şi a prins-o de mână, i-a desfăcut batista bărbatului şi a aruncat-o în rigolă, deşi pânza era rozalie de la sângele ei. Şi-a apăsat buzele pe rană. Amândoi au sărit şocaţi în lături când au simţit cum căldura limbii lui a întâlnit-o pe cea a broboanei de sânge.

Interiorul maşinii era distrus de apă. Crăpăturile unde capota nu se rabatase cum trebuie permiseseră ploii să pătrundă şi să facă bălţi pe fundul scaunelor, pe jos totul era o mlaştină, fiecare suprafaţă era alunecoasă, iar geamurile se aburiseră. Se aflau la adăpost, însă spaţiul era atât de îngust că orice contact se transforma într-o luptă. S-au luat în braţe, sărutându-se cu foame până când răceală searbădă a ploii care-i spălase s-a dus şi au putut să simtă gustul gurii celuilalt. Mâna lui i-a atins gâtul, locul acela moale de sub maxilar, care probabil că nu văzuse niciodată soarele, depresiunea de deasupra sternului, caldă de la transpiraţia pe care ploaia n-o spălase. A simţit-o cum trage în piept mirosul părului lui, cum îşi îndeasă limba în urechea lui amăruie de la cerumen. Puterea furtunii începea să slăbească. Pe măsură ce zgomotele se atenuau, propriile respiraţii precipitate se ridicau şi scădeau, iar vocile celor care sosiseră de curând cu autobuzele se auzeau pe când ieşeau în cele din urmă din staţie şi o porneau spre stradă. S-au despărţit, iar ea a găsit cheile.

— Hai, a şoptit ea, călcând ambreiajul.

Maşina a pornit cu un pufnet şi-o huruială. Katherine s-a întors spre el cu un aer victorios şi el i-a prins iar faţa între mâini şi a sărutat-o, cu toate că-i vedea pe oamenii din parcare cum se apropie, apa curgând pe ferestre şi micul lor adăpost dizolvându-se.

Au mers încet pe bulevardele inundate, despicând apa. Toate rigolele clocoteau de apă ciocolatie, resturi de frunze, şi crăci, şi gunoaie urbane colorate. Motorul se auzea încet pe

măsură ce înaintau, aruncând o buză de apă în față și trasând în spate o urmă ca un „v“ prin bălțoace. Au coborât ferestrele complet și un aer apăsător s-a rostogolit pe lângă ei. Chuck a simțit mirosul puternic de legume râncezite. Când au cotit pe o stradă care avea trotuarele mai înălțate și faleza pietruită, Katherine a tras mașina pe dreapta, în curbă.

— Așteaptă aici, i-a spus, sărutându-l repede și sărind apoi din mașină.

Soarele își făcuse apariția și părea ca și cum o nouă zi se pogora peste ei, luminoasă și nesfârșită. A privit în jur cu precauție. Strada se umplea acum de oameni care ieșeau la plimbare după furtună. O femeie cu o adunătură pestriță de copii stătea de povești cu un bărbat într-o pelerină, neagră toată de undeva din spatele genunchilor și până la tivul generos, care i se tot lipea de tocurile cizmelor.

— Cablul electric de la noi a picat, a auzit-o zicând. Un cablu de curent direct în apă. Oricare dintre copiii ăștia netoți se putea prăji.

După ce a dispărut cu toată liota ei, bărbatul s-a întors și-a luat-o în sus pe stradă, împroșcând neatent apa adâncă de cincisprezece centimetri. Când a ajuns în dreptul mașinii lui Katherine, s-a oprit și s-a uitat lung la ea. Pe Chuck îl usturau pielea capului și subsuorile. Stătea cu ochii fixați atent în față, dar simțea căutura individului măsurându-l, ca și cum ar fi fost spălat de-o fierbințeală neplăcută. Katherine a ieșit din magazin cu o pungă de hârtie bălăngănindu-i-se într-o mână și s-a grăbit spre mașină, trecând exact pe lângă bărbat. Chuck a simțit cum căutătura acestuia devine și mai sfredelitoare. Inima îi bătea cu putere.

— Încotro acum? l-a întrebat Katherine, zâmbindu-i.

Chuck l-a văzut pe bărbat, pe deasupra umărului lui Ka-therine, cum se întoarce încet și începe să meargă, uitându-se des în spate.

— Ești bine? l-a întrebat ea atingându-i buzele cu blândețe. Ți-e foame?

Chuck și-a băgat mâna în buzunar și a dat de bancnotele rulate, toată agoniseala lui, plus bancnota nouă de o sută de dolari, ușor jilavă.

— Ce e un hotel drăguț aici, unde stau oameni din toată lumea?

— Charles, a spus ea, fără să stea pe gânduri.

Au mers acolo, tot mai nervoși, fiecare din propriile motive, așa că erau muți de timiditate în clipa când au ajuns. Furtuna se dovedise a fi periferia unui uragan care smotocise orașul, iar hotelul era plin de oameni ce-și abandonaseră proprietățile din apropierea coastei, acum inundate și lipsite de electricitate. Stăteau cu toții în holul hotelului cu cocktailuri și făceau schimb de istorii despre aventuri și pierderi. În ciuda circumstanțelor, Chuck a primit o cameră, așa cum bănuise că se va întâmpla. În universul celor înstăriți, neplăcerea la vederea unui străin era anulată de educație și protocol. A plătit în avans pentru o săptămână, simțind o împunsătură de excitație și groază. Recepționerul i-a zâmbit vag și artificial. Băiatul de serviciu i-a luat valiza ponosită și pătată fără nici un rictus care să-i tulbure fața inertă și i-a condus până în cameră. Când au rămas singuri, au mâncat sendvișurile și au băut cidrul pe care le cumpărase Katherine, stând pe pat unul lângă celălalt, într-o stare similară unei paralizii generale.

— Nu-mi vine să cred că a fost un uragan, a spus Katherine.

Vorbea precipitat și fără pauze, un obicei indicând nervozitate, pe care el învățase să-l recunoască.

— Nu mai citesc ziarele. Nici măcar ştirile de la radio nu le mai ascult.

După-amiaza era pe sfârşite, iar camera se întunecase. Katherine şi-a tot răsucit cureaua ceasului în jurul încheieturii, iar el şi-a dat seama că dusese gestul acesta după el din prima noapte când o văzuse făcându-l, când au stat împreună în bucătăria de la Strake.

— Nu e uimitor? Să vin în oraşul ăsta de la Sewanee, şi să ajung cumva încă mai...

A sărutat-o cu putere exact în mijlocul propoziţiei şi s-au prăbuşit împreună pe pat, gurile lor construind un limbaj complicat, ca un semafor, cu care se stârneau. S-au tras constant, serios, de neoprit pe toată lungimea patului, împingând pe podea pantofii, şi ambalajele de la sendvişuri, şi sticlele de cidru cu ultimele înghiţituri nebăute; dificultatea hainelor lipite de ei, murdare şi jilave, ca o piele de care nu mai ai nevoie, dar de care nu te înduri să te lepezi, dificultate a patului cu aşternuturi prea bine întinse. Şi-au unit eforturile în tăcere, au tras de aşternuturi şi le-au împins la o parte. În camera din North Clark Street stătuse întins pe burtă pe salteaua tare, plină de noduri, fără să se mişte, de-abia respirând, de parcă numai un efort de voinţă l-ar fi putut transporta. Pe-atunci avusese atât de puţin: doar senzaţia pe care i-o lăsase mâna ei pe gât, sau braţele lui Katherine în jurul taliei pe când urcase scara, dar acele lucruri fuseseră unice şi totale.

Seara era pe-atât de lungă, pe cât o făcea Glee să fie. Se trezise din somnul de după-amiază, uitându-se cu interes peste tot.

— Credeam că te-a înghiţit marea, a spus atunci când Katherine a venit la masă. Coafura ta este, ca de obicei, unică. Foarte orfană-în-ploaie!

Katherine s-a aplecat deasupra castronului cu supă şi l-a golit pe jumătate în vreme ce Glee se uita la ea, cu sprâncenele ridicate.

— Am renunţat la rugăciune?

Katherine s-a lăsat pe spate, oftând cumva inegal, şi a sorbit lung din băutură.

— Nu am spus niciodată rugăciuni la masă.

— Poate ar fi cazul. Poate ar fi timpul să avem un fel de religie.

Glee a căutat-o din priviri pe Mary Frances, care făcea gălăgie în bucătărie, şi-a aprins o ţigară pe care aproape pe dată a stins-o. S-a uitat cu un vag interes în farfurie.

— Am câteva idei pentru seara asta, Kitty. Am găsit un articol pe care aş vrea să mi-l citiţi, câteva scrisori, apoi meniul săptămânii următoare şi planul pentru călătoria noastră.

Chipul lui Glee s-a întunecat.

— Poate că dorinţa ta şi-a fraţilor tăi s-a împlinit şi mica mea casă a dispărut.

— Mă îndoiesc, a explodat Katherine, gândindu-se furioasă la seară, şi la călătorie, şi la toate celelalte îndatoriri.

Nu a reuşit să scape până târziu, aproape de miezul nopţii. Măcar nu mai era nimic de făcut, nici un articol de revistă pe care Glee să suporte să-i fie citit, nici o altă cană cu ceai de îndurat, ceai în stil irlandez, cum a spus Glee răspicat, turnându-şi în el whisky. Glee a considerat că nu era cazul să zgândăre refuzul ei, exagerat de neliniştea neplăcută a companiei lui Katherine, aşa că a lăsat-o să plece în jos pe hol, în cămaşa de noapte şi halatul pe care şi le pusese în dormitor, de care s-a schimbat iar şi a aşteptat. Lumina din camera lui Glee s-a stins. Katherine s-a furişat în jos pe scări, a trecut repede prin bucătărie şi a ieşit pe uşa din spate, ca o şcolăriţă pusă pe şotii, alergând iute şi fără nici un

zgomot prin tunelul coroanelor copacilor de pe strada ei, desculță, până în locul unde parcase mașina.

Când a răsucit cheia în ușa lui, Chuck a sărit în picioare și a răsuflat puternic. Un dreptunghi de lumină care s-a lungit, și cineva venind spre el.

— Ha! a scheunat el.

Unde se afla?

— Ești bine! i-a spus ea, prinzându-l în brațe, iar la atingerea ei aproape că a sărit din pat.

Și-a tras brațul în spate, bâjbâind după veioză, iar mișcarea aceea intuitivă i-a redeșteptat memoria. A văzut-o, privindu-l fix.

— Visai, i-a spus ea. Totul e în regulă.

L-a atins iar, și Chuck i-a prins mâna și i-a strâns-o prea tare, încercând s-o secătuiască de toată electricitatea aceea. Mâna în care-o ținea pe-a ei era udă. I-a dat drumul și și-a frământat părul cu putere.

— E OK. Am intrat în somn profund.

Inima îi bubuia încă: *taca-taca-tac*. Se gândea dacă și ea o putea auzi.

Nu a dormit în noaptea aceea. A încercat multă vreme, îndreptându-și ochii spre tavan și numărându-și respirațiile, așteptând ca cifrele să crească până în punctul în care începuse să-i fie dificil să le mai urmărească. Tot făcând asta a adormit cândva când ajunsese la ordinul sutelor, cu mintea mult prea preocupată ca să îl oprească, iar dimineață s-a trezit fericit, *cinci sute doi*. De undeva din măruntaiele hotelului a auzit sâsâitul unui robinet. Și-a imaginat apa prin țevi mișcându-se în liniștea sufocantă a acelei ore, ajungând în chiuveta de la baie. Și-a dat seama că nu voia să se lase să adoarmă. Și-a apropiat încet de față deșteptătorul care stătea pe noptieră, răsucindu-l în întuneric dintr-o parte în alta. Când a descifrat ora trei dimineața, pieptul i s-a strâns. Nu traversase una dintre acele nopți negre, pierdute, la capătul cărora se trezea cu senzația că tot trupul îi fusese supt de sevă, de se dădea jos din pat clătinându-se, ca lipsit de oase, și se simțea ca transportat într-o stare de sedare pură, nopți de dinaintea scrisorii lui Addison. Și acele vremuri erau un alt univers. Fiecare conexiune musculară din trupul său, fasciile care îi țineau capul pe umeri, și gambele articulate de genunchi, și ochii în orbite, erau toate tensionate la maximum. S-a întins iar după ceas și a văzut că era trei și douăzeci și două de minute. Noaptea aceasta nu avea să se termine vreodată. Nu avea cum să fie sigur că va dormi fără vise, și dacă visa, avea să se dea de gol. Fiecare vis, indiferent cât de benign era la început, ajungea în același punct. Katherine s-a răsucit brusc, violent; a luat-o cu tristețe în brațe și i-a simțit greutatea trupului adormit, cu mult mai mare decât suma ei. În somn emana o căldură adormită și un miros de copt. Parcă se supunea unor procese alchimice. A știut dintr-odată – iar șocul a fost amorțit de inevitabilul cu care a priceput – că el va pleca dimineață. S-a uitat cum o strânge în brațe. Trupul lui părea laș. L-ar fi luat și l-ar fi ascuns.

În cele din urmă a văzut cum lumina se schimbă în spațiul din jurul lui. A văzut apărând umbrele sumbre ale mobilierului. Ea s-a mișcat și s-a ridicat să-l poată privi, iar ochii lui s-au umplut dintr-odată de lacrimi.

— O, dragul meu.

Katherine i-a atins pleoapele cu blândețe. Își dădea seama că nu dormise.

— Tot te căsătorești? a șoptit el.

— Nu știu. Sunt o femeie rea, infidelă.

— Și eu sunt un hoț, a spus el.

A ratat să plece în dimineața aceea, și a tot ratat apoi, chiar dacă știa că era singurul lucru corect pe care-l putea face. Era în stare să se lase în voia unui impuls orb, se afunda cu ea până când ajungea la un curent subteran în care se putea încrede fără să-i pese, dar la final mereu dispărea. Rămânea doar cu lipsa lui de perspective. Eforturile sale de-a o alunga din gânduri cât fusese la Chicago nu au făcut decât să-i ofere o imanență a ei în orice lucru, senzația că îl privea de la depărtare, cu o atenție constantă care se schimba permanent, de parcă viața lui ar fi fost un film american, iar ea ar fi fost spectatorul. Se simțise înnobilat și reconstruit. Rămânea însă plin de lucruri imposibil de schimbat. Așa cum o ținea în brațe nu se putea gândi decât la spațiul invizibil pe care îl conținea propriul trup, ca și cum s-ar fi izbit iar și iar de un prag. S-ar fi putut sfâșia și tot nu ar fi văzut nimic. Intervalul care a început cu retragerea ei ezitantă de lângă el, cu degetele ei mișcându-se prin părul lui, cu palmele ei atingându-i maxilarul, sărutul grăbit pentru că era mereu în întârziere, și toate terminându-se la un moment dat cu chipul ei care îl părăsea, ras de pe fața pământului de ușa care se închidea, după care era din nou singur în încăperea încinsă, își proiecta tot mai amplu umbrele. Inima a început să i se zbată din clipa când ea s-a lipit de el, când marginile mareei de lumină gri și-au făcut apariția la marginea jaluzelelor, și de-a lungul zilelor, nu pentru că nu putea să îndure ca ea să plece, ci pentru că aștepta dimineața când el nu va mai putea sta. După ce ea pleca, rămânea întins, ascultând cum sunetele hotelului prind viață încet. În sertarul biroului a găsit un mic semn care îi permitea să anunțe că nu dorește să i se curețe camera, și l-a agățat de ușă. Apoi urmărea progresul trist al femeilor de serviciu mișcând cărucioarele pentru curățenie pe hol. Le auzea apropierea treptată, cameră cu cameră, uneori notele joase ale aspiratoarelor – mai mult simțite decât auzite. O ușă se închidea cu un clac și cea mai apropiată de el se deschidea încet. Și apoi căruciorul aluneca pe lângă ușa lui. Cu grijă, ridica de pe pernă firele lungi și ușor creț de păr și le lăsa să cadă în sertarul biroului. Avea să găsească un fel de relicvariu pentru ele.

Dacă ea se trezea în creierii nopții, îl găsea așezat pe scaun, la fereastră, cu rotocolul mic de jar al țigării plutind în fața lui. Vigilența lui nocturnă nu slăbea, dimpotrivă, căpăta o asemenea putere, ca un motor care era acționat de un combustibil infinit, încât nici în timpul zilei, când era singur, nu putea dormi. Zăcea în baia rece atunci când ziua devenea caniculară, privind cum trupul i se distorsiona sub apă, sau stătea întins în pat, uimit de boarea ei care rămânea acolo. Dar când ea dormea în pat, era prea mult pentru el să se întindă alături. Ar fi simțit depărtarea vastă la care ea se afla și gândurile i-ar fi fugit acolo unde ajungeau în fiecare noapte, că în ziua următoare el urma să plece. Nu avea nimic să-i ofere. Își dădea seama că lucrurile pe care era nevoit să i le ascundă nici măcar nu erau lucruri. Erau nimicul, însă unul capabil să distrugă. Simțise deja că atâția oameni, oameni pe care de-abia dacă îi cunoscuse, care nu făcuseră altceva decât să treacă razant prin viața lui, încercând să-l ajute, au întărit rândurile victimelor sale colaterale. Dacă i-ar fi spus ce anume îl durea, ea ar putea ajunge să se preocupe de durerea lui, și nu ar avea nimic de

câștigat. Nu știa ce fel de fericire ar fi trăit ea alături de Addison. Era convins că alături de el, ea nu ar fi fost fericită deloc. Cu toate acestea, știa că propria situație nu era cu nimic mai bună ca a acelui bărbat, ba chiar bănuia că ar fi fost încă mult mai rea. El era doar un student sărac. Iar acum nici chiar asta, ci un biet vagabond.

Ea l-a simțit cum se pregătește de plecare și știa că o decizie se impune cu o urgență tot mai puternică. Simțise întotdeauna fuga ce se ascundea sub felul lui obedient de-a fi din Sewanee și deseori se gândise că într-o bună zi avea să dispară. Nici acum nu-l percepea altfel. Se pregătea în fiecare seară să dea peste o cameră goală, fără vreo scrisoare lăsată în urmă. Apoi îl vedea cum se ridică de pe scaun și îi iese în întâmpinare, șifonând nepăsător pachetul pe care ea-l ținea când se sărutau încet, ca oamenii care se reîntâlnesc pe peronul unei gări, sau pe un doc, lângă un vapor. Chiar și așa, percepea în el o rezistență care creștea tot mai mult.

— De ce nu dormi? l-a întrebat.

Când el și-a dat seama că era trează s-a apropiat și s-a așezat pe marginea patului, iar ea și-a pus capul la el în poală și au împărțit țigara.

— Mă îngrijorez de lucruri, a spus el cu sinceritate.

— Ți-e frică de ce visezi?

— Ah.

Chuck s-a sprijinit de perete și a închis ochii.

— Da, a spus.

— Ce visezi?

Nu avusese de gând să-i spună nimic. Dar voia atât de mult ca ea să înțeleagă, să fie cumva fericită atunci când avea să o părăsească.

— Visez despre războiul de la mine din țară.

Vocile lor erau atât de șoptite în acea cameră, nimic mai mult decât zumzetul unei mâini uscate mângâind o pânză. Și nimbul lampadarelor de pe stradă, și briza care se tot insinua.

— Visez că sunt acolo.

— Și ce se întâmplă?

— De cele mai multe ori fug. Soldații vin în spatele meu, și eu fug, fug, fug, a spus, iar mâna i s-a mișcat încet prin aer. Apoi aud o împușcătură.

— Și atunci te trezești?

— Nu.

A luat țigara dintre degetele ei, strângând-o delicat. Era pe terminate. S-a uitat la capătul ei, la inima-i incandescentă.

— Simt gloanțele că vin în mine.

Katherine a tăcut o vreme. Într-un târziu a spus:

— Asta ți s-a întâmplat?

— Nu.

A zâmbit brusc în întuneric. Era într-adevăr foarte bizar.

— Nu. Nu mi s-a întâmplat niciodată.

Sănătatea lui Glee s-a prăbușit iar abrupt și s-a întors înapoi în pat, mai slabă și mai neliniștită ca înainte. Se încrunta la toate mâncărurile care-i erau aduse și într-o seară la cină a întâmpinat-o pe Katherine cu o privire plină de cea mai pură ură. Katherine a lăsat jos tava și a atins pleoapele ridate ale mamei, și-a trecut buzele peste urechea ei prea mare și a mângâ-iat jerseul cămășii ei de noapte ca de fetiță. Trupul îi era înfometat după senzații și liniște. A condus dinspre hotel în zorii zilei cu o mână între picioare, apăsând; după-amiezile se închidea în baie și se spăla numai pentru a-și depărta picioarele sub jetul robinetului și se repezea să termine atât de repede, înăbușindu-și gemetele mușcând din pumnul ud. Când s-a aplecat s-o sărute pe Glee, mirosul ei și gesturile distrase și leneșe au părut atât de senzuale, încât răbdarea lui Glee a ajuns la capăt.

— Trăsnești, i-a spus. Trăsnești a duplicitate.

— Ești doar obosită, mamă!

— Ești o mincinoasă! Nu ai nici un strop de sinceritate în tine.

— Nu te vei simți mai bine dacă te porți urât cu mine.

— Unde te duci noaptea?

— Nicăieri.

— Mincinoaso! E și el aici?

— Nu e aici.

— Spune-i să vină și să mă privească-n ochi. Nu poate. E un laș și-și ia puterea de la cei mai slabi. Așa a făcut cu tatăl tău. Mereu l-a luat de sus, credea că e prost grămadă, dar l-a tot lingușit și l-a ținut pe-aproape ca să aibă el mai multă putere, iar tatăl tău l-a iubit. Și face la fel cu tine, fată prostuță.

— Nu este aici și eu nu mă duc nicăieri.

— Noaptea nu dorm și știu ce se petrece în fiecare minut. Știu că pleci. Nu ai fost niciodată în stare să păstrezi un secret.

A ieșit din casă fără să mai aștepte ca Glee să termine de mâncat. La hotel, când a ajuns, un eveniment era în plină desfășurare. Recepția era incandescentă, de parcă becurile candelabrelor fuseseră curățate, sau cele care se arseseră, înlocuite. Din sala de bal se auzea o orchestră. Un mic bar fusese instalat între ghivecele cu palmieri și scaunele adânci, și o adunătură ferchezuită de bărbați în vârstă în costume de vară și soții în rochii de seară fără mâneci pășeau pe covor în perechi, sau se relaxau doar cu paharele în mâini. S-a gândit că arăta și suna ca un bal pentru vreo strângere de fonduri. Părinții ei ar fi participat, dacă asta s-ar fi întâmplat într-un alt timp. Aproape că și-i putea închipui apropiindu-se pe covorul moale, tatăl ei alunecând ușor, degajat, și ascuțimea perfectă a mamei, cu brațul ei subțire trecut pe după pliul grăsuț al mâinii lui, și claritatea ei, deși era minunat de beată. Katherine s-a întrebat dacă invitația la acest eveniment era una dintre cele la care răspunsese sau dacă Glee își pierduse în cele din urmă poziția în registrele sociale cu cupluri din New Orleans, fiind tacit reclasificată drept „văduvă“. Pe Glee o încântase mereu să fie parte a unui cuplu la modă. Katherine a priceput dintr-odată ce va fi însemnând pentru mama ei pierderea acestui podium. A rămas nehotărâtă, la intrarea în recepție, privind locul aglo-merat pe care se obișnuise să-l vadă cufundat în penumbra zorilor și al cărui singur ocupant era un recepționist de noapte dormind în spatele tejghelei. Apoi a mers până la cabina telefonică, trecând drept printre palmieri și învălmășeala

petrecăreților, și a închis ușile după ea.

— Eu sunt, a spus când el a răspuns. Katherine.

— Chiar mă întrebam!

— Liniile de telefonie au căzut din cauza furtunii.

— Serios?

— Totul a picat o vreme.

— Am fost puțin îngrijorat pentru tine. Katherine la tropice.

I-a simțit vocea cum se relaxează, momentul acela de profundă iritare, căpătând nuanțele suspiciunii, disipându-se deja. Inima îi galopa de frică și excitare. Dintr-odată a avut un presentiment puternic, când Glee i-a spus că nu era în stare să păstreze un secret. *Nu*, s-a gândit. *Te înșeli în privința asta.* L-a auzit ca de la o mare depărtare.

— Ce Dumnezeule ai făcut?

— Mai nimic. E plicticos. Am citit ceva.

Și-a amintit de asta. Și-a amintit de vremea când să se ascundă era ceva extatic. Nu era ceva de care să fie mândră, dar se simțise atât de curajoasă, urzind stratageme și mințind, riscând și pierzând în același timp, dar devenind tot mai hotărâtă, ca o martiră. Își testase pentru prima dată puterile, se pusese pentru prima oară în fața unui abis peste care avea să sară, și a sărit. Și de atunci nu se mai repetase. Avusese nevoie să creadă că el o iubește, dar lucrul care o încânta cu adevărat era să fie ea însăși îndrăgostită, hotărâtă să dea din ea atât cât putea să forțeze pe cineva să accepte. Iar el dintotdeauna a dorit mai puțin decât voia ea să ofere.

— Nu cred că ți-e dor de mine, a spus el pe un ton vesel.

Iubesc lejeritatea ta, iubesc inteligența care vine laolaltă cu lejeritatea, iubesc poveștile pe care mi le spui, asta iubesc la tine. El nu i-a spus niciodată că o iubește. Întotdeauna i-a spus ce iubește el, i-a împărtășit felul în care își dorea ca ea să fie. Inteligentă, dar lejeră. Niciodată complicată sau pretențioasă. El îi iubise independența pentru ca ea să nu aibă vreodată nevoi, îi iubise poveștile pentru că ele spuneau că viața ei reală era în altă parte și nu depindea de el în nici un fel. Pierderea pe care în toți acești ani o deplânsese nu era cea a unui Charles ideal, ci a ei înșăși, atunci când s-a luptat pentru el pentru prima dată, orbită și impulsivă, însă îmboldită numai și numai de iubirea ei. O fată în această stare ar putea minți, numai pentru a fi capabilă să dea un trup secretului. Ar putea să spună „chiar mi-e dor de tine“, și ar simți cuvintele ca o așchie ce se interpune între ei când pune receptorul în furcă. Și apoi mai existau toate acele forme de a minți care așezau o punte și făceau posibilă mișcarea, parade hazardate de falsă încredere care se încordau și se dovedeau a fi blufuri în toată puterea cuvântului, necugetate – viața lor, ca un joc al încrederii.

— Putem sta aici, a spus ea, năvălind în cameră. O să îi spun lui Charles, o să îi spun totul, și o să stăm aici. Nu avem nici un motiv să facem altfel. Există o casă pe coastă care poate fi a noastră, o casă mică, cu un ponton și-o verandă.

— Asta nu este posibil, a spus el.

Știa și ea că nu este. Acel lucru anume nu va fi niciodată posibil. Dar când s-au întins amândoi în acea cameră, iar el a trasat cu degetele curba lină de la baza spatelui ei, amintindu-și cum părul ei s-a revărsat peste el, capul ei aplecat sub capota rabatabilă a

mașinii, pielea ei purtând sigiliul transpirației lor, iar marginile încăperii săltând ca o barcă, sau răsucindu-se încet ca un volan, pentru că el era atât de obosit încât până și aerul din jur devenise o halucinație, atunci s-au prefăcut c-ar fi posibil. Nu era cu putință să fie îndrăgostiți și să nu-și imagineze acel loc, atât de aproape în viitor, că cele două deveneau unul și același lucru, dar la capătul unei miraculoase epoci de nenumărate schimbări imposibile. Katherine l-a ținut în brațe și i-a descris. Coasta Golfului era o mare mlaștină ierboasă, cu cerul întinzându-se cât vezi cu ochii, și un albastru fierbinte deasupra, în orice direcție ai privi. Dacă vedeai un nor negru în zare acela era un copac singuratic, cu trunchiul nevăzut din pricina depărtării, plutind deasupra orizontului. Iarba înaltă era pe-o parte ca o blană argintie și se mișca elegant în vânt. Vălurea necontenit, se despica, iar sunetul ei vindeca insomniile. Iar jos se întindea o masă somnolentă de apă neagră. Puteai naviga prin iarbă în orice direcție, împingând barca cu un băț, deși iarba se despărțea formând mici insule separate de canale strălucitoare. De-a lungul lor adăstau stârci, iar fâlfâirea aripilor suna ca o velă umflată de vânt. Pasărea severă, cu alură de neamț, era un pescărel, așezat pe vârful îndoit al valului de iarbă.

— Pescărușul albastru, a murmurat el. Pare mereu pretențios și singuratic.

— Casa noastră este în mijlocul oceanului, a spus ea, și apoi l-a simțit cum se prăbușește, cum mâna îi alunecă dintr-a ei și cade pe așternuturi și, în cele din urmă, adoarme.

---

18. *Port Security Program* – program de securitate al autorităților portuare inițiat în timpul Primului Război Mondial și întărit în anii ’50, odată cu Războiul din Coreea.

Treisprezece

Cargobotul a ancorat lângă o fâșie sălbatică a coastei Cheju și i-a trimis pe refugiați la sol în bărci gonflabile pline ochi. Chuck a ieșit pe punte căutând frenetic exact ceea ce aștepta să găsească – dezordinea copleșitoare și acoperișurile în trepte ale portului Pusan –, dar în locul ei era doar pământ golaș ce se-ntindea de la poalele stâncilor și un drum neasfaltat șerpuind din raza privirii după versantul unui promontoriu, cerul întins și croncănitul pescărușilor. Odată ajunși pe țărm, oamenii și-au făcut tabără, săpând puțuri și aprinzând focuri, alimentându-le cu gunoaie și vreascuri jilave smulse de pe dealurile care urcau dinspre coastă. Câteva patrule amestecate ale armatei S.U.A. și ROKA au ajuns din partea cea mai depărtată a insulei, aducând cu ei puține corturi. După ce le-au instalat, soldații s-au urcat la loc în jeepuri și au săltat peste câmpie, sprijinindu-și puștile ostentativ pe sacii cu orez pe care îi aduseseră cu ei. Au intrat în dispute cu refugiații care își aduseseră propriile corturi, în interiorul cărora au făcut foc. Corturile provenite de la armată s-au umplut rapid cu mormane de haine, găini, infirmi, copii. Nu au avut țăruși cu care să prindă marginile în pământ, iar acum fâlfâiau sub adierea rece, ca niște poale ridicate de vânt. Se prea poate ca afară, unde fiecare foc devenise gazda oamenilor așezați roată în jurul lor, să fi fost mai cald.

Tabăra s-a întins numai din ce fusese pe vapor, dar știa că în dimineața următoare, de îndată ce se va lumina de ziuă, armata va veni într-un număr mai mare, pentru a o întări. În ciuda eforturilor guvernului, gherila din Cheju încă nu dispăruse complet. A persistat de-a lungul întregului an 1949 și în prima jumătate a lui 1950, în mici bande izolate, și după izbucnirea războiului au devenit mai mari, alăturându-li-se oameni care reacționau pe baza zvonurilor ce sugerau că rețeaua de peșteri adăpostea dezertori și partizani nord-coreeni, care coordonau activitățile de gherilă de pe continent, în spatele liniilor frontului. Poliția Națională și unitățile ROKA patrulau insula constant, săltând tinerii neîncartiruiți, băieții ceva mai mari, și pe băieţoasele temperamentale, îmbrăcate-n pantaloni. Toate riscurile peste care dăduse pe continent se concentraseră aici. Dacă dimineața următoare îl găsea tot în tabără, fie îl vor lua cu arcanul, fie îl vor aresta. Nu vedea nici picior de marinari: numai fetițe, femei, infirmi care se sprijineau în cârje, și copii al căror sex era indefinibil, fără adulți de care să se agațe, pierduți în ei înșiși și flămânzi, gonind în căutare de hrană.

Pe măsură ce seara se rostogolea în noapte, tot dădea rotocol taberei, înfofolit în haina lui mare și întunecată. Oriunde mergea, era urmărit de priviri. Avea o haină scumpă,

evident de lână, iar el era tânăr, n-avea răni și era bărbat, deși tușea încontinuu, aplecându-se să scuipe cheaguri de flegmă. Avea febră, iar mantia cu aer luxos ascundea o hoardă de păduchi. Se infestase pe vapor. Își scotea din mers brațele din mânecile uriașe și se scărpina cu mâinile pe sub cămașă, încercând să-și scrijelească veninul de pe corp, dar părea că se adăpostiseră exact sub piele ca să se hrănească, precum căpușele. Senzația de gâdilitură era cumplită, însă mai groaznică era conștientizarea permanentă a infestării. Se plesnea în timp ce mergea, ca un lunatic. A făcut o pauză lângă un foc, unde a primit un pumn de orez fiert insuficient. Când l-a mâncat, a simțit pe degete un gust ca de fecale.

— Ce cauți aici? l-a întrebat o femeie. Cum de nu ești în armată?

Pescărușii țipau deasupra, agitați de mirosul răscopt de gunoi ars pe care palele de foc îl împingeau în sus, în ciuda aerului rece. Le vedea formele palide, ca niște gloanțe, luminate de jos.

— Am tuberculoză contagioasă, a spus, sperând că va da naștere astfel unui spațiu de dezgust fără cuvinte în jurul său, dar privirile nu s-au clintit dinspre el.

A așteptat până când somnul a pus stăpânire peste tabără și apoi a părăsit câmpul plin cu trupuri întinse pe burtă și-a pătruns în pădure. Acolo și-a scos haina și cămașa, tremurând de frig, și a lovit cămașa cu o piatră. Panica a erupt. A lovit cu atâta putere că a transpirat. Auzea cum respirația gâlgâie afară din el, ca aburul unei valve. Când a terminat, cămașa era stropită de propriul sânge, insectele păreau zdrobite, însă când a îmbrăcat-o colcăia încă. Păduchii locuiau în haina lui, pe capul lui, în tufișul sigur al părului pubian, la subraț. Nu s-a întors în tabără. În schimb, s-a sprijinit toată noaptea de trunchiul unui arbore mare, scărpinându-se uneori de acesta ca un câine, pentru a mai slăbi mâncărimea, dar mai mult stând și lăsând copacul să-l sprijine. Ochii i se ajustaseră când a ieșit din tăpșanul deschis, luminat de focuri, și s-a îndreptat spre copaci. Acum privirea i-a devenit și mai ascuțită și vedea traseul delicat al lăstărișului, îmbârligătura coroanelor goale, formele păsărilor adormite. Respirația i-a revenit la un ritm egal, calm. Inima trepida în el, controlată ferm, carnea trimițând pulsul până în tălpi și de acolo mai departe, în pământ. A auzit vântul trecând prin acele pinilor și dedesubtul zgomotului disonant, baleierea uniformă a oceanului.

Când cerul a devenit palid s-a suit în copac și a încercat să doarmă, dar teama că ar putea cădea l-a ținut treaz. A stat toată ziua în copac, amorțind de frig, iar în noaptea următoare a început să meargă. A înaintat vreme de trei nopți, având grijă ca sunetul oceanului să ajungă la el din stânga, ca nu cumva să rătăcească spre interiorul insulei și să se piardă. Ziua dormea acoperit de frunze uscate sau sub arbuști pitici. Cu toate că nu a întâlnit pe nimeni, nu și-a slăbit vigilența. Nu l-ar fi surprins deloc să dea peste un alt om împuțit, înfometat și paranoic, ghemuit în mulciul pe care îl scormonea în fiecare dimineață ca să se îngroape în el. Gingiile îi sângerau încontinuu; și-a pierdut un dinte care i se clătinase la fiecare pas. Zăcea pe limba lui – un colț mic cu o rădăcină spongioasă.

În cea de-a treia zi, lovindu-se de copaci ca un bețiv, a auzit bătând disonant un clopot de biserică. Era dimineața târziu. Clopotul i-a furnizat unsprezece bătăi blajine după care să se orienteze și a mărit pasul la vale spre ele, și până ce sunetul să dispară a văzut șindrilele ondulate ale acoperișurilor. A intrat în sat neîndemânatic, mânat de o precauție

de-a dreptul incompetentă, fofilându-se de-a lungul clădirilor cu mâinile întinse înainte ca să-și țină echilibrul, de parcă ar fi mers pe-o cornișă, însă satul era nemișcat. Deasupra lui plutea povara bolii ori a lenei. Copii dormeau întinși în stradă. Biserica se ridica la intrarea într-o piațetă prăfuită, dubios de europeană și solidă, decorată cu o pereche de coloane de piatră la care pesemne s-ar fi gândit cu sarcasm imaginându-și-o adusă de pe continent, cu un feribot, de un pluton de misionari, dacă nu ar fi fost golit de orice gând din pricina foamei. A deschis ușa foarte încet, încercând să nu facă nici un zgomot, și pe dată a dat peste un zid de trupuri. Era o coadă la mâncare, șerpuind din dreptul altarului până spre intrare. S-a împins ca să poată intra.

Coada înainta cu câțiva centimetri odată. Aproape că dormise când a ajuns în dreptul preotului, un alb cu o față delicată și-o mină ezitantă, care de-abia dacă împlinise douăzeci de ani. Chuck și-a dat seama că n-avea un castron, așa că și-a făcut palmele căuș, pierzând apa în care fusese fiert cartoful. S-a grăbit spre un perete și a înfulecat, hăpăind din palme, lingându-și degetele. Acum, gustul propriei mizerii de pe mâini l-a amețit cu poftă de mâncare. Arăta ca un pustnic nebun, cu noroi scorojit pe haină, scoarță de copac, insecte, resturi de frunze, cu unghiile negre de jeg și gura lipsită de culoare.

A rămas la marginea încăperii, înfometat, și a privit strădaniile de-a înainta a ce mai rămăsese din coadă, jucându-se hrăpăreț cu degetele pe podul palmei. Nu i-ar fi fost atât de dificil să-și forțeze calea printre acești oameni și să mai ia un cartof. Fiecare individ de la coadă era un segment lipsit de minte, aparent impasibil, exceptând abia perceptibila, dar ferma presiune prin care un bătrân care se clătina și o fetiță cam de șase ani erau striviți afară din rând de cei din spatele lor. Dacă preotul observase ce s-a petrecut, nu a lăsat să se vadă. Mâncarea s-a împuținat și a dispărut, dar o vreme preotul a mai scufundat polonicul în oală, umplând căni cu apa aceea gri, plină de amidon. Oala părea una de popotă: de aluminiu zgâriat, cu două toarte de metal. Când polonicul a hârșâit fundul, oamenii care încă nu fuseseră hrăniți au rămas locului nesiguri, clătinând castroanele goale de parcă ceva ar fi putut să cadă din tavan. Într-un târziu s-au făcut nevăzuți. El a rămas, privind la preot printre șuvițele de păr. Părul i se vârstase cu gri. Albul ochilor, avea să vadă mai târziu, uitându-se în oglinda mică și scrijelită a preotului, era galben, exact de culoarea flegmei. Capul și umerii preotului se curbau înainte chiar și când nu era aplecat peste oala cu supă. Fruntea era cea care îi conducea mișcările prin încăperea goală, pentru a stinge lumânările. Când camera a rămas în întuneric, mai puțin lumina care venea de la o lampă cu petrol făcută dintr-o conservă de metal pe care o ținea în mână, preotul a ridicat oala și și-a vârât-o sub braț, forțându-se să-l confrunte pe individul care rămăsese în urmă.

— Mergi acasă? a întrebat preotul în coreeană.

Chuck i-a răspuns în engleză:

— Spune-mi cum te cheamă.

Ochii preotului s-au căscat de frică. De mai bine de cincisprezece luni, încă de când începuse războiul, condusese soldați dați dispăruți, fermieri care făceau parte din gherila de stânga, adolescenți care, după el, ar fi putut fi chiar agenți sovietici de la periferia satului până la peșterile ascunse ale insulei, și niciodată până atunci nu fusese luat la întrebări. În parte, credea, pentru că refuza să știe mai mult decât strictul necesar despre oamenii pe care îi întâlnea. Devenise un preot care refuza să primească oamenii la

confesiune.

— Sunt Frank Todaro, a spus. Sunt preot catolic, din Cleveland, Ohio. Sunt aici să-i ajut pe oamenii ăştia, nimic mai mult. Nu ştiu nimic. Nu sunt de nici o parte.

— Nici eu nu sunt de nici o parte.

— Ce vrei?

— Du-mă acolo, a spus. Ascunde-mă.

În seara aceea, Todaro l-a despăducheat. A stat gol pușcă în cada de baie în vreme ce Todaro a cărat apă şi a fiert-o, folosind aceeaşi oală în care fiersese raţia de cartofi a zilei. Camera în care erau avea o trapă spre pivniță, unde erau depozitate grânele şi cartofii. Todaro dormea cu o pușcă lângă pat, cu care trăsese o singură dată – o luase după el la mare, şi ţintise direct în faţa lui, ca să nu rănească pe nimeni –, pentru a se asigura că ştie cum să procedeze. A pus apa fierbinte în cadă, diluând supa neagră pe care o făcuse trupul lui Chuck. Apoi Todaro i-a dat o foarfecă, iar Chuck şi-a tăiat părul pubian, şi s-a frecat cu gaz până când organele genitale i-au devenit roşii şi părul aspru şi scurt arăta hidos. Din nou era captivat şi întristat de tot ceea ce ţinea de carnea sa. După baie, Todaro l-a aşezat pe un scaun şi l-a tuns până la piele. În vreme ce şuviţele încâlcite cădeau, preotul a spus:

— Dealurile de deasupra satului sunt exact aşa cum ai auzit. Colcăie de creaturi, şi toate sunt bine ascunse. Fără să tai toţi copacii, este cu neputinţă să le scoţi pe toate la iveală.

— O să fiu în siguranţă acolo?

— Acolo, da. Dar nu poţi să stai doar acolo, ai muri de foame.

Au părăsit misiunea după miezul nopţii, la ora morţilor[19]. Nici vântul nu bătea. Trosnetul unei crăci a răsunat la kilometri, ca o împuşcătură. S-a ţinut după Todaro, multă vreme nimic mai mult decât o mişcare întunecată, până când au intrat într-un defileu şi dintr-odată, acolo unde coroanele copacilor se depărtau, permiţând lunii să-i lumineze, l-a văzut pe celălalt bărbat iar, mişcându-se cu o agilitate remarcabilă în sutana lui apăsătoare, scalpul lucindu-i pe sub părul moale. Înaintau lipiţi de peretele de rocă, unde se termina umbra, păşind prin albia netedă şi uscată. A auzit cascada înainte de-a o vedea, un şuvoi subţire, continuu picurând printre dinţii lungi de gheaţă. În spatele ei piatra se rosese, alcătuind un mic amfiteatru; chircită în întunericul absolut al acestui adăpost, perdeaua de gheaţă şi defileul de dincolo de ea păreau că strălucesc. Nu era o peşteră naturală, ci gura de intrare într-un tunel. Ca s-o găsească, au fost nevoiţi să se târască în patru labe şi s-o pipăie.

— Eşti claustrofob? l-a întrebat Todaro.

Deschizătura nu era mai mare decât gura unui butoi. Pereţii erau uscaţi şi sfărâmicioşi, reci la atingere ca metalul.

— Spune-mi ce va fi.

— Urcă uşor preţ de patru sute de metri şi apoi dă într-o peşteră naturală. Uneori tunelul se lărgeşte puţin, suficient să mergi de-a bușilea, dar în mare parte trebuie să te târăşti pe burtă. E îngust.

— OK.

— După asta, atât cât e posibil, tu nu m-ai cunoscut, eu nu te-am cunoscut. E cel mai sigur pentru amândoi. Acesta este singurul loc care mi-a fost arătat. Dacă prietenul tău a

plecat de-aici nu știu unde ar putea fi.

Când Todaro s-a întors ca să plece, Chuck i-a spus:

— De ce faci asta?

Se aștepta ca răspunsul să fie că, de vreme ce era un om al lui Dumnezeu, avea o datorie de împlinit, că viața era sacră, că războiul era un păcat.

— Ăștia ca voi, să nu vă atingeți de proviziile mele. Am mai spus asta, nu? Nu aveți ce căuta în rezerva mea. Orezul meu, cartofii mei, carnea mea. Dacă sunt vreodată jefuit, renunț la acest loc.

L-a privit pe Todaro cum se strecoară printre dinții sclipitori de gheață. O bucată de vreme după ce a plecat celălalt bărbat, Chuck a rămas nemișcat, ascultând ropotul rapid al apei, izbindu-se jos de pietre, ca fâlfâitul pulsului său. Apoi a închis ochii și s-a împins în tunel.

Nu avusese niciodată de gând să vină la Cheju. Istoria acțiunilor sale pe durata războiului era alcătuită din accidente norocoase și gafe teribile, ameliorate de accidente norocoase. Încă era șocat că nu putuse să părăsească Seulul, deși știa undeva în străfundul memoriei, în locul de unde încerca deliberat să excludă umilințele și dezamăgirile din gânduri, că rămăsese din loialitate față de Peterson și dintr-o excitație egoistă, naivă. Își imaginase telefoanele sunând, telegramele forfecând ca un roi de lăcuste, bocănit de picioare, lucrarea concentrată, nervoasă și crucială a expedițiilor urgente. Prins în mașinăria americană, avusese o imagine puerilă despre relatările privitoare la război. Văzuse prea multe filme. Decizia de a-și rămâne loial lui însuși se transformase într-o pedeapsă. Fusese în răspărul a tot ceea ce ar fi vrut, a tot ceea ce i-ar fi adus puțină liniște. În noaptea în care Miki i-a adus mesajul de la Kim – încercase să nu perceapă ceea ce era scris printre rânduri. Prima lui reacție, chiar înainte de gratitudinea uluită la aflarea veștii că Kim e în viață, a fost una de indignare disciplinată: să i se alăture lui Kim era o visare cu ochii deschiși, romantică și suicidară, care nu aparținea nici măcar tărâmului ideilor. Avea să se ducă la Pusan, cum ar fi trebuit de la bun început. Dar hotărâse să rămână cu Peterfield, acesta îl abandonase, și decisese să-l alunge disprețuitor pe Kim, și în loc de asta, fusese mânat pe insula de unde Kim trimisese mesajul. Era superstițios de fel, un agent optimist al norocului și un fatalist pasiv. A început să creadă că se afla la bunul plac al unei forțe ce corectează.

Peștera era un plămân mare și rece, un spațiu de-un întune-ric profund, care pulsa nevăzut în ritmul respirației. Era plină de oameni adormiți. Când s-a tras afară din tunel, târându-se disperat la marginea lui și apoi căzând necontrolat în spațiu, a auzit scăpăratul unui chibrit. În tunel se transformase în vid, un nimic prins într-un trup, împins înainte de târâitul constant al acestuia, o înaintare viermuită, dar care nu îl atingea în nici un fel. Era doar transportat. Apoi a simțit suflul unui spațiu mai vast cum se rostogolește peste el și a înnebunit de claustrofobie. Chiar și când a ajuns în acel spațiu, tot îngropat în pământ era. Globul galben de lumină proiectat de chibrit a atins fiecare perete al peșterii și ceilalți trei bărbați s-au trezit. Peștera continua, îngustându-se iar, cu o nouă încăpere. Intrarea naturală era la un kilometru şi jumătate depărtare, de cealaltă parte a dealului. Bărbații s-au săltat în coate și l-au privit de sub pleoapele grele. Erau jegoși ca el, dar îmbrăcați în

pijamale lălâi de țărani, și aveau papuci de pai. Peștera aceasta era raiul pentru oameni căutați de poliție sau pentru dezertori, dar era și o punte de trecere; dincolo de ea se afla o rețea care împânzea insula. Existau puține legături fizice între camerele subterane. Dacă vreuna dintre ele era descoperită, putea fi separată de celelalte și abandonată. Bărbatul care ținea chibritul vedea limpede calitatea hainei lui, dincolo de camuflajul sumbru al acesteia.

— Cine ești?

— Caut pe cineva pe nume Kim. Kim Jaesong. A fost aici.

— Nu mai e aici.

— Ar putea fi altundeva?

— Nu știu.

Ceilalți bărbați și-au mijit ochii, privindu-l pe Chuck cu neîncredere. Bărbatul cu chibritul a spus:

— Todaro te-a adus?

— Da.

— Și acest Kim ți-a spus să-l cauți pe Todaro?

— Da.

— Ei bine, acest Kim nu e aici.

— Dar a fost.

După o clipă, bărbatul a spus:

— Cred că da. Nu l-am întrebat cum îl cheamă.

— Cum arăta?

— Ca tine.

— Adică?

— Era îmbrăcat ca tine, a spus bărbatul, arătând cu bărbia spre haina lui. Avea pantofi eleganți. Pantofi buni, de piele, cu nituri.

— Arătau ca încălțămintea europeană? Aveau pe piele un fel de model, făcut din găurele?

— Nu aveau găurele. Erau pantofi frumoși. De om înstărit.

— Găurele decorative, ca un model.

Bărbatul a scuturat chibritul să-l stingă. Au dispărut cu toții din nou în întuneric.

— Nu m-am uitat de aproape.

— Te rog, mai aprinde un chibrit. Era o bucată de piele cusută, uite așa, la vârf?

— Da, a spus bărbatul.

— Era?

— Da. Acum sunt sigur că el este.

— Dar cum arăta?

Bărbatul a strâns din umeri ca și cum nu mai avea chef de vorbă.

— El era. Arăta ca tine. Vorbea ca tine.

— Când a plecat?

— Nu știu. În toamnă. Dar poți să stai aici.

— Mă duci la celelalte peșteri?

— Poți sta aici, a repetat bărbatul, punând punct discuției.

Înțelegerea s-a propagat treptat, centimetru cu centimetru, a format lanțuri de mesaje și s-a fofilat peste tot. Dar nimeni nu știa ce anume se află dincolo de propria verigă.

A durat două săptămâni, poate mai mult, poate mai puțin. N-avea să știe niciodată cât anume se întinsese perioada asta de pregătire, timp în care trupul său a fost cel care l-a preocupat, nevoile acestuia eclipsând lumea, parcă împuținându-se pentru a face din nou loc lumii, a cărei revenire nu i-a adus decât noi nevoi și neplăceri ale trupului. În acele intervale de luciditate și groază îl căuta pe Kim, dar începuse să creadă că-i trimisese mesajul pentru a-l ademeni spre un loc unde ar fi în siguranță, și că acesta deja plecase. Kim nu s-ar fi ascuns niciodată mai mult decât ar fi fost necesar. Kim s-ar fi ocupat să organizeze și să lupte. Astfel că veghea lui Chuck a devenit la fel de disperată și fără rost cum fusese în primele luni ale războiului, când, pe tot parcursul ocupației, așteptase revenirea lui Kim. Dormea ghemuit în peșteră, așteptând, cu haina înfășurată în jurul lui ca un giulgiu, sau bâjbâia până la ieșirea naturală a peșterii și se făcea nevăzut în pădure. Sugea țurțuri, se năpustea asupra iepurilor care scăpau, țopăind ușor. Și apoi, când foamea l-a adus în pragul morții, a devenit un cerșetor, hălăduind ca un coiot pe străzile satelor de pe coastă, ieșind abia după apus. Tivul deșirat al hainei îi atârna în spate. Urechile erau mereu la pândă după sunetele vreunei patrule, nasul în sus, conducându-l.

Simțurile nu-i mai aparțineau. Se ascuțiseră desăvârșit, dar el doar le purta, ca pe niște ustensile reci, cam la fel cum trupul îi purta vidul rece din interior, în care nu se afla nimic altceva decât percepția de sine lipsită de emoții pe care i-o întorceau simțurile ce nu-i aparțineau. Ochii măturau străzile în căutarea lui Kim, dar erau ochi de câine, în căutarea oricărei companii. Se oprea în dreptul ușilor de la bucătării și se holba până când femeile erau prea înspăimântate ca să mai refuze să-i dea mâncare; nu mai rămăsese nici un bărbat să le apere. Așa cum prevăzuse Langston, Seulul căzuse iar, la doar câteva zile după ce Chuck reușise să plece. Forțele chineze și nord-coreene avansaseră atât de mult spre sud, încât ultimele teritorii de unde armata sudului putea să-și reaprovizioneze luptătorii erau cea mai sudică margine a peninsulei și insulele cele mai depărtate de țărm. Satele din Cheju au fost golite de toți băieții care mai rămăseseră, de tineri, de vârstnicii care nu aveau dificultăți de mers, toți luați pe sus de Poliția Militară americană și de Poliția Națională, strânși laolaltă, mulțimi care nici nu clipeau, tăcute, dormind pe rogojini de pai sau cu pături de lână ale armatei rulate și prinse la spate. Copiii mici, și femeile, și cei foarte bătrâni s-au adunat într-o gloată de cealaltă parte, stând și ei la fel de tăcuți – o reflexie stranie – și privindu-i cum se îndepărtează în coloane pestrițe, fără să se uite în urmă. Nimeni nu se aștepta ca vreunul să se întoarcă. Plecarea lor era o înmormântare, fiecare bărbat purtând sau cărând cea mai prețuită haină, lucrul cu care era gata să intre în lumea cealaltă. Cele mai bune haine ale lor: unii aveau haine de lână adevărată, ochelari stil aviator, pălării cu boruri sau protecții pentru urechi, fedore de fetru. Unii dintre ei purtau genți de piele în bandulieră, ochelari cu rame fragile, ghete de luptă americane. Alții erau îmbrăcați în cămășoaie și pantaloni largi ca de pijama, veste închise la culoare și papuci de pânză, cu fâșii de bumbac înfășurate în jurul capetelor pentru a-și încălzi urechile. Dacă erai bărbat și treceai prin unul dintre aceste sate din care fuseseră recrutați toți bărbații, atunci erai fie o fantomă, fie o bestie. Femeile aruncau pe pământ castroanele

cu orez și se îndepărtau rapid, trântind ușile, când el deja se repezea să lipăie mâncarea. Să se gândească să-l găsească pe Kim fusese un mijloc de a câștiga timp, dar pentru el timpul s-a oprit. Tot ce voia era să-și ghiftuiască trupul cu mâncare caldă, să-și astâmpere setea, să adoarmă amețit de senzația că fusese hrănit. Excreta resturile solide cu o plăcere teribilă, amestecată cu regret. Când nu era amețit și amnezic din pricina foamei, se mișca pe străzile satelor delirând, aservit nevoilor neîntrerupte ale trupului, uitând din ce în ce mai des și până târziu, spre apus, să se retragă în pădure, adormind ghemuit ca un amant la marginea caldă a vreunei clădiri, cu mâinile strânse între picioare, visând la hrană, la rahat, la carne și lichide. Pregătindu-se. Într-un târziu s-a trezit urlând de durere; cineva i-a smuls mâna din îmbrățișarea fierbinte cu trupul său și-a simțit cum carnea îi este presată. Cizma era încă pe mâna lui, apăsând cu tocul, iar carnea parcă îi era mărunțită până la încheietura care devenise albastră și rece. Când un al doilea ofițer s-a apropiat și i-a turnat benzină pe rană a leșinat. Fusese arestat de Poliția Națională, fiind suspectat de spionaj. Și-a revenit în spatele unui jeep care sălta, a țipat, și a fost lovit în tâmplă de patul unei puști.

A fost suit pe un vapor și trimis la Pusan, într-un centru de detenție organizat într-o fostă școală. Cât era conștient, pleda atât de stăruitor pentru eliberarea sa, încât constant era lovit ca să leșine la loc. Când își revenea, relua litania, enumerând fiecare șef pe care-l avusese câtă vreme lucrase pentru Armata Statelor Unite, numindu-i pe Ho, șeful poliției, pe unchiul său Lee, pe tatăl său.

— Tatăl meu este în Pusan, a suspinat când capul i-a sărit iar în spate.

Și apoi ceața cea neagră s-a dat iar la o parte, s-a întins în față, încercând să-l atenționeze pe șoferul jeepului:

— Ministrul Su este un prieten apropiat de familie, a mormăit. Tatăl meu este un profesor foarte cunoscut, unchiul meu este deputatul Lee, a spus accelerând cuvintele înainte să fie lovit.

I-a amenințat cu pușcăria pe cei care l-au capturat. Cineva i-a băgat în gură un bandaj folosit, mustind de lichide. Până când a ajuns la școală avea ochii învinețiți de-abia îi putea ține deschiși. Mergea clătinat. I se părea că pământul i se împotrivește. Pe pereții școlii erau încă hărți, dar făcute sul, iar ferestrele erau acoperite cu hârtie de gudron. A fost dus într-o sală de clasă împărțită în două cu un separator de lemn. La început a crezut că aceasta va fi celula sa. Mai târziu a înțeles că așa ceva n-ar fi fost niciodată cu putință, căci era scos de acolo periodic, ca să trăiască cu teama de a o revedea.

În prima zi a fost bătut cu un par ciopârțit din lemnul folosit când s-a construit separatorul. Doi soldați l-au lovit sub privirea unui ofițer. Ofițerul a spus:

— Evitați capul.

Când se prăbușea în genunchi, era lovit în stomac, în coaste și fund. Și-a lăsat capul pe cușca făcută din brațe și a început să lunece pe jos, înainte și-napoi. Un bocanc l-a nimerit în scrot și a vomitat un lichid limpede.

— Ești spion, a spus ofițerul.

— Nu, a suspinat el.

— Minciunile sunt primele care ies la lumină, a zis ofițerul, de parcă ar fi fost un medic liniștindu-și pacientul pe parcursul unei proceduri. Ridicați-l!

Doi soldați l-au săltat pe picioare, iar el s-a chircit. L-au săltat iar, și unul l-a împuns cu patul puștii în pliul de carne de sub maxilar. Hambare neștiute de putere s-au deschis în el și a continuat să stea pe picioarele lui.

Acum trupul avea să îl trădeze rezistând, căci va fi lovit mai departe, sau avea să-l trădeze nerezistând, lucru pentru care va fi lovit mai departe. Aproape de tavan, în încăpere, era o țeavă îndoită, aflată la vedere, plină cu bășici de rugină, din care picura încontinuu o apă neagră, îngroșată de rugină, precum sângele coagulat.

— Vezi țeava aia? l-a întrebat ofițerul.

A dat din cap că da.

— Arat-o!

Și-a ridicat brațul, tremurând din toate încheieturile.

— Salut-o! a sugerat ofițerul. Spune: „Te salut, țeavă!“

A spus, cu un glas pierit.

De la mijlocul spatelui până în vârfurile degetelor de la mâini și în jos, pe picioare, a simțit o arsură. Genunchii i-au trosnit. Unul dintre soldați a fost trimis de-acolo. Celălalt a venit și l-a împuns cu arma în stern. S-a împleticit, dar nu a căzut.

— Mai tare! a spus ofițerul.

A urlat iar. Era forțat să stea nemișcat, în picioare, cu brațul întins, salutând în strigăte țeava. Nu știa de câte ori a răcnit. Nu-și putea îndrepta trupul ca să-i cuprindă chinurile care deveneau repede dureri goale, opace, banale. A leșinat și s-a trezit în clipa când a atins podeaua.

Ofițerul era deasupra lui.

— Ești spion?

— Nu, a răspuns el.

Din nou a fost obligat să stea în picioare, nemișcat, cu brațul întins, urlând salutul către țeavă. Nu putea sta în acea poziție mai mult de câteva minute odată fără să se prăbușească. De fiecare dată când se întâmpla, ofițerul îi spunea că putea rămâne întins dacă admitea că e spion. Ofițerul l-a lovit încet. S-a ridicat iar, s-a îndreptat, a salutat, a căzut, a fost interogat, a fost lovit ușurel și iar l-au obligat să se ridice. La sfârșitul zilei l-au dus într-o celulă din pivnița școlii, într-un coridor pustiu. Celula se prea poate să fi fost o cabină de duș de ciment, de câteva picioare, cu o scurgere în mijlocul podelei și ciotul unei țevi ieșind din perete, ceva mai sus decât până unde putea el să ajungă, cam la treizeci de centimetri de tavan, cu un șurub înfiletat peste capătul ei. De ea i-au legat brațul drept cu cătușe. Trebuia să stea pe vârfuri pentru ca încheietura să nu-i fie dislocată din pricina cătușelor, dar cu toate acestea s-a prăbușit într-un somn profund și și-a rupt încheietura sub greutatea trupului.

În dimineața următoare a încercat iar. Încheietura i se umflase atât de puternic, încât gardianul care l-a eliberat a fost nevoit să cheme un medic.

— Tatăl meu este aici, în Pusan, unchiul meu este în Parlament, nu sunt spion, i-a spus doctorului.

Lacrimile îi spălau chipul, dar lacrimile erau dintre cele pe care ochiul le produce mereu pentru a umezi orbitele, nu însemnau nimic pentru el. Scopul lui era să-i comunice ceva doctorului, care era un om de treabă, un om educat și care trebuie că depusese un fel

de jurământ că va proteja viața. Doctorul, privind dincolo de el cu o firavă urmă de surpriză, i-a spus:

— Cred că tatăl tău e cel care se apropie acum, și când s-a întors să privească, doctorul i-a strâns încheietura, așezând oasele la loc.

Vocea i-a ieșit sfâșietoare: „*Aaaaaaaaaaaaaah...*“

L-au dus înapoi în sala de clasă, cu încheietura bandajată. L-a implorat pe ofițer să sune la sediul Armatei a opta, la USIS, să-l sune pe tatăl lui, să sune la guvern.

— Ce? a întrebat ofițerul. Vorbești cumva? Nu aud decât bla, bla, bla, bla!

Nimic din ce spunea nu se auzea.

— Ce? a strigat ofițerul, lovindu-l peste față.

Nu-l auziseră. Salutase țeava până când vocea a fost atât de pusă la încercare, că l-a luat greața. A stat sub țeavă și i-au spus să lase capul mult pe spate, ca să urle direct spre ea și apoi l-au forțat să înghită scursoarea de rugină care picura din ea. Când a căzut pe spate, cineva l-a lovit în stern cu patul puștii, sau cu o bâtă de baseball, pe care, atunci când n-o foloseau, o țineau sprijinită într-un colț, înclinată periculos și parcă urmărindu-l. I-ar fi dat voie să nu mai înghită, dacă ar fi admis că e spion. Când și-a urlat propriul nume, numele tatălui său, numele unchiului său, cei doi soldați l-au lovit în scrot și în fund, l-au plesnit cu mănușile peste față, l-au ridicat și, prinzându-l de păr, i-au dat capul pe spate până când a fost convins că grumazul avea să i se frângă, timp în care ofițerul spunea:

— Ce? Nu te înțeleg. Ce limbă e asta?

Iar a fost pus în capul oaselor sub țeavă și obligat să înghită scursoarea, cu capul dat mult pe spate. Apa ruginită i-a umplut gura și îi curgea șiroaie, șiroaie pe gât. A vomitat iar, de parcă cineva îi scotea măruntaiele pe gură. Ofițerul mergea prin cameră, bălăngănind dus pe gânduri bâta de baseball.

— Ești spion? l-a întrebat.

Voia să știe unde se ascunseseră comuniștii din Cheju. Soldatul își odihnea pușca pe bucata moale de piele de sub maxilar și l-au obligat să-și înghită voma, și apa îngroșată de rugină. Sunetul pe care îl făcea picuratul țevii era ca o incontinență.

În noaptea aceea i-au dat să mănânce o bucată de carne în putrefacție; când gardianul a găsit în dimineața următoare o grămăjoară de fecale pe podeaua celulei sale i-a spus:

— Să dispară imediat! și l-a urmărit din picioare, cu arma pregătită, cât a împins dejecțiile în gaura de scurgere.

Acum era încătușat de mâna stângă. A învățat cum să se susţină cu ea, punându-și interiorul brațului drept pe vârful șurubului ascuțit. O nouă rană în fiecare noapte. Urmele s-au răspândit pe tot brațul, intersectându-se uneori, dar încă ușor de citit, ca liniile din palmă. Nu știa cum altfel să țină socoteala timpului care trecea și era decis să controleze măcar trecerea trupului său prin timp. Tot restul era imposibil de controlat. Nu putea controla excrețiile trupului său, nici măcar ce ingera. Îi dădeau nutreț și se amuzau că-l hăpăie. Îi era atât de foame că mânca orice îi dădeau, indiferent cât era de putrezit sau neorganic. Trupul îi suferea de lipsa a tot și primea orice materie convulsiv, la fel cum apoi o vomita compulsiv. Cinci urme pe brațul lui, apoi opt. Privindu-le, nu reușea să perceapă durata pe care o reprezentau. Simțea doar durerea trupului și chiar și aceasta

devenise un dom în interiorul căruia locuia.

În cea de-a noua zi i-au ținut maxilarul deschis cu forța și ofițerul a luat o lamă și i-a făcut mici crestături peste tot pe limbă; apoi i-au dat un bol cu sare. A mâncat-o în lacrimi.

— Ești spion? l-a întrebat ofițerul.

A spus că da. Ar fi putut spune „da, sunt spion“ cu atât de multă vreme în urmă. Ofițerul a despăturit o foaie de hârtie și i-a pus-o sub nas. Era scrisă. El doar se uita la cuvinte, fără a încerca să le citească. Cuvinte ce proveneau dintr-o lume care nu există. Chipul i se spăla cu lacrimile care proveneau din același loc lipsit de sensibilitate din care proveneau și urina, și sângele. Nu însemnau nimic pentru el. Ofițerul i-a întins un pix, însă nu l-a putut ține. Încheietura umflată îi era amorțită și legată, iar degetele, rupte. Ofițerul i-a așezat cu grijă pixul între degete, dar a căzut iar. Soldații au râs. Părea comic, deși nu-și dădeau seama de ce. Ofițerul a fost nevoit să-i țină mâna cu pixul în ea ca să poată iscăli. Au făcut împreună mișcarea dureroasă până-n măduvă. Când au terminat, ofițerul s-a așezat în fața lui, fără să-i dea drumul la mână. O ținea ușor, cu un soi de precauție pentru rănile sale.

— Mulțumesc, i-a spus ofițerul.

A dat din cap recunoscător. Era atât de bucuros că în cele din urmă izbutise. Speranța i-a înmugurit iar. Cineva îi vorbea. Ofițerul îl privea interesat, și el se uita la ofițer, fermecat, respirând greu din pricina efortului. Apoi ofițerul a întrebat:

— Unde sunt peșterile din Cheju?

A fost dus înapoi în celulă.

După aceasta, din el nu a mai rămas mai nimic. Și-a maimuțărit torturile, devenind surd la trupul său care răcnea după ajutor. Cunoașterea pe care o avea despre trupul său se propaga în lanțuri, linii telefonice, poduri între un membru și dragostea pentru acesta, mănunchiuri de cabluri de comunicație. Își făcea loc violent printre linii și cabluri, poduri explodate, și-a excizat gura și vintrele, și-a amputat membrele. Nu mai știa când urinează. Alungat din propriile limite, trupul lui a încetat să se mai supună granițelor dintre sine și lume. Era veșnic jilav și mirosea a acru de la urina care picura din el, la fel cum trupul picura prin nenumăratele sale răni. Frica de degetele sale mutilate s-a evaporat, iar amintirea acelei spaime a devenit de nerecunoscut, la fel ca mai toate celelalte posesiuni ale sale. Privea ca de la o mare distanță cum mâna îi este mutilată. El însuși o amputase de mult. Își aruncase trupul la o parte ca pe un balast, nu pentru a-și grăbi moartea, ci pentru a supraviețui. Trupul lui era cel care l-ar fi ucis.

A încetat să mai țină socoteala zilelor, iar torționarii au început să se plictisească de el. La școală ajungeau camioane pline cu luptători din gherilă capturați și cu alți prizonieri de război de pe toată peninsula, despuiați de la mijloc în sus și legați unul de altul cu funii de glezne. Au umplut curtea școlii, stând ciuciți, pe gambele scheletice, în frigul de afară, ațipind unul peste altul. Erau prea stângaci așa, cu brațele legate la spate, nu se puteau ridica singuri atunci când cădeau, trăgând după ei tot șirul, așa că li s-a dat voie să-și țină mâinile și brațele împreunate ca-n rugăciune pe piept. Țestele rase și umerii goi se rânduiau unele peste altele ca solzii unei singure creaturi. În sala de clasă l-au pus să stea pe un scaun așezat pe o masă, sub țeavă, cu mâinile încătușate la spate. Cătușele erau prinse de țeavă cu un lanț scurt; trebuia să se chircească, căci brațele erau trase în sus.

Capul îi cădea în piept și se balansa periculos pe scaun; încerca fără vreun efect să se agațe cumva cu degetele de la picioare. A rămas singur.

În cele din urmă a căzut de pe scaun rostogolindu-se și și-a dislocat umerii când lanțul s-a tensionat. Și a spânzurat așa, legănându-se ușor, cu vârfurile degetelor măturând masa. Așa l-a găsit ofițerul. Scaunul răsturnat zăcea pe podea. Bâta de baseball era sprijinită în colț. Ofițerul l-a dezlegat și l-a întins pe masă, cu genunchii îndoiți și mâinile întinse la spate.

— Îmi poți spune ceva? a întrebat ofițerul.

Era disperat să fie de ajutor. Nu voia să dezamăgească. Nu voia să devină inutil.

— Am mers la biserică, a șoptit.

Vocea parcă s-a târât afară din el.

— Unde? La care biserică te-ai dus?

— Luna, a hârâit.

A văzut luna strălucitoare. Și-a amintit drumul de la intrarea naturală în peșteră la satul unde fusese capturat cu mai multă claritate decât drumul de la misiune până la tunel, dar până și această amintire era plată și distorsionată, ca un glob pământesc desfășurat și lipit cu forța pe-o hartă. Râpele erau foarte adânci și copacii specifici după care s-ar fi putut ghida erau foarte mari, însă el nu mai putea evalua distanța între două puncte de pe traseul său. S-a chinuit să retrăiască iar drumul acela scurt, dar pentru asta avea nevoie de trupul său.

— Luna, a repetat.

Să trădeze lumea în care încetase să mai creadă. Nu o mai vedea clar pentru a o putea descrie. Ceva din el tot târa amintirea aceea într-un loc ferit și nu se putea salva.

Ofițerul a oftat.

— Unde sunt luptătorii de gherilă din Cheju? a întrebat el.

Vocea însă nu a urmat tonalitatea unei întrebări. A intonat-o, duios:

— Spune-mi un nume.

Chuck a încercat, însă a dat peste un vid, peste un fund de ocean mâlos și întunecat. Și acolo parcă ricoșa din lucrurile care ieșeau din el exact în clipa când începea să le simtă. Transpira abundent, o sudoare rece, care aluneca pe el, dar de care nu era conștient. Ofițerul s-a întrebat dacă intrase în șoc.

— Todaro, a spus Chuck dintr-odată.

Și-a amintit de mâinile blânde ale bărbatului aceluia pe capul lui, când l-a ras ca să-l scape de păduchi, și plăcerea intensă a pielii care se curăță.

Doctorul a fost adus să-l vadă și l-au dezlegat. Nu era în stare să se ridice. Doctorul l-a prins și l-a așezat în fund, apoi l-a îmbrățișat și cu o strânsoare fermă i-a pus umerii la loc în articulații. A leșinat în brațele doctorului și nu s-a mișcat până când acesta nu l-a înghiontit.

— Susține-te, i-a spus doctorul. Așa.

Doctorul i-a prins brațele în locul lui și i le-a încrucișat peste piept, făcându-l să-și prindă umerii cu degetele, ca greutatea brațelor să nu apese pe articulații.

— Poți? l-a întrebat doctorul.

A dat din cap fără să scoată o vorbă, îmbrățișându-se. A început să plângă.

— Da, a spus, sughițând ușor, ascuțit, ca un copil.

S-a susținut. Doctorul l-a condus afară, iar adierea rece a vântului, purtând atomi de mare, l-a izbit. I-a văzut pe prizonierii ciuciți acolo, cu fețele plecate.

Mai târziu avea să priceapă că aceștia stăteau de zile bune, dar în clipa aceea i-au părut materializați ca urmare a confesiunii sale. Au rămas în aceeași poziție, doar ochii li s-au rotit repede și l-au zărit. Bătăile inimii i s-au accelerat, bubuind atât de tare, încât coastele i se mișcau din loc pentru a le putea conține. Mergea pe lângă zidul curții, simțind de-a lungul spatelui presiunea constantă a brațului doctorului. Picioarele i-o luau înainte, lovind pământul. Din norii de furtună au țâșnit pescărușii. Chiar și în lumina amurgului, privirea îi era uluită. Ochii prizonierilor s-au ținut după el ca un val, repetiția perfectă a țestelor cu mirişti de păr, cu urechi mari și delicate, mișcarea rapidă, iar și iar, a ochilor. Apoi l-a văzut. Doi ochi mari care i-au întâlnit pe-ai lui, s-au uitat lung. S-a împiedicat violent și doctorul l-a împins în față. Celelalte chipuri au dispărut din raza sa. S-a răsucit și a încercat să privească în urmă, dar a dat doar peste oceanul de capete plecate, gâturi golașe, umeri gheboși îndepărtându-se de el ca-ntr-o rostogolire. Doctorul l-a dus până la poartă și l-a ghidat afară pe stradă. Picioarele i s-au înmuiat, dar doctorul l-a sprijinit.

— Nu aici. Du-te! Dispari!

---

19. Intervalul dintre ora trei și patru dimineața, cunoscut ca „ora diavolului“ sau „ora morților“.

Paisprezece

Când era suficient de curajos, se ruga, mai des decât îi plăcea să admită, deşi ezita să le numească rugăciuni. Ele porneau nu din certitudine, din credința în vreo putere, ci din cea mai vastă şi fără răspuns incertitudine. Se ruga la Kim. Era doar o conversație. Tu erai? îl întreba. Erai acolo, înfruntând moartea. Şi ți-ai ridicat privirea. Şi m-ai văzut.

Se întreba ce anume îl definea mai mult, vina față de Kim sau posibilitatea să se fi înşelat. Se gândea de ce se temea mai tare: să se simtă vinovat, sau să ştie că dacă acel chip nu era al lui Kim s-ar fi simțit absolvit. Poate că nu voia să fie sigur. Cu toate acestea, revenea iar şi iar la momentul acela, frustrat de fiecare dată de neputința lui de a-şi lărgi perspectiva, sau de a focaliza mai bine. Dar asta nu făcea ca ceea ce simte să fie mai puțin puternic: şocul recunoaşterii, care l-a legat de o persoană pe care poate că nu o cunoştea. Tânjise atât de mult să simtă ceva, fie şi pierdere. Se prea poate să fi greşit.

Astfel, nu ştia dacă fusese Kim şi nici dacă, prin confesiunea lui, îl salvase. După încetarea ostilităților, dr. Su, fostul Ministru al Protecției Sociale din guvernul republicii de dinaintea războiului, l-a întâlnit pe tatăl lui Chuck, dr. Ahn, la Seul, pe peluza Universității Yonsei. Amândoi bărbații se întorseseră la predat. Dr. Ahn a prins aripi grație conferințelor sale de proporții, numărul mare al studenților fiind un efect al fondurilor americane pentru efortul de reconstrucție. Doctorul îi privea pe aceşti studenți neşlefuiți, exagerați şi indisciplinați cu un entuziasm prost mascat de dispreț. Erau lipsiți de răbdare, n-aveau etica muncii şi nu apreciau artele lipsite de pragmatism. Voiau bani. Imediat ce se turna o fundație, din ea se înălțau pe dată clădiri strălucitoare. Zgomotul şantierelor de construcții zguduiau fiece stradă. Cei doi bărbați au vorbit îndelung, comparându-şi părerile despre administrația universității, aducându-se la zi unul pe celălalt.

În cele din urmă, Su s-a convins să menționeze un incident din vremea războiului. La începutul anului 1951, după ce guvernul a fost evacuat pentru a doua oară la Pusan, a fost contactat de un ofițer al serviciilor de informații al ROKA, care l-a întrebat dacă ştie un profesor pe nume Ahn, care are un fiu. Fratele acestui Ahn ar fi fost deputatul Lee. Su a spus că da. L-a descris pe Chang cât de bine s-a priceput, căci nu-l mai văzuse pe băiat de peste zece ani. Subțire, articulat, destul de fluent în engleză. Nu era înrolat în armată. Su înțelesese că lucra ca traducător pentru armată.

— De ce? l-a întrebat Su pe oficial. Ştii unde este?

În clipa aceea oficialul a părut dornic să încheie discuția telefonică.

— Nu, nu, a spus. Ofițerii de informații au ridicat un băiat, un necunoscut amnezic, dar probabil că e fals ce susține, că ar fi băiatul doctorului Ahn, pentru că nu era deloc educat și nu vorbea engleza deloc.

— Într-adevăr, a spus Su.

Su și-a amintit că engleza lui Chang era foarte bună. Foarte târziu de-abia Su și-a dat seama că povestea nu avea nici o noimă. Cum și-ar aminti un amnezic de tatăl și de unchiul lui?

La vremea aceea Su s-a oferit să se ducă să verifice. Oferta i-a fost respinsă.

— Nu e același băiat, a spus oficialul cu fermitate.

Discuția l-a tulburat pe Su, dar apoi a uitat de ea. Unul din fiii lui Su murise.

— Cum e Chang? l-a întrebat Su pe Doctor, cu o ezitare.

Doctorul a dat din cap, liniștindu-l:

— E-n viață, a spus.

Încetarea focului s-a petrecut la sfârșitul verii lui 1953. În primăvara următoare s-a întors la Seul cu părinții. Casa lor era încă acolo, în ruină. Multe dintre camere erau închise: podul, unde Doctorul a fost împiedicat să-și pună capăt vieții prin sistarea oricărei activități, camera lui Miki, bibliotecile, etajele al doilea și al treilea. Casa scărilor fusese sigilată. În camerele acelea de sus locuiau acum veverițe, iar zgomotul activității lor frenetice semăna cu cel al unor mingi care se rostogolesc. Porumbei și pescăruși își făcuseră cuib în streșini, iar gemetele lor prelungi se strecurau prin toată casa. A forțat placajul care închidea casa scărilor și a întins mâna în spațiul acela fierbinte și întunecat. Nu s-a gândit să se plimbe prin grădină. Se prea poate să fi uitat voit. Era ocupat cu campania de scris scrisori, pe care tatăl lui când o ridiculiza, când o deplângea. Tatăl lui nu voia să creadă că va părăsi țara cu adevărat, când atât ocaziile, cât și datoria erau aici.

— Harvard, poate, a spus tatăl lui. Desigur, așa ceva ar fi o onoare.

Dar Chuck avea de gând să plece oriunde. Unicul său scop, dincolo de a ajunge în Statele Unite, era să părăsească definitiv Coreea de Sud. A trimis câte o scrisoare la fiecare adresă pe care a obținut-o, recopiind-o încontinuu pe aceeași cu scrisul lui precis și colțuros, și schimbând doar numele universității. *Nu veți regreta sprijinul pe care mi-l oferiți.*

N-ar fi putut spune că se încredea în soartă în felul acela inocent, orb care vede soarta ca pe un instrument aducător de binefacere, dar îi recunoștea puterea absolută, și asta însemna că se încredea în felul în care se făcea anunțată. Începuse să citească pe terasa înaltă a casei familiei, ca să-l vadă pe poștaș cum se apropie printre coroanele copacilor. Căldura verii începuse să se insinueze. Auzea zumzetul insectelor și simțea briza încă răcoroasă. Copacii se legănau împreună ca niște bărci andocate. Către ora trei, o siluetă miniaturală a apărut la poalele dealului, doar creștetul capului și geanta burdușită, dispărând și apărând de fiecare dată un pic mai mare, până când a intrat pe poarta dinspre stradă, lăsată deschisă acum, când nu mai erau servitori care să răspundă la sonerie. Și după două luni în care Chuck a așteptat fără mari iluzii, fără speranța că va primi vreodată un răspuns, poștașul a trecut prin poartă, cu plicul obișnuit, de mari dimensiuni. Chuck a aruncat cartea pe jos și a luat-o la fugă pe alee. Nu era sigur cum de știuse că acela a fost momentul. Scrisoarea cuprindea o ofertă: sprijin financiar integral, inclusiv zborul, și

venea din partea Universității de Sud, din Sewanee, Tennessee. Nu știa unde era Tennessee. Când a văzut pe hartă, s-a înspăimântat. Era atât de departe de ocean. Trimisese cu totul şaptezeci şi patru de scrisori.

Şi atunci s-a plimbat prin grădină, care era năpădită de buruieni înalte până la talie, zbârcită de la camioanele care o străbătuseră, presărată cu insule de flori sălbatice pe care nu le mai văzuse înainte. Puieții crescuseră și se legănau dintr-o parte în alta. Copacul bătrân era la locul lui, un călător prin timp într-un peisaj care s-a transformat în mod ciudat. Când s-a strecurat în adăpostul pe care-l făceau ramurile sale a văzut imediat perechea de pantofi, cu șireturile legate între ele, agățați pe o ramură, cam la un metru de la pământ. Ar fi fost cu neputință să nu-i vadă în noaptea când a stat cu orele sub coroana copacului, după începerea războiului, așteptând ca Kim să-și facă apariția. Cineva îi agățase acolo mai târziu; s-au răsucit puțin, de parcă ar fi reverberat încă de la mâinile care i-au așezat. S-a ridicat, a întins o mână și i-a dat jos: pantofi buni, făcuți în Europa, cu model cu găurele și cuie adevărate. Erau scofâlciți și aveau câte o gaură în fiecare talpă; pielea se tocise, era mată și tare ca un lemn bătut de ploaie, dar una peste alta rezistaseră bine războiului. Vedea cum alte picioare le purtaseră diferit, felul în care călcătura lui Kim își lăsase amprenta peste a lui. A strâns pantofii la piept. Miroseau a curat, a aer și a elemente ale naturii. Nu avea să știe niciodată cum ajunseseră acolo sus pe cracă, dar știa că erau un rămas-bun. Kim, dacă era în viață, nu avea să se întoarcă. Și-a amintit cum i-a spus Kim:

— Știi ce cred că face ca un bărbat să fie măreț? Nu ce face, ci dacă atunci când e bătrân mai are sau nu pasiune, cea pe care o trăim noi acum. Iar eu am să o am. O voi avea.

Și l-a imaginat pe Kim părăsind Cheju cu mult înainte ca el s-ajungă acolo, pentru a se alătura iar luptelor. Probabil că va fi călătorit odată cu retragerea comuniștilor, traversând iar Seulul, oprindu-se aici înainte de a trece paralela. În anii care vor urma, avea să se gândească la Kim în Nord, în ceea ce acum era cealaltă țară.

El însuși, pentru tot restul vieții, n-a mai văzut Nordul, sau moșia familiei. Era cu neputință ca moșia să mai fie acolo. Dar amintirea aceea, a acelui loc, era sigilată în el ca un glob. Copacii și dâmbul pe care-l treceai pentru a ajunge la altar, momentul precis când tensiunea din gambe te anunța că te apropii de capăt, când efortul ascensiunii accelera pulsul, când transpirația se brobonea pe piele, iar respirația prin plămâni se încingea și-și recăpăta ritmul, când linia copacilor se înălța peste coamă, devenind tot mai vizibilă. Bolovanul care se ridica exact la jumătatea dealului era locul ideal de unde să privești în urmă, peste vale, la râul sclipitor, dar de odihnit, nimeni nu odihnea la urcare, nimeni nu voia să se oprească. Toate astea erau în el, felul în care-și simțea trupul când mergea acolo era în el, într-un fel în care alte amintiri nu erau; acela era un loc desăvârșit, un loc care îl expanda, în vreme ce altele îl miceau. Un loc care și-a șters urmele și odată cu ele și o parte din el, ca țesutul tumefiat din jurul unei răni, lipindu-se greșit, micșorând trupul. Nu-și putea aminti de durerea pe care o suportase, de parcă tot ceea ce i s-a întâmplat a fost un rol jucat de altcineva. Cu toate că a fost martor la toate detaliile, durerea era atât de îndepărtată de el ca distanța dintre două trupuri; celălalt poate fi în brațele tale, lungimea lui pe toată lungimea ta, dar tot ce se simte e întunericul. Ar putea fi un alt univers cu

totul, ar putea să nu existe deloc. Nu-şi putea imagina ce simte celălalt trup, şi astfel a devenit un altul pentru el însuşi; şi după ce s-a întâmplat asta, cum ar putea fi aproape de cineva, când el însuşi era doi oameni?

Într-o dimineaţă însă, în hotelul Charles din New Orleans, a făcut baie, şi-a pus costumul, şi a mers împreună cu Katherine la ea acasă. A urcat scările, a trecut prin langoarea încăperilor şi prin parfumul grădinii. Aceasta era casa în care ea locuise. De balustrada scării şi-a spart capul în copilărie – mica cicatrice, un defect al epidermei, ca un far undeva departe pe un ocean, era ascunsă în sprânceană. O atinsese, o tot atinsese. A urmat-o în camera mamei ei, şi Glee s-a uitat la ei şi a zâmbit; o femeie frumoasă, cu armătura delicată a oaselor prea vizibilă pe sub piele.

— El e prietenul tău? a întrebat Glee.

— Da, a răspuns Katherine şi s-a apropiat sfioasă.

Glee l-a cercetat. Avea în privire aceeaşi lumină ca fiica ei. Metalică sau caldă, uneori letală. Dar prezentă. Veşnic prezentă. Privea fără grabă, asimilând totul, pe acest tânăr firav, tuciuriu, transpirând într-un costum negru lucios. Nu ştia ce-ar fi făcut în locul lui un american de vârsta lui – poate ar fi stat prea aproape de ea, cu un aer de familiaritate şi încredere de sine, prefăcându-se că ea n-ar fi bolnavă, şi glumind pentru a-şi ascunde nervozitatea. Dar acest tânăr n-a făcut asta. Într-un târziu a spus:

— Niciodată în viaţa mea nu mi-am închipuit c-aş ajunge într-o astfel de situaţie. Tu?

— Nu, doamnă, a zis el.

Era o zi caniculară, umedă şi albastră, dar în afara oraşului aerul care trecea peste ei era răcoros, şi-i făcea să simtă în el doar o căldură care nu-i subjuga. Umbra maşinii era fermă şi plină de detalii. Când o priveau cum alunecă în ritm cu ei îşi zăreau siluetele deformate, ieşind peste capotă, pălăria de pai a lui Glee săltând ca un boboc în vânt, eşarfa diafană a lui Katherine, aproape translucidă când o priveau, dar aşa, proiectată pe jos, ca un contur negru şerpuind în spate, şi între ele capul lui gol. Au condus prin peisajul sălbatic, bogat şi plat de ţară, punctat doar de frunzişul copacilor, ca nişte cumulus întunecaţi, din care se ieţeau stâlpii de telefonie. Brazdele câmpurilor necultivate treceau pe lângă ei, roşii ca argila sau de culoarea cafelei, iar umbra maşinii sălta sălbatic peste ele. Stătea pe spaţiul ceva mai înalt dintre cele două scaune, sprijinindu-se de capota retractabilă a maşinii. Ar fi trebuit să se cocoşeze pentru a simţi adăpostul parbrizului, dar nu s-a mişcat. A lăsat ca aerul să se-nvârtejească în jurul lui. Glee ţinea ochii închişi şi stătea cu obrazul sprijinit de tetieră, odihnindu-se. Katherine a întins mâna în spate, el i-a prins-o şi a ţinut-o. Simţea apropierea apei. Pământul de sub ei s-a schimbat atât de subtil încât, deşi au fost foarte atenţi, au ratat graniţa de la care apa prinse a cuceri uscatul. Au ştiut doar că trecuseră de ea. Iarba mlaştinii se vălurea dinspre şosea. Culoarea cerului era diluată de lumină şi părea să se retragă tot mai sus, deasupra lor. Au cotit pe o cărare îngustă, albită de scoicile pisate, iar uscatul s-a despărţit, apa jos în iarbă, drumul înălţându-se ca un dig, şi apoi un canal tot mai conturat într-o parte, adâncindu-se şi lăsând să se vadă curentul la suprafaţă. Dincolo de ei era linia palidă, maro a Golfului, spre care se-ndrepta canalul. Şi apoi au zărit casa cea mică, plutind în aer; i-au văzut picioarele pe măsură ce s-au apropiat, o pereche pe pământ, o pereche în apă, şi veranda care înainta deasupra canalului, cu trepte de lemn ce duceau spre un mic ponton. Nivelul apei era încă

ridicat după furtună și lovea leneș peste plăcile de lemn ale pontonului. Casa în rest nu părea să fi fost avariată. Trona senină, de-un argintiu decolorat, presărat cu verdele mucegaiului adunat în toți anii de soare și umezeală. Katherine a oprit motorul și au stat în liniștea întinsă a acelei zile senine, simțind cum căldura îi ia din nou în stăpânire, și ascultând respirația firavă a lui Glee. Într-un târziu, Katherine a atins-o:

— Mami, am ajuns.

Au intrat în casă împreună, purtând-o pe Glee între ei ca pe-un morman de surcele, atât de ușor și atât de sfărâmicios. Înăuntru au dat peste un miros dulceag de ciuperci. Mucegaiul înflorise delicat pe pernele canapelei, dar pernele erau de pânză impermeabilă, făcută pentru viața afară, așa că le-au curățat cu palmele. Când și-au lipit fețele de paturile nefăcute, n-au simțit alt miros decât pe cel al pielii. Un bec fără abajur spânzura deasupra unei mese care mirosea vag, permanent, a crabi. Pe pervazul ferestrei era un roman polițist cu crime de-al tatălui ei, îngălbenit și umflat de la apă. Au găsit unul dintre scaunele verandei, al cărui material decolorat era încă prins de ramă cu o funie gri trecută prin ochiuri și l-au scos pe verandă. Chuck s-a lăsat cu putere pe el, iar funia cea veche și gri a rezistat. Apoi au așezat-o pe Glee în el. Stătea mijind ochii peste întinsul apei, privind la iarba ce tremura, și la petecul maro de Golf, și la soare.

— Crezi că ne descurcăm?

— Este o băcănie la vreo treizeci de kilometri. Însă doctorul tău nu va veni până aici.

— Asta era ideea.

Glee a închis ochii și a zâmbit.

— Cred că ne descurcăm, dacă asta îți dorești cu adevărat.

— Asta-mi doresc.

— Nu vreau să aud reclamații legate de căldură, sau de umezeală, sau de insecte.

— Uiți cât de mult timp am petrecut aici. Obișnuiam să intru în apa aia încălţată în tenișii vechi ai tatălui tău și cu niște pantaloni de-ai lui lăsați, pe care îi tăiasem.

— Ce, Doamne, iartă-mă, căutai acolo?

— Prindeam cina. Tatăl tău avea o barcă cu motor decrepită cu care pleca în fiecare zi, și dacă apa asta n-ar fi fost până hăt, în Mexic, de doar un metru și ceva adâncime, aș fi rămas văduvă mult mai devreme. Dar nu prindea niciodată nimic. Îi plăcea doar să iasă cu barca în larg și să moțăie acolo. Îți vine să crezi, domnule Ahn, că pot prinde un pește cu o plasă?

— Da, a spus el. Ca o pasăre, a adăugat, imaginându-și-o neclintită, cu plasa întinsă, sever de răbdătoare. Imaginea ei ar fi fost dublată de apă.

— Exact, a zis ea, mulțumită. O să o aştepţi? a întrebat abrupt.

— Termină, a spus Katherine în același timp, lovind-o ușor pe braț.

Glee a ignorat-o.

— O să o aștepți pe Kitty cât e aici cu mine? Ești genul acela de tânăr?

— Da, a spus el.

Glee i-a susținut privirea cu interes. S-au studiat unul pe celălalt.

— Nu o să dureze mult, a spus într-un târziu, fără urmă de tristețe.

Când Katherine l-a sunat pe Charles, n-a zis decât:

— Rămân aici până se termină. Și m-am gândit la niște lucruri.

— Ce lucruri? a întrebat el, fără rost.

Știa. Bower îl sunase, amintindu-și de bunătatea pe care i-o arătase lui Chuck. Bower se gândise că Charles ar fi putut ști unde dispăruse Chuck. Managerul legătoriei îl sunase pe Bower pretinzând că Chuck i-ar fi furat o bancnotă de o sută de dolari și o altă sumă neclară de bani pe care ea bănuia că acesta ar fi luat-o, căzându-i în plasă. Faptul că Chuck a dispărut de la muncă fără nici o urmă susținea ceea ce altfel ar fi sunat ca o acuzație absurdă. Bower i-a vorbit cu o extravaganță stranie. Era uluit și întristat. Nu voia să creadă una ca asta. Și mai rău decât orice era faptul că băiatul nu întâmpinase nici o dificultate. Totul i se servise pe tavă. Poate că nici nu-i de mirare că lucrurile se petrecuseră astfel.

— E cu tine, nu-i așa? a spus Addison.

Și ceva în răspunsul ei, tonul ezitant, gutural al vocii ei când i-a spus după o clipă doar „da“ l-a lovit așa de definitiv, cu atâta iubire pentru ea, încât a închis telefonul exact atunci, nu de furie, ci pentru că tocmai asprimea aceea din vocea ei era ceva pe care voia să-l păstreze. S-a trezit mergând spre casa ei. A ezitat o clipă înainte de a intra. Jumătate din lucruri erau împachetate, suspendate în negura propriei dezordini, ca ruinele din Pompei. O ceaşcă aflată prea aproape de marginea mesei, așteptându-și farfurioara. O cutie deschisă, plină cu cadouri făcute de copiii mamei, de-a lungul a zeci de ani. Stătea în mijlocul acestor lucruri, cu un nod în gât, uimit că ea ajunsese atât de departe în convingerea că ar putea locui cu el. Apoi l-a sunat pe Bower și l-a convins să facă Sewanee-ul mândru nu prin răzbunare, ci prin dreptate și milă.

— Cu toții am făcut lucruri, George. Greșeli de tinerețe. Le-am făcut cu toții.

— Probabil că da, a spus Bower.

L-a înveselit să fie pus în categoria celor tineri, chiar dacă doar retrospectiv.

În cele din urmă Bower l-a exmatriculat pe Chuck cu următoarea ofertă: un post la bucătăria cantinei, pe perioada verii, pentru a plăti furtul și costul legătoriei să-l înlocuiască. Trebuia să renunțe la camera lui din Strake House. Dacă își plătea datoriile, i s-ar fi permis să încerce să intre din nou în universitate. În situația în care ar fi fost primit, va trebui să lucreze. Bursa a pierdut-o pentru totdeauna.

— Accept, a spus Chuck.

— Minunat, băiete. M-am liniștit! a exclamat Bower.

— Sunt, a spus Chuck, înghițind greu, sunt foarte fericit. Da. Sunt.

Bower a auzit tremurul ușor și s-a grăbit să depășească momentul pentru amândoi.

— Cu toții am făcut lucruri, a spus Bower cu blândețe.

Ea l-a condus la stația de autobuz și a stat iar acolo, în acel loc provizoriu. Au căutat unul în celălalt mici detalii pe care poate că le rataseră. Dar el știa deja cum să o vadă. Pe veranda casei de pe coastă, cu Glee, de parcă ar fi călătorit la pupa unei corăbii, cu ochii țintă spre același loc din fața lor. Casa avea atât de puține camere, era atât de goală, și tot cuprindea atâtea lucruri. Banda metalică a filtrului țigărilor lui Glee, fiecare pătată cu ruj. Radioul cu tranzistor ieftin, prin care muzica doar rătăcea, de parcă s-ar fi aflat în tranzit între galaxii. Glee va ridica un deget în aer, devenind foarte tăcută, sperând mereu că va auzi tot cântecul. Cearșafurile patului împăturite în pătrat. Vasele, pălăriile de soare, plasa de pescuit. O va vedea, adunând resturile într-o cutie. Nu încă, însă curând. Închizând

ferestrele și lăsând neatins mucegaiul de cu o seară înainte. Ridicându-și paharul, punându-l în cutie și rămânând în pragul ușii cu cutia în brațe, privind în jur pentru ultima dată. Apoi închide și ușa.

Iar ea îl vede înapoi în Sewanee. Mergând cu capul plecat și-n mâini cu o scrisoare de la ea. Citindu-i profeția. *Asta este ceea ce îmi imaginez.* Îi cunoaște atât de bine peisajul, mai bine decât îl va ști el vreodată. E în stare să-i spună unde anume i se proiectează umbra atunci când calcă pe peluză; cum apar culorile în jurul lui, pe măsură ce ochii i se obișnuiesc; cum o să-l mângâie câte o creangă atunci când se va apleca pe sub coroana vreunui copac. Acolo el se oprește. Prezența ei îl însoțește peste tot, alunecând lângă el, fără să aibă nevoie de ceva pentru a se face simțită, dar uneori, chiar și așa stând lucrurile, își lasă mâna să-l atingă. El așteaptă, se sprijină de ea o clipă. Două lucruri, crezuse el, le va avea mereu: spațiul uriaș din el unde va trebui să existe casa lui, și acea diminuare, când trupul îi făcuse implozie. Între cele două, între excesul memoriei și absența ei, a rămas o poveste pe care n-o putea descrie. Dar povestea a început să depășească aceste dificultăți. A devenit mai scurtă și mai simplă. Se va închide în jurul acelui eveniment, la fel cum memoria s-a închis în jurul torturii, și trupul în jurul rănii, și, contractându-se, n-a lăsat în urmă nici o absență. Ea așteaptă răbdătoare cu el. Chuck parcă s-ar invoca mereu în mod straniu – nu din neîncredere, ci dintr-o nevoie de a fi pregătit, ca orice fragment al său să fie perfect calibrat. Respiră adânc și se răsucește spre ea. Ea îl vede privind-o, prin umbra mișcătoare a copacului, peste peluza goală. El aude sunetul mașinii de tuns gazonul. Simte din felul în care cade lumina că este șase fără un sfert. Și apoi împăturește cu grijă scrisoarea, și o bagă în buzunar, și o simte acolo, sub mâna lui când iese din nou în strălucirea soarelui.

A lucrat la bucătărie tot restul verii cu Louis și ceilalți din gașca sa de burlaci. În spatele casei președintelui era o terasă, o suprafață largă și umbrită, care dădea deasupra peluzei, iar dincolo de aceasta, pădurile delicate, pline de mușchi, alunecând spre o râpă. Oamenii verii veneau aici pentru cocktailuri și grătar la ora șase fix. El pregătea grătarul, încins cu un șorț lung de *chef* – întorcea și bătea carnea, alunga fumul care-i venea în față, o punea solemn de pe grătar. Era vara lui 1956. Protocolul se relaxase mult, iar atmosfera rămăsese blândă și îngăduitoare. Uneori îl vedea pe Charles Addison, însoțind-o pe nepoata vreunei văduve din Sewanee, sau în mijlocul unei izbucniri de veselie, sau stând singur. Addison îi făcea doar un semn, o singură înclinare a capului și-l fixa cu privirea, iar el îi întorcea o scurtă plecăciune. Dinspre patefon adia o muzică de dans. Unul dintre mulții câini din Sewanee se apropia, ochind amenințător grătarul, sau o femeie traversa terasa spunând:

— Charles, te căutam. Uite-ți băutura.

Și legătura dintre ei se rupea. Se întorcea la munca lui.

După ce lua sfârșit cina, cei de la bucătărie strângeau ce mai rămânea din felurile servite, își luau farfuriile și coborau treptele de piatră ce duceau la peluză. Mâncau acolo și beau berile reci pe care președintele le punea deoparte pentru ei. Au amânat o vreme să înceapă curățenia, adăstând să mai fumeze, să privească și să schimbe între ei banalități tocite despre frumusețea zilei. Genul acela de sporovăială care nu purta în sine altceva decât ceea ce simțeau unul pentru celălalt, reflexiv și afirmativ. „Da, sunt aici“, spunea.

„Văd și eu.“ Se înțelegea bine cu acești bărbați. Nu trăgeau niciodată cu ochiul la tăcerile lui îngândurate, ci îl acceptau cu umor, iar compania lor îl adăpostea. Luau autobuzul împreună, spre camera cea mică pe care o închiriase în Monteagle, și chiar și la finalul zilei de muncă, la opt seara, soarele îi însoțea, trecând printre copaci. Își întoarce capul spre el. Sunt momente ca acesta, apariții rare ale siguranței și prezenței în sine. Când și-a găsit familia în Pusan, mama lui l-a gonit de la ușă, crezând că e un cerșetor. S-a retras din calea admonestărilor ei, întorcându-se în stradă, unde a mai stat patru ore, sprijinit de un zid, înainte să se întoarcă și să ciocăne iar la ușă. Cu toate acestea, nu a fost furios sau speriat, doar ușurat. Lașitatea lui, slăbiciunea și boala, toate au fost șterse cu buretele. Datoria lui față de familie luase sfârșit odată cu neputința mamei de a-l recunoaște; iar bănuiala pe care o avusese, dincolo de rușinea și nesiguranța cuibărite tainic în el de la bun început – că nu era cu putință ca asta să fie viața lui, că acest război nu îl va defini niciodată –, s-a dovedit a fi, în sfârșit, adevărată. Și cu toate că mama lui plânsese în acea noapte încontinuu, și a găsit cu ce să-l hrănească, și i-a spălat hainele, și s-a agățat de mâna lui, stând așa până când el pur și simplu a adormit în fața ei, și cu toate că în ziua următoare s-a dus la biroul USIS din Pusan, în căutarea unei slujbe, și și-a petrecut următorii doi ani, până la încetarea focului, traducând telegrame – consumând toate acestea, de parcă i-ar fi oferit o nouă montură pentru gândurile sale, un nou lexicon – el era deja plecat în clipa aceea. Era deja liber.

În colecţia **Raftul Denisei** au apărut

J.M. Coetzee, *Moartea lui Isus*
Norris von Schirach, *Cei mai frumoși ani din viața lui Anton*
Evgheni Vodolazkin, *Istoria Insulei*
Cho Nam-joo, *Kim Jiyeong, născută în 1982*
Simona Lo Iacono, *Albatrosul*
Anaïs Nin, *Delta lui Venus*
Nikos Kazantzakis, *Ascensiunea*
Heather Morris, *Poveşti despre speranţă*
Nick Bradley, *Pisica şi oraşul*
Anthony Doerr, *Despre Grace*
Kate Morton, *Casa de la Riverton*
Julie Orringer, *Portofoliul fugii*
Susana Fortes, *Iubirea nu e un vers liber*
Paula McLain, *Când stelele se întunecă*
Narine Abgarian, *Din cer au căzut trei mere*
Susan Choi, *Exerciţiu de încredere*
Akira Mizubayashi, *Inimă frântă*
Laura Lindstedt, *Prietena mea Natalia*
Romain Gary, *Marele vestiar*
Yōko Ogawa, *Poliţia Memoriei*
Etgar Keret, *Haide, zboară odată*
Care Santos, *Voi merge pe urmele paşilor tăi*
Guzel Iahina, *Trenul spre Samarkand*
Avni Doshi, *Zahăr ars*
Chris Cander, *Greutatea unui pian*
Lorenzo Marone, *Un băiat ca toţi ceilalţi*
Zülfü Livaneli, *Serenadă pentru Nadia*
Thomas Mann, *Moartea la Veneţia. Povestiri 1893–1912*
Clarice Lispector, *Cea mai mică femeie din lume. Proză scurtă 1940–1964*
Yukio Mishima, *Confesiunile unei măşti*
Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mţensk*
Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
James Salter, *Un joc şi o desfătare*
Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice Stalin–Pasternak*

Anna Hope, *Aşteptări*

J.M. Coetzee, *Aşteptându-i pe barbari*
Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*
Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
Heather Morris, *Trei surori*
David Foenkinos, *Familia Martin*
Alex Schulman, *Supravieţuitorii*
Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljeniţîn, *O zi din viaţa lui Ivan Denisovici*
Polly Samson, *Un teatru pentru visători*
Rose Tremain, *Insulele iertării*
Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*
Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Eshkol Nevo, *Ultimul interviu*
Romain Gary, *Rădăcinile cerului*
Nicole Krauss, *Să fii bărbat*
Matteo Strukul, *Dante. Enigma*
Vesna Goldsworthy, *Cortina de Fier*
Teru Miyamoto, *Brocart de toamnă*
Andrea Bajani, *Cartea caselor*
Colson Whitehead, *Trișorii din Harlem*
Michel Houellebecq, *Anihilare*
Anthony Doerr, *Cetatea cucului din nori*
Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*
Naoise Dolan, *Vremuri interesante*
Thomas Mann, *Mario și vrăjitorul. Povestiri 1919–1953*
François-Henri Désérable, *Stăpânul și cuceritorul meu*
Susan Choi, *Studentul străin*